

การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์

นางดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์

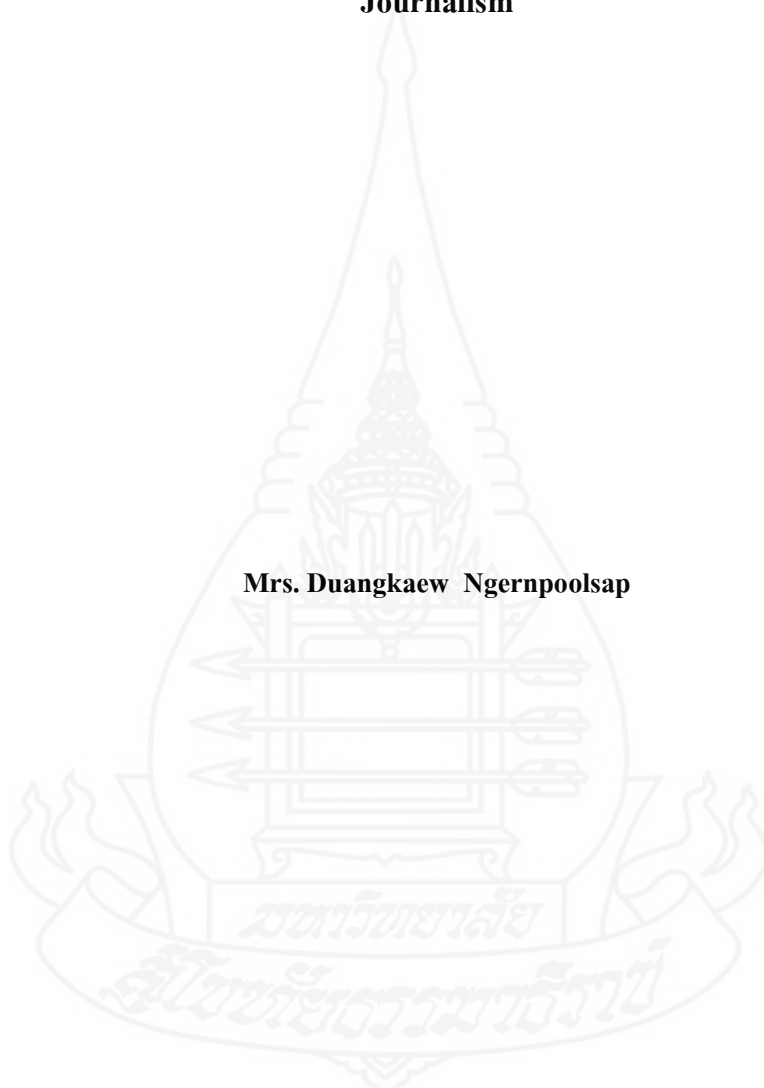

คุณูปการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

**The Development of Information Literacy Skills for Undergraduate Students in
Journalism**

Mrs. Duangkaew Ngernpoolsap

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Doctor of Philosophy in Information Science

School of Liberal Arts

Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อคุณิพนธ์ การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา
วารสารศาสตร์

ชื่อและนามสกุล นางดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์

แขนงวิชา สารสนเทศศาสตร์

สาขาวิชา ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจนันท์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ

คุณิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาเอก เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2560

คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ลำปาง แม่่นมาตย์)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจนันท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ)

.....ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย)

ชื่อคุณูปนิพนธ์ การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์
ผู้วิจัย นางดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ รหัสนักศึกษา 4551150040 **ปริญญา** ปรัชญาคุณภูมิบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. จันทิมา เขียวแก้ว
 (3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ **ปีการศึกษา** 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย (2) ศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และ (3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

วิธีการวิจัยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการรู้สารสนเทศและวารสารศาสตร์จากประเทศไทย ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย จำนวน 44 คน การส่งแบบสอบถามความคิดเห็นผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 2 อาจารย์ นักวิชาการ และนักวิชาชีพสาขาบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์ จำนวน 38 คน การศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ชั้นปีที่ 2 – 4 สุ่มแบบหลายขั้นตอนจำนวน 409 คน และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 3 รองคณบดีฝ่ายวิชาการ อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์ ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุด/บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และผู้บริหารสมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์ จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึก แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า (1) มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน 13 สมรรถนะหลัก และ 32 สมรรถนะย่อย (2) นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์มีทักษะการรู้สารสนเทศโดยรวมในระดับปานกลาง มาตรฐานที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือมาตรฐานที่ 1 การกำหนดความต้องการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้ โดยมีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง และมาตรฐานที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือมาตรฐานที่ 5 การใช้สารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอเรื่อง โดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ โดยมีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับต่ำ และ(3) แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์มีชื่อว่า “พีซีไอโมเดล” ประกอบด้วยการบริหารแบบมีส่วนร่วม ความร่วมมือ และกลยุทธ์เชิงบูรณาการการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ

คำสำคัญ การรู้สารสนเทศ นักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์

Dissertation title: The Development of Information Literacy Skills for Undergraduate Students in Journalism

Researcher: Mrs. Duangkaew Ngernpoolsap; **ID:** 4551150040;

Degree: Doctor of Philosophy (Information Science);

Dissertation advisors: (1) Dr.Chutima Sacchanand, Professor;

(2) Dr.Jantima Kheokao, Associate Professor;

(3) Dr.Pimrumpai Premsmi, Assistant Professor; **Academic year:** 2016

Abstract

The purposes of this research were (1) to develop standards for information literacy skills of undergraduate students in journalism programs in Thailand; (2) to study the level of information literacy skills of undergraduate students in journalism programs; and (3) to study guidelines for development of information literacy skills of undergraduate students in journalism programs.

This study was mixed-method research comprising documentary analysis, interview and questionnaires. The first group of 44 informants consisted of experts on information literacy or journalism from Thailand, Japan, and Australia. Questionnaires were used to collect data from the second group of 38 informants consisting of instructors, academics, and professionals in library science/information science or journalism/communication science. Tests were used to evaluate the level of information literacy skills of undergraduate students. There were 409 samples from the second year – fourth year undergraduate students in journalism programs drawing through a multi-stage sampling procedure. Interviews were arranged with the third group of 20 informants consisting of vice deans on academic affairs, instructors in journalism programs, directors/heads/librarians of higher education institution libraries, and administrators of professional associations in journalism. The research instruments were a note-taking form, an interview form, questionnaires, and a test. Quantitative data were statistical analyzed by using percentage, mean, and standard deviation; while qualitative data were analyzed by content analysis.

Research findings were as follow (1) The standards for information literacy skills of undergraduate students in journalism comprise of six standards with 13 main competencies and 32 sub-competencies. (2) The overall information literacy skills of undergraduate students in journalism were at a moderate level. The standard with highest average score is information need and information sources identification while the use of information to produce and present a story based on ethics and professional ethics, had got lowest average score. (3) The guidelines for the development of information literacy skills of undergraduate students in journalism were the “PCI Model”, which consisted of participatory management, collaboration, and integrated strategies for development of information literacy skills.

Keywords: Information literacy, Journalism students

กิตติกรรมประกาศ

คุณฉันทิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจนันท์ รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ ที่ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และติดตามในการทำคุณฉันทิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ลำปาง แม่นมัตย์ ประธานกรรมการสอบคุณฉันทิพนธ์ ที่ช่วยให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุณฉันทิพนธ์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ช่วยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย และผู้ให้ข้อมูลหลักที่ให้สัมภาษณ์และประชุมกลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) รุ่นที่ 16 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาและการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ Professor Mitsuhiro Oda, Dean of College of Education, Psychology and Human Studies, Aoyama Gakuin University และ President of Japan Society of Library and Information Science และ Adjunct Professor Dr.Gillian Hallam, Queensland University of Technology ผู้ประสานงานต่างประเทศเก็บรวบรวมข้อมูล ณ ประเทศญี่ปุ่นและประเทศออสเตรเลีย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในแขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อนักศึกษาปริญญาเอก ตลอดจนผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และกัลยาณมิตร ที่ได้ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ช่วยประสานงาน ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนจนประสบผลสำเร็จในการศึกษา คุณค่าและประโยชน์อันใดที่เกิดจากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเพื่อเป็นการบูชาพระคุณของบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกๆ ท่าน

ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์

กันยายน 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
การรู้สารสนเทศ	9
ความหมายของการรู้สารสนเทศ	9
ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ	12
การรู้สารสนเทศกับวารสารศาสตร์	13
ทักษะการรู้สารสนเทศของนักวารสารศาสตร์	17
มาตรฐานและการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ	21
มาตรฐาน โมเดล และแนวปฏิบัติการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา	21
มาตรฐาน โมเดล และแนวปฏิบัติสำหรับนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์	24
วิธีการพัฒนามาตรฐาน แนวทาง กรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศ	26
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ	30
การวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	31
วิธีการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ระดับทักษะรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	36
การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	39
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	39
แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย	49
การพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	49
การตรวจสอบและการปรับปรุงร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทยฉบับสมบูรณ์	52
การศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	54
การพัฒนาแบบทดสอบระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	54
การวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	58
การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	61
การร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	62
การพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	64
การนำแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ไปทดลองใช้	65

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	74
การพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสาร	
ศาสตร์ในประเทศไทย	74
การตรวจสอบและปรับปรุงร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	
ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย	85
มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ฯ	87
บทที่ 5 ผลการศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	91
การพัฒนาแบบวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	91
การศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	93
บทที่ 6 ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	100
การพัฒนาร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	100
การตรวจสอบและการปรับปรุงร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของ	
นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	112
การทดลองใช้แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	119
บทที่ 7 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	125
สรุปการวิจัย	125
อภิปรายผล	129
ข้อเสนอแนะ	134
บรรณานุกรม	137

สารบัญ (ต่อ)

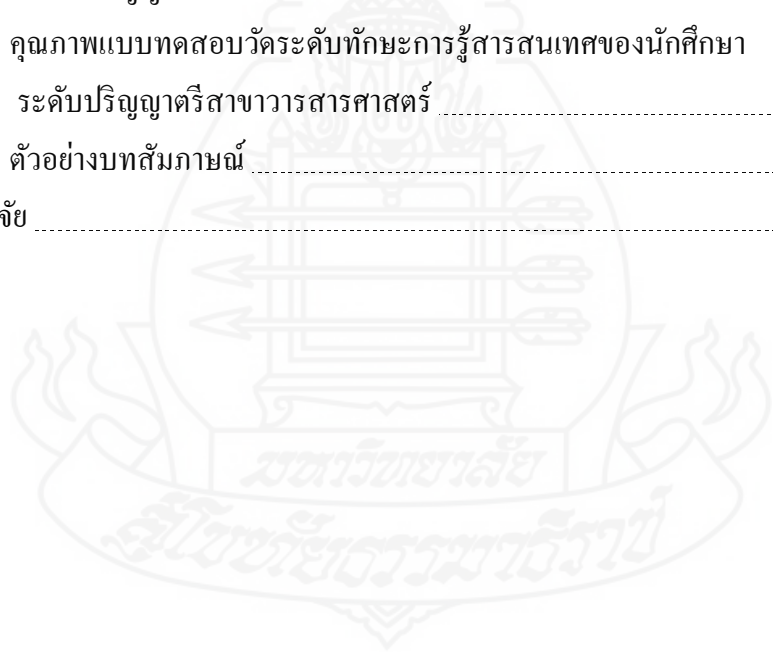
	หน้า
ภาคผนวก	152
ก วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศและมาตรฐานวิชาชีพ วารสารศาสตร์	153
ข รายงานผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	156
ค แบบบันทึกสาระสำคัญของมาตรฐานการรู้สารสนเทศและมาตรฐานวิชาชีพ วารสารศาสตร์	162
ง ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (แบบสัมภาษณ์การพัฒนา มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	164
จ รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนา มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	166
ฉ แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	168
ช ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (การพัฒนามาตรฐาน การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	188
ซ รายงานผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย	190
ฅ แบบสอบถามผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย	195
ญ ตัวอย่างหนังสือขอเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (การตรวจสอบร่างมาตรฐาน การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	203
ฎ การให้รหัสแทนผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	205
ฏ ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย (แบบทดสอบทักษะ การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	207

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ฐ รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบทักษะ	
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	209
ฑ ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย (แบบทดสอบทักษะ	
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	211
ฒ แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ...	213
ณ ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย (การศึกษาทักษะ	
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	230
ด รายนามผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ	
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	232
ด แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะ	
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	235
ด ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (การพัฒนาแนวทาง	
การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์)	240
ท การให้รหัสแทนผู้ให้ข้อมูลหลัก (แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ	
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	242
ธ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาร่างแนวทางการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	244
น แบบบันทึกการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนา	
ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	247
บ ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณาร่างแนวทางการพัฒนา	
ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	250
ป แผนการสอน บทเรียน และกิจกรรมที่ใช้ในการทดลองแนวทางการพัฒนาทักษะ	
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	252
ผ แบบทดสอบการรู้สารสนเทศด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ	
อย่างมีวิจารณญาณ	268

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ฝ แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรมการพัฒนา ทักษะการรู้สารสนเทศด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศและ สารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ	276
พ แบบประเมินผลงานของนักศึกษา	279
ฟ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา	281
ภ ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (การทดลองแนวทาง การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์)	284
ม คำดัชนีความสอดคล้องของมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	286
ย คุณภาพแบบทดสอบวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	293
ร ตัวอย่างบทสัมภาษณ์	297
ประวัติผู้วิจัย	303

สารบัญญัตราสาร

	หน้า
ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศกับกระบวนการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์	20
ตารางที่ 2.2 กรอบแนวคิดความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการสอน และการประเมินผลการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	46
ตารางที่ 3.1 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	51
ตารางที่ 3.2 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย	53
ตารางที่ 3.3 จำนวนข้อสอบวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ตามผังข้อสอบ	55
ตารางที่ 3.4 จำนวนข้อสอบวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ที่คัดเลือกไว้	56
ตารางที่ 3.5 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	59
ตารางที่ 3.6 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	63
ตารางที่ 3.7 มาตรฐานที่ 3 การประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ ..	67
ตารางที่ 5.1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามเพศ	93
ตารางที่ 5.2 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกชั้นปี	94
ตารางที่ 5.3 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามระดับผลการเรียน	95
ตารางที่ 5.4 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การเรียนวิชาที่เกี่ยวข้อง กับการรู้สารสนเทศ	96
ตารางที่ 5.5 ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	97
ตารางที่ 6.1 ร่างบบทบาทของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนา ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	105
ตารางที่ 6.2 บทบาทของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	114

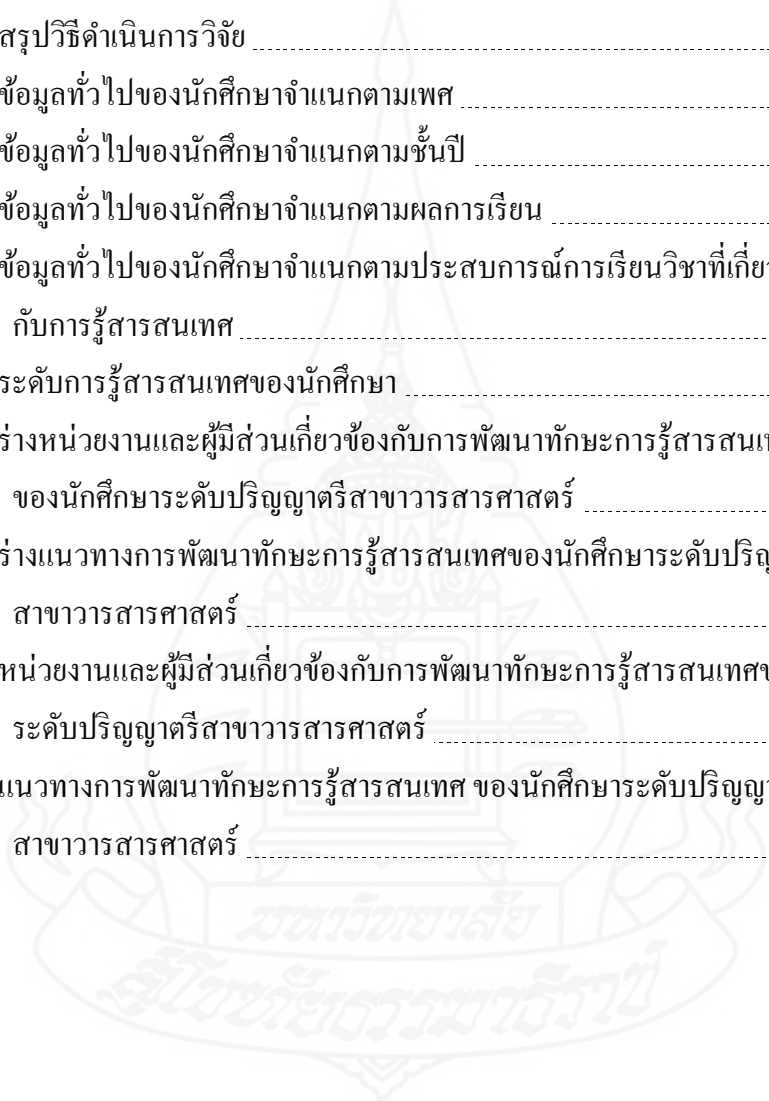
สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 6.3 ผลการประเมินการรู้สารสนเทศด้านการประเมินแหล่งสารสนเทศ และสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาที่ร่วมกิจกรรม การทดลองแนวทาง	120
ตารางที่ 6.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรมส่งเสริม การรู้สารสนเทศด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศ และสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ	121
ตารางที่ 6.5 ผลการประเมินผลงานของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	122

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการพัฒนามาตรฐาน แนวทาง กรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศ	29
ภาพที่ 3.1 สรุปรวิธิดำเนินการวิจัย	71
ภาพที่ 5.1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามเพศ	94
ภาพที่ 5.2 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี	95
ภาพที่ 5.3 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามผลการเรียน	96
ภาพที่ 5.4 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การเรียนวิชาที่เกี่ยวข้อง กับการรู้สารสนเทศ	97
ภาพที่ 5.5 ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	99
ภาพที่ 6.1 ร่างหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	104
ภาพที่ 6.2 ร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	111
ภาพที่ 6.3 หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	113
ภาพที่ 6.4 แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	118

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจนันท์ รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ ที่ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และติดตามในการทำคุษฎีนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ลำปาง แม่นมัตย์ ประธานกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ที่ช่วยให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุษฎีนิพนธ์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ช่วยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย และผู้ให้ข้อมูลหลักที่ให้สัมภาษณ์และประชุมกลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) รุ่นที่ 16 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาและการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ Professor Mitsuhiro Oda, Dean of College of Education, Psychology and Human Studies, Aoyama Gakuin University และ President of Japan Society of Library and Information Science และ Adjunct Professor Dr.Gillian Hallam, Queensland University of Technology ผู้ประสานงานต่างประเทศเก็บรวบรวมข้อมูล ณ ประเทศญี่ปุ่นและประเทศออสเตรเลีย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในแขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อนักศึกษาปริญญาเอก ตลอดจนผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และกัลยาณมิตร ที่ได้ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ช่วยประสานงาน ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนจนประสบผลสำเร็จในการศึกษา คุณค่าและประโยชน์อันใดที่เกิดจากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเพื่อเป็นการบูชาพระคุณของบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกๆ ท่าน

ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์

กันยายน 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญภาพ	ฒ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
การรู้สารสนเทศ	9
ความหมายของการรู้สารสนเทศ	9
ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ	12
การรู้สารสนเทศกับวารสารศาสตร์	13
ทักษะการรู้สารสนเทศของนักวารสารศาสตร์	17
มาตรฐานและการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ	21
มาตรฐาน โมเดล และแนวปฏิบัติการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา	21
มาตรฐาน โมเดล และแนวปฏิบัติสำหรับนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์	24
วิธีการพัฒนามาตรฐาน แนวทาง กรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศ	26
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ	30
การวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	31
วิธีการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ระดับทักษะรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	36
การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	39
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	39
แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย	49
การพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	49
การตรวจสอบและการปรับปรุงร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทยฉบับสมบูรณ์	52
การศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	54
การพัฒนาแบบทดสอบระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	54
การวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	58
การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	61
การร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	62
การพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	64
การนำแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ไปทดลองใช้	65

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	74
การพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสาร	
ศาสตร์ในประเทศไทย	74
การตรวจสอบและปรับปรุงร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	
ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย	85
มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ฯ	87
บทที่ 5 ผลการศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	91
การพัฒนาแบบวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	91
การศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	93
บทที่ 6 ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	100
การพัฒนาร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	100
การตรวจสอบและการปรับปรุงร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของ	
นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	112
การทดลองใช้แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	119
บทที่ 7 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	125
สรุปการวิจัย	125
อภิปรายผล	129
ข้อเสนอแนะ	134
บรรณานุกรม	137

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	152
ก วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศและมาตรฐานวิชาชีพ วารสารศาสตร์	153
ข รายงานผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	156
ค แบบบันทึกสาระสำคัญของมาตรฐานการรู้สารสนเทศและมาตรฐานวิชาชีพ วารสารศาสตร์	162
ง ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (แบบสัมภาษณ์การพัฒนา มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	164
จ รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนา มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	166
ฉ แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	168
ช ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (การพัฒนามาตรฐาน การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	188
ซ รายงานผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย	190
ฌ แบบสอบถามผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย	195
ญ ตัวอย่างหนังสือขอเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (การตรวจสอบร่างมาตรฐาน การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	203
ฎ การให้รหัสแทนผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	205
ฏ ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย (แบบทดสอบทักษะ การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	207

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ฐ รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบทักษะ	
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	209
ฑ ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย (แบบทดสอบทักษะ	
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	211
ฒ แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ...	213
ณ ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย (การศึกษาทักษะ	
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	230
ด รายนามผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ	
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	232
ด แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะ	
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	235
ด ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (การพัฒนาแนวทาง	
การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์)	240
ท การให้รหัสแทนผู้ให้ข้อมูลหลัก (แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ	
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	242
ธ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาร่างแนวทางการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	244
น แบบบันทึกการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนา	
ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	247
บ ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณาร่างแนวทางการพัฒนา	
ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	250
ป แผนการสอน บทเรียน และกิจกรรมที่ใช้ในการทดลองแนวทางการพัฒนาทักษะ	
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	252
ผ แบบทดสอบการรู้สารสนเทศด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ	
อย่างมีวิจารณญาณ	268

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ฝ แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรมการพัฒนา ทักษะการรู้สารสนเทศด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศและ สารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ	276
พ แบบประเมินผลงานของนักศึกษา	279
ฟ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา	281
ภ ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (การทดลองแนวทาง การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์)	284
ม คำดัชนีความสอดคล้องของมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	286
ย คุณภาพแบบทดสอบวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	293
ร ตัวอย่างบทสัมภาษณ์	297
ประวัติผู้วิจัย	303

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศกับกระบวนการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์	20
ตารางที่ 2.2 กรอบแนวคิดความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการสอน และการประเมินผลการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	46
ตารางที่ 3.1 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	51
ตารางที่ 3.2 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย	53
ตารางที่ 3.3 จำนวนข้อสอบวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ตามผังข้อสอบ	55
ตารางที่ 3.4 จำนวนข้อสอบวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ที่คัดเลือกไว้	56
ตารางที่ 3.5 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	59
ตารางที่ 3.6 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	63
ตารางที่ 3.7 มาตรฐานที่ 3 การประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ ..	67
ตารางที่ 5.1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามเพศ	93
ตารางที่ 5.2 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกชั้นปี	94
ตารางที่ 5.3 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามระดับผลการเรียน	95
ตารางที่ 5.4 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การเรียนวิชาที่เกี่ยวข้อง กับการรู้สารสนเทศ	96
ตารางที่ 5.5 ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	97
ตารางที่ 6.1 ร่างบทบาทของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนา ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	105
ตารางที่ 6.2 บทบาทของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	114

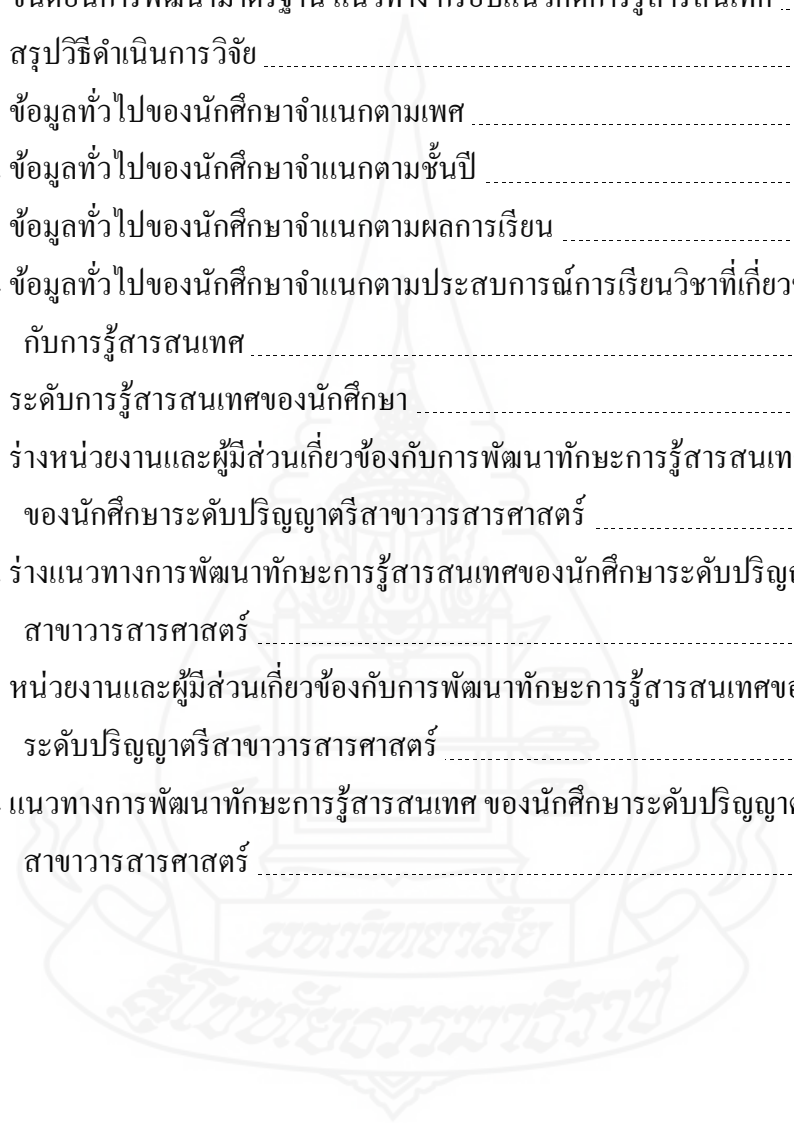
สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 6.3 ผลการประเมินการรู้สารสนเทศด้านการประเมินแหล่งสารสนเทศ และสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาที่ร่วมกิจกรรม การทดลองแนวทาง	120
ตารางที่ 6.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรมส่งเสริม การรู้สารสนเทศด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศ และสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ	121
ตารางที่ 6.5 ผลการประเมินผลงานของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	122

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการพัฒนามาตรฐาน แนวทาง กรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศ	29
ภาพที่ 3.1 สรุปรวิธิดำเนินการวิจัย	71
ภาพที่ 5.1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามเพศ	94
ภาพที่ 5.2 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี	95
ภาพที่ 5.3 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามผลการเรียน	96
ภาพที่ 5.4 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การเรียนวิชาที่เกี่ยวข้อง กับการรู้สารสนเทศ	97
ภาพที่ 5.5 ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	99
ภาพที่ 6.1 ร่างหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	104
ภาพที่ 6.2 ร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	111
ภาพที่ 6.3 หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	113
ภาพที่ 6.4 แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	118

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญภาพ	ฒ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
การรู้สารสนเทศ	9
ความหมายของการรู้สารสนเทศ	9
ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ	12
การรู้สารสนเทศกับวารสารศาสตร์	13
ทักษะการรู้สารสนเทศของนักวารสารศาสตร์	17
มาตรฐานและการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ	21
มาตรฐาน โมเดล และแนวปฏิบัติการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา	21
มาตรฐาน โมเดล และแนวปฏิบัติสำหรับนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์	24
วิธีการพัฒนามาตรฐาน แนวทาง กรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศ	26
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ	30
การวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	31
วิธีการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ระดับทักษะรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	36
การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	39
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	39
แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย	49
การพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	49
การตรวจสอบและการปรับปรุงร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทยฉบับสมบูรณ์	52
การศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	54
การพัฒนาแบบทดสอบระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	54
การวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	58
การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	61
การร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	62
การพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	64
การนำแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ไปทดลองใช้	65

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	74
การพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสาร	
ศาสตร์ในประเทศไทย	74
การตรวจสอบและปรับปรุงร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	
ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย	85
มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ฯ	87
บทที่ 5 ผลการศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	91
การพัฒนาแบบวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	91
การศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	93
บทที่ 6 ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	100
การพัฒนาร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	100
การตรวจสอบและการปรับปรุงร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของ	
นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	112
การทดลองใช้แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	119
บทที่ 7 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	125
สรุปการวิจัย	125
อภิปรายผล	129
ข้อเสนอแนะ	134
บรรณานุกรม	137

สารบัญ (ต่อ)

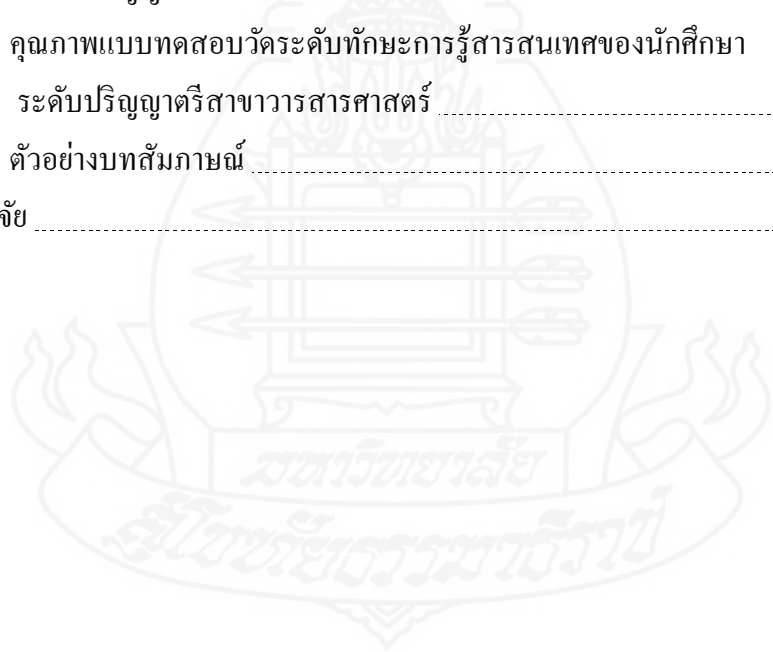
	หน้า
ภาคผนวก	152
ก วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศและมาตรฐานวิชาชีพ วารสารศาสตร์	153
ข รายงานผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	156
ค แบบบันทึกสาระสำคัญของมาตรฐานการรู้สารสนเทศและมาตรฐานวิชาชีพ วารสารศาสตร์	162
ง ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (แบบสัมภาษณ์การพัฒนา มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	164
จ รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนา มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	166
ฉ แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	168
ช ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (การพัฒนามาตรฐาน การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	188
ซ รายงานผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย	190
ฌ แบบสอบถามผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย	195
ญ ตัวอย่างหนังสือขอเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (การตรวจสอบร่างมาตรฐาน การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	203
ฎ การให้รหัสแทนผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	205
ฏ ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย (แบบทดสอบทักษะ การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	207

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ฐ ราชานามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบทักษะ	
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	209
ฑ ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย (แบบทดสอบทักษะ	
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	211
ฒ แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ...	213
ณ ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย (การศึกษาทักษะ	
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	230
ด ราชานามผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ	
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	232
ด แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะ	
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	235
ด ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (การพัฒนาแนวทาง	
การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์)	240
ท การให้รหัสแทนผู้ให้ข้อมูลหลัก (แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ	
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)	242
ธ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาร่างแนวทางการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	244
น แบบบันทึกการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนา	
ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	247
บ ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณาร่างแนวทางการพัฒนา	
ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	250
ป แผนการสอน บทเรียน และกิจกรรมที่ใช้ในการทดลองแนวทางการพัฒนาทักษะ	
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	252
ผ แบบทดสอบการรู้สารสนเทศด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ	
อย่างมีวิจารณญาณ	268

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ฝ แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรมการพัฒนา ทักษะการรู้สารสนเทศด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศและ สารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ	276
พ แบบประเมินผลงานของนักศึกษา	279
ฟ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา	281
ภ ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (การทดลองแนวทาง การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์)	284
ม คำดัชนีความสอดคล้องของมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	286
ย คุณภาพแบบทดสอบวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	293
ร ตัวอย่างบทสัมภาษณ์	297
ประวัติผู้วิจัย	303

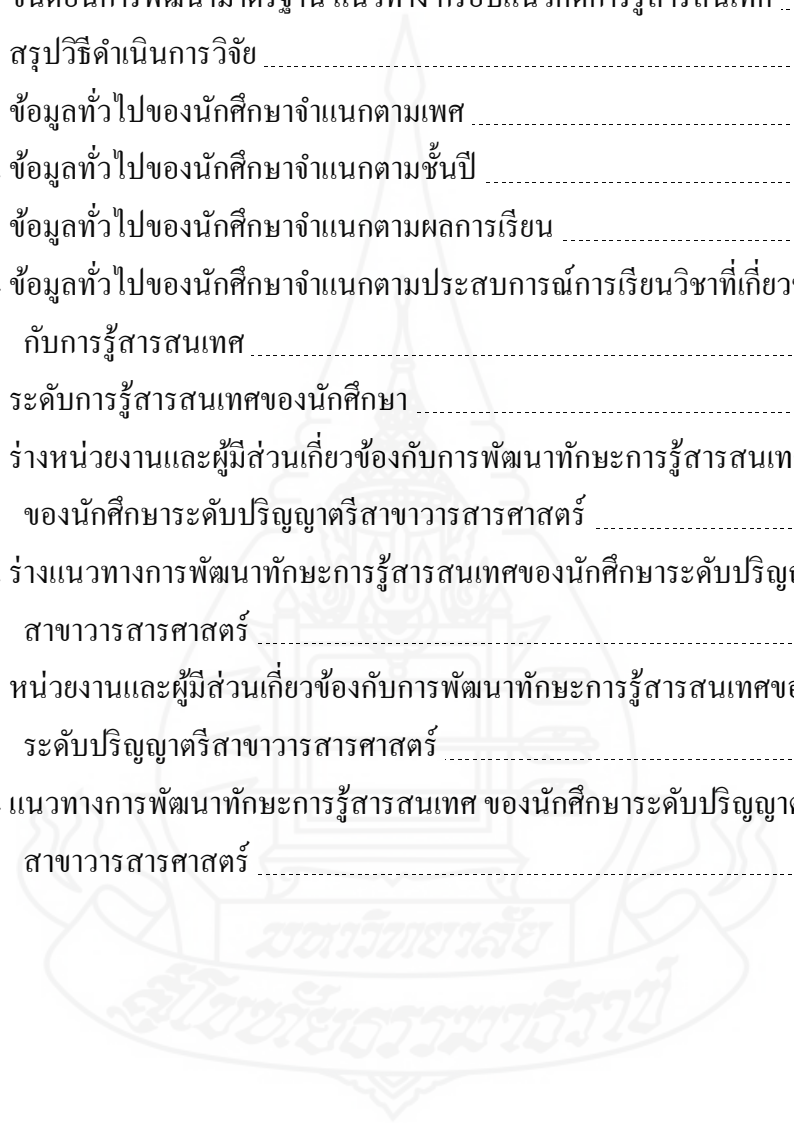
สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 6.3 ผลการประเมินการรู้สารสนเทศด้านการประเมินแหล่งสารสนเทศ และสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาที่ร่วมกิจกรรม การทดลองแนวทาง	120
ตารางที่ 6.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรมส่งเสริม การรู้สารสนเทศด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศ และสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ	121
ตารางที่ 6.5 ผลการประเมินผลงานของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	122

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการพัฒนามาตรฐาน แนวทาง กรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศ	29
ภาพที่ 3.1 สรุปรวิธิดำเนินการวิจัย	71
ภาพที่ 5.1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามเพศ	94
ภาพที่ 5.2 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี	95
ภาพที่ 5.3 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามผลการเรียน	96
ภาพที่ 5.4 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การเรียนวิชาที่เกี่ยวข้อง กับการรู้สารสนเทศ	97
ภาพที่ 5.5 ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา	99
ภาพที่ 6.1 ร่างหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	104
ภาพที่ 6.2 ร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	111
ภาพที่ 6.3 หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	113
ภาพที่ 6.4 แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	118

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นสูง มุ่งพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพตามศาสตร์และสาขาวิชาเฉพาะ รวมถึงมุ่งผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนด หลักสูตรระดับปริญญาตรีกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการจัดการปัญหาและการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพ 2) ด้านความรู้ มีความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวาง 3) ด้านทักษะทางปัญญา สามารถค้นหาข้อเท็จจริง เข้าใจและประเมินข้อมูลและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ใช้ข้อมูลในการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาได้ 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ พัฒนตนและวิชาชีพ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

การรู้สารสนเทศ (information literacy) มีความสำคัญต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา การพัฒนาคุณลักษณะตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ และการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การรู้สารสนเทศเกี่ยวข้องกับความสามารถในการตระหนักรู้ความต้องการสารสนเทศ การระบุแหล่ง การสืบค้น การประเมิน การวิเคราะห์สังเคราะห์ และการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามจริยธรรมและกฎหมาย (Association of College & Research Libraries, 2013; The Partnership for 21st Century Skills, 2013) เพราะช่วยให้นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากสื่อที่หลากหลาย จึงต้องอาศัยทักษะการรู้สารสนเทศ ซึ่งจะพัฒนาไปสู่นิสัยรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Rockman & others, 2004) เนื่องจากความรู้ในศาสตร์และสาขาวิชาต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ปฏิบัติงานวารสารศาสตร์จึงต้องเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตน

จากความสำคัญของการรู้สารสนเทศ องค์การและสมาคมวิชาชีพระดับประเทศในต่างประเทศหลายองค์การ ได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศขึ้นสำหรับกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ ประชาชน นักศึกษา นักเรียน วิชาชีพ ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการบรรณารักษ์อุดมศึกษา (Council of Australian

University Librarians: CAUL) กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศในประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ขึ้นใช้กับบุคคลทุกคน ครอบคลุมอาจารย์ นักศึกษา และผู้ใช้ทั่วไป (Australian and New Zealand Institute for Information Literacy, 2004) สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา (Association of College & Research Libraries: ACRL) กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และกรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Association of College & Research Libraries, 2000; 2016)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในต่างประเทศพบงานวิจัยที่ใกล้เคียงคือการวิเคราะห์โมเดลการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศอังกฤษ (Martin, 2013) ผลการวิจัยพบว่า มาตรฐาน โมเดล และกรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศในประเทศอังกฤษมีประเด็นเกี่ยวกับการวางแผนสารสนเทศ การค้นหาสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ การนำเสนอสารสนเทศ และการจัดการและนำเสนอสารสนเทศได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายและจริยธรรม ในประเทศไทยพบการพัฒนามาตรฐานและสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับบุคคลหลายกลุ่ม ได้แก่ ประชาชน (หนูไกร บุตตะวงษ์, 2549) นักเรียน (ชุตินา สัจจนันท์, 2554) และนักวิชาการสาธารณสุข (ภมร ดรุณ, 2559) ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดมาตรฐานและสมรรถนะการรู้สารสนเทศของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ มีจำนวนมาตรฐาน ที่แตกต่างกัน แต่มีประเด็นที่สอดคล้องและครอบคลุมตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำหนด โดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย ได้แก่ การระบุความต้องการสารสนเทศและการกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศและการใช้เครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศ การวิเคราะห์ การประเมิน และเลือกแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ การจัดการสารสนเทศ การสังเคราะห์สารสนเทศ การใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม เคารพกฎหมาย และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ในสาขาวารสารศาสตร์การเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์สื่อจากสื่อแบบดั้งเดิม ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ไปเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่งผลให้พฤติกรรมของผู้รับสารเปลี่ยนแปลงไป คือต้องการบริโภคข่าวสารที่มีความไวผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ การปฏิบัติงานวารสารศาสตร์ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคนี้จึงต้องเป็นไปด้วยความฉับไว ภายใต้ความถูกต้องและการมีหลักฐาน ที่อ้างอิงได้ (Rudin & Ibbotson, 2002) จากเงื่อนไขความไวในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานในวิชาชีพ เช่น ความผิดพลาดในการนำเสนอข่าว และเมื่อผิดพลาดแล้วอาจแก้ไขไม่ทันหรือยากที่จะแก้ไข จากปัญหาดังกล่าวนักวารสารศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีทักษะการรู้สารสนเทศ ทักษะดังกล่าวนี้ไม่สามารถสร้างได้ในระยะเวลาอันสั้น ต้องอาศัยการปลูกฝังตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษา เพราะต้องใช้เวลาในการพัฒนา เพื่อให้ นักศึกษาสำเร็จการศึกษาเป็นนักวารสารศาสตร์ที่มีคุณภาพ (MacMillan, 2009)

ดังนั้นการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาทั่วไป ใช้ไม่ได้ในเชิงลึกในวิชาชีพวารสารศาสตร์ เนื่องจากวารสารศาสตร์เป็นสาขาวิชาเฉพาะที่กระบวนการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับทักษะการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ การกำหนดประเด็นเรื่องซึ่งจะนำไปสู่ประเด็นการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์สารสนเทศเพื่อกำหนดแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ การใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศ การประเมิน และการนำเสนอสารสนเทศอย่างมีจริยธรรม (Edward, 2016) จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศโดยเฉพาะ สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยสหรัฐอเมริกา จึงได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศขึ้นใช้สำหรับนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมถึงนักศึกษาและนักวิชาชีพด้านสื่อมวลชนและสื่อใหม่ (Association of College & Research Libraries, 2011) ในบริบทของประเทศไทย สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมาก ปัญหาที่เกิดขึ้นจากสื่อมวลชนมีมาก ได้แก่ การขาดความรอบคอบในการนำเสนอข่าว หรือการไม่ตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าว การนำเสนอข่าวที่ไม่ครบถ้วนหรือบิดเบือน และการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว ซึ่งส่งผลกระทบต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ รวมถึงส่งผลกระทบต่อสาธารณชน (เทียนทิพย์ เดียวกี, 2559) การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาด้านวารสารศาสตร์ในประเทศไทยจึงมีความจำเป็น เนื่องจากการรู้สารสนเทศจะช่วยส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานทางวิชาชีพให้กับนักศึกษาด้านวารสารศาสตร์ (Association of College & Research Libraries, 2011; Bornstein, 2003)

จากการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ การวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่กำหนดขึ้นเฉพาะจึงมีความจำเป็น การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศพบงานวิจัยการศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ โดยการวิเคราะห์แบบบันทึกพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษาด้านวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยเม้าท์ รอยล์ ประเทศแคนาดา (MacMillan, 2009) และพบการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรวารสารศาสตร์ที่ได้รับการรับรองจากสภาการรับรองการศึกษาวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน (ACEJMC) ต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาด้านวารสารศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ส่วนใหญ่ขาดทักษะการรู้สารสนเทศ (Singh, 2005) นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศสูงขึ้นเมื่อศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น เช่น รู้จักและใช้แหล่งสารสนเทศเฉพาะทางมากขึ้น รู้จักใช้กูเกิล สกอร์ลา และโปรแกรมค้นหาอื่น ๆ นักศึกษาใช้แหล่งสารสนเทศและเครื่องมือช่วยค้นหาที่หลากหลาย ได้แก่ แหล่งบุคคล โปรแกรมค้นหาฐานข้อมูลข่าว และเครือข่ายสังคม นักศึกษาใช้แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตและสารสนเทศทางวิชาการ

นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ด้วยการบูรณาการการรู้สารสนเทศในการเรียนการสอนหลักสูตรวารสารศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยแมทเธอร์ฮอลล์ ประเทศแคนาดา (Field & MacMillan, 2011; MacMillan, 2014) และการทดลองมอบหมายงานให้นักศึกษาวารสารศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้นทางวารสารศาสตร์ ผลิตวิตทัศน์ช่วยสอนการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ (Kuban & Mulligan, 2014) ผลการศึกษาพบว่า การบูรณาการการสอนการรู้สารสนเทศในรายวิชาต่าง ๆ และการมอบหมายงานให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ช่วยพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาวารสารศาสตร์

ในประเทศไทยไม่มีงานวิจัยเกี่ยวข้องโดยตรงกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาวารสารศาสตร์ พบเพียงการศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีนักศึกษานิเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน และวิทยาการการสื่อสาร เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่มนี้มีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง (จันทร์ฉาย วิระชาติ, 2555; มุจรินทร์ ผลกล้า, 2549; สายฝน บุญญา และคณะ, 2550; อังคณา แวซอหะ และสุธาทิพย์ เกียรติวาณิช, 2553) การวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์โดยตรงจึงมีความจำเป็น เพื่อทราบระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา และเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของนักศึกษา อย่างไรก็ตามพบว่าในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์โดยตรง

จากความสำคัญของการรู้สารสนเทศกับวารสารศาสตร์ และการทบทวนวรรณกรรมที่พบว่า นักศึกษาอุดมศึกษาในประเทศไทยมีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง และการทบทวนวรรณกรรมไม่พบการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ การวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศ และการพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์โดยตรง ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษาวารสารศาสตร์และนิเทศศาสตร์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศที่มีต่อนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ จึงสนใจศึกษาการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ เพื่อพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ วัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ และศึกษาแนวทาง การพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนานักศึกษาวารสารศาสตร์ พัฒนางานอาชีพ และการเรียนการสอนด้านสารสนเทศศาสตร์และวารสารศาสตร์ต่อไป

2. คำถามการวิจัย

2.1 มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ควรเป็นอย่างไร?

2.2 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ มีทักษะการรู้สารสนเทศระดับใด?

2.3 แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ควรเป็นอย่างไร?

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

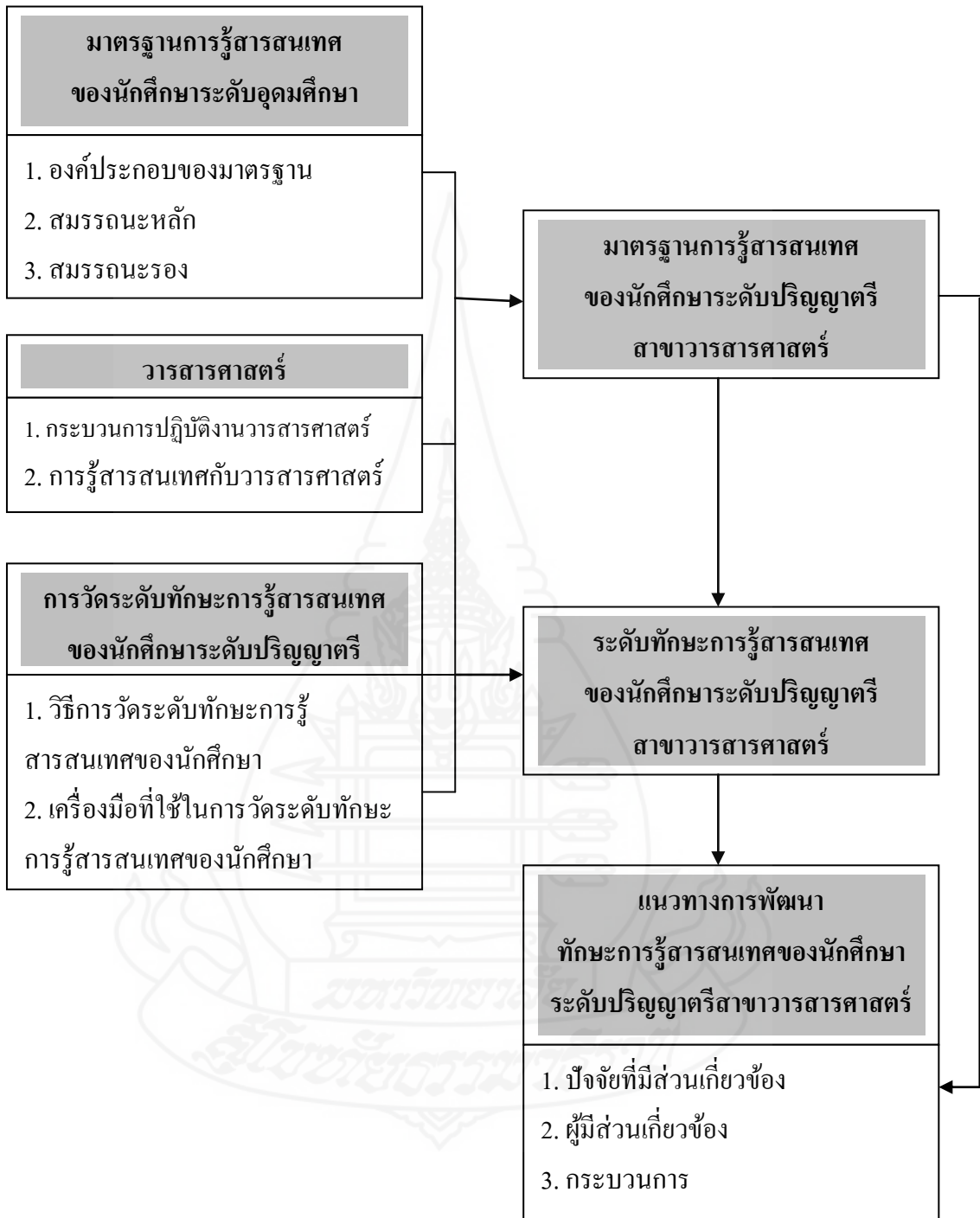
3.1 เพื่อพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

3.2 เพื่อศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

3.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ขอบเขตการวิจัย

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวารสารศาสตร์ หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาวารสารศาสตร์/การหนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทั้งนี้ไม่รวมมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

6. นิยามศัพท์

6.1 มาตรฐานการรู้สารสนเทศ หมายถึง เกณฑ์ที่ใช้กำหนดระดับความรู้และทักษะของนักวารสารศาสตร์ รวม 6 ด้าน ได้แก่ การกำหนดความต้องการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ การค้นหาและจัดระบบสารสนเทศ การประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ การผลิตและนำเสนอเรื่องโดยใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตงานโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และการใช้สารสนเทศเพื่อผลิตงานได้อย่างถูกกฎหมาย

6.2 ระดับทักษะการรู้สารสนเทศ หมายถึง ผลการวัดทักษะการรู้สารสนเทศด้วยเครื่องมือวัดที่สามารถจำแนกการรู้สารสนเทศออกมาเป็น 3 ระดับ ได้แก่ มาก ปานกลาง และต่ำ

6.3 แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ หมายถึง การกำหนดแนวปฏิบัติในการดำเนินงานการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาวารสารศาสตร์ ประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กระบวนการดำเนินงาน และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

งานวิจัยนี้ให้ประโยชน์ทางด้านวิชาการและวิชาชีพในวารสารศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ซึ่งมีประโยชน์ดังนี้

7.1 ได้มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวารสารศาสตร์สำหรับประเทศไทยซึ่งยังไม่มีการพัฒนาขึ้นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และนักวิชาชีพในสาขาสารสนเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ และวารสารศาสตร์ สามารถนำไปใช้ในการประเมินทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

7.2 ได้แบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ซึ่งอาจารย์ นักวิชาการ และนักวิชาชีพในสาขาวารสารศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ และบรรณารักษศาสตร์ สามารถนำไปใช้เป็นแบบทดสอบมาตรฐานในการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแนวทางการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

7.3 ได้แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ซึ่งกลุ่มผู้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ ผู้บริหาร อาจารย์นักวิชาการ นักวิจัย และนักวิชาชีพสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จำแนกเป็น 4 หัวข้อได้แก่ การรู้สารสนเทศ มาตรฐานและการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ การวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา และการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

1. การรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาวารสารศาสตร์ ซึ่งนักศึกษามีบทบาทสำคัญในฐานะสื่อมวลชนและมีผลกระทบในสังคมอย่างกว้างขวาง

1.1 ความหมายของการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศเป็นคำที่อาจมีความเข้าใจแตกต่างกันตามบริบทที่นำไปใช้ (Sunaga, 2016; Takenouchi, 2004) สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา ได้อธิบายความหมายของการรู้สารสนเทศไว้ในมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในระยะแรกกว่าเป็น ความสามารถในการกำหนดขอบเขตความต้องการสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ การคัดเลือกสารสนเทศเพื่อสร้างเป็นความรู้ การใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะ และความเข้าใจในเศรษฐกิจ กฎหมาย และประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศ ตลอดจนการใช้สารสนเทศถูกต้องตามจริยธรรมและกฎหมาย (Association of College & Research Libraries, 2000) ต่อมาจึงพัฒนากรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาอุดมศึกษา โดยขยายขอบเขตรอบคลุมการค้นพบสารสนเทศ ความเข้าใจในการผลิตสารสนเทศและการสร้างมูลค่าให้กับสารสนเทศ การใช้สารสนเทศในการสร้างความรู้ใหม่และการมีส่วนร่วมอย่างมีจริยธรรมในชุมชนของการเรียนรู้ (Association of College & Research Libraries, 2015)

ในประเทศญี่ปุ่น การรู้สารสนเทศเป็นคำที่รู้จักกันในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และการสื่อสาร แต่มีการตีความและนำไปใช้ในนิยามที่แตกต่างกัน ในบางครั้งมีการนำไปใช้ในความหมายเดียวกันกับการรู้ทางคอมพิวเตอร์ การรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการรู้เท่าทันสื่อ (Oda & Nozue, 2013) ในประเทศไทยคำว่าสารสนเทศยังไม่มีศัพท์บัญญัติ และมีการแปลเป็นภาษาไทยที่แตกต่างกันได้แก่ ความรู้ทางสารสนเทศ ทักษะสารสนเทศ ทักษะการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ การรู้เท่าทันสารสนเทศ และรอบรู้สารสนเทศ (ชุดิมา สัจจามันท์, 2559)

การรู้สารสนเทศ มีพื้นฐานและวิวัฒนาการมาจากการปฐมนิเทศห้องสมุด การสอนการใช้ห้องสมุด และการสอนบรรณานุกรม นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้คำว่าสมรรถนะสารสนเทศ (information competency) หรือ ความคล่องแคล่วทางสารสนเทศ (information fluency) หรือคำอื่นๆ (Horton, 2007; 2013) การเกิดขึ้นของสารสนเทศดิจิทัลและโปรแกรมการค้นหา ส่งผลให้การรู้สารสนเทศมีขอบเขตรอบคลุมการค้นคืนสารสนเทศ การใช้โปรแกรมการค้นหา การกำหนดคำค้นและภาษาที่ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศ การตีความและทำความเข้าใจสารสนเทศ การจัดระบบสารสนเทศ การประเมินและการสังเคราะห์สารสนเทศจากแหล่งที่หลากหลาย ความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรห้องสมุด ฐานข้อมูล และเอกสารบนอินเทอร์เน็ต การเข้าถึงทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ และการตระหนักถึงความสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญา ความเข้าใจในลิขสิทธิ์และกฎหมายการใช้งานโดยธรรม (Burkhardt & others, 2003: 26) ตลอดจนการช่วยให้บุคคลเรียนรู้วิธีการระบุอธิบายความต้องการสารสนเทศ และการสืบค้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ได้รับสารสนเทศที่มีประโยชน์ และตรงกับความต้องการ (Horton, 2007; 2013)

การรู้สารสนเทศเกี่ยวข้องและใกล้เคียงกับการรู้ด้านคอมพิวเตอร์ การรู้ทางไอซีที การรู้ทางดิจิทัล และการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งมีความหมายดังนี้

1.1.1 การรู้คอมพิวเตอร์ (computer literacy) คือความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติ/จัดการกับเทคโนโลยีสารสนเทศขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นความรู้ด้านฮาร์ดแวร์ซอฟต์แวร์ และแอปพลิเคชัน ความรู้ด้านฮาร์ดแวร์ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล แล็ปท็อป โทรศัพท์เคลื่อนที่ ไอพอด แบลคเบอร์รี่ การใช้เมาส์ การเชื่อมต่อจอภาพกับหน่วยประมวลผลกลาง การใช้เครื่องพิมพ์ เป็นต้น การรู้ซอฟต์แวร์ คือความสามารถในการเรียนรู้วิธีใช้ระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ การใช้โปรแกรมประมวลผลคำ โปรแกรมการคำนวณ และโปรแกรมการนำเสนอ โปรแกรมการสืบค้นสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต และการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และการรู้แอปพลิเคชันคือความสามารถใช้โปรแกรมเพื่อ

วัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น โปรแกรมการจัดการทางการเงิน โปรแกรมการจัดการคลังสินค้า เป็นต้น (Horton, 2007: pp.5, 54)

1.1.2 การรู้ไอซีที (ICT literacy) คือ ความสามารถและประสิทธิภาพในการประยุกต์เทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น คอมพิวเตอร์ พีดีเอ เครื่องเล่นสื่อ (media players) จีพีเอส เครื่องมือการสื่อสารและ/หรือเครือข่ายได้อย่างเหมาะสม เพื่อการศึกษา ค้นคว้า การเข้าถึง การจัดการ บุรณาการ ประเมิน และสร้างสารสนเทศ รวมถึงการประยุกต์ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับจริยธรรม/กฎหมายในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Lavy & Or-Bach, 2011, p. 68; Lee, 2013; Partnership for 21st Century Skills, 2013) นอกจากนี้ยังมีคำที่เกี่ยวข้องคือ "ความคล่องแคล่วทางไอซีที (ICT fluency)" ซึ่งเน้นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีแก้ไขปัญหาและการเรียนรู้ในสถานการณ์ใหม่ (Lavy & Or-Bach, 2011, pp. 68) การรู้ไอซีทีเป็นความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการสารสนเทศ (Educational Testing Service, 2007, pp.2-3, 15-17) ได้แก่ การรวบรวมและค้นคืนสารสนเทศ การจัดระบบสารสนเทศ การตีความและการนำเสนอสารสนเทศ การประเมินคุณภาพ ความเกี่ยวข้อง การใช้ประโยชน์ หรือประสิทธิภาพของสารสนเทศ และการสร้างสารสนเทศ

1.1.3 การรู้ดิจิทัล (digital literacy) คือ ความสามารถทำความเข้าใจและการใช้สารสนเทศในรูปแบบที่หลากหลายจากแหล่งต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านคอมพิวเตอร์ เช่น การดาวน์โหลดไฟล์ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การใช้ไฮเปอร์เท็กซ์ ความสามารถในการใช้โปรแกรมค้นหาเพื่อสืบค้นสารสนเทศ การประเมินคุณภาพเว็บไซต์ กฎหมายและลิขสิทธิ์ที่คุ้มครองทรัพยากรสารสนเทศบนเว็บไซต์ และการอ้างอิงสารสนเทศจากเว็บไซต์ รวมถึงการสื่อสารบนเว็บไซต์และเครือข่ายสังคมออนไลน์ การเรียนรู้ผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ และการใช้โปรแกรมประยุกต์เว็บทางสังคม (Lee, 2013; The Partnership for 21st Century Skills, 2013)

1.1.4 การรู้เท่าทันสื่อ (media literacy) คือ ความสามารถเข้าถึง การทำความเข้าใจ และการแสดงออกผ่านสื่อ การเข้าถึงคือความสามารถในการใช้และควบคุมสื่อ การทำความเข้าใจสื่อคือการวิเคราะห์ ทำความเข้าใจเนื้อหา การหาเหตุผลของสารในสื่อ วิธีการสร้างสื่อ และวัตถุประสงค์ของสื่อ เข้าใจสาเหตุที่บุคคลตีความสารแตกต่างกันออกไป และเข้าใจสาเหตุที่สื่อ มีอิทธิพลต่อความเชื่อและพฤติกรรม การสร้างสื่อคือการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ ตลอดจนการสร้างเนื้อหาในสื่อ การประยุกต์ใช้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในด้านจริยธรรมและกฎหมายในการเข้าถึงและใช้สื่อ ได้แก่ อิสระในการพูด การปกป้องความเป็นส่วนตัว (The Partnership for 21st Century Skills, 2013; Horton, 2007, pp.6 - 7) รวมถึงการประเมินสื่อในแง่มุมต่าง ๆ เข้าใจสภาวะ เงื่อนไข และการ

ปฏิบัติหน้าที่ของสื่อ การใช้สื่อเพื่อการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยและการเรียนรู้ (Carbo, 2013, p.96)

นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้คำรวมกันระหว่างคำว่า "การรู้เท่าทันสื่อ" และคำว่า "การรู้สารสนเทศ" รวมเรียกว่า "การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ" โดยองค์กรการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก: UNESCO) ได้อธิบายความหมายไว้ว่าเป็น ความรู้ความเข้าใจ วิธีการทำงานกับสื่อ การสร้างความหมาย วิธีการใช้ และการประเมินสารสนเทศที่น่าเสนอ รวมถึงความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของบุคคลและสังคม ความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีจริยธรรม การมีส่วนร่วมทางการสนทนาในประชาธิปไตยและการอภิปรายทางวัฒนธรรม การรู้เท่าทันสื่อและการรู้สารสนเทศเกิดจากการบูรณาการ 2 ศาสตร์/ทักษะเข้าด้วยกัน โดยการรู้เท่าทันสื่อเน้นความสามารถทำความเข้าใจการทำงานและการประเมินวิธีการทำงานของสื่อ ส่วนการรู้สารสนเทศเน้นที่ความสำคัญในการเข้าถึงและการประเมินสารสนเทศ รวมถึงการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม (UNESCO, 2011)

1.2 ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศมีความสำคัญต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและการปฏิบัติงาน ดังนี้

1.2.1 ความสำคัญต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1) การรู้สารสนเทศเป็นทักษะทางวิชาการ (academic skill) ด้วยการเรียนการสอนในปัจจุบันนิยมใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะหรือให้คำปรึกษาในการเรียนรู้ ส่วนผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่าง ๆ ในรูปแบบที่หลากหลาย การเรียนการสอนด้วยวิธีการนี้ต้องอาศัยทักษะการรู้สารสนเทศที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบางมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้การรู้สารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งของทักษะที่จำเป็นสำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยได้กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยว่า ควรพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศและทักษะการศึกษา ในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาแบบบูรณาการทักษะนี้เข้าด้วยกันในหลักสูตร เพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้แบบองค์รวม (Horton, 2012)

2) การรู้สารสนเทศช่วยสนับสนุนให้นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สถาบันการศึกษาหลายแห่งได้กำหนดให้การรู้สารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จากการวิเคราะห์เอกสารมาตรฐานทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า มหาวิทยาลัยได้มีการกำหนดให้การรู้สารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานในการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบัน รวมถึงใช้เป็นเกณฑ์การชี้วัดผลการเรียนรู้ของนักศึกษาด้วย (Saunders, 2011: 7 - 11) ในประเทศไทยแม้ไม่ปรากฏคำว่า การรู้สารสนเทศโดยตรง แต่ปรากฏแนวคิดเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ 5 ด้าน ได้แก่ มีคุณธรรม

จริยธรรม มีความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556)

1.2.2 ความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน

การรู้สารสนเทศช่วยส่งเสริมการพัฒนาตนเอง เปิดโอกาสให้ได้รับการจ้างงาน นอกเหนือจากความรู้ในวิชาชีพและความสามารถทางวิชาการและทักษะเฉพาะแล้ว ผู้จ้างงานส่วนใหญ่ยังต้องการบัณฑิตที่มีทักษะการรู้สารสนเทศ บัณฑิตที่มีทักษะการรู้สารสนเทศจึงมีโอกาสมากที่จะได้รับการจ้างงาน (The Association of College & Research Libraries, 2000: 4; Howard, 2012: 74; Rockman & others, 2004; Virkus, 2011, Welsh & Wright 2010: 8)

1.3 การรู้สารสนเทศกับวารสารศาสตร์

วารสารศาสตร์เป็นสาขาวิชาเฉพาะที่มีกระบวนการปฏิบัติงานที่ต้องอาศัยการศึกษา ค้นคว้าสารสนเทศ ดังนี้

1.3.1 การปฏิบัติงานของนักวารสารศาสตร์ วารสารศาสตร์เป็นสหสาขาวิชามุ่งผลิตบุคลากรที่ทำหน้าที่นำเสนอข่าวและสถานการณ์ปัจจุบัน ในประเด็นที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ ผ่านสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ได้แก่ สิ่งพิมพ์และหนังสือพิมพ์ สื่อกระจายเสียง และอินเทอร์เน็ต โดยคำนึงถึงความถูกต้อง รวดเร็ว และเที่ยงตรงของข่าวที่นำเสนอ เพื่อให้ประชาชนได้ติดตามสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม รวมถึงเพื่อให้ได้รับความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ และเพื่อความบันเทิง โดยอาจนำเสนอเป็นรายวันหรือรายสัปดาห์ ครอบคลุมข่าวภายในท้องถิ่น จังหวัด ประเทศ และระหว่างประเทศ โดยมีรูปแบบหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาชีพ กึ่งวิชาชีพ และการฝึกปฏิบัติ (Burgh, 2005; George, 2011; Medina & Shepherd, 1996: 7 – 13; Rudin & Trevor, 2002; มาลี บุญศิริพันธ์, 2550: น. 3) รวมถึงการแสดงความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์ภายใต้การนำเสนอข่าว โดยไม่ได้มุ่งเน้นแต่การนำเสนอข่าวใหม่ แต่ต้องมีการสืบค้นภูมิหลังหรือบริบทอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับข่าวที่จะนำเสนอ วารสารศาสตร์จึงเกี่ยวข้องกับการคัดเลือกสารสนเทศ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่อย่างหลากหลาย เพื่อนำเสนอข่าวและเรื่องราวไปยังสื่อต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตามจริยธรรมภายใต้การอ้างอิงหลักฐานที่น่าเชื่อถือ

นักวารสารศาสตร์มีหน้าที่เขียนข่าวหรือสารคดีเพื่อเผยแพร่ลงในสื่อทุกรูปแบบ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ บล็อก เว็บไซต์ และเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยมุ่งเน้นการนำเสนอข้อเท็จจริง (Burn, 2013) เปรียบเสมือนนักการศึกษาของประชาชน เพราะทำหน้าที่อธิบายและหาข้อโต้แย้งสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม คล้ายข้อสงสัยในเรื่องที่ผู้อ่านให้ความ

สนใจ แสวงหาคำตอบโดยการรวบรวมสารสนเทศจากสื่อที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ สรุปลักษณะข้อมูล และนำเสนอข่าวหรือสารคดีแก่สาธารณชน โดยปราศจากอคติ (Polman et al., 2012: p.45)

1) ขั้นตอนการปฏิบัติงานของนักวารสารศาสตร์มี 8 ขั้นตอน (Bum, 2013) ดังนี้

(1) การค้นหาข่าว การผลิตข่าวเริ่มต้นจากการศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะนำเสนอ โดยการค้นคว้าจากแหล่งสารสนเทศประเภทต่างๆ อย่างรอบด้าน เช่น เอกสารบันทึกห้องสมุด หนังสืออ้างอิง การสัมภาษณ์ เป็นต้น ในขั้นตอนนี้ นักวารสารศาสตร์มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าถึงแหล่งข่าวที่หลากหลาย โดยทราบว่าเรื่องที่ตนทำข่าวสามารถหาข้อเท็จจริงได้จากบุคคลใดหรือสถานที่ใด การรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลแหล่งข่าวของตนเองไว้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการนำเสนอข่าวในครั้งต่อไปจึงมีความจำเป็น

(2) การคัดเลือกข่าว เป็นการประเมินว่าข่าวนั้นมีคุณค่าเพียงพอต่อการนำเสนอสู่สาธารณชนหรือไม่ การประเมินคุณค่าของข่าวโดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย ข่าวที่มีคุณค่าส่วนใหญ่มีผลกระทบต่อกระบวนทัศน์ชีวิตของกลุ่มบุคคลในสังคมนั้นๆ นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงนโยบายของบรรณาธิการหรือองค์กรต้นสังกัดของผู้สื่อข่าวด้วยว่ามุ่งเน้นนำเสนอข่าวในเรื่องใด (Kershner, 2009: p.54)

(3) การระบุแหล่งข่าว แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลเป็นต้นกำเนิดของแหล่งข่าว การได้มาซึ่งข้อเท็จจริงนักวารสารศาสตร์จึงเริ่มจากการค้นหาบุคคลที่เป็นแหล่งข่าวต้นแหล่งในหัวข้อที่ต้องการ รวมถึงหาวิธีการติดต่อกับบุคคลดังกล่าว แล้วจึงค้นหาข้อมูลสนับสนุนจากแหล่งสารสนเทศอื่นๆ เพิ่มเติม

(4) การรวบรวมข่าว การสัมภาษณ์บุคคลเป็นวิธีการหลักที่นักข่าวใช้รวบรวมข้อเท็จจริงของข่าว โดยสัมภาษณ์บุคคลที่ผู้สื่อข่าวรู้จัก และขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอชื่อบุคคลอื่นที่สามารถให้ข้อมูลหรือเป็นแหล่งข่าวได้ต่อไป ผู้สื่อข่าวสามารถดำเนินการเช่นนี้ จนกว่าจะได้รับข้อมูลเพียงพอตามความต้องการ โดยมีข้อควรพิจารณาว่า หน่วยงานที่เป็นทางการและผู้เชี่ยวชาญที่เป็นที่รู้จักในสังคมไม่ได้เป็นแหล่งข่าวเดียวที่เป็นแหล่งข่าวที่ดีเสมอไป บุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับข่าว สามารถให้มุมมองที่แตกต่างออกไปได้ นอกเหนือจากแหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลแล้ว นักวารสารศาสตร์ควรรวบรวมสารสนเทศเพื่อใช้สนับสนุนข้อเท็จจริงจากแหล่งสารสนเทศประเภทอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น เอกสาร รายงาน และบันทึกต่างๆ ซึ่งสามารถหาได้ในรูปแบบสิ่งพิมพ์หรือดิจิทัล (Kershner, 2009: p.55)

(5) การตรวจสอบ ภายหลังจากรวบรวมข้อมูลได้ตามความต้องการแล้ว ก่อนการร่างเนื้อหาข่าว นักข่าวต้องตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่รวบรวมได้เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่มีครบถ้วนสมบูรณ์เพียงพอต่อการเขียนข่าว

(6) การเขียนข่าว เริ่มต้นด้วยการเขียนโครงร่างและร่างต้นฉบับ เขียนบทนำหรือย่อหน้าแรกอย่างกระชับเพื่อบอกให้ผู้อ่านทราบว่าเรื่องที่น่าเสนอเกี่ยวกับอะไร โดยยังไม่ต้องระบุรายละเอียด พร้อมทั้งระบุเวลาและสถานที่ หลีกเลี่ยงการใช้ตัวอักษรย่อหรือชื่อเรื่องที่ยาวเกินไป

(7) การแก้ไขปรับปรุง อ่านบททวนร่างข่าวและแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ ตรวจสอบการสะกดคำ เครื่องหมายวรรคตอน ไวยากรณ์ให้ถูกต้อง และตรวจสอบว่ามีใจความสำคัญของเนื้อหาตามที่ผู้สื่อข่าวต้องการนำเสนอหรือไม่

(8) การนำเสนอข่าว สื่อการนำเสนอข่าวในปัจจุบันมีหลายรูปแบบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์และสื่อดิจิทัล การนำเสนอข่าวผ่านสื่อต่างๆ จึงมีวิธีการที่แตกต่างกันไปตามรูปแบบของสื่อ เช่นหากเป็นการนำเสนอข่าวผ่านทางวิทยุกระจายเสียง ผู้สื่อข่าวอาจมีการถ่ายทอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์ การใช้ดนตรีหรือเสียงอื่นๆ ประกอบการนำเสนอ ส่วนการนำเสนอข่าวทางรายการโทรทัศน์ต้องมีการบันทึกภาพนิ่งและวิดีโอ และนำเสนอทั้งภาพและเสียงได้อย่างกลมกลืน โดยการนำเสนอข่าวไม่ว่ารูปแบบใด ควรเป็นไปอย่างถูกต้องตามจริยธรรมและเป็นไปตามข้อตกลงที่ได้ให้ไว้กับแหล่งข่าว เช่น การไม่เปิดเผยตัวตนของแหล่งข่าว การเผยแพร่ข่าวตามกำหนดเวลา เป็นต้น

2) บทบาทของนักวารสารศาสตร์ นักวารสารศาสตร์มีบทบาทต่อสังคม ดังนี้

(1) สุนัขเฝ้าบ้าน (Watch dog) นักวารสารศาสตร์เฝ้าติดตามข่าวสาร/เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างใกล้ชิดและเจาะลึก ตรวจสอบข้อร้องเรียนและความผิดปกติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตรวจสอบผู้มีอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม หากพบสิ่งผิดปกติต้องติดตามหาเหตุผลและรายงานให้สาธารณชนได้รับทราบ (Rudin & Trevor, 2002)

(2) นายประตูข่าวสาร (Gatekeeper) ในแต่ละวันมีข้อมูลข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย นักวารสารศาสตร์จึงมีหน้าที่ในการคัดเลือกและกลั่นกรองข่าวที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์มานำเสนอต่อผู้อ่าน (Shoemaker, Vos & Reese, 2009)

(3) ผู้กำหนดวาระข่าวสาร (Agenda-setter) นักวารสารศาสตร์คัดเลือกกำหนดวาระของข่าวสารต่างๆ รวมถึงการเรียงลำดับความสำคัญของข่าวที่ประชาชนควรทราบ สังเกตได้จากการพาดหัวข่าวมีการใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่สำหรับข่าวสำคัญมากที่สุด หรือการเลือกช่วงเวลาในการรายงานข่าวในรายการโทรทัศน์หรือรายการวิทยุ (Coleman et al., 2009; McCombs, 2005)

3) หน้าที่ของนักวารสารศาสตร์ นักวารสารศาสตร์มีหน้าที่หลัก ดังนี้

(1) การรายงานข่าวสารความเคลื่อนไหวในสังคม (to inform) นักวารสารศาสตร์มีหน้าที่หลักรายงานข่าวสารความเคลื่อนไหวของสังคม โดยคำนึงถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อผู้อ่าน รวมถึงมีความถูกต้อง ครบถ้วน เทียงตรงและเป็นกลาง โดยการ

ผลิตเนื้อหาข่าวในปัจจุบันและในอนาคตจะต้องดำเนินการในเชิงลึกและนำเสนอข่าวโดยใช้รูปแบบที่น่าสนใจและชวนให้ติดตาม (นุชรินทร์ ศศิพิบูลย์, 2554)

(2) การเสนอความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเหตุการณ์ในสังคม (to give opinion) นักวารสารศาสตร์หรือผู้สื่อข่าวเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ข่าวที่นำเสนอมากที่สุด จึงสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นๆ ได้ รวมถึงวิเคราะห์ผลของข่าวที่อาจจะเกิดขึ้นกับประชาชนและสาธารณชน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความเป็นธรรม

(3) การให้ความผ่อนคลายและสาระบันเทิงแก่ผู้อ่าน (to entertain) นักวารสารศาสตร์มีหน้าที่เสนอข่าวบันเทิงให้กับผู้อ่าน โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงและคุณค่าของข่าวนั้น ๆ และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจบริโภคสื่อบันเทิงของผู้อ่าน เช่น บทวิจารณ์ภาพยนตร์ และการนำเสนอจะต้องปราศจากผลประโยชน์ส่วนตัวหรือผลประโยชน์ทางธุรกิจ

(4) การเป็นสื่อกลางโฆษณาสินค้าให้กับผู้บริโภค (to advertise) หน่วยงานด้านวารสารศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานเอกชนที่ต้องอาศัยผลกำไรในการประกอบธุรกิจ ดังนั้นจึงมีการขายเนื้อที่การนำเสนอในสื่อของตนให้กับบริษัทผู้ผลิตสินค้าต่างๆ เพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการ ซึ่งช่วยให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการ ช่วยในการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการได้อย่างตรงตามความต้องการ อีกทั้งการเปิดขายพื้นที่โฆษณายังช่วยให้องค์กรด้านวารสารศาสตร์อยู่รอด สามารถดำเนินธุรกิจนำเสนอข่าวสารได้อย่างต่อเนื่อง

1.3.2 ภูมิทัศน์สื่อ (media landscape)

ภูมิทัศน์สื่อในปัจจุบันเป็นยุคของสื่อใหม่และการหลอมรวมสื่อ ที่ข่าวสารเนื้อหาเดียวกันสามารถเผยแพร่ผ่านสื่อได้หลายรูปแบบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อสังคมออนไลน์ (เอกพล เขียรถาวร และจิตติชัย อัญญาวัชร, 2557) ประกอบกับพฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไปกล่าวคือเลือกบริโภคข่าวสารผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ก่อน และใช้สื่อกระแสหลักเมื่อต้องการเพิ่มเติมรายละเอียดของข่าวที่สนใจ บทบาทของนักวารสารศาสตร์จึงเปลี่ยนจากการค้นหาข่าวไปเป็นผู้รวบรวม จัดเก็บ ตรวจสอบ และกลั่นกรองความน่าเชื่อถือของข่าว (ชาม เชื้อสถาปนศิริ, 2559) ด้วยเหตุนี้องค์กรสื่อจึงต้องปรับตัว โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบของสื่อให้เป็นสื่อออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่ผลิตนิตยสาร หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ จึงมาผลิตสื่อออนไลน์ควบคู่กับสื่อดั้งเดิม ในขณะที่บางองค์กรปรับลดเหลือเฉพาะสื่อออนไลน์ เช่น องค์กรหนังสือพิมพ์เพิ่มช่องทางรายงานข่าวผ่านสื่อออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ข่าว และโซเชียลมีเดีย เช่น เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ การรายงานข่าวด้วยวิธีการถ่ายทอดสดผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์ การใช้สื่อดิจิทัลทีวีขององค์กรด้วยการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ผลิตขึ้นมาผ่านสื่อโทรทัศน์ ซึ่งเข้าถึงกลุ่มผู้ชมได้หลากหลายกลุ่ม เช่น ไทยรัฐทีวี ช่อง 32 ไทยรัฐ และสถานีโทรทัศน์ Now 26 ของบริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) นิตยสาร

เปลี่ยนแพลตฟอร์มจากเดิมที่นำเสนอเนื้อหาบนกระดาษ กลายมาเป็นนิตยสารดิจิทัลที่สามารถแทรกคลิปวิดีโอ ฟิล์เสียง หรือไฮเปอร์ลิงค์ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงไปยังข้อมูลที่สนใจ และสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อ่าน ด้านเนื้อหาในสื่อ เกิดการผลิตเนื้อหาโดยผู้บริโภค (user generated content) ผู้บริโภคสื่อสามารถผลิตเนื้อหาด้วยตนเองและเผยแพร่ในวงกว้างผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ บล็อก เฟซบุ๊ก วิดีโอ เป็นต้น รวมถึงคัดกรองและแบ่งปันเนื้อหาด้วยตนเอง ส่วนผู้บริโภคที่มีประสบการณ์เช่นเดียวกัน สามารถเข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเห็นร่วมกันได้

นักวารสารศาสตร์ในยุคหลอมรวมสื่อจึงต้องมีความรู้ความสามารถในการผลิตและเผยแพร่เนื้อหาผ่านช่องทางที่หลากหลาย เนื่องจากผู้บริโภคสื่อต้องการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้บริโภคสื่อ จึงต้องเป็นนักข่าวยุคดิจิทัล มีทักษะการสืบหาข่าว การคัดเลือกประเด็นข่าว การรวบรวมและการจัดการข้อมูลข่าวประกอบด้วย การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบแหล่งข่าวและความถูกต้องของข้อมูล การเขียนและเรียบเรียงข่าว การนำเสนอข่าวโดยเน้นการนำเสนอแบบภาพและกราฟิก และการนำเสนอได้สอดคล้องกับกฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพ (ชาม เชื้อสถาปนศิริ, 2559) ทักษะดังกล่าวเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ โดยการสืบหาข่าวต้องใช้ทักษะและกลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศ การคัดเลือกประเด็นข่าวใช้ทักษะในการกำหนดความต้องการสารสนเทศ การตรวจสอบแหล่งข่าวและความถูกต้องของข้อมูลต้องใช้ทักษะในการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ และการนำเสนอข่าวต้องใช้ทักษะในการวิเคราะห์สังเคราะห์สารสนเทศเพื่อนำเสนอสารสนเทศได้ถูกต้องตามจริยธรรมและกฎหมาย

จากพฤติกรรมของผู้บริโภคข่าวสารที่มีต้องการรับข่าวสารอย่างรวดเร็วผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่งผลให้การนำเสนอข่าวของนักข่าวเป็นไปด้วยความเร่งรีบ การรวบรวมข้อเท็จจริงจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ให้มากที่สุดอาจส่งผลให้การทำงานล่าช้า จึงอาจต้องใช้วิธีการนำเสนอข่าวจากแหล่งข่าวที่หาได้ง่าย ลักษณะการทำงานเช่นนี้ส่งผลให้นักวารสารศาสตร์ต้องมีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับสูง มีความสามารถในการสืบค้นสารสนเทศ ความสามารถในการสื่อสาร และการเล่าเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะด้านการติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์ต่าง เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ รวมถึงมีทักษะในการคิดคำนวณ การจัดการความรู้ การเชื่อมโยงความรู้ และเสรีภาพในการแสดงออก (Lee, 2013)

1.4 ทักษะการรู้สารสนเทศของนักวารสารศาสตร์

นักวารสารศาสตร์ควรมีทักษะการรู้สารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงาน ดังนี้

1.4.1 การค้นหาข่าว เป็นการค้นหาเรื่องที่จะนำเสนอโดยพิจารณาประเด็นที่สังคมหรือผู้บริโภคข่าวให้ความสนใจ ขั้นตอนนี้นักวารสารศาสตร์ต้องใช้ทักษะในการกำหนดความต้องการสารสนเทศ โดยการกำหนดประเด็นข่าวที่ต้องการ หลังจากนั้นจึงกำหนดแหล่งสารสนเทศและสืบค้นสารสนเทศเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานใช้พิจารณาคัดเลือกข่าวในขั้นตอนต่อไป ปัจจุบันผู้บริโภคข่าวนิยมบริโภคข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ นักวารสารศาสตร์จึงควรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อให้เข้าถึงเรื่อง que ผู้บริโภคให้ความสนใจได้

1.4.2 การคัดเลือกข่าว เป็นการพิจารณาคุณค่าของเรื่อง โดยพิจารณาจากความสำคัญของเนื้อหาต่อผู้บริโภคข่าว ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่งผลให้ผู้บริโภคข่าวสามารถเลือกรับข้อมูลข่าวสารได้ด้วยตนเอง ตามลักษณะ เวลา และรูปแบบที่ต้องการ รวมถึงมีความสามารถในการโต้ตอบ แสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการผลิตข่าวได้ด้วยตนเองหรือที่เรียกว่านักข่าวพลเมือง การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อกรคัดเลือกประเด็นข่าวของนักวารสารศาสตร์ในปัจจุบัน คือมุ่งเน้นประเด็นที่กำลังได้รับความนิยมเป็นสำคัญ (เอกพล เขียรถาวร และฐิติชัย อัญญาวัชร, 2557: 25-26, 30)

นักวารสารศาสตร์ต้องอาศัยทักษะการประเมินสารสนเทศ การพิจารณาความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของเรื่อง เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่เหมาะสมต่อการนำเสนอสู่สาธารณชน

1.4.3 การระบุแหล่งข่าว เนื่องจากสารสนเทศมีหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอินเทอร์เน็ต นักวารสารศาสตร์ต้องมีทักษะในการกำหนดแหล่งสารสนเทศ รู้จักแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย ทราบว่าเรื่องที่จะนำเสนอ นั้นสามารถหาข้อเท็จจริงได้จากบุคคลใดหรือสถานที่ใด นอกจากนี้ นักวารสารศาสตร์ต้องมีทักษะการประเมินแหล่งสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณด้วย (Bornstein, 2003) เลือกใช้เฉพาะสารสนเทศที่มีคุณภาพน่าเชื่อถือ โดยประเมินทั้งในด้านความเกี่ยวข้อง ความน่าเชื่อถือ และความถูกต้องของแหล่งสารสนเทศ

1.4.4 การรวบรวมข่าว เป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่จะนำเสนอวิธีการหลักที่นักวารสารศาสตร์ใช้ในการรวบรวมข้อเท็จจริงคือการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับข่าว และแหล่งสารสนเทศประเภทอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ห้องสมุด และอินเทอร์เน็ต ทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์หรือดิจิทัล เช่น เอกสาร รายงาน บันทึก หนังสืออ้างอิง เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น (Fleming et al., 2006: p.41; Kershner, 2009: pp.55 - 59) เพื่อช่วยให้นักวารสารศาสตร์กำหนดเรื่องที่จะนำเสนอได้กว้างขึ้น เช่น การค้นหาอย่างสั้น ๆ ในหนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์หรือฐานข้อมูลข่าวต่าง ๆ สามารถที่จะปรับเปลี่ยนเรื่องราวของท้องถิ่นให้เป็นเรื่องราวระดับประเทศ และทำความเข้าใจในหัวข้อเรื่องก่อนการสัมภาษณ์ ซึ่งช่วยให้การปฏิบัติงานวารสารศาสตร์สะดวกรวดเร็วขึ้น ในกระบวนการของนัก

วารสารศาสตร์ต้องมีทักษะการสืบค้นสารสนเทศ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการ เพื่อให้ได้สารสนเทศมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตข่าว และสามารถจัดระบบสารสนเทศที่รวบรวมได้ โดยอาจทำฐานข้อมูลอย่างง่าย เพื่อให้สามารถค้นคืนข้อมูลนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป (Kershner, 2009: 55; Fleming and others, 2006: 41)

1.4.5 การตรวจสอบข่าว เป็นการตรวจสอบว่าสารสนเทศที่สืบค้นได้และจะใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตและนำเสนอข่าวมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ โดยพิจารณาจากความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ ความสอดคล้องกับเรื่องและความครอบคลุมประเด็นที่ต้องการนำเสนอ รวมถึงการประเมินความน่าเชื่อถือและการประเมินความถูกต้องของสารสนเทศ โดยการตรวจสอบสารสนเทศเรื่องเดียวกันจากแหล่งสารสนเทศหลาย ๆ แหล่ง

1.4.6 การเขียนข่าว เป็นการเขียนโครงร่างและร่างต้นฉบับเพื่อนำเสนอข่าวสารลงในสื่อประเภทต่าง ๆ นักวารสารศาสตร์ต้องมีทักษะการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศ เพื่อให้สามารถเรียบเรียง เขียนข่าว และนำเสนอข่าวด้วยสำนวนของตนเองได้ รวมถึงการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย (Curtis, 2011) การนำเสนอเรื่องในงานวารสารศาสตร์ มีวิธีการที่แตกต่างกันไปตามรูปแบบของสื่อ เช่น หากเป็นการนำเสนอผ่านทางวิทยุกระจายเสียง อาจมีการถอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์ การใช้ดนตรีหรือเสียงอื่น ๆ ประกอบการนำเสนอ ส่วนการนำเสนอทางรายการโทรทัศน์ต้องมีการบันทึกภาพนิ่งและวิดีโอ และการนำเสนอทั้งภาพและเสียงได้อย่างกลมกลืน นักวารสารศาสตร์ต้องใช้สารสนเทศในการผลิตและนำเสนอเรื่องให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสื่อ นอกจากนี้การนำเสนอข่าวควรเป็นไปอย่างถูกต้องตามจริยธรรม และเป็นไปตามข้อตกลงที่ได้ไว้กับแหล่งสารสนเทศ เช่น การไม่เปิดเผยตัวตนของแหล่ง การเผยแพร่เรื่องตามระยะเวลาที่กำหนด เป็นต้น (Barnas and White, 2010) และต้องให้ความสำคัญกับประเด็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย ได้แก่ กฎหมายอาญาว่าด้วยการหมิ่นประมาท กฎหมายแพ่งว่าด้วยการละเมิด กฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ และกฎหมายลิขสิทธิ์ (ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี, 2557, น.11)

1.4.7 การแก้ไขปรับปรุงข่าว เป็นการตรวจสอบและแก้ไขเรื่องที่เขียนไว้ โดยพิจารณาความเกี่ยวข้องคือเนื้อหาที่นำเสนอสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการและมีขอบเขตที่ครอบคลุมตามโครงเรื่องที่กำหนดไว้ รวมถึงการประเมินความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของสารสนเทศที่นำเสนอ หากพบข้อผิดพลาดจึงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน

1.4.8 การนำเสนอข่าว จากความนิยมของผู้บริโภคข่าวที่นิยมบริโภคข่าวสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่งผลให้นักวารสารศาสตร์ต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการผลิตและนำเสนอเรื่อง เช่น การใช้อินโฟกราฟิกนำเสนอข้อมูลที่ซับซ้อนให้เข้าใจได้ง่าย การผลิตวิดีโอทัศน์ประกอบข่าว เป็นต้น มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของ

แหล่งข่าวเพื่อแสดงความน่าเชื่อถือ รวมถึงต้องนำเสนอข่าวอย่างมีจริยธรรม สอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพ และถูกต้องตามกฎหมาย

ความเกี่ยวข้องของการรู้สารสนเทศกับการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์ สรุปได้ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศกับกระบวนการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์

กระบวนการ ปฏิบัติงานวารสารศาสตร์ (Burn, 2013) to inform, to give opinion, to entertain, to advertise	ความเกี่ยวข้อง				มาตรฐาน การรู้สารสนเทศ	สมรรถนะ	
	1.1, 1.2	2.1	4.3	3.2, 3.3			
1.การค้นหาข่าว	1.1, 1.2	2.1	4.3		1. การกำหนด ความต้องการสารสนเทศและ แหล่งสารสนเทศ	1.1 กำหนดความต้องการ สารสนเทศได้	
2.การคัดเลือกข่าว				3.2, 3.3		1.2 กำหนดแหล่งสารสนเทศที่ ต้องการได้	
3.การระบุแหล่งข่าว	1.2			3.1, 3.2, 3.3	2. การค้นหาและจัดระบบ สารสนเทศ	2.1 ค้นหาสารสนเทศประเภท ต่าง ๆ ได้	
4.การรวบรวมข่าว		2.1, 2.2	4.3			2.2 จัดระบบผลการสืบค้น สารสนเทศได้	
5.การตรวจสอบข่าว			4.3	3.1, 3.2, 3.3	3. การประเมินสารสนเทศและ แหล่งสารสนเทศได้อย่างมี วิจารณญาณ	3.1 ประเมินความเกี่ยวข้องของ สารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้	
6.การเขียนข่าว			4.1, 4.2	5.1, 5.2		6	3.2 ประเมินความน่าเชื่อถือของ สารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้
7.การแก้ไขปรับปรุงข่าว				3.1, 3.2, 3.3			3.3 ประเมินความถูกต้องของ สารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้
8. การนำเสนอข่าว			4.3	5.1, 5.2	6		
					4. การผลิตและนำเสนอเรื่อง โดยใช้สารสนเทศและ เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.1 สังเคราะห์สารสนเทศ โดยสารสนเทศที่มีอยู่เดิมและบูรณา การสารสนเทศที่ได้มาใหม่	
						4.2 ใช้สารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอ เรื่องได้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสื่อ	
						4.3 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อผลิตและ นำเสนอเรื่อง	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

กระบวนการ ปฏิบัติงานวารสารศาสตร์ (Burn, 2013) to inform, to give opinion, to entertain, to advertise	ความเกี่ยวข้อง	มาตรฐาน การรู้สารสนเทศ	สมรรถนะ
		5. การใช้สารสนเทศเพื่อผลิต และเผยแพร่เรื่องโดยยึดหลัก จริยธรรมและจรรยาบรรณแห่ง วิชาชีพ	5.1 ใช้สารสนเทศได้อย่างมีจริยธรรม และสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพ 5.2 อ้างอิงแหล่งที่มาของสารสนเทศที่ใช้ วิชาชีพ
		6. การใช้สารสนเทศเพื่อผลิต และเผยแพร่เรื่องได้อย่างถูก กฎหมาย	6. ใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและเผยแพร่ เรื่องได้อย่างถูกกฎหมาย

โดยสรุป การรู้สารสนเทศมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์ส่งผลให้นักวารสารศาสตร์ได้รับการคาดหวังว่า ควรเป็นผู้มีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับสูง สามารถสร้างผลงานที่ถูกต้องและมีคุณภาพ ในสภาพแวดล้อมของสังคมสารสนเทศในปัจจุบัน (Lee, 2013)

2. มาตรฐานและการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ

จากความสำคัญของการรู้สารสนเทศที่ช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา และช่วยการปฏิบัติงาน จึงจำเป็นต้องมีมาตรฐานการรู้สารสนเทศเพื่อใช้เป็นกรอบการวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา และนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดระดับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาต่อไป องค์การต่างประเทศหลายองค์การได้พัฒนาทางมาตรฐานการรู้สารสนเทศขึ้นใช้กับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

2.1 มาตรฐาน โมเดล และแนวปฏิบัติการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

2.1.1 มาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับอุดมศึกษา (Information Literacy Competency Standards for Higher Education) พัฒนาโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยหรือเอซีอาร์แอล สหรัฐอเมริกา (The Association of College & Research Libraries: ACRL) สมาคมห้องสมุดอเมริกัน (American Library Association: ALA) ในค.ศ. 2000 และปรับปรุงล่าสุดในค.ศ. 2004 มาตรฐานนี้มุ่งเน้นนักศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไปไม่จำกัดเฉพาะสาขา ประกอบด้วยบัญชีรายการการประเมินการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษาตามบริบทและพันธกิจของแต่ละสถาบัน และประเมิน

ทักษะการรู้สารสนเทศขั้นพื้นฐานของนักศึกษา (The Association of College & Research Libraries, 2000) ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้ มาตรฐานที่ 2 นักศึกษาที่เป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถเลือกสารสนเทศให้เข้ากันกับความรู้เดิมและระบบความคิดได้ มาตรฐานที่ 4 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศในฐานะบุคคลหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถใช้สารสนเทศเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ 5 นักศึกษาผู้รู้สารสนเทศมีความเข้าใจในประเด็นทางเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้และเข้าถึงสารสนเทศ รวมถึงใช้สารสนเทศได้ถูกต้องตามจริยธรรมและกฎหมาย

จากการปฏิรูปการศึกษาและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา ได้ปรับปรุงมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นใหม่ โดยใช้ชื่อว่า กรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา (Framework for Information Literacy for Higher Education) ซึ่งมีความแตกต่างจากมาตรฐานเดิมที่สำคัญคือ ใช้คำว่า “กรอบแนวคิด” หรือ “framework” แทนคำว่า “มาตรฐาน” หรือ “standard” เพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการปรับใช้มากขึ้น ให้มีความสำคัญกับบทบาทของนักศึกษา ในฐานะเป็นผู้สร้างและเผยแพร่สารสนเทศมากกว่าการใช้สารสนเทศ (The Association of College & Research Libraries, 2016)

กรอบแนวคิดนี้มี 6 ด้าน ได้แก่ การตระหนักถึงที่มาและความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ ความเข้าใจในกระบวนการสร้างสารสนเทศ คุณค่าของสารสนเทศ การศึกษาค้นคว้าโดยตั้งคำถามหรือสนทนา การสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ และกลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศ ทั้ง 6 แนวคิดประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยสองส่วน ได้แก่ การแสดงให้เห็นถึงวิธีการเรียนรู้แนวคิดที่จะนำไปสู่การประยุกต์ในสถานการณ์ใหม่และการสร้างความรู้ และเซตที่แสดงถึงการเรียนรู้ (Associate of College & Research Libraries, 2016)

2.1.2 กรอบการรู้สารสนเทศของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (Australian and New Zealand Information Literacy Framework) กรอบการรู้สารสนเทศของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ จัดทำโดยสถาบันการรู้สารสนเทศ ประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (Australian and New Zealand Institute for Information Literacy - ANZIIL) ฉบับพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 2001 ใช้กับการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยปรับปรุงจากมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย ค.ศ. 2004 ได้ปรับปรุงฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 โดยขยายขอบเขตรวมกลุ่มประชาชนด้วย ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน มาตรฐานที่ 1 ผู้รู้สารสนเทศตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ

และกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้ มาตรฐานที่ 2 ผู้รู้สารสนเทศค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มาตรฐานที่ 3 ผู้รู้สารสนเทศประเมินสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ และมีกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ มาตรฐานที่ 4 ผู้รู้สารสนเทศจัดระบบสารสนเทศที่รวบรวมได้และสร้างสารสนเทศได้ มาตรฐานที่ 5 ผู้รู้สารสนเทศประยุกต์ความรู้เดิมและสารสนเทศใหม่เพื่อสร้างแนวคิดหรือความเข้าใจใหม่ มาตรฐานที่ 6 ผู้รู้สารสนเทศใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจและรับรู้ถึงวัฒนธรรม จริยธรรม เศรษฐกิจ กฎหมาย และประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศ (Australian and New Zealand Institute for Information Literacy, 2004)

ประเทศออสเตรเลีย มีการพัฒนามาตรฐานหรือกรอบแนวคิดการเรียนรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับสถาบันหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยควีนแลนด์ (University of Queensland: UQ) กำหนดกรอบแนวคิดกลยุทธ์การเรียนรู้สารสนเทศและการรู้ดิจิทัลฉบับค.ศ. 2559 - 2563 (Information and Digital Literacy: A Strategic Framework for UQ Library 2016-2020) ประกอบด้วยกลยุทธ์ 5 ด้าน ได้แก่ ความร่วมมือ การกำหนดแนวทาง นวัตกรรม ความยั่งยืน และการประเมินผล (Hallam, 2016) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีแห่งควีนแลนด์ (Queensland University of Technology: QUT) ได้กำหนดกรอบแนวคิดและแผนการสอนการเรียนรู้สารสนเทศ กรอบแนวคิดประกอบด้วยหลักเกณฑ์และการวางแผน ส่วนแผนการสอนให้รายละเอียดด้านการปฏิบัติการเรียนรู้สารสนเทศ (Queensland University of Technology, 2001) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีซิดนีย์ (University of Technology Sydney: UTS) กำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ การกำหนดความต้องการสารสนเทศ การค้นหาสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินและการใช้สารสนเทศที่รวบรวม การจัดการสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ การแบ่งปันสารสนเทศและการสร้างความรู้ใหม่ การบูรณาการการฝึกปฏิบัติการเขียนทางวิชาการ และการใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรม และกฎหมาย (University of Sydney, n.d.)

2.1.3 ตัวแบบการแก้ปัญหาสารสนเทศ 6 ประการ (Big - Six Information Problem Solving) จัดทำโดย ไมค์ ไอเซนเบิร์ก และบ็อบ เบอร์โกวิทซ์ ใน ค.ศ. 1988 นิยมใช้อย่างกว้างขวางในโรงเรียนสถาบันอุดมศึกษา องค์กรต่าง ๆ รวมถึงการฝึกอบรมสำหรับผู้ใหญ่ โมเดลการแก้ปัญหาสารสนเทศแบบบิกซีสก้นำไปใช้ในกรณีที่มีความต้องการและมีการใช้สารสนเทศ โดยการบูรณาการการสืบค้นสารสนเทศ และทักษะการใช้สารสนเทศ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในกระบวนการค้นหา ใช้ ประยุกต์ และประเมินสารสนเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถใช้สารสนเทศได้ตรงตามความต้องการและตรงตามวัตถุประสงค์เฉพาะ การแก้ปัญหาสารสนเทศแบบบิกซีสประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดภาระงาน กลยุทธ์การแสวงหาสารสนเทศ

การกำหนดแหล่งและการเข้าถึงสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ การสังเคราะห์สารสนเทศ และการประเมินสารสนเทศ (Eisenberg & Berkowitz, 2000) ดังนี้

2.1.4 ตัวแบบเสาหลัก 7 ประการสำหรับการรู้สารสนเทศ (Seven Pillars Model for Information Literacy) จัดทำโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัย (Society of College, National and University Libraries - SCOUNUL) ในค.ศ. 1999 และ ค.ศ.2011 ประกอบด้วยองค์ประกอบหรือเสาหลัก 7 ประการ ได้แก่ (1) การกำหนดสารสนเทศ: ความสามารถในการระบุความต้องการสารสนเทศ (2) การกำหนดขอบเขต: ความสามารถในการประเมินความรู้ที่มีอยู่และระบุช่องว่างทางความรู้ได้ (3) การวางแผน: ความสามารถในการสร้างกลยุทธ์สำหรับการระบุแหล่งสารสนเทศและข้อมูล (4) การรวบรวม: ความสามารถในการระบุและเข้าถึงสารสนเทศและข้อมูลที่ต้องการได้ (5) การประเมิน: ความสามารถในการทบทวนกระบวนการศึกษาค้นคว้าและเปรียบเทียบ ประเมินสารสนเทศและข้อมูลได้ (6) การจัดระบบ: ความสามารถในการจัดระบบสารสนเทศได้อย่างมีอาชีพและถูกต้องตามจริยธรรม (7) การนำเสนอ: ความสามารถในการประยุกต์ความรู้ที่ได้รับ การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า การสังเคราะห์สารสนเทศใหม่และเก่าเพื่อสร้างเป็นความรู้ใหม่ และการเผยแพร่สารสนเทศโดยวิธีการที่หลากหลาย (SCOUNUL Working Group on Information Literacy, 2011)

นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศยังนิยามกำหนดมาตรฐาน กรอบแนวคิด ต้นแบบการรู้สารสนเทศ ขึ้นใช้เฉพาะกับนักศึกษาของมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยอเบอร์ไต์ดันดี (The University of Abertay Dundee) สกอตแลนด์ มหาวิทยาลัยบอลตัน (The University of Bolton) ประเทศอังกฤษ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีควีนแลนด์ (Queensland University of Technology) และมหาวิทยาลัยควีนแลนด์ (University of Queensland) ประเทศออสเตรเลีย และยังกำหนดกรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศขึ้นใช้ในระดับภูมิภาค เช่น โครงการการรู้สารสนเทศเวลส์ (Welsh Information Literacy Project) ได้กำหนดกรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศสำหรับเวล (Information Literacy Framework for Wales) เมื่อค.ศ. 2011 โดยจำแนกกรอบแนวคิดเป็น 8 ระดับ เพื่อกำหนดขึ้นใช้กับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรจนถึงระดับคุณวุฒิบัณฑิต (Welsh Information Literacy Project, 2011)

2.2 มาตรฐาน โมเดล และแนวปฏิบัติสำหรับนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์

มีการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศขึ้นใช้กับนักศึกษาและนักวิชาชีพเฉพาะในหลายสาขาวิชา โดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา ได้แก่ วารสารศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และครุศาสตร์ โดยในงานวิจัยนี้เน้นเฉพาะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์

สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัย สหรัฐอเมริกา ได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและวิชาชีพวารสารศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประเมินทักษะการรู้สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ และเพื่อให้อาจารย์และบรรณารักษ์ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการวางแผนหลักสูตร การวางแผนการสอน ตลอดจนการให้คำปรึกษาในการศึกษาค้นคว้า เพื่อการบูรณาการสมรรถนะการรู้สารสนเทศในหลักสูตรวารสารศาสตร์ มาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ นี้ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน Association of College & Research Libraries, 2011) ได้แก่

2.2.1 มาตรฐานที่ 1 – การวางแผน

การระบุทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่งสารสนเทศ และประมาณการเวลาและค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงสารสนเทศ

1) ระบุความต้องการสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของเรื่องหรือคำถามการวิจัย

2) ระบุแหล่งสารสนเทศที่มีอยู่อย่างหลากหลายได้ตรงกับสารสนเทศที่ต้องการ

3) คำนึงถึงค่าใช้จ่ายและเวลาที่ต้องใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ

2.2.2 มาตรฐานที่ 2 – การค้นหา

การใช้กลยุทธ์ในการค้นหาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1) สร้างและดำเนินการกลยุทธ์ทางการวิจัย/การศึกษาค้นคว้าที่ได้ออกแบบไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ค้นคืนสารสนเทศออนไลน์หรือสารสนเทศประเภทบุคคลโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

3) ปรับปรุงวิธีการสืบค้นและกลยุทธ์ในการสืบค้น

4) จัดการเอกสารและการอ้างอิงทรัพยากร

2.2.3 มาตรฐานที่ 3 – การประเมินสารสนเทศอย่างถูกต้องและเที่ยงตรง

การประเมินสารสนเทศที่รวบรวมได้อย่างถูกต้อง สมดุล และเกี่ยวข้อง

1) สรุปและสังเคราะห์แนวคิดหลักของสารสนเทศที่รวบรวมไว้

2) ประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศที่รวบรวมไว้

3) สังเคราะห์แนวคิดหลักเพื่อสร้างความรู้ใหม่หรือแนวคิดของเรื่อง

4) เปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่มีอยู่ก่อนเพื่อเพิ่มคุณค่า ความชัดเจน หรือคุณลักษณะอื่นๆ ของสารสนเทศ

5) ตรวจสอบความรู้และตีความสารสนเทศผ่านการสนทนากับบุคคลอื่น

6) ตัดสินใจว่าคำถามหรือแนวเรื่องเดิมนั้นควรได้รับการปรับปรุงหรือไม่

2.2.4 มาตรฐานที่ 4 – การร่างและการสร้าง

การเขียนเรื่องโดยการบูรณาการสารสนเทศเข้าด้วยกัน

1) ใช้สารสนเทศที่รวบรวมไว้เพื่อการวางแผนและการสร้างเรื่องราวหรืองานค้นคว้าวิจัย

2) ปรับปรุงกระบวนการพัฒนาเรื่องหรืองานศึกษาค้นคว้า

3) นำเสนอเรื่องหรือโครงการศึกษาค้นคว้าแก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.5 มาตรฐานที่ 5 – มาตรฐานทางจริยธรรมและกฎหมาย

การประยุกต์มาตรฐานทางวิชาชีพเข้ากับกระบวนการศึกษาค้นคว้า

1) ตระหนักถึงประเด็นทางจริยธรรม กฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ

2) ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ นโยบายของสถาบัน และมารยาทในการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามจริยธรรม

3) อ้างถึงงานของผู้อื่นและขออนุญาตตามความจำเป็น

แม้ว่ามาตรฐานและโมเดลการรู้สารสนเทศดังกล่าวข้างต้นมีจำนวนองค์ประกอบหรือการใช้คำศัพท์ที่แตกต่างกัน แต่มีรายละเอียดคล้ายคลึงกันคือ ประกอบด้วยการกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงสารสนเทศด้วยการแสวงหา/การสืบค้นสารสนเทศ การคัดเลือก/ประเมินสารสนเทศ การจัดระบบสารสนเทศที่ค้นได้ การสังเคราะห์/การใช้สารสนเทศ และการสร้างความรู้ และมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ

2.3 วิธีการพัฒนามาตรฐาน แนวทาง กรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศ

การพัฒนามาตรฐาน/แนวทาง/กรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา มีวิธีการเดียวกันกับการพัฒนามาตรฐาน/แนวทาง/กรอบแนวคิดโดยทั่วไปของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา ประกอบด้วยขั้นตอน การพัฒนาร่างมาตรฐาน การนำเสนอและปรับปรุงร่างมาตรฐาน และการประกาศใช้มาตรฐาน (Association of College & Research Libraries, n.d.)

2.3.1 การพัฒนาร่างมาตรฐาน/แนวทาง/กรอบแนวคิด

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาร่างมาตรฐาน ได้แก่ คณะกรรมการสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย/คณะกรรมการประจำฝ่ายต่าง ๆ และคณะกรรมการมาตรฐานเฉพาะโครงการ มีหน้าที่ดำเนินการดังนี้

1) คณะกรรมการสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย/คณะกรรมการประจำฝ่ายต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการฝ่ายมาตรฐานระดับสมาคม ดำเนินการดังนี้

- (1) กำหนดกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์การใช้มาตรฐาน
- (2) สํารวจมาตรฐาน แนวทาง กรอบแนวคิดที่มีอยู่ว่ามีขอบเขตและความครอบคลุมตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ รวมถึงสำรวจและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(3) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนามาตรฐาน แนวทาง กรอบแนวคิดเฉพาะ โครงการ เช่น การพัฒนาฐานความรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและวิชาชีพวารสารศาสตร์ ประกอบด้วยคณะกรรมการดำเนินงานจากคณะกรรมการการศึกษาด้านการสื่อสาร (The Communication Studies Committee) สังกัดแผนกการศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ (Education & Behavioral Science Section) โดยมีความร่วมมือจากผู้แทนหลายองค์กร ได้แก่ ที่ปรึกษาองค์กรวิชาชีพวารสารศาสตร์ และอาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์

2) คณะกรรมการดำเนินงานพัฒนามาตรฐาน/แนวทาง/กรอบแนวคิดเฉพาะโครงการ ดำเนินการดังนี้

(1) จัดทำเอกสารการดำเนินงาน ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ประเภทของมาตรฐาน (บริการ ผลการปฏิบัติงาน หรือขั้นตอน) เนื้อหาและ โครงร่าง ระเบียบวิธี คำศัพท์ หลักการเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เชิงปริมาณ การวัดผลการปฏิบัติงาน ระดับของรายละเอียด และการอ้างอิง รวมถึงตารางการดำเนินงาน สิ่งสนับสนุน ซึ่งประกอบด้วยบุคลากร เงินทุน และอื่นๆ

(2) เสนอเอกสารการดำเนินงานแก่คณะกรรมการระดับสูง เช่น คณะกรรมการมาตรฐานของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย โดยคณะกรรมการระดับสูงให้ข้อเสนอแนะ

(3) จัดทำร่างมาตรฐานตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากคณะกรรมการมาตรฐานฯ

2.3.2 การนำเสนอและปรับปรุงร่างมาตรฐาน

คณะกรรมการมาตรฐานเฉพาะโครงการดำเนินการดังนี้

1) ส่งร่างมาตรฐานให้คณะกรรมการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ โดยเผยแพร่บนเว็บไซต์หรือบล็อกของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย จดหมายข่าว

หรือส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และนำเสนอร่างมาตรฐานฯ ในการประชุมสมาคม การสื่อสารแห่งชาติ (National Communication Association)

2) ปรับปรุงแก้ไขร่างมาตรฐานหรือแนวทางฯ ตามข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หากมีการปรับปรุงแก้ไขมาก ต้องนำฉบับร่างนี้เผยแพร่เพื่อรับทราบข้อเสนอแนะอีกครั้ง

3) คณะกรรมการมาตรฐานของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยรับรอง มาตรฐานหรือแนวทางฉบับร่าง

4) ส่งสรุปผลการดำเนินงาน รายละเอียดการปรับปรุง พร้อมเหตุผลในการ ปรับปรุงเสนอต่อประธานคณะกรรมการมาตรฐาน ตามแบบฟอร์มที่กำหนด

5) ส่งมาตรฐานหรือแนวทางฉบับร่างไปยังสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย เพื่อตรวจสอบ และส่งกลับไปยังคณะกรรมการทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการแก้ไขปรับปรุง

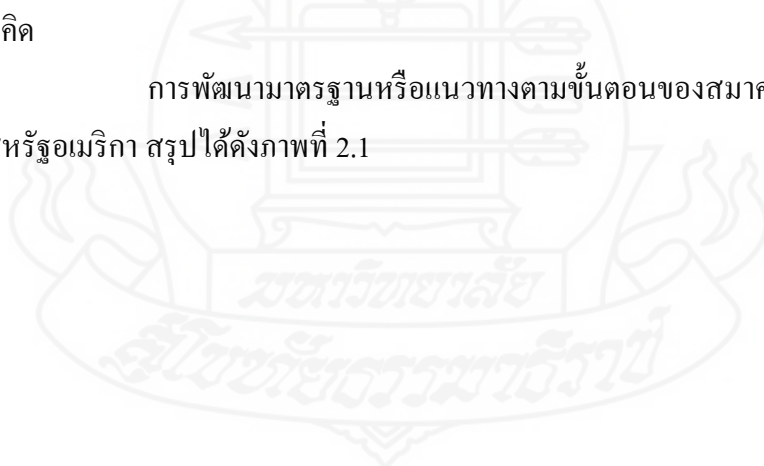
6) คณะกรรมการมาตรฐานนำร่างมาตรฐานหรือแนวทางเสนอที่ประชุม คณะกรรมการสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยพิจารณารับรองฯ

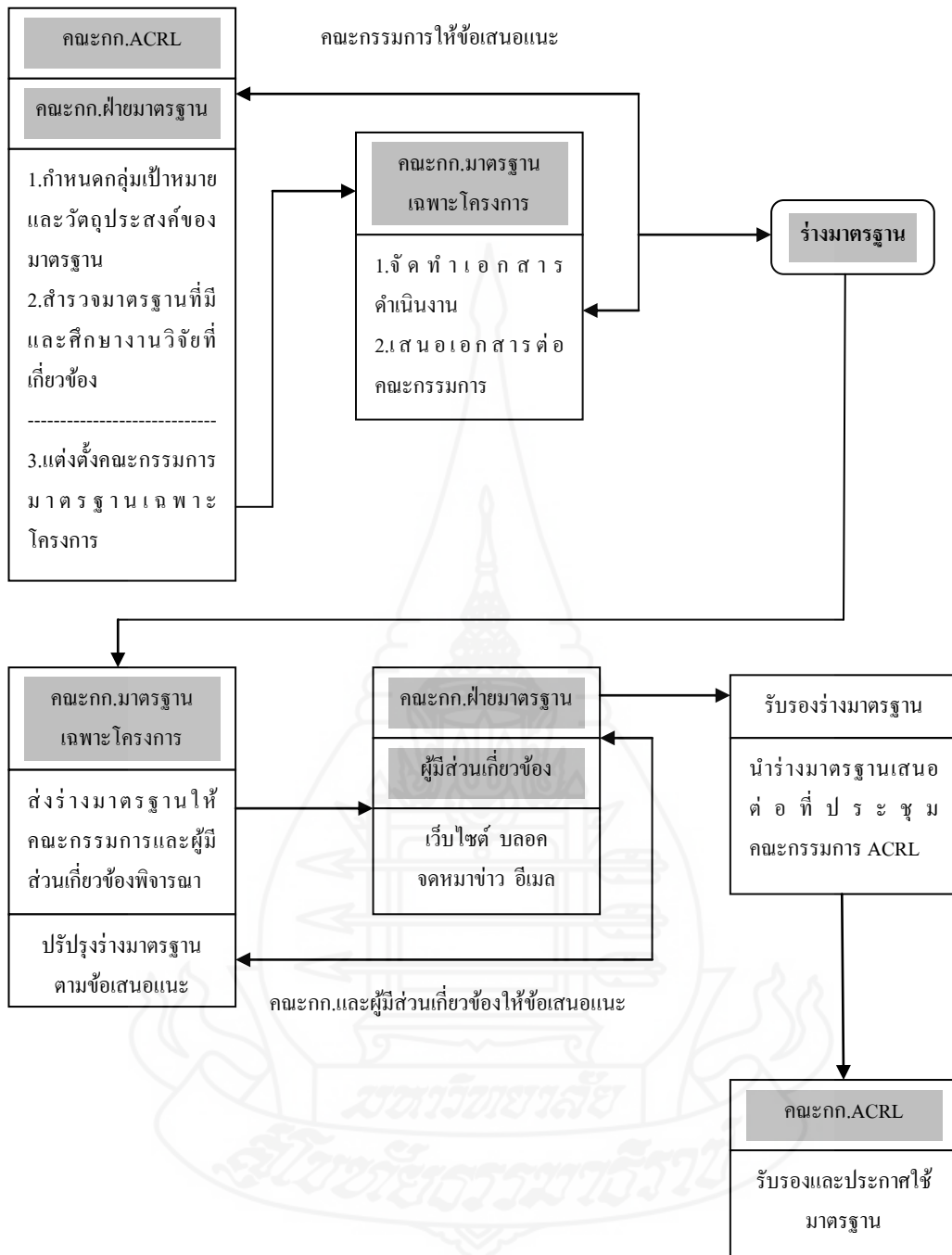
2.3.3 การประกาศใช้มาตรฐาน แนวทาง กรอบแนวคิด

1) คณะกรรมการมาตรฐานส่งมาตรฐาน แนวทาง กรอบแนวคิดฉบับสมบูรณ์ ที่ได้รับการรับรองแล้วให้กับสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย

2) สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยประกาศใช้และเผยแพร่มาตรฐานแนวทาง กรอบแนวคิด

การพัฒนามาตรฐานหรือแนวทางตามขั้นตอนของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัย และวิจัย สหรัฐอเมริกา สรุปได้ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการพัฒนามาตรฐาน แนวทาง กรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศ

2.4 การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ

ในประเทศอังกฤษมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ โมเดลการรู้สารสนเทศที่พัฒนาขึ้น 4 โมเดล ได้แก่ โมเดลหลักสูตรใหม่สำหรับการรู้สารสนเทศ (A New Curriculum for Information Literacy: ANCIL) เสาหลัก 7 ประการของการรู้สารสนเทศ (The SCONUL Seven Pillars of Information Literacy) กรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศแห่งชาติสกอตแลนด์ (National Information Literacy Framework Scotland: Scottish framework) และกรอบการรู้สารสนเทศสำหรับเวล (Information Literacy Framework for Wales: Welsh framework) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาโมเดลจากเอกสารฉบับพิมพ์ และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาโมเดล ผลการศึกษาพบว่าโมเดลทั้ง 4 ได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเสริมสร้างศักยภาพความรู้แบบองค์รวม และความยืดหยุ่น โดยมีการใช้คำดังกล่าวนี้ในสาระสำคัญของทุกโมเดล นอกจากนี้ยังพบข้อเสนอแนะว่าพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศควรคำนึงถึงความยืดหยุ่นในการสามารถปรับใช้ได้กับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ และควรคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงสภาพแวดล้อมของผู้ที่จะนำไปใช้ (Martin, 2013)

ในประเทศไทยยังไม่มีพัฒนามาตรฐาน แนวทาง หรือกรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษา และไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงจำแนกเป็นสองกลุ่ม คือ การพัฒนามาตรฐาน/กรอบสมรรถนะการรู้สารสนเทศของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ บุคคลทั่วไป (หนูไกร บุตตะวงษ์, 2549) นักเรียน (ชุตินา สัจจนันท์, 2555; 2554) และนักวิชาการสาธารณสุข (ภมร ดรุณ, 2559) และการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของนักหนังสือพิมพ์และนักสื่อสารมวลชน ดิจิทัล (กฤษณา ทวีศักดิ์ศรี, 2557; ศศิยา วิจิตรจามรี, 2545) ผลการศึกษาพบว่า มาตรฐาน กรอบสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับบุคคลทั่วไป นักเรียน และนักวิชาการสาธารณสุขมีจำนวนมาตรฐานและการใช้คำในมาตรฐานที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเนื้อหาของมาตรฐานพบว่ามีความสอดคล้องกันในประเด็น การกำหนดความต้องการสารสนเทศ ซึ่งครอบคลุมการกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ การตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของสารสนเทศ การค้นหาสารสนเทศครอบคลุม การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศและใช้เครื่องมือช่วยค้น การประเมินความถูกต้องและเที่ยงตรงของสารสนเทศ ครอบคลุมการวิเคราะห์และประเมินสารสนเทศที่ต้องการ การสร้างสารสนเทศครอบคลุมการจัดการสารสนเทศ โดยการรวบรวม การจัดระบบ การสังเคราะห์ การใช้และการนำเสนอสารสนเทศ จริยธรรมและกฎหมายครอบคลุมการใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องตามจริยธรรมและเคารพกฎหมาย ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังพบประเด็นที่แตกต่างคือกรอบสมรรถนะการรู้สารสนเทศของนักวิชาการสาธารณสุขให้ความสำคัญกับการเรียนรู้คือความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ (ภมร ดรุณ, 2559)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของนักหนังสือพิมพ์และนักสื่อสารมวลชนดิจิทัล มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างมาตรฐาน ตัวชี้วัด และเกณฑ์ตัดสินมาตรฐานหนังสือพิมพ์รายวัน (ศศิญา วิจิตรจามรี, 2545) และศึกษากระบวนการปฏิบัติงานของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัล สร้าง ประเมิน วิเคราะห์ช่องว่างการใช้ และนำเสนอแนวทางการใช้ เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัล (กฤษฎา ทวีศักดิ์ศรี, 2557) ผลการวิจัยพบว่ามาตรฐานการปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์และนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลมีความสอดคล้องกับทักษะการรู้สารสนเทศ กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์และนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลควรเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการติดตามข่าวสาร มีทักษะในการตั้งคำถาม มีความรอบรู้ในข่าวสาร มีทักษะในการสื่อสารดีทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ใช้เหตุผลคิดวิเคราะห์ปรับการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สังคม และวัฒนธรรม สามารถใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาผลิต และเผยแพร่ข่าวสารในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ใช้อินโฟกราฟิกได้ ใช้ระบบคลังข้อมูลได้ เลือกภาพข่าวและสื่อประกอบได้เหมาะสม และหลากหลาย สอดคล้องตามจรรยาบรรณ มีความซื่อตรงจริงใจในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข่าวสารได้อย่างน่าเชื่อถือ ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดี โดยคำนึงถึงประเด็นสาธารณะและประโยชน์สาธารณะ

3. การวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

การวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษามีความสำคัญ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการหลายวิธี แต่ละวิธีมีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน จึงควรเลือกใช้วิธีให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

3.1 วิธีการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

การวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษามี 6 วิธี (Kaplowitz, 2014) ดังนี้

3.1.1 การใช้แบบทดสอบแบบคำถามปลายเปิด (open-ended assessments) โดยให้ผู้เรียนตอบแบบสั้นหรือเขียนเป็นความเรียง การใช้แบบทดสอบแบบคำถามปลายเปิดมีข้อดีคือ ง่ายต่อการบริหารจัดการ และสามารถประเมินทักษะความเข้าใจในระดับสูงได้ เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมิน อาจมีข้อจำกัดการใช้เวลาตรวจ การคำนวณคะแนนและแปลงเป็นค่าระดับ และอาจไม่สามารถประเมินผลการเรียนรู้ตามสถานการณ์จริงได้

3.1.2 การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม (surveys/questionnaires) การสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษา (Sunaga, 2016) ผู้สอนซึ่งเป็นอาจารย์หรือบรรณารักษ์ (Manowaluilou, 2008; Singh, 2005) ต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ให้ผู้สอนหรือนักศึกษาตอบแบบสอบถาม

ซึ่งครอบคลุมคำถามการจัดอันดับและการให้ระดับคะแนนข้อคำถาม นิยมใช้กับการสำรวจความคิดเห็น หรือทัศนคติ มีข้อดีคือง่ายต่อการบริหารจัดการ การคำนวณคะแนนและการแปลงค่าเป็นระดับ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นตามสถานการณ์ที่กำหนด แต่มีข้อจำกัดคืออาจไม่ได้ข้อมูลผลการเรียนรู้ที่แท้จริง เหมาะกับการวัดพฤติกรรมแต่ไม่เหมาะกับการวัดการเรียนรู้ ใช้เวลาในการพัฒนาแบบสอบถามและความเชี่ยวชาญในการพัฒนาและการวิเคราะห์ผล นักศึกษาอาจตอบคำถามตามความคาดหวังของผู้สอน โดยไม่แสดงออกถึงความคิดและความรู้สึกที่แท้จริง จึงเหมาะกับการสำรวจเบื้องต้นก่อนการสอนหรือระหว่างสอน เพื่อสำรวจความรู้สึก ทัศนคติและความคิดเห็น

3.1.3 การสัมภาษณ์/การสนทนากลุ่ม (Interviews/Focus groups) เป็นการสัมภาษณ์ผู้เรียนทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม ใช้ในการวัดความคิดเห็นและทัศนคติโดยเปิดโอกาสให้ผู้รับการประเมินได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น การสัมภาษณ์ดำเนินการเป็นรายบุคคลส่วนการสนทนากลุ่มเป็นการสัมภาษณ์แบบกลุ่มผู้มีส่วนร่วม มีข้อดีคือผู้เรียนสามารถตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างละเอียดและสอบถามได้หากเกิดข้อสงสัยในคำถาม ผู้ถามสามารถขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ง่าย ส่วนการสนทนากลุ่มช่วยให้ได้คำตอบที่หลากหลายจากผู้มีส่วนร่วมหลายคนในเวลาเดียวกัน จึงช่วยประหยัดเวลา ในการเก็บข้อมูล ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียนเฉพาะกลุ่มหรือใช้เป็นแนวทางโดยทั่วไป แต่มีข้อจำกัดคือใช้เวลาในการจัดการมาก ผู้สัมภาษณ์หรือผู้ควบคุมการสนทนากลุ่มต้องมีความเชี่ยวชาญ ข้อมูลจากการสนทนาอาจต้องการรวบรวมและสังเคราะห์ ผู้เรียนอาจไม่สะดวกในการให้ข้อมูลแบบเผชิญหน้ากับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง มีค่าใช้จ่ายในการเชิญผู้เชี่ยวชาญ และการแสดงความคิดเห็นอาจไม่สามารถวัดผลการเรียนรู้ที่แท้จริงได้

3.1.4 การใช้เทคนิคการประเมินผลในชั้นเรียน (classroom assessment techniques) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนต่อสื่อการสอน โดยทั่วไปใช้แบบฝึกหัดและกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การมอบหมายงานให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานที่ต้องใช้ทักษะด้านสารสนเทศด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินผลงานของนักศึกษา (Takaoka, 2014) หรือให้นักศึกษابันทึกพฤติกรรมสารสนเทศของตนเองระหว่างทำงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้สอนประเมินทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาจากข้อมูลพฤติกรรมสารสนเทศที่นักศึกษาดำเนินการไว้ ตัวอย่างแบบบันทึกทักษะการรู้สารสนเทศและความรู้เพื่อความสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Information Skills and Knowledge for Lifelong Learning Success: I-SKILLS Assessment) (MacMillan, 2009) พัฒนาโดยศูนย์บริการทดสอบทางการศึกษา (Educational Testing Service: ETS) เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา 7 ด้าน ได้แก่ ความ

เข้าใจในปัญหาสารสนเทศ การเข้าถึง การประเมิน การจัดการ การบูรณาการ การสร้าง และการสื่อสาร
สารสนเทศ (Educational Testing Service, n.d.)

เทคนิคการประเมินผลในชั้นเรียนมีข้อดีคือช่วยสนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ที่ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ช่วยให้ได้ข้อมูลสะท้อนกลับทั้งผลการเรียนของผู้เรียนและผลการสอนของผู้สอน ช่วยให้ผู้สอนสามารถติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ และสามารถทำความเข้าใจและแก้ไขปัญหาคำถามที่ไม่เข้าใจของผู้เรียนได้ระหว่างดำเนินการเรียนการสอน และใช้ข้อมูลปรับปรุงการเรียนการสอน แต่มีข้อจำกัดคือยากต่อการวัดและคำนวณเป็นคะแนนหรือระดับ แม้ว่าผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกในการเรียนรู้ของตนเอง แต่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดของผู้สอน และอาจไม่สามารถแสดงผลการประยุกต์ผลการเรียนรู้ในห้องเรียนได้

3.1.5 การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) การประเมินจากผลการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาหรือกรณีศึกษาเป็นฐาน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากปัญหาหรือสถานการณ์จริง หรือการตั้งคำถามให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหา โดยไม่กำหนดวิธีการแก้ปัญหาไว้ล่วงหน้า ผู้เรียนต้องหาวิธีการในการดำเนินงานให้สำเร็จ วิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือการกำหนดสถานการณ์ปัญหาจริงและเกี่ยวข้องกับผู้เรียน การประเมินผลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนระหว่างการทำงานกลุ่ม หรือการวิเคราะห์ผลงานของนักศึกษา ช่วยให้ได้ข้อมูลสะท้อนกลับนำไปปรับปรุงการสอน การประเมินตามสภาพจริงมีข้อดีคือ ช่วยให้ผู้เรียนฝึกแก้ปัญหาด้วยวิธีการของตนเองได้ สามารถเลือกใช้วิธีการในการแก้ปัญหาได้หลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำการเรียนรู้ไปใช้กับสถานการณ์ใหม่ได้ และช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง แต่ข้อจำกัดคือใช้เวลามากในการเตรียมปัญหาหรือกรณีศึกษาที่ดี รวมถึงใช้เวลามากในการให้คะแนน และยากต่อการคำนวณเป็นคะแนนและแปลงค่าเป็นระดับเนื่องจากต้องอาศัยการตีความพฤติกรรมของนักศึกษา

3.1.6 การใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบ (forced choice) การให้นักศึกษาทำแบบทดสอบการรู้สารสนเทศ เพื่อประเมินความรู้ความสามารถด้านสารสนเทศ โดยตรวจให้คะแนน และคำนวณหรือวัดออกมาเป็นระดับ แบบทดสอบแบบเลือกตอบมีหลายประเภท ได้แก่ แบบหลายตัวเลือก แบบถูกผิด แบบจับคู่ และอื่น ๆ โดยผู้พัฒนาแบบทดสอบกำหนดคำตอบที่ถูกต้องไว้ล่วงหน้าไว้เพียงคำตอบเดียว การใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบเป็นที่นิยมเนื่องจากมีข้อดีคือ ง่ายต่อการบริหารจัดการ การคำนวณคะแนน การแปลงค่าเป็นระดับผล สามารถใช้วัดข้อมูลตามความเป็นจริงได้ พัฒนาได้ง่ายค่าใช้จ่ายไม่สูง เก็บรวบรวมข้อมูลได้เร็ว มีความถูกต้องในการ ทำนายสูง น่าเชื่อถือ และสามารถปรับให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะได้ (Oakleaf, 2008) แต่มีข้อจำกัดคือเหมาะกับการประเมินทักษะด้านความจำ แต่อาจไม่สามารถใช้วัดได้ในสถานการณ์จริงและไม่เหมาะสมกับ

การวัดความรู้ความเข้าใจในระดับสูง เช่น ทักษะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทักษะการประเมินผล การพัฒนาแบบทดสอบและการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งต้องอาศัยความชำนาญ

การพัฒนาแบบทดสอบแบบเลือกตอบเพื่อวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศมี 2 รูปแบบ ได้แก่ แบบทดสอบมาตรฐานกลางที่พัฒนาโดยองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ แบบประเมินมาตรฐานทักษะการรู้สารสนเทศของโครงการมาตรฐานการวัดทักษะการรู้สารสนเทศ (Standardized Assessment of Information Literacy Skills Project: SAILS) (The Project SAILS Information Literacy Assessment, 2017) และแบบทดสอบการรู้สารสนเทศของแมดิสัน (Madison Information Literacy Test) (The Center for Assessment & Research Studies, Madison Assessment, 2014) และแบบทดสอบจากผลการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Podgornik, Dolničar, Šorgo & Bartol, 2016) และแบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสาขาศึกษาศาสตร์ (Beile, 2005) ในประเทศไทย มีการพัฒนาแบบทดสอบมาตรฐานวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (กชพร ศรีพรรณ, 2554) และการศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาทุกสาขาในภาพรวมของสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะแห่ง โดยมีการพัฒนาแบบทดสอบแบบเลือกตอบเพื่อประเมินทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาเป็นเครื่องมือในการวิจัย งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบทดสอบ เนื้อหาครอบคลุมทั้ง 5 มาตรฐาน ได้แก่ การกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ และกฎหมายสารสนเทศ (จันทร์ฉาย วีระชาติ, 2555; ดวงกมล อุ่นจิตติ, 2546; มยุรี ยาวีลาศ, 2553; มุจรินทร์ ผลกล้า, 2549; ศลิษา เลี่ยมสุวรรณ, 2555; อังคณา แวซอหะ และสุชาติพิทย์ เกียรติวัฒนิช, 2553) ส่วนการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาเฉพาะสาขา พบการพัฒนาและการใช้แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสาขาการพยาบาล (สุชาติ ศรีสุดตา, 2549) สาขาบริหารธุรกิจ (ชูชีพ มามาก, 2553) และสาขาครุศาสตร์ (สุพิศ ศิริรัตน์, 2548) นอกจากนี้ยังพบการพัฒนาแบบทดสอบการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาทางไกลระดับปริญญาตรี (ชุตินา สัจจามันท์, 2559)

วิธีการพัฒนาแบบทดสอบแบบเลือกตอบประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการใช้แบบทดสอบ การกำหนดเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด การกำหนดทีมงานผู้รับผิดชอบพัฒนาแบบทดสอบ การจัดทำแผนผังหรือพิมพ์เขียวแบบทดสอบ การจัดทำร่างแบบทดสอบตามแผนผังข้อสอบ และการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ (Beile, 2005; Podgornik, Dolničar, Šorgo & Bartol, 2016) การพัฒนาแบบทดสอบแบบเลือกตอบเพื่อวัดทักษะการรู้สารสนเทศอธิบายเป็นขั้นตอนดังนี้

1) การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการใช้แบบทดสอบ เช่น เพื่อวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัย

2) การกำหนดเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด เช่น การศึกษาคำอธิบายและตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ว่าประกอบด้วยมาตรฐานและตัวชี้วัดใดบ้าง

3) การกำหนดทีมงานผู้รับผิดชอบพัฒนาแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในสาขาบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ และผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาเฉพาะ หากเป็นการพัฒนาแบบทดสอบการรู้สารสนเทศเฉพาะสาขาวิชา รวมถึงโปรแกรมเมอร์หากเป็นการพัฒนาแบบทดสอบฯ ฉบับออนไลน์

4) การจัดทำแผนผังหรือพิมพ์เขียวแบบทดสอบ (test blueprint) เพื่อกำหนดจำนวนข้อสอบที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับจำนวนมาตรฐานและตัวชี้วัดมาตรฐานการรู้สารสนเทศ

5) การจัดทำร่างแบบทดสอบตามแผนผังข้อสอบ

6) การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ มีรายละเอียดดังนี้

(1) การหาค่าความตรง (validity) ประกอบด้วยความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) เป็นการตรวจสอบว่าข้อสอบที่พัฒนาขึ้นสามารถวัดสิ่งที่ต้องการได้ตรงตามเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ดำเนินการโดยสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยหากผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกำหนดให้มีคะแนน +1 ไม่แน่ใจกำหนดให้มีคะแนน 0 และไม่เห็นด้วยกำหนดให้มีคะแนน -1 แล้วนำคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยข้อสอบที่กำหนดให้ใช้ได้ควรมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา 0.50 ขึ้นไป

ความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) แบบทดสอบสามารถวัดได้ตามสิ่งที่ต้องการวัด โดยผลการวัดสอดคล้องกับโครงสร้างทฤษฎีและลักษณะที่มุ่งวัด ตรวจสอบได้โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) โดยการหาความสัมพันธ์ของแบบทดสอบ 2 ชุดที่วัด ในเรื่องเดียวกัน การเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีลักษณะต้องการวัด อย่างเด่นชัด (Know Group Technique) โดยใช้การ เปรียบเทียบด้วยค่าทีหรือทีเทส (t-test) และการวิเคราะห์องค์ประกอบ

(2) การหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) เป็นการตรวจสอบว่าข้อสอบสามารถวัดผลได้คงที่คือไม่ว่าจะวัดผลกี่ครั้งผลการวัดที่ได้จะเท่าเดิมหรือใกล้เคียง วิธีที่นิยมใช้ได้แก่ การใช้สูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสัน และการหาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา การใช้สูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสันใช้สำหรับแบบทดสอบที่มีฉบับเดียวและทดสอบเพียงครั้งเดียว และเป็นแบบทดสอบที่มีการให้คะแนนแบบตอบถูกได้ 1 คะแนนและตอบผิดได้ 0 คะแนน จำแนกเป็น 2 สูตร ได้แก่ KR-20

ใช้สำหรับแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่ายของข้อสอบแต่ละข้อไม่เท่ากัน และ KR 21 ใช้สำหรับแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่ายทุกข้อเท่ากันหรือไม่แตกต่างกันมาก ส่วนการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราช (Conbrach) ใช้สำหรับแบบทดสอบที่มีระบบการให้คะแนนที่แตกต่างกันในแต่ละข้อ

(3) การหาค่าความยากง่าย (difficulty) เป็นการตรวจสอบว่าข้อสอบแต่ละข้อมีความยากง่ายเพียงใด เช่น หากผู้สอบมีจำนวน 100 คน และมีผู้ตอบถูกจำนวน 95 คน ค่าความยากง่ายคือ 0.95 ($p = 0.95$) หมายถึงข้อสอบง่ายเนื่องจากมีผู้ตอบถูกจำนวนมาก ในทางตรงกันข้ามหากมีผู้ตอบถูกจำนวน 15 คน ค่าความยากง่ายคือ 0.15 ($p = 0.15$) หมายถึงข้อสอบยาก เนื่องจากมีผู้ตอบถูกจำนวนน้อย โดยข้อสอบประเภทเลือกตอบที่ดีควรมีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 (Higher College of Technology, The Measurement and Evaluation Center, n.d.)

(4) การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) เป็นค่าที่แสดงว่าข้อสอบใช้วัดเพื่อจำแนกผู้เรียนระดับต่างๆ ได้ คือผู้เรียนเก่งควรทำข้อสอบนั้นได้ ส่วนผู้เรียนอ่อนไม่ควรทำข้อสอบนั้นได้ ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบที่ดีควรมีค่าตั้งแต่ 0.20 (Engelhardt, 2009)

3.2 ระดับทักษะรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

การศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์โดยตรงพบไม่มาก ในต่างประเทศมีงานวิจัยการรับรู้ของอาจารย์หลักสูตรวารสารศาสตร์ที่ได้รับการรับรองจากสภาการรับรองการศึกษาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน (Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communications: ACEJMC) ที่มีต่อการรู้สารสนเทศของนักศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์ และศึกษาวิธีการบูรณาการการรู้สารสนเทศเข้าไปในหลักสูตรวารสารศาสตร์ (Singh, 2005) และการศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาวารสารศาสตร์ของนักศึกษา วิทยาลัยเม้าท์ รอยัล (Mount Royal College) ประเทศแคนาดา เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาวารสารศาสตร์เมื่อนักศึกษาศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น (MacMillan, 2009) นอกจากนี้ยังพบการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ โดยการมอบหมายงานและให้ตอบคำถามปลายเปิดโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค (Brown and Wilson, 2010) ด้านมาตรฐาน กรอบแนวคิด แนวทางที่ใช้ในการศึกษา พบการใช้มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยวิจัยเป็นแนวทาง ควบคู่กับมาตรฐานการรับรองหลักสูตรวารสารศาสตร์ของสมาพันธ์การศึกษาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สหรัฐอเมริกาและผลลัพธ์การเรียนรู้ของภาควิชาและที่ผู้สอนกำหนด (Brown and Wilson, 2010) และพบงานวิจัยการกำหนดแนวทางการศึกษาการรู้สารสนเทศด้วยตนเอง ซึ่งมีความใกล้เคียงกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศของที่

กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย ได้แก่ การค้นหาแนวคิดของเรื่อง การระบุแหล่งสารสนเทศ การค้นหาสารสนเทศ การตรวจสอบข้อเท็จจริงของสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ การเผยแพร่สารสนเทศและลิขสิทธิ์ การถ่ายทอดและการบูรณาการสารสนเทศ (MacMillan, 2009)

ด้านระเบียบวิธีวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พบงานวิจัยกับกลุ่มอาจารย์และนักศึกษา กลุ่มอาจารย์มีการศึกษากลุ่มอาจารย์ในหลายสถาบัน กลุ่มอาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ที่ได้รับการรับรองจากสภาการรับรองการศึกษาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน (Singh, 2005) ส่วนกลุ่มนักศึกษามีการศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยแห่งใดแห่งหนึ่ง ได้แก่ วิทยาลัยเม้าท์ โรยัล คอลเลจ ประเทศแคนาดา (MacMillan, 2009) และมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย สเตท (California State University) (Brown and Wilson, 2010) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยพบการใช้แบบสอบถาม (Singh, 2005) แบบบันทึกทักษะการรู้สารสนเทศและความรู้เพื่อความสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Information Skills and Knowledge for Lifelong Learning Success: I-SKILLS Assessment) (MacMillan, 2009) พัฒนาค้นขึ้นโดยศูนย์บริการทดสอบทางการศึกษา (Educational Testing Service: ETS) เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา 7 ด้าน ได้แก่ ความเข้าใจในปัญหาสารสนเทศ การเข้าถึง การประเมิน การจัดการ การบูรณาการ การสร้าง และการสื่อสารสารสนเทศ (Educational Testing Service, n.d.) และแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาโดยใช้ชนิดคำถามแบบปลายเปิด (Brown and Wilson, 2010)

ผลการศึกษาพบว่า

1) ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาวารสารศาสตร์พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ส่วนใหญ่ขาดทักษะการรู้สารสนเทศ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ทราบวิธีการสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และเว็ลด์ไวด์เว็บ แต่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการศึกษาค้นคว้า และไม่สามารถประยุกต์วิธีการศึกษาค้นคว้าเข้ากับการเรียนได้อย่างเหมาะสม (Singh, 2005) และนักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศสูงขึ้นเมื่อศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น และเมื่อได้รับการสอนการใช้ห้องสมุด (Brown and Wilson, 2010; MacMillan, 2009; Singh, 2005)

2) ด้านการระบุขอบเขตและความต้องการสารสนเทศพบว่า นักศึกษาวารสารศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียสเตท มีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับสูง (Brown and Wilson, 2010)

3) ด้านการค้นหาแนวคิดของเรื่อง การค้นหาแนวคิดของเรื่องของนักศึกษาส่วนใหญ่มาจากความสนใจส่วนบุคคล เช่น แฟชั่น ดนตรี และกีฬา เป็นต้น ต่อเมื่อนักศึกษาชั้นปีที่ 1

ศึกษาในชั้นปีสูงขึ้น ได้เรียนวิชาเลือกอื่น ๆ ความสนใจในการค้นหาแนวคิดของเรื่องเปลี่ยนแปลงไปตามรายวิชาเลือกที่ศึกษา เช่น ประวัติศาสตร์ และมานุษยวิทยา เป็นต้น (MacMillan, 2009) โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือการค้นหาแนวคิดของเรื่อง (MacMillan, 2014)

4) ด้านแหล่งสารสนเทศ นักศึกษาใช้ฐานข้อมูลข่าวเพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอข่าวเรื่องเดียวหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกันของผู้สื่อข่าวคนอื่น ๆ รวมถึงการใช้งานทางวิชาการเพื่อค้นหาผู้เชี่ยวชาญของเรื่องและเพื่อพัฒนาเรื่อง นอกจากนี้นักศึกษายังใช้อินเทอร์เน็ต เช่น กูเกิล และกูเกิล สกอร์ลาร์ เป็นต้น เป็นเครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศ และใช้เครือข่ายสังคม ได้แก่ วิกิพีเดีย ยูทูบ เฟซบุ๊ก บล็อก และมายสเปซ เมื่อนักศึกษาศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น รวมถึงใช้แหล่งสารสนเทศเฉพาะสาขา เช่น สถิติท้องถิ่น เมื่อนักศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้นด้วย (MacMillan, 2009)

ส่วนงานวิจัยในประเทศไทยไม่พบการศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์โดยตรง พบเพียงการศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีนักศึกษานิเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน และวิทยาการสื่อสาร เป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีนิเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน และวิทยาการสื่อสาร มีทักษะการรู้สารสนเทศโดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายมาตรฐานพบว่านักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง 3 มาตรฐาน ได้แก่ การเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้รับเข้ากับความรู้เดิมได้ การใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมาตรฐานที่นักศึกษามีทักษะอยู่ในระดับสูงคือการกำหนดขอบเขตและความต้องการสารสนเทศได้ ส่วนความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมเกี่ยวกับการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศ รวมถึงการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย นักศึกษาในแต่ละสถาบันมีทักษะในมาตรฐานนี้แตกต่างกันไป และประสบการณ์และผลการเรียนของนักศึกษาส่งผลต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาคือ นักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการเรียนรายวิชาการรู้สารสนเทศและรายวิชาคอมพิวเตอร์ มีทักษะการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์การเรียนวิชาดังกล่าว (จันทร์ฉาย วีระชาติ, 2555; มุจรินทร์ ผลกล้า, 2549; อังคณา แวซอเหาะ และสุชาติพิศ เกียรติวานิช, 2553)

4. การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษามีความจำเป็น (Singh, 2005; Weetman, 2005) เกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายและหลายแนวทาง ดังนี้

4.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ มหาวิทยาลัย ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และองค์กรวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ และวารสารศาสตร์

4.1.1 หน่วยงานภาครัฐบาล

หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์โดยตรง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและมีพันธกิจในการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ม.ป.ป.) นอกจากนี้ยังมีแผนงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกำหนดนโยบายและจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

4.1.2 มหาวิทยาลัย

หน่วยงานและบุคลากรของมหาวิทยาลัย ทั้งระดับมหาวิทยาลัย คณะ ภาควิชา หลักสูตร และหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอน โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ดังนี้

1) ผู้บริหารและผู้กำหนดนโยบายทั้งระดับมหาวิทยาลัย คณะนิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ภาควิชาวารสารศาสตร์ หมวศึกษาศึกษาทั่วไป ห้องสมุด และหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ เช่น สำนักบริการคอมพิวเตอร์ กองกิจการนักศึกษา มีบทบาทในการสนับสนุนการรู้สารสนเทศโดยการบูรณาการไว้ในนโยบายและแผนงานของหน่วยงาน การกำหนดให้ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตลอดจนการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และงบประมาณที่ช่วยพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

2) อาจารย์ อาจารย์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ความรู้ ความเชื่อ และการรับรู้ของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับทักษะการรู้สารสนเทศ มีผลต่อการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา (McGuinness, 2006) บทบาทของอาจารย์ คือ การบูรณาการเนื้อหาการรู้สารสนเทศในการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ แม้ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเนื่องจากผลการวิจัยการการสอนการรู้สารสนเทศกับการเรียนการสอนรายวิชา

เฉพาะสาขามีน้อย เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาและชั่วโมงสอน อาจารย์กังวลว่าการบูรณาการการรู้สารสนเทศอาจส่งผลให้การเรียนการสอนเนื้อหาหลักของรายวิชาได้ไม่ครอบคลุมตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน (ดิชิตชัย เมตตาริกานนท์ และอรรถน์ บัณฑิตย์, 2554)

3) ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เกี่ยวข้องกับการกำหนดบุคลากรรับผิดชอบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุด รายละเอียดมีดังนี้

(1) การกำหนดให้มีบุคลากรรับผิดชอบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบข้อเสนอแนะจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศและการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาพบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรจัดบุคลากรที่รับผิดชอบการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศโดยตรง (ชูดิมา สัจจามันท์, 2550: 33, 35; สัจจารีย์ ศิริชัย, 2552) การกำหนดให้มีบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ (liaison librarians) รับผิดชอบการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาของคณะ โดยการจัดทำรายการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศบนเว็บไซต์ (Journalism Subject guides: LibGuides) ร่วมสอนในวิชาต่าง ๆ เช่น Feature stories ความร่วมมือระหว่างผู้สอนหลักสูตรวารสารศาสตร์กับบรรณารักษ์ผู้ประสานงานในการบูรณาการเนื้อหาด้านการรู้สารสนเทศในรายวิชาด้านวารสารศาสตร์ เนื่องจากบรรณารักษ์มีทรัพยากรที่ช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน เนื้อหาที่บูรณาการได้แก่ การประเมินสารสนเทศ การเขียนข่าว การค้นหาสารสนเทศ (Bowman, 2016) การรวบรวม การประเมิน การผลิตข่าวแถลง (handout) การใช้ข้อมูลด้านประชากรและสถิติที่เกี่ยวข้อง (Thompson, 2016)

(2) การจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุด วิธีการที่ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ได้แก่ การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด การให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า การใช้สิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (ฐิติ คำหอมกุล และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์, 2555) การจัดฝึกอบรมทักษะการรู้สารสนเทศ การจัดทำบทเรียนช่วยสอน เป็นต้น (ชูดิมา สัจจามันท์, 2550: 33, 35; สัจจารีย์ ศิริชัย, 2552)

แม้ว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีการจัดบริการและกิจกรรมการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา แต่ยังคงประสบปัญหานักศึกษาไม่ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม (ฐิติ คำหอมกุล และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์, 2555) หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจึงควรจัดรูปแบบการพัฒนาการรู้สารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา ควรประชาสัมพันธ์เชิงรุกโดยจัดกิจกรรมต้อนรับนิสิตใหม่ รมณรงค์ให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของห้องสมุด ประชาสัมพันธ์ทรัพยากรและฐานข้อมูลใหม่ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษามาใช้บริการและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุดให้มากขึ้น (จันทร์ฉาย วีระชาติ, 2555; ภณิดา แก้วมณี, 2552; สุพิศ บายคายคม, 2550; กมลรัตน์ สุขมาก, 2547) และจากผลการวิจัยที่พบว่าในประเทศไทยห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศในมาตรฐานที่ 2 การเข้าถึงสารสนเทศ (ฐิติ คำหอมกุล และพิมพ์ราไพ เปรรมสมิทธิ์, 2555) ห้องสมุดจึงควรจัดบริการและกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศในด้านอื่นๆ ให้ครอบคลุมตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

4.1.3 องค์กรวิชาชีพ ประกอบด้วยสมาคมวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ สมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์ และผู้ประกอบการด้านสื่อ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาโดยการร่วมมือกันกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศ เช่น การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา มีสมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์หลายองค์กรเป็นที่ปรึกษา ได้แก่ สมาคมการศึกษาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน (Association for Education in Journalism and Mass Communication) สมาคมนักข่าวและบรรณาธิการข่าวสืบสวนสอบสวน (Investigative Reporters and Editors: IRE) สถาบันพอยน์เตอร์ (Poynter) สมาพันธ์คณะกรรมการวิชาชีพการศึกษาวารสารศาสตร์ (Society of Professional Journalists Journalism Education Committee) องค์กรวิชาชีพยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาโดยการฝึกงานให้กับนักศึกษาและอาจารย์ การจัดอบรมสัมมนาความรู้ทางวิชาชีพ การร่วมสอนในรายวิชาโดยเน้นการบอกเล่าประสบการณ์จากการปฏิบัติงาน

4.2 แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในหลาย ๆ ฝ่าย เพื่อดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่ได้แก่ การบริหารงานของมหาวิทยาลัย การสอนการรู้สารสนเทศ การดำเนินงานของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และความร่วมมือในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ดังนี้

4.2.1 การกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศในมหาวิทยาลัย

การบูรณาการการรู้สารสนเทศในนโยบายของมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหรือผู้กำหนดนโยบายของมหาวิทยาลัยควรกำหนดให้การรู้สารสนเทศเป็นนโยบายและแผนงานของหน่วยงาน โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย/แผนงาน และจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร (สัจจารีย์ ศิริชัย, 2552) กำหนดแผนปฏิบัติการและวิธีการส่งเสริมการรู้สารสนเทศให้ชัดเจน ได้แก่ การกำหนดให้นักศึกษาทุกคณะวิชาเรียนวิชาพื้นฐานการใช้ห้องสมุด (จันทร์ฉาย วีระชาติ, 2555) การกำหนดให้การรู้สารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการเรียนการสอนของสาขาวิชาต่าง ๆ (Corral, 2008) มีการตรวจสอบการดำเนินงานตามนโยบายและแผนงานเป็นระยะ (มยุรี ยาวีลาศ, 2553) การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการรู้สารสนเทศให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้

ทราบ เพื่อนำไปปฏิบัติหรือจัดทำแผนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายการรัฐสารสนเทศที่สถาบันกำหนด และมีการประเมินนโยบายการรัฐสารสนเทศที่ประกาศใช้ (จันทร์ฉาย วีระชาติ, 2555)

4.2.2 การกำหนดให้การรัฐสารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งของคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

มหาวิทยาลัยควรกำหนดให้ทักษะการรัฐสารสนเทศเป็นหนึ่งในคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ (ศักดิ์ จันทรประเสริฐ กุศลิตา ท่วมสุข และเด่นพงษ์ สุดภักดี, 2554) เนื่องจากการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์เกี่ยวข้องกับการรัฐสารสนเทศในหลายขั้นตอน ได้แก่ การพัฒนาแนวคิดของข่าว การระบุแหล่งที่ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข่าว การสืบค้นสารสนเทศ และการนำเสนอข่าว (Bornstein, 2003) นักศึกษาวารสารศาสตร์จึงควรเป็นผู้รัฐสารสนเทศ

4.2.3 การพัฒนาสภาพแวดล้อมโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการรัฐสารเทศของนักศึกษา

การจัดให้มีบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึงทั้งบริเวณห้องสมุด อาคารเรียน และหอพักนักศึกษา เป็นต้น รวมถึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ดูแลด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัย (จันทร์ฉาย วีระชาติ, 2555; จิตชญา กรสันเทียะ และกันยารัตน์ เคเวียเซน, 2556; สัจจารีย์ ศิริชัย, 2552) และควรจัดเตรียมงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการรัฐสารเทศของนักศึกษา

4.2.4 การสอนการรัฐสารเทศ

การสอนการรัฐสารเทศเป็นวิธีการหลักที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการรัฐสารเทศ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ เนื้อหาที่สอน รูปแบบการสอน และวิธีสอน ดังนี้

1) เนื้อหาที่สอนเนื้อหาที่สอนควรครอบคลุมสาระสำคัญตามมาตรฐานการรัฐสารเทศที่กำหนด แต่ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหาด้านการรัฐสารเทศที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่สอนได้แก่ การเลือกแหล่งสารสนเทศและทรัพยากรสารสนเทศ การเข้าถึงและการสืบค้นสารสนเทศ และการเขียนรายงานทางวิชาการ (Tuamsuk, 2013) ไม่ครอบคลุมเนื้อหาตามมาตรฐานการรัฐสารเทศทุกด้าน ผู้สอนจึงควรพัฒนาการสอนเนื้อหาการรัฐสารเทศให้ครอบคลุมตามมาตรฐานการรัฐสารเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการวิเคราะห์สังเคราะห์และการประเมินสารสนเทศ จริยธรรมและกฎหมาย

2) รูปแบบการสอนการรัฐสารเทศโดยอาจารย์โดยทั่วไปเป็นการสอนเป็นรายวิชาและการสอนโดยบูรณาการในรายวิชาอื่น ๆ

(1) การสอนเป็นรายวิชา มหาวิทยาลัยในประเทศไทยส่วนใหญ่สอนการรู้สารสนเทศเป็นรายวิชา โดยใช้ชื่อวิชาที่คล้ายคลึงกัน เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า การรู้สารสนเทศ สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า ห้องสมุดและการศึกษาค้นคว้า สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น การศึกษาค้นคว้าและการเขียนรายงาน และการใช้ห้องสมุด เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดแห่งชาติอเมริกัน และสมาคมห้องสมุดวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (The Society of College, National and University Libraries: SCONUL) โดยมีเสนอแนะจากการวิจัยว่า สถาบันอุดมศึกษาควรเปิดสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ได้แก่ การเขียนรายงาน การใช้ทรัพยากรห้องสมุด สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า โดยกำหนดให้เป็นวิชาพื้นฐานที่นักศึกษาทุกสาขาวิชาต้องเรียน (จันทร์ฉายวิระชาติ, 2555; พัฒนาพร เทียมเมือง, 2555; รัตนะ อินจ้อย, 2553; สุพิศ บายคายคม, 2550) และควรพัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาแต่ละกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจและความต้องการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศที่แตกต่างกัน (ประภาส พาวินันท์, 2551)

(2) การบูรณาการเนื้อหาด้านการรู้สารสนเทศในรายวิชา การเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีในประเทศไทยส่วนใหญ่ ยังไม่มีการบูรณาการการรู้สารสนเทศเข้าไปในการเรียนการสอนรายวิชาหรือหลักสูตรต่าง ๆ (Tuamsuk, 2013) มีเพียงการมอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชา (ดิชิตชัย เมตตาริกานนท์ และอรรัตน์ บัณฑิตย์, 2554) ปัญหาในการบูรณาการเนื้อหาการรู้สารสนเทศในรายวิชาคือข้อจำกัดด้านเวลาหรือชั่วโมงเรียนน้อยไม่เอื้อต่อการนำการรู้สารสนเทศเข้ามาบูรณาการในการเรียนการสอน และผู้สอนไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมการสอนแบบบูรณาการ (Hervold, 2010) ผลงานวิจัยหลายเรื่องศึกษาผลของการบูรณาการการรู้สารสนเทศในการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ เช่น การบูรณาการในรายวิชาภาษาอังกฤษ (วนุชชิตา สุภักควนิช, 2547) วิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม และวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ (เทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง, 2554) วิชาการระบบสำนักงานอัตโนมัติในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ (แหวดดา เตชาทวีวรรณ, 2551) และวิชาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการศึกษาในห้องเรียน (ยุพาวดี เจริญรัมย์, 2554) ผลการวิจัยพบว่าการเรียนการสอนโดยบูรณาการการรู้สารสนเทศช่วยให้นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศที่ดี ส่งผลให้นักศึกษามีคะแนนรายงานและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นด้วย สอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากงานวิจัยที่พบว่า อาจารย์ควรบูรณาการหรือสอดแทรกกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศเข้าไปในการเรียนการสอนทุกรายวิชา (จันทร์ฉาย วิระชาติ, 2555; อรุณลักษณ์ รัตนพันธุ์, 2555; มยุรี ยาวิลาศ, 2553; มุจลินทร์ ผลกล้า, 2550) และอาจารย์ควรร่วมมือกับบรรณารักษ์สร้างหลักสูตร

บูรณาการเนื้อหาด้านการรู้สารสนเทศ โดยเน้นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ โดยกำหนดให้นิสิตศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง (ดวงกมล อุ่ณจิตติ, 2547)

ผลการวิจัยการบูรณาการเนื้อหาการรู้สารสนเทศในรายวิชาของหลักสูตรวารสารศาสตร์ที่ได้รับการรับรองหลักสูตรจากสภาการรับรองการศึกษาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สหรัฐอเมริกา ของ Singh (2005) พบว่า ยังขาดการสอนการรู้สารสนเทศและการใช้ห้องสมุดอย่างเป็นทางการ ทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มีเพียงการมอบหมายงานให้นักศึกษาศึกษาค้นคว้าสารสนเทศจากห้องสมุด

(3) วิธีการสอนการรู้สารสนเทศการสอนการรู้สารสนเทศนอกเหนือจากการบรรยายแล้ว ยังมีการสอนวิธีอื่น ๆ เช่น การสอนผ่านสื่อซึ่งในปัจจุบันนิยมใช้สื่อออนไลน์หรือบทเรียนบนเว็บไซต์ การสอนแบบโครงงานหรือการมอบหมายงานให้นักศึกษาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบผสมผสาน ดังนี้

ก. การใช้บทเรียนออนไลน์ อีเลิคนิงค์ และบทเรียนช่วยสอนการรู้สารสนเทศ เริ่มจากการวางแผนการเรียนการสอนด้วยการกำหนดรายละเอียดของประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ สมรรถนะการรู้สารสนเทศที่พึงประสงค์ หัวข้อเนื้อหาและสาระสำคัญของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนตาม บทบาทของผู้เรียน บทบาทของผู้สอน และวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ศักดิ์ จันทร์ประเสริฐ กุลธิดา ท้วมสุข และ เคนพงษ์ สุกภักดี, 2554) รูปแบบเค้าโครงเนื้อหาบทเรียนช่วยสอนทักษะการรู้สารสนเทศบนเว็บไซต์ที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ควรประกอบด้วย ความสำคัญของสารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศ การเข้าถึงและการสืบค้นสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ การใช้สารสนเทศโดยการเรียบเรียงและนำเสนอสารสนเทศ การจัดการสารสนเทศที่รวบรวมหรือผลิตขึ้นมาได้ และจริยธรรมสารสนเทศ (จารุณี สุปิ่นะเจริญ, 2550; สุพิศ บายคายน, 2550) นอกจากนี้ยังพบว่าการสอนการรู้สารสนเทศโดยใช้บทเรียนออนไลน์ช่วยให้นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับความรู้และทักษะการรู้สารสนเทศจากการศึกษาด้วยตนเอง และขอเสนอแนะผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น คณะ สำนัก สถาบัน และภาควิชา ต้องพัฒนาสื่อการสอนด้านการรู้สารสนเทศในรูปแบบต่างๆ โดยการเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเอง (ประกาศ พาวินันท์, 2551; สุพิศ บายคายน, 2550)

ข. การสอนแบบโครงงาน โดยการมอบหมายงานให้นักศึกษาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองช่วยพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาได้ และให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (จันทร์ฉาย วีระชาติ, 2555; รัตนะ อินจ้อย, 2553; ภณิดา แก้วมณี, 2552; กมลรัตน์ สุขมาก, 2547) สอดคล้องกับผลการวิจัยจากการทดลองมอบหมายงานให้นักศึกษาสาขาวารสาร

ศาสตร์ผลิตวิทัศน์ช่วยสอนการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ พบว่าการมอบหมายช่วยให้นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสืบค้นสารสนเทศ (Kuban & Mulligan, 2014)

ค. การสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียน การศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด การเยี่ยมชมห้องสมุด และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็นต้น ช่วยให้นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศสูงขึ้น ตัวอย่างการสอนการรู้สารสนเทศโดยบรรณารักษ์จำนวน 3 คาบเรียน เรียนในชั้นเรียน 2 คาบเรียน ให้นักศึกษาค้นคว้าสารสนเทศในห้องสมุดด้วยตนเอง 1 คาบเรียน และการเยี่ยมชมห้องสมุด 1 คาบเรียน (Fain, 2011; Meyer et al, 2008) หรือการสอนการรู้สารสนเทศในชั้นเรียนผสมผสานกับการสอนแบบออนไลน์ควบคู่ไปกับการทำโครงการวิจัย เป็นต้น (ฐิตยา เนตรวงษ์ บรรพต พิจิตรกำเนิด และพิริยะ กิมาลี, 2556; น้ำลิน เทียมแก้ว และศุจินันท์ กาสกุล, 2552)

4.2.5 บทบาทของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและบรรณารักษ์

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและบรรณารักษ์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา การจัดกิจกรรมและบริการรวมถึงการร่วมสอนในชั้นเรียน มหาวิทยาลัยควีนแลนด์แห่งเทคโนโลยี (Queensland University of Technology) พัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์โดยการกำหนดให้มีบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ (liaison librarians) รับผิดชอบการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาของคณะ โดยการจัดทำรายการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศบนเว็บไซต์ (Journalism Subject guides: LibGuides) ร่วมสอนในวิชาต่างๆ เช่น Feature stories โดยผู้สอนหลักสูตรวารสารศาสตร์ร่วมมือกับบรรณารักษ์ผู้ประสานงานในการบูรณาการเนื้อหาด้านการรู้สารสนเทศในรายวิชาด้านวารสารศาสตร์ เนื่องจากบรรณารักษ์มีทรัพยากรที่ช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน เนื้อหาที่บูรณาการได้แก่ การประเมินสารสนเทศ การเขียนข่าว การค้นหาสารสนเทศ (Bowman, 2016) การรวบรวม การประเมิน การผลิตข่าวแถลง (handout) การใช้ข้อมูลด้านประชากรและสถิติที่เกี่ยวข้อง (Thompson, 2016)

4.2.6 การจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

วิธีการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยส่วนใหญ่ใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา ได้แก่ การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด การให้บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า และการใช้สิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ (ฐิติ คำหอมกุล และพิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ์, 2555) การพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ควรจัดให้มีการส่งเสริมการรู้สารสนเทศในรูปแบบที่หลากหลาย นอกเหนือจากวิธีการที่กล่าวมาข้างต้น ห้องสมุดควรจัดบริการและกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การจัดฝึกอบรมทักษะการรู้สารสนเทศ การจัดทำบทเรียนช่วยสอน เป็นต้น (ศุติมา สัจจานันท์, 2550: 33, 35; สัจจารีย์ ศิริชัย, 2552) แม้ว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีการจัดบริการและ

กิจกรรมการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา แต่ยังคงประสบปัญหานักศึกษาไม่ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม (จิตติ คำหอมกุล และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์, 2555) หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจึงควรจัดรูปแบบการพัฒนาการรู้สารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา ควรประชาสัมพันธ์เชิงรุกโดยจัดกิจกรรมต้อนรับนิสิตใหม่ รณรงค์ให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของห้องสมุด ประชาสัมพันธ์ทรัพยากรและฐานข้อมูลใหม่ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษามาใช้บริการและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุดให้มากขึ้น (จันทร์ฉาย วีระชาติ, 2555; ภณิดา แก้วมณี, 2552; สุพิศ บายคายคม, 2550; กมลรัตน์ สุขมาก, 2547) ด้านเนื้อหาพบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศในมาตรฐานที่ 2 การเข้าถึงสารสนเทศ (จิตติ คำหอมกุล และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์, 2555) ห้องสมุดจึงควรจัดบริการและกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศในด้านอื่นๆ ให้ครอบคลุมตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

4.2.7 ความร่วมมือในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ คณะกรรมการอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยมิดเดิล สเตท (The Middle States Commission on Higher Education) ได้กำหนดกรอบแนวคิดความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการสอนและการประเมินผล การรู้สารสนเทศของนักศึกษาดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 กรอบแนวคิดความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการสอนและการประเมินผล การรู้สารสนเทศของนักศึกษา

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรม	มาตรฐานการรู้สารสนเทศ (ACRL)
การระบุนโยบายและความต้องการสารสนเทศ	ผู้นำ: อาจารย์ ผู้สนับสนุน: บรรณารักษ์	การอภิปรายในชั้นเรียน การให้คำปรึกษาส่วนบุคคล การสอนแบบออนไลน์ การอภิปรายกลุ่ม การให้คำแนะนำอื่นๆ	การระบุนโยบายและความต้องการสารสนเทศ

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ ในการประเมิน	ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรม	มาตรฐานการรู้สารสนเทศ (ACRL)
การเข้าถึงสารสนเทศ ได้อย่างมี ประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล	ผู้นำ: บรรณารักษ์ ผู้สนับสนุน: อาจารย์	การอภิปรายในชั้นเรียน การให้คำปรึกษาส่วนบุคคล การสอนแบบออนไลน์ การอภิปรายกลุ่ม การให้คำแนะนำอื่นๆ	การเข้าถึงสารสนเทศที่ ต้องการได้อย่างมี ประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล
การประเมินแหล่ง และเนื้อหา สารสนเทศได้อย่างมี วิจารณญาณ	ผู้นำ: บรรณารักษ์ เป็นผู้นำในเรื่องการ ประเมินแหล่งสาร สนเทศ อาจารย์เป็น ผู้นำในเรื่องการประ เมินเนื้อหาสารสนเทศ	การอภิปรายในชั้นเรียน การให้คำปรึกษาส่วนบุคคล การสอนแบบออนไลน์ การอภิปรายกลุ่ม การให้คำแนะนำอื่นๆ	การประเมินสารสนเทศและ แหล่งสารสนเทศได้อย่างมี วิจารณญาณ
การรวบรวม สารสนเทศให้เข้ากัน กับพื้นฐานความรู้เดิม	ผู้นำ: อาจารย์ โดย อาจมีบรรณารักษ์ เป็นผู้ให้การ สนับสนุน	การอภิปรายในชั้นเรียน การให้คำปรึกษาส่วนบุคคล การสอนแบบออนไลน์ การอภิปรายกลุ่ม การให้คำแนะนำอื่นๆ	การเลือกสารสนเทศให้เข้า กันกับความรู้เดิม
การใช้สารสนเทศได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุ วัตถุประสงค์เฉพาะ	ผู้นำ: อาจารย์ โดย อาจมีบรรณารักษ์ เป็นผู้ให้การ สนับสนุน	ผลการปฏิบัติงาน: โครงการ การแสดง: ในชั้นเรียน การอภิปราย: ส่วนบุคคล การให้คำปรึกษา: ออนไลน์ การอภิปรายกลุ่มการให้ คำแนะนำอื่นๆ	การใช้สารสนเทศได้อย่างมี ประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลเพื่อ วัตถุประสงค์เฉพาะ
ความเข้าใจทาง เศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคม ในการใช้ สารสนเทศและ เทคโนโลยี	อาจารย์และ บรรณารักษ์ (ส่วนบุคคล การ ร่วมมือ และเป็น ไปอย่างต่อเนื่อง)	การวางแผนหรือการทดลอง โครงการผลการปฏิบัติงาน: ในชั้นเรียนการอภิปราย: ส่วนบุคคลการให้ คำปรึกษา: การสอนทาง ออนไลน์การอภิปรายกลุ่ม การให้คำแนะนำอื่นๆ	ความเข้าใจในเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่ เกี่ยวข้องกับการใช้ สารสนเทศ และการเข้าถึง ตลอดจนการใช้สารสนเทศ อย่างถูกต้องตามจริยธรรม และกฎหมาย

ที่มา: Saunders (2007, pp.319)

จากตารางที่ 2.2 สรุปได้ว่า อาจารย์มีบทบาทในการออกแบบเนื้อหาในสาขาวิชา และการมอบหมายงานให้นักศึกษาทำรายงานหรือโครงการที่ต้องต้องใช้สารสนเทศตามวัตถุประสงค์เฉพาะ การบูรณาการสารสนเทศใหม่กับความรู้ที่มีของนักศึกษา การทำกิจกรรมและการอภิปรายในชั้นเรียน และทำงานกับบรรณารักษ์ซึ่งมีบทบาทสนับสนุนการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษาในทุกด้าน

ความร่วมมือของอาจารย์และบรรณารักษ์ในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสามารถดำเนินการได้หลายระดับ ได้แก่ ความร่วมมือระดับรายวิชา ระดับ โปรแกรม/หลักสูตร ระดับสถาบัน ระดับวิทยาเขต และระดับปริญญา (Saunders, 2011)

1) ระดับรายวิชา การมอบหมายงานหรือโครงการให้นักศึกษาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และต้องใช้สารสนเทศในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย อาจารย์เป็นผู้บรรยายในเนื้อหาวิชา บรรณารักษ์ร่วมสอนในหัวข้อการสืบค้นและการประเมินสารสนเทศ

2) ระดับ โปรแกรม/หลักสูตร การกำหนดหรือบูรณาการการรู้สารสนเทศในหลักสูตร โดยบรรณารักษ์มีส่วนร่วมบูรณาการการสอนการรู้สารสนเทศในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรนั้น พัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศด้านการผลิต การเผยแพร่ และการใช้สารสนเทศเฉพาะสาขา

3) ระดับสถาบัน อาจารย์และบรรณารักษ์ร่วมมือกำหนดหรือบูรณาการการรู้สารสนเทศกับนโยบายหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของสถาบัน รวมถึงความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์กับหน่วยงานอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา

4) ระดับวิทยาเขต ความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์กับหน่วยงานอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยเพื่อจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา เช่น การร่วมมือกับฝ่ายพัฒนานักศึกษาในการจัดอบรมการเขียนทางวิชาการ ซึ่งบรรณารักษ์ช่วยสอนเรื่องการสืบค้นสารสนเทศ และการอ้างอิงทางวิชาการ

5) ระดับปริญญา การพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ดำเนินการทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา แต่สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี อาจเนื่องจากค่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศแล้ว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์” ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed - method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยกึ่งทดลอง ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย การวิจัยเชิงปริมาณใช้สำรวจความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย การวิจัยจำแนกเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วยการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย และการตรวจสอบและปรับปรุงร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

1.1 การพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

การพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย จากผลการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการสำรวจความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักต่อมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

1.1.1 วิธีวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพ

1.1.2 แหล่งข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลหลัก

1) แหล่งข้อมูลหลัก ประกอบด้วยวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศและมาตรฐานวิชาชีพวารสารศาสตร์ ของต่างประเทศและประเทศไทยคัดเลือกรวมที่เกี่ยวข้อง 19 รายการ (ภาคผนวก ก)

2) ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการรู้สารสนเทศและวารสารศาสตร์ จากประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศออสเตรเลีย จำนวน 44 คน (ภาคผนวก ข) ให้ข้อมูลเป็นแนวทางพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย เลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

(1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศ เลือกแบบเจาะจงผู้มีผลงานสอน การวิจัย การเป็นที่ปรึกษาการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ หรือผู้ปฏิบัติงาน การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย จำนวน 8 คน ประเทศญี่ปุ่นจำนวน 8 คน และประเทศออสเตรเลียจำนวน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 18 คน

(2) อาจารย์ประจำหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ เลือกแบบเจาะจงผู้สอนหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ สังกัดคณะนิเทศศาสตร์หรือวารสารศาสตร์และการสื่อสารมวลชน และมีประสบการณ์การสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อและการรู้สารสนเทศไม่น้อยกว่า 5 ปี ในประเทศไทยจำนวน 10 คน ประเทศญี่ปุ่นจำนวน 1 คน และประเทศออสเตรเลียจำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 12 คน

(3) นักวิชาชีพวารสารศาสตร์ เลือกแบบเจาะจงผู้ปฏิบัติงานข่าวทั้งในระดับปฏิบัติและระดับบรรณาธิการ กระจายในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศ ข่าวกีฬา ข่าวอาชญากรรม ข่าวท้องถิ่น ข่าววาไรตี้ และข่าวเชิงสืบสวน และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์ไม่น้อยกว่า 3 ปี ในประเทศไทยจำนวน 11 คน ประเทศญี่ปุ่นจำนวน 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 14 คน

จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ สรุปได้ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

ผู้ให้ข้อมูลหลัก	จำนวน (คน)			
	ไทย	ญี่ปุ่น	ออสเตรเลีย	รวม
ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศ	8	8	2	18
อาจารย์ประจำหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์	10	1	1	12
นักวิชาชีพวารสารศาสตร์	11	3	-	14
รวม	29	12	3	44

1.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบบันทึกใช้บันทึกสาระสำคัญของวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศและมาตรฐานวิชาชีพวารสารศาสตร์ ประกอบด้วยชื่อเอกสารและงานวิจัย ปีที่เผยแพร่ และสรุปสาระสำคัญ (ภาคผนวก ค)

2) แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นแนวทางในการร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย การตรวจสอบคุณภาพโดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน (ภาคผนวก ง และ จ) ทดลองสัมภาษณ์ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และการปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ได้แบบสัมภาษณ์จำแนกเป็น 3 ตอน (ภาคผนวก ฉ) ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย ได้แก่

1) การกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศขึ้นใช้กับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ
2) การกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศขึ้นใช้เฉพาะสำหรับนักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

3) การจำแนกระหว่างมาตรฐานสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา

4) สาระของมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

5) องค์กรที่ควรมีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศ
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

1) ความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

3) รูปแบบการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

4) องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

5) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

1.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อให้ได้
ข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา
วารสารศาสตร์ในประเทศไทย ประเทศไทยระหว่างวันที่ 6 มกราคม 2558 ถึงวันที่ 29 มีนาคม 2558
ประเทศญี่ปุ่นระหว่างวันที่ 22 เมษายน 2558 ถึงวันที่ 16 กรกฎาคม 2558 และประเทศออสเตรเลีย
ระหว่างวันที่ 7 - 14 มกราคม 2559 (ภาคผนวก ช)

1.1.5 การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการบันทึกข้อมูล
และการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา นำเสนอเป็นความเรียงเชิงพรรณนา

**1.2 การตรวจสอบและปรับปรุงร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทยฉบับสมบูรณ์**

1.2.1 วิธีวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณ

1.2.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก อาจารย์ นักวิชาการ และนักวิชาชีพสาขาวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 38 คน (ภาคผนวก ช) เพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐาน
การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย เลือกแบบ
เจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

1) อาจารย์/นักวิชาการสาขาวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์ เลือกแบบเจาะจงผู้มีผลงานสอน การวิจัย การเป็นที่ปรึกษาการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อและการรู้สารสนเทศ หรือการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพวารสารศาสตร์ จำนวน 11 คน

2) อาจารย์/นักวิชาการสาขาบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงผู้มีผลงานสอน การวิจัย การเป็นที่ปรึกษาการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ หรือการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา จำนวน 11 คน

3) นักวิชาชีพวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์ ได้แก่ กรรมการสมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์ บรรณาธิการ ผู้สื่อข่าว เลือกแบบเจาะจงผู้ปฏิบัติงานการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อและการรู้สารสนเทศหรือการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพวารสารศาสตร์ จำนวน 8 คน

4) นักวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ ได้แก่ ผู้อำนวยการห้องสมุด/หัวหน้าห้องสมุด เลือกแบบเจาะจงผู้ปฏิบัติงานการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา จำนวน 8 คน

ผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อปรับปรุงร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

ผู้ให้ข้อมูลหลัก	จำนวน (คน)
อาจารย์/นักวิชาการสาขาวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์	11
อาจารย์/นักวิชาการสาขาบรรณารักษศาสตร์/ สารสนเทศศาสตร์	11
นักวิชาชีพวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์ (กรรมการสมาคมวิชาชีพ บรรณาธิการ ผู้สื่อข่าว)	8
นักวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ (ผู้อำนวยการห้องสมุด/หัวหน้าห้องสมุด/ผู้แทน)	8
รวม	38

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย ทั้งภาพรวมและรายด้าน จำแนกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์รายมาตรฐาน 6 มาตรฐาน 13 สมรรถนะหลัก และ 32 สมรรถนะย่อย โดยเลือกตอบได้ 3 คำตอบ ได้แก่ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่แน่ใจ รวมถึงมีช่องให้แสดงความคิดเห็น และตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ภาคผนวก ฉ)

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล การสำรวจความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักต่อร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ โดยแบบสอบถามฉบับพิมพ์และแบบออนไลน์ ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2559 (ภาคผนวก ฉ) สรุปผลจากแบบสอบถาม และการปรับปรุงร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

1.2.5 การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามนำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยกำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบการบรรยาย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากข้อเสนอแนะนำเสนอโดยการสรุปความ โดยกำหนดรหัสแทนผู้ให้ข้อมูลหลักดังภาคผนวก ฉ

2. การศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

การศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่ การพัฒนาแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ รายละเอียดขั้นตอนการวิจัยมีดังนี้

2.1 การพัฒนาแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

แบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ มีขั้นตอนการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพดังนี้

2.1.1 การวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กับการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศ การวัดและประเมินผลทางการศึกษา และการพัฒนาแบบทดสอบ

2.1.2 การพัฒนาผังข้อสอบ (test blueprint) ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยตาม วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อกำหนดจำนวนข้อสอบให้สามารถวัดผลได้ครอบคลุมและมีการกระจาย จำนวนข้อสอบให้สอดคล้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา วารสารศาสตร์ 6 ด้าน 13 สมรรถนะหลัก และ 32 สมรรถนะย่อย โดยกำหนดให้แต่ละสมรรถนะ ย่อยมีข้อสอบจำนวนเป็น 3 เท่าหรือมากกว่าจำนวนข้อของสมรรถนะย่อย และต้องไม่ต่ำกว่า 8 ข้อ ได้ข้อสอบจำนวน 98 ข้อ จำแนกตามมาตรฐานได้ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 จำนวนข้อสอบวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสาร ศาสตร์ตามผังข้อสอบ

มาตรฐาน การรู้สารสนเทศ	รายการมาตรฐาน	จำนวนสมรรถนะ		จำนวนข้อสอบ (ข้อ)
		หลัก (ข้อ)	รอง (ข้อ)	
มาตรฐานที่ 1	การกำหนดความต้องการสาร สนเทศและแหล่งสารสนเทศ	2	3	9
มาตรฐานที่ 2	การสืบค้นและการจัดระบบ สารสนเทศ	2	10	30
มาตรฐานที่ 3	การประเมินแหล่งสารสนเทศ และสารสนเทศได้อย่างมี วิจารณญาณ	3	7	21
มาตรฐานที่ 4	การใช้สารสนเทศและ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ ผลิตและนำเสนอเรื่อง	3	6	18
มาตรฐานที่ 5	การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและ นำเสนอเรื่องโดยยึดหลัก จริยธรรมและจรรยาบรรณแห่ง วิชาชีพ	2	4	12
มาตรฐานที่ 6	การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและ นำเสนอเรื่องได้อย่างถูกกฎหมาย	1	2	8
รวม		13	32	98

2.1.3 การออกข้อสอบ การออกข้อสอบตามผังข้อสอบเป็นแบบเลือกตอบจำนวน 98 ข้อ เนื้อหาครอบคลุม 6 มาตรฐาน 13 สมรรถนะหลัก และ 32 สมรรถนะย่อย โดยกำหนดให้ข้อสอบแต่ละข้อมีตัวเลือก 4 ตัวเลือก และมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

2.1.4 การคัดเลือกข้อสอบ ผู้วิจัยเสนอข้อสอบทั้ง 98 ข้อแก่อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม พิจารณาความชัดเจนของคำถามสามารถวัดได้ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และพิจารณาความเหมาะสมด้านภาษาคัดข้อสอบออก 15 ข้อ คงเหลือข้อสอบจำนวน 83 ข้อ จำแนกตามมาตรฐานได้ดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 จำนวนข้อสอบวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ที่คัดเลือกไว้

มาตรฐานการรู้สารสนเทศ	จำนวนข้อสอบตามผังข้อสอบ (ข้อ)	จำนวนข้อสอบที่คัดออก (ข้อ)	จำนวนข้อสอบคงเหลือ (ข้อ)
มาตรฐานที่ 1	9	-	9
มาตรฐานที่ 2	30	4	26
มาตรฐานที่ 3	21	7	14
มาตรฐานที่ 4	18	-	18
มาตรฐานที่ 5	12	4	8
มาตรฐานที่ 6	8	-	8
รวม	98	15	83

2.1.5 การตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบ

1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) เป็นการตรวจสอบว่าข้อสอบแต่ละข้อที่พัฒนาขึ้นสามารถวัดสิ่งที่ต้องการได้ตรงตามเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเป็นรายข้อ (ภาคผนวก ก และ ข) หากผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยว่าข้อสอบสามารถวัดได้ตรงตามเนื้อหา กำหนดให้มีคะแนน +1 ไม่แน่ใจกำหนดให้มีคะแนน 0 และไม่เห็นด้วยกำหนดให้มีคะแนน -1 นำคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยเกณฑ์มาตรฐานกำหนดให้

ข้อสอบที่ใช้ได้ต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป แต่งานวิจัยนี้กำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60 ขึ้นไป

2) การหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ เป็นการตรวจสอบว่าข้อสอบแต่ละข้อมีความยากง่ายเพียงใด โดยนำข้อสอบไปทดสอบกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เช่น หากผู้สอบมีจำนวน 100 คน และมีผู้ตอบถูกจำนวน 95 คน ค่าความยากง่ายคือ 0.95 ($p = 0.95$) หมายถึงข้อสอบง่ายเนื่องจากมีผู้ตอบถูกจำนวนมาก ในทางตรงกันข้ามหากมีผู้ตอบถูกจำนวน 15 คน ค่าความยากง่ายคือ 0.15 ($p = 0.15$) หมายถึงข้อสอบยาก เนื่องจากมีผู้ตอบถูกจำนวนน้อย โดยข้อสอบประเภทเลือกตอบที่ดีควรมีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 (Higher College of Technology. The Measurement and Evaluation Center, n.d.)

งานวิจัยนี้ได้้นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน ได้แก่ นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จำนวน 20 คน นักศึกษาสาขาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จำนวน 20 คน และนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์ จำนวน 20 คน ระหว่างวันที่ 1– 30 กรกฎาคม 2559 (ภาคผนวก ข) หลังจากนั้นจึงนำผลการทดสอบมาหาค่าความยากง่าย

การหาค่าอำนาจจำแนก เป็นค่าที่แสดงว่าข้อสอบใช้วัดเพื่อจำแนกผู้เรียนระดับต่าง ๆ ได้ คือผู้เรียนเก่งควรทำข้อสอบนั้นได้ ส่วนผู้เรียนอ่อนไม่ควรทำค่าสอบนั้นได้ โดยค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบที่ดีควรมีค่าตั้งแต่ 0.20 (Engelhardt, 2009)

3) การหาค่าความเชื่อมั่น เป็นการตรวจสอบว่าแบบทดสอบสามารถวัดผลได้คงที่ คือไม่ว่าจะวัดผลกี่ครั้งผลการวัดที่ได้จะเท่าเดิมหรือใกล้เคียง โดยควรมีค่าตั้งแต่ 0.70 (Engelhardt, 2009) การหาค่าความเชื่อมั่นโดยนำแบบทดสอบที่แก้ไขแล้วไปทดสอบกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่ง คือนักศึกษาคณะสื่อสารมวลชนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จำนวน 30 คน ในวันที่ 24 สิงหาคม 2559 เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson)

แบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นจำแนกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบทดสอบ ได้แก่ เพศ ชื่อสถาบันอุดมศึกษา ชั้นปี ผลการเรียน และประสบการณ์การเรียนรู้วิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบจำนวน 50 ข้อ ครอบคลุมมาตรฐานการ

รู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ทั้ง 6 มาตรฐาน 13 สมรรถนะหลัก และ 32 สมรรถนะย่อย

2.2 การวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

2.2.1 วิธีวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณ

2.2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์/การหนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ ชั้นปีที่ 2 - 4 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 และศึกษาในคณะนิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ของสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 570 คน จาก 9 สถาบัน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, กลุ่มสารนิเทศ, 2559) ดังตารางที่ 3.5

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์/การหนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ ชั้นปีที่ 2 - 4 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 และศึกษาในคณะนิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 9 สถาบัน

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane) ที่ค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และค่าความคลาดเคลื่อน ± 5 จากประชากรจำนวน 570 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 474 คน ใช้วิธีการการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi stage sampling) เริ่มจากจำแนกนักศึกษาตามสถาบันการศึกษา และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาแต่ละสถาบันและแต่ละชั้นปีด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า ซึ่งเป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรแต่ละลักษณะ (พวา พันธุ์เมฆา, 2554) หลังจากนั้นจึงสุ่มตัวอย่างนักศึกษาแต่ละชั้นปีโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 474 คน จาก 9 สถาบัน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบทดสอบที่มีคำตอบที่สมบูรณ์ นำมาตรวจให้คะแนนได้จำนวน 409 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.29 ดังตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

สถาบัน	ประชากร (คน)	กลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	กลุ่มตัวอย่าง ที่เก็บได้
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (วารสารสนเทศ)	33	28	ปี 2 = 5 ปี 3 = 7 ปี 4 = 7 <u>19</u>
2. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (การหนังสือพิมพ์สื่อสิ่งพิมพ์)	28	23	ปี 2 = -* ปี 3 = 5 ปี 4 = 7 <u>12</u>
3. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (วารสารศาสตร์)	130	108	ปี 2 = 33 ปี 3 = 31 ปี 4 = 31 <u>95</u>
4. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต (วารสารศาสตร์และสื่อใหม่)	36	30	ปี 2 = 9 ปี 3 = 11 ปี 4 = 6 <u>13</u>
5. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (วารสารศาสตร์)	28	23	ปี 2 = -** ปี 3 = 7 ปี 4 = 6 <u>13</u>
6. มหาวิทยาลัยรังสิต (วารสารศาสตร์/วารสารดิจิทัล)	88	73	ปี 2 = 18 ปี 3 = 35 ปี 4 = 9 <u>62</u>

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

สถาบัน	ประชากร (คน)	กลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	กลุ่มตัวอย่าง ที่เก็บได้
7. มหาวิทยาลัยสยาม (หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์)	26	22	ปี 2 = -** ปี 3 = -** ปี 4 = 21 21
8. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (วารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์)	83	69	ปี 2 = 20 ปี 3 = 11 ปี 4 = 20 51
9. สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ (วารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์)	118	98	ปี 2 = 55 ปี 3 = 29 ปี 4 = 17 101
รวม	570	474	409

หมายเหตุ ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2559 กำหนดเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 2 – 4 เนื่องจากนักศึกษาผ่านการเรียนวิชาเอกบังคับแล้ว

* ไม่มีนักศึกษาเนื่องจากนักศึกษาเลือกเรียนวิชาเอกในชั้นปีที่ 2

** ไม่มีนักศึกษาเนื่องจากเป็นหลักสูตรเก่าและปิดรับนักศึกษาแล้ว ณ วันที่ที่เก็บข้อมูล

2.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ (ภาคผนวก คม)

2.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล การวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ โดยการนำแบบทดสอบไปวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ จำนวน 474 คนจาก 9 สถาบัน ระหว่างวันที่ 13

ตุลาคม 2559 ถึงวันที่ 2 ธันวาคม (ภาคผนวก ณ) โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปแจกและดูแลการสอบด้วยตนเอง หรือผู้สอนวิชาในหลักสูตรวารสารศาสตร์เป็นผู้ดำเนินการ กำหนดให้นักศึกษาทำแบบทดสอบภายในเวลา 60 นาที นักศึกษาต้องฝนรหัสคำตอบตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบทดสอบ และตอนที่ 2 แบบทดสอบแบบตัวเลือก 50 ข้อ กำหนดให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว และฝนคำตอบลงในกระดาษคำตอบคอมพิวเตอร์ (OMR) ด้วยดินสอดำ 2B ที่ผู้วิจัยเตรียมให้ ผู้วิจัยแจกแบบทดสอบไปทั้งสิ้น 474 ฉบับ ได้รับแบบทดสอบที่มีคำตอบสมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 409 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.29

2.2.5 การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์ระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลค่าเฉลี่ยระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ เนื่องจากจำนวนข้อสอบของมาตรฐานแต่ละด้านไม่เท่ากัน ส่งผลให้คะแนนเต็มของแต่ละมาตรฐานไม่เท่ากัน ผู้วิจัยจึงนำคะแนนแต่ละด้านมาคำนวณเป็นร้อยละ เพื่อให้เป็นฐานคะแนนที่มีมาตรฐานเดียวกัน และกำหนดการแปลความหมาย ดังนี้

คะแนนต่ำกว่าร้อยละ	50.00	หมายถึง มีการรู้สารสนเทศในระดับต่ำ
คะแนนร้อยละ	50.00 – 75.00	หมายถึง มีการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง
คะแนนร้อยละ	75.01 – 100.00	หมายถึง มีการรู้สารสนเทศระดับมาก

การนำเสนอข้อมูลระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

3. การศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ จำแนกการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน การร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ การตรวจสอบและปรับปรุงร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และการทดลองใช้แนวทางพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

3.1 การร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

3.1.1 วิธีวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.1.2 **ผู้ให้ข้อมูลหลัก** ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์ ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุด/บรรณารักษ์ และผู้บริหารสมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์ เลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 20 คน (ภาคผนวก ค) ดังนี้

1) รองคณบดีฝ่ายวิชาการ เลือกแบบเจาะจงรองคณบดีฝ่ายวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรวารสารศาสตร์/การหนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ และต้องเป็นหลักสูตรที่มีนักศึกษาครบ 4 ชั้นปี และมีผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว ได้ผู้ให้ข้อมูลหลักจากสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 5 สถาบัน สถาบันละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลหลักในกลุ่มนี้มีจำนวน 5 คน

2) อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์ เลือกแบบเจาะจงอาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์/การหนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรดังกล่าว โดยมีนักศึกษาประจำหลักสูตรครบ 4 ชั้นปี และมีผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว รวมถึงเป็นผู้มีประสบการณ์การสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศไม่ต่ำกว่า 3 ปี ได้ผู้ให้ข้อมูลหลักจากสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 5 สถาบัน สถาบันละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลหลักในกลุ่มนี้มีจำนวน 5 คน

3) ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุด/บรรณารักษ์ เลือกแบบเจาะจงผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุด/บรรณารักษ์ ของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรวารสารศาสตร์/การหนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ และต้องเป็นหลักสูตรที่มีนักศึกษาครบ 4 ชั้นปี และมีผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว รวมถึงเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ/มีประสบการณ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาไม่ต่ำกว่า 3 ปี ได้ผู้ให้ข้อมูลหลักจากสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 5 สถาบัน สถาบันละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลหลักในกลุ่มนี้มีจำนวน 5 คน

4) ผู้ดำรงตำแหน่งหรือมีประสบการณ์ดำรงตำแหน่งผู้บริหารหรือที่ปรึกษาสมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์ คัดเลือกแบบเจาะจงผู้ดำรงตำแหน่งหรือมีประสบการณ์ดำรงตำแหน่งผู้บริหารหรือที่ปรึกษาสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และผู้ผลิตข่าวออนไลน์ จำนวน 5 คน

ผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนการวิจัยนี้มีจำนวนรวม 20 คน ดังตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

ผู้ให้ข้อมูลหลัก	จำนวน (คน)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ	5
อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์	5
ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุด/บรรณารักษ์	5
ผู้บริหารสมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์	5
รวม	20

3.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์สอบถามความคิดเห็นผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ (ภาคผนวก ต) โดยมีขั้นตอนการพัฒนาแบบสัมภาษณ์ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์
- 2) การร่างแบบสัมภาษณ์จากผลการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
- 3) แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยแนวคำถาม 7 ประเด็น ได้แก่
 - (1) ความหมายของการรู้สารสนเทศ
 - (2) ทักษะการรู้สารสนเทศที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ควรมี
 - (3) การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ที่ดำเนินการในปัจจุบัน
 - (4) ความร่วมมือในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์
 - (5) ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์
 - (6) แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์
 - (7) ข้อเสนอแนะอื่นๆ

3.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยดำเนินการดังนี้

- 1) การวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาวารสารศาสตร์
- 2) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ระหว่างวันที่ 1 - 31 มีนาคม 2560 (ภาคผนวก ก) เพื่อให้ได้ข้อมูลใช้เป็นแนวทางร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์
- 3) การร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ตามผลการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและผลการสัมภาษณ์

3.1.5 การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักต่อแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และจัดกลุ่มประเด็นข้อมูล นำเสนอในรูปแบบสรุปความ และความเรียงเชิงพรรณนา โดยกำหนดรหัสแทนผู้ให้ข้อมูลหลักดังภาคผนวก ท

3.2 การพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

3.2.1 วิธีวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาร่างแนวทางการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ คัดเลือกแบบเจาะจงผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการรู้สารสนเทศจำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านวารสารศาสตร์จำนวน 3 คน (ภาคผนวก ข)

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบบันทึกประกอบด้วยประเด็นตามร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ (ภาคผนวก น)

- 1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์
- 2) บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์
- 3) กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

3.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในวันที่ 30 พฤษภาคม 2560 ณ ห้องประชุม 1608 ชั้น 6 (ภาคผนวก บ) อาคารบริหารมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อพิจารณาร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยบันทึกความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

3.2.5 การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดกลุ่มประเด็นข้อมูล นำเสนอในรูปแบบสรุปความและความเรียงเชิงพรรณนา

3.3 การนำแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ไปทดลองใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ยังขาดการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศตามมาตรฐานที่ 3 การประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ ประกอบกับผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์ หัวหน้า/ผู้อำนวยการห้องสมุด/บรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบงานการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ผู้ดำรงตำแหน่งหรือมีประสบการณ์ดำรงตำแหน่งบริหารหรือเป็นที่ปรึกษาสมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์ และผลการสนทนากลุ่มที่พบว่า การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ควรใช้วิธีการบูรณาการการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และใช้วิธีการสอนโดยการมอบหมายงานให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการศึกษาค้นคว้าและคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงเลือกแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ด้านการบูรณาการเนื้อหาการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ มาทดลองใช้โดยสอนเนื้อหาเรื่องการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์ในชั้นเรียนรายวิชาหลักสูตรวารสารศาสตร์ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

3.3.1 วิธีวิจัย การวิจัยกึ่งทดลอง

3.3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนท์ คณะนิเทศศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ชั้นปีที่ 3 ที่

ลงทะเบียนเรียนวิชาการผลิตสื่อเชิงปฏิบัติการ ภาคปลาย ปีการศึกษา 2559 และนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการจัดการสารสนเทศในงานนิเทศศาสตร์ ภาคต้น ปีการศึกษา 2560 ซึ่งมีนักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนต์เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญได้นักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนต์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 30 คน และนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จำนวน 257 คน รวมได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 287 คน

3.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการสอน บทเรียน และกิจกรรมเรื่องการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบการรู้สารสนเทศด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรมการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ แบบประเมินผลงานของนักศึกษา และแบบบันทึกพฤติกรรมของนักศึกษา รายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1) แผนการสอน บทเรียน และกิจกรรมเรื่องการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยร่างเอกสารเสนออาจารย์ที่ปรึกษาคุณุณิพนธ์ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ร่วมมือกับอาจารย์ประจำวิชาวางแผนและปรับปรุงแผนการสอน บทเรียน และกิจกรรม (ภาคผนวก ป) รายละเอียดดังนี้

(1) เนื้อหาที่สอน เรื่องการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วยหัวข้อหลัก 3 หัวข้อ และหัวข้อย่อย 8 หัวข้อ สอดคล้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ผู้รู้สารสนเทศประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย 3 สมรรถนะหลัก และ 8 สมรรถนะย่อย

(2) วิธีสอน ได้แก่ การบรรยายและกรณีศึกษา การบูรณาการเนื้อหาการรู้สารสนเทศ ซึ่งมี 6 มาตรฐาน ผู้วิจัยเลือกมาตรฐานที่ 3 การประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ ในการเรียนการสอนวิชาการผลิตสื่อเชิงปฏิบัติการและวิชาการจัดการสารสนเทศเพื่องานนิเทศศาสตร์ การทำกิจกรรมกลุ่มโดยมอบหมายให้นักศึกษาผลิตสื่อโดยใช้สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต และนำเสนอผลกิจกรรมกลุ่ม

2) แบบทดสอบการรู้สารสนเทศด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ ใช้วัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ด้านการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ มีจำนวน 16 ข้อ จำแนกเป็นแบบทดสอบก่อนเรียน 8 ข้อ และแบบทดสอบ

หลังเรียน 8 ข้อ (ภาคผนวก ผ) เนื้อหาครอบคลุมมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ มาตรฐานที่ 3 การประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ และครอบคลุม 3 สมรรถนะหลัก 7 สมรรถนะย่อย ดังตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.7 มาตรฐานที่ 3 การประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ผู้รู้สารสนเทศ ประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ	
สมรรถนะหลัก	สมรรถนะย่อย
3.1 ประเมินความเกี่ยวข้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้	3.1.1 พิจารณาความเกี่ยวข้องของแหล่งสารสนเทศ 3.1.2 อ่านจับประเด็นเพื่อพิจารณาความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ 3.1.3 พิจารณาเนื้อหาของสารสนเทศ มีความครบถ้วนและสอดคล้องกับความต้องการ
3.2 ประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้	3.2.1 ประเมินความเชี่ยวชาญของผู้ผลิต 3.2.2 ประเมินแหล่งที่มาของสารสนเทศ 3.2.3 ประเมินความทันสมัยของสารสนเทศ
3.3 การประเมินความถูกต้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้	3.3.1 เปรียบเทียบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย 3.3.2 แยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นหรือโฆษณาชวนเชื่อ

3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรมการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ (ภาคผนวก ผ) เพื่อประเมินการใช้งานได้ของบทเรียนและกิจกรรมเสริมทักษะการรู้สารสนเทศด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ โดยการสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม แบบประเมินจำแนกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพของนักศึกษา ได้แก่ เพศ ผลการเรียน ประสบการณ์ในการเรียนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อบทเรียนและการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศในการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านวิทยากร ด้านสื่อและกิจกรรม และการนำไปใช้ประโยชน์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4) แบบประเมินผลงานของนักศึกษา แบบประเมินการใช้แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศเพื่อการทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน (ภาคผนวก พ) ผู้วิจัยและผู้สอนใช้ประเมินผลงานของนักศึกษา การประเมินมี 3 ด้าน กำหนดคะแนนเต็มด้านละ 10 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 30 คะแนน ดังนี้

- (1) นักศึกษาเลือกใช้แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศที่สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับงานที่ได้รับมอบหมาย (10 คะแนน)
- (2) นักศึกษาเลือกใช้แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ (10 คะแนน)
- (3) นักศึกษาเลือกใช้แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศที่มีความถูกต้องเพื่อการทำงานที่ได้รับมอบหมาย (10 คะแนน)
- (4) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

5) แบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาจากการสังเกต (ภาคผนวก พ) ใช้บันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในชั้นเรียน ได้แก่ การให้ความสนใจ/ความกระตือรือร้นในการทำงาน การแสดงความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การแบ่งหน้าที่ การวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ การมีส่วนร่วมในการทำงาน การใช้ทักษะในการคิดวิเคราะห์ และการใช้เวลา

3.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนและหลังเรียน การสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในการร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยการบันทึกพฤติกรรมลงในแบบบันทึกการสังเกต และการประเมินผลจากการนำเสนองานกลุ่ม

2) การประเมินบทเรียนและกิจกรรมเพื่อเสริมทักษะการรู้สารสนเทศด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ โดยให้นักศึกษาทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อบทเรียนและกิจกรรม

3) การสอนตามแผนการสอน ผู้วิจัยร่วมกับอาจารย์ประจำวิชาสอนเนื้อหาการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการผลิตสื่อเชิงปฏิบัติการในภาคปลาย ปีการศึกษา 2559 ในวันพฤหัสบดีที่ 20 กรกฎาคม 2560 เวลา 14.00 น. –

17.00 น. ณ ห้องปฏิบัติการวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนท์ คณะนิเทศศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ และนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการจัดการสารสนเทศเพื่องานนิเทศศาสตร์ ในภาคต้น ปีการศึกษา 2560 ดำเนินการสอนในวันศุกร์ที่ 20 ตุลาคม 2560 เวลา 08.30 – 14.30 น. (ภาคผนวก ก) โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) วิธีสอน

ก. การใช้แบบทดสอบก่อนเรียน โดยให้นักศึกษาทำแบบทดสอบแบบเลือกตอบเรื่องการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศจำนวน 8 ข้อ คะแนนเต็ม 8 คะแนน กำหนดระยะเวลาในการทำแบบทดสอบไม่เกิน 10 นาที

ข. การบรรยายเนื้อหาและกรณีศึกษาเรื่องการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ

ค. การมอบหมายงานให้นักศึกษาทำกิจกรรมกลุ่ม โดยผลิตสื่อกลุ่มละ 1 ชิ้น เช่น สคริปต์รายการสารคดีขนาดสั้น โดยเลือกใช้สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต และส่งผู้แทนกลุ่มนำเสนอผลงาน โดยเน้นอธิบายการเลือกใช้สารสนเทศในการผลิตสื่อ

ง. การใช้แบบทดสอบหลังเรียน โดยให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียน กำหนดระยะเวลาในการทำแบบทดสอบไม่เกิน 10 นาที

(2) กิจกรรมการเรียนรู้

ก. การทำงานที่ได้รับมอบหมาย ให้นักศึกษาเขียนสคริปต์รายการสารคดีขนาดสั้นเรื่อง “การดูแลสุขภาพในชีวิตประจำวัน” โดยนักศึกษาร่วมกันคิดวิเคราะห์ตัดสินใจเลือกผลิตสื่อและเลือกใช้สารสนเทศตามความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม

ข. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยนักศึกษาร่วมกันค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และพิจารณาเลือกใช้สารสนเทศที่เหมาะสมกับการผลิตสื่อ

ค. สื่อการสอนที่ใช้ ได้แก่ พาวเวอร์พอยท์ เอกสารประกอบการสอน คลิปวิดีโอ และใบงาน

(3) ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

ก. การเปรียบเทียบคะแนนผลการทดสอบก่อนและหลังเรียน

ข. การบันทึกพฤติกรรมของนักศึกษาในแบบสังเกตโดยผู้วิจัย

ค. การประเมินผลงานการผลิตสื่อของนักศึกษาในแบบประเมินโดยผู้วิจัยและอาจารย์ประจำวิชา

(4) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรม จากแบบสอบถาม

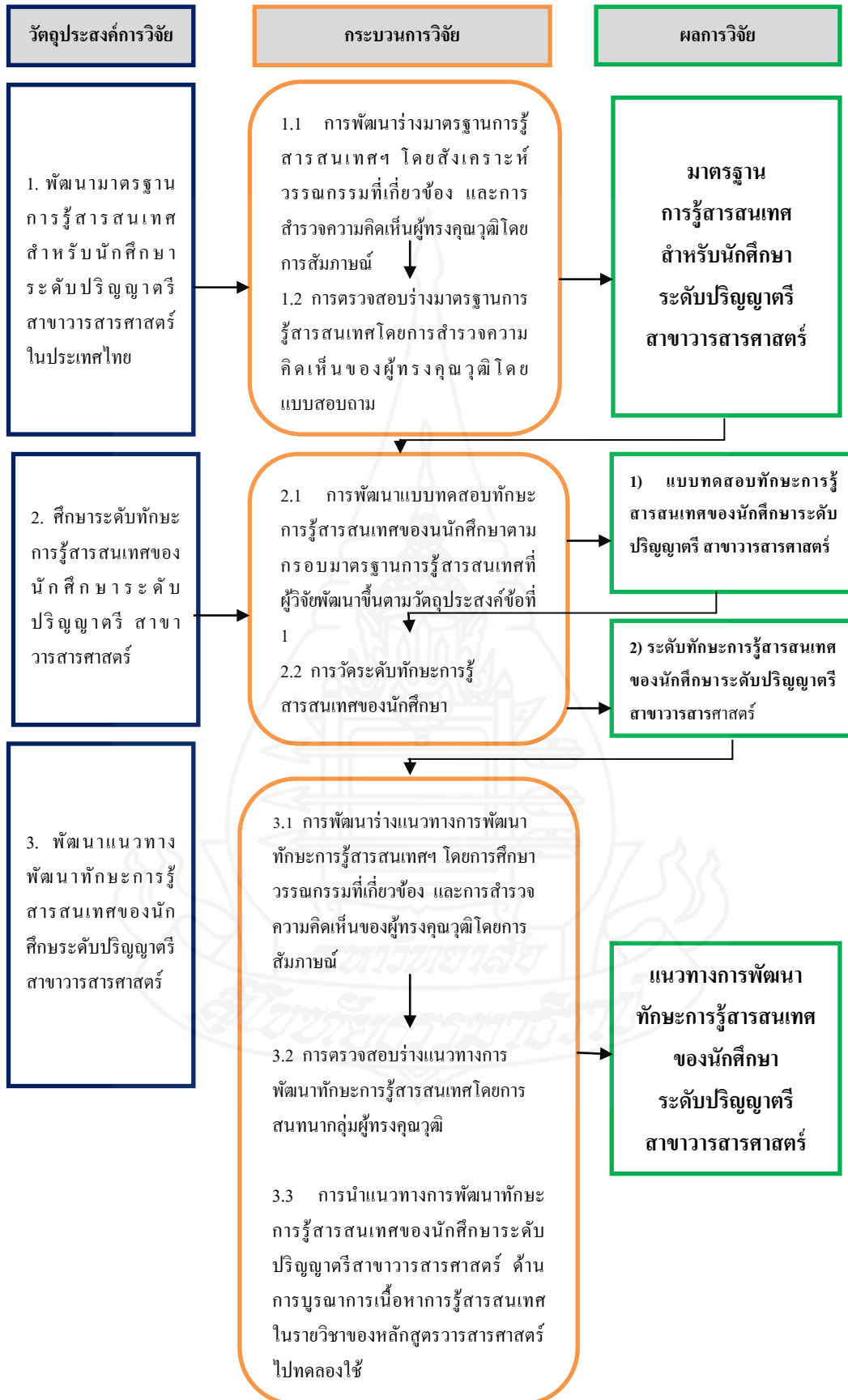
ความพึงพอใจของนักศึกษา

3.3.5 การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียน แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรมการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ และแบบประเมินการใช้แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศเพื่อการทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน และข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิดในแบบประเมินต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดกลุ่มเนื้อหา การนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณในรูปของตารางประกอบการบรรยาย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพนำเสนอในรูปความเรียงเชิงพรรณนา

วิธีดำเนินการวิจัยสรุปได้ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย ประกอบด้วยการพัฒนาาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย โดยการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศและมาตรฐานวิชาชีพวารสารศาสตร์ จำนวน 19 รายการ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจากประเทศไทย ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย จำนวน 44 คน การตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 38 คน ด้วยแบบสอบถาม และการปรับปรุงร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา วารสารศาสตร์ในประเทศไทย

1.1 ผลการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1.1.1 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ พบว่ามีประเด็นที่สอดคล้องกัน ดังนี้

- 1) การวางแผนสารสนเทศ ได้แก่ การกำหนดความต้องการสารสนเทศ ซึ่งครอบคลุม การตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของสารสนเทศ การกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ การระบุแหล่งสารสนเทศ และการพิจารณาค่าใช้จ่ายและเวลาในการเข้าถึงสารสนเทศ
- 2) การค้นหาสารสนเทศ การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้โดยใช้และปรับปรุงกลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศ รวมถึงการจัดการผลการสืบค้นได้
- 3) การประเมินความถูกต้องและความเที่ยงตรงของสารสนเทศ การใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ โดยการเปรียบเทียบและตรวจสอบสารสนเทศ

4) การสร้างสารสนเทศ การใช้สารสนเทศเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์สารสนเทศที่ได้มาใหม่ และบูรณาการกับความรู้เดิมที่มีเพื่อสร้างและนำเสนอสารสนเทศของตน ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีในการผลิตและนำเสนอสารสนเทศได้

5) กฎหมายและจริยธรรมสารสนเทศ มีความเข้าใจในเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ เข้าถึงและใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องตามจริยธรรมและกฎหมายอ้างอิงงานของผู้อื่นหรือขออนุญาตใช้งานของผู้อื่น

1.1.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานวิชาชีพวารสารศาสตร์ พบว่ามีประเด็นที่สอดคล้องกัน ดังนี้

1) การวางแผนสารสนเทศ การเลือกประเด็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม หรือกลุ่มเป้าหมาย การกำหนดประเด็นของเรื่อง และการรู้จักแหล่งข่าว

2) การค้นหาสารสนเทศ การใช้ทักษะทางการศึกษาค้นคว้าเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการแสวงหาข้อมูลได้

3) การประเมินความถูกต้องและความเที่ยงตรงของสารสนเทศ การเลือกสารสนเทศที่เกี่ยวข้องเป็นประโยชน์ และการเลือกสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ

4) การสร้างสารสนเทศ การอ่านจับประเด็น การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล การเลือกใช้เทคนิคการเล่าเรื่องที่แตกต่างกัน การเลือกใช้ภาพและสื่อในการนำเสนอเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการผลิตและนำเสนอเรื่อง เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล การใช้คอมพิวเตอร์แบบพกพาและอุปกรณ์สื่อสารไร้สาย การออกแบบและสร้างอินโฟกราฟิก การผลิตและนำเสนอสารสนเทศบนเว็บไซต์หรือเครือข่ายสังคม ตลอดจนการเผยแพร่สารสนเทศเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมและสร้างสรรค์สังคม

5) กฎหมายและจริยธรรมสารสนเทศ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกือบทั้งหมดให้ความสำคัญกับประเด็นจริยธรรมและกฎหมาย ตระหนักถึงจริยธรรมวิชาชีพ สื่อสารมวลชน ได้แก่ การนำเสนอเรื่องได้อย่างถูกต้อง การนำเสนอสารสนเทศโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ มีมารยาท ความรับผิดชอบ และเสรีภาพในการเผยแพร่สารสนเทศ นำเสนอสารสนเทศอย่างเป็นกลาง และรักษาความลับของแหล่งข่าว

1.1.3 การเปรียบเทียบมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ พบประเด็นที่เหมือนและแตกต่างกัน ดังนี้

1) ประเด็นที่เหมือน ได้แก่ การกำหนดความต้องการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ การพิจารณาค่าใช้จ่ายและประโยชน์ในการเข้าถึงสารสนเทศ การใช้กลยุทธ์และวิธีการที่หลากหลายในการสืบค้นสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ การสรุปแนวคิดหลัก การเปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้เดิม การตรวจสอบความเข้าใจและการตีความสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องตามจริยธรรมและกฎหมาย

2) ประเด็นที่ต่าง ได้แก่

(1) มาตรฐานทั้ง 2 มาตรฐานมีจำนวนสมรรถนะไม่เท่ากัน โดยมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษามีจำนวนสมรรถนะมากกว่ามาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์จำนวน 3 สมรรถนะ ได้แก่ การทบทวนความต้องการสารสนเทศ (มาตรฐานที่ 1) การเลือกวิธีการหรือระบบการค้นคืนที่เหมาะสม (มาตรฐานที่ 2) และการกำหนดผลกระทบของความรู้ (มาตรฐานที่ 3)

(2) มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่กำหนดหัวข้อของมาตรฐาน แต่มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์มีการกำหนดหัวข้อของมาตรฐานทั้ง 5 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 การวางแผน มาตรฐานที่ 2 การค้นหา มาตรฐานที่ 3 การประเมินอย่างถูกต้องและเป็นธรรม มาตรฐานที่ 4 การร่างและการสร้าง และมาตรฐานที่ 5 จริยธรรมและกฎหมาย

(3) มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มาตรฐานที่ 1 ให้ความสำคัญกับรูปแบบของแหล่งสารสนเทศและการทบทวนความต้องการสารสนเทศ ส่วนมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ให้ความสำคัญการกำหนดความต้องการสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของเรื่องหรือคำถามการวิจัย

(4) มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มาตรฐานที่ 2 ระบุถึงการจัดการสารสนเทศ ส่วนมาตรฐานการรู้สารสนเทศของวารสารศาสตร์ให้ความสำคัญกับการจัดการระเบียบหมายถึงการสร้างระบบเพื่อการจัดระบบสารสนเทศ เช่น การจัดระบบไฟล์ข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ การใช้เครื่องมือการจัดการรายการอ้างอิง โปรแกรมการจัดการเอกสาร และทักษะในการอ้างอิงทรัพยากรหมายถึงการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถใช้ในการอ้างอิงได้ เพื่อนำมาใช้ในภายหลัง เช่น การจัดเก็บข้อความที่จดบันทึก การจัดเก็บเทปเสียงสัมภาษณ์ เนื่องจากการปฏิบัติงานของนักวารสารศาสตร์อาจต้องมีการสืบค้นและใช้ข้อมูลย้อนหลังที่เกี่ยวข้อง

(5) มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มาตรฐานที่ 3 ให้ความสำคัญกับการบูรณาการสารสนเทศใหม่เข้ากับความรู้เดิม ส่วนมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ให้ความสำคัญการประเมินความน่าเชื่อถือของ

สารสนเทศและการสังเคราะห์แนวคิดหลักเพื่อสร้างความรู้ใหม่ ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามการปฏิบัติงานของวารสารศาสตร์ซึ่งให้ความสำคัญกับการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศโดยพิจารณาความน่าเชื่อถือเป็นสำคัญ และการใช้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศในการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์ เน้นการผลิตและเผยแพร่สารสนเทศใหม่จึงต้องให้ความสำคัญกับการใช้สารสนเทศที่ค้นหาได้มาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อสร้างเป็นชิ้นงานใหม่ โดยมีการอ้างอิงหลักฐานหรือแหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ

(6) มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ มาตรฐานที่ 4 เน้นการใช้สารสนเทศเพื่อการเขียนเรื่องโดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายของผู้รับสาร เนื่องจากการปฏิบัติงานของนักวารสารศาสตร์มีหน้าที่หลักในการผลิตและเผยแพร่ข่าวสารและสารคดีให้สอดคล้องกับความต้องการเพื่อเลือกรูปแบบการเขียนและการนำเสนอให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายของผู้รับสารแต่ละกลุ่ม เช่น นักวิชาการ ประชาชน ชาวบ้าน เป็นต้น

(7) มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ มาตรฐานที่ 5 ให้ความสำคัญกับมาตรฐานทางวิชาชีพ ได้แก่ ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูล การเซ็นต์เซอร์และเสรีภาพทางการอ่าน กฎหมายเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์ และการใช้งานโดยธรรม

1.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเลือกแบบเจาะจงผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศ อาจารย์ประจำหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ ได้ผู้ให้ข้อมูลหลักจากประเทศไทย ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย จำนวน 44 คน เกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ เพื่อได้ข้อมูลใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย สรุปผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

1.2.1 ความจำเป็นในการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้ให้ข้อมูลหลักประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศออสเตรเลียมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีความจำเป็นในการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ เนื่องจากการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์มีความเกี่ยวข้องกับสารสนเทศหรือมีกระบวนการทำงานที่สอดคล้องกันคือ การกำหนดความต้องการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ การสืบค้น การประเมิน การผลิตและเผยแพร่สารสนเทศ นักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์จึงต้องอาศัยสารสนเทศในการปฏิบัติงาน หากนักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศ จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนและการปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จ อีกทั้งช่วยเพิ่มโอกาสให้ได้รับการจ้างงาน นอกจากนี้อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์ อาจารย์สาขา

บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ บรรณารักษ์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถใช้มาตรฐาน
 ๑ เป็นแนวทางในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศหรือใช้เป็นแนวทางในการ
 ประเมินทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

“ถึงไม่ได้บังคับใช้แต่เราก็มีความรู้สึกถ้าทำตามนี้แล้วคุณมีมาตรฐานในการรู้
 สารสนเทศนะ มิไม่มีแล้วก็ประเมินออกมาว่าคุณมีมาตรฐานใหม่ ถามว่าควรมีไหมก็ถ้ามี
 มันก็ไม่ได้เสียหาย คือมันก็ทำให้เรามีระบบชัดเจนว่าเด็กวารสารควรมีมาตรฐานในการ
 รู้สารสนเทศในระดับไหน” (JRL_TH 9)

“คิดว่าควรต้องมี...การรู้สารสนเทศมันเป็นพื้นฐานเลย ที่เอามาใช้ประโยชน์
 เพราะฉะนั้นถ้ามีการกำหนดว่าควรรู้อะไร มันก็จะเป็นประโยชน์มาก” (JRL_TH 1)

“ถ้ามีก็ดีเพราะว่าเวลาเราประกันคุณภาพการศึกษา อย่างที่เล่าให้ฟังว่ามีเกณฑ์ข้อ
 หนึ่งว่าเด็กควรมีทักษะความรู้เรื่องสารสนเทศการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ จะมีการตีความที่
 ต่างกัน...ถ้ามีมาตรฐานทุกมหาวิทยาลัยก็ง่ายขึ้นในการทำงาน” (JRL_TH 4)

“ก็น่าสนใจนะคะ คิดว่ามีแล้วช่วยให้นักศึกษาค้นหาข้อมูลได้อย่างเป็นระบบก็น่า
 จะช่วยได้เยอะเพื่อที่ได้รู้เท่าทันโลกข้อมูลในโลก Online” (JRP_TH 6)

*“It is very useful. This will allow students to have the skills to write journalistic
 work, as well as to find relevant information. Students cannot be journalists without the
 skills required by this standard. It is important and very useful. (เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง
 เพราะช่วยให้นักศึกษามีทักษะในการเขียนงานทางวารสารศาสตร์รวมถึงการค้นหา
 สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง นักศึกษาจะเป็นนักวารสารศาสตร์ไม่ได้หากไม่มีทักษะตาม
 มาตรฐานนี้ สำคัญและเป็นประโยชน์มาก)”* (JRP_JP 1)

*“It can be used as a guideline for teaching and testing information literacy of
 students. (จำเป็น เพราะสามารถใช้เป็นแนวทางในการเรียนการสอนและการทดสอบการรู้
 สารสนเทศของนักศึกษาได้)”* (JRP_AUS 1)

**1.2.2 การจำแนกมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
 และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา** ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความคิดเห็นว่าควรจำแนกมาตรฐานการรู้
 สารสนเทศตามระดับการศึกษา เนื่องจากการศึกษาในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา
 กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับแตกต่างกัน การกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศและตัวชี้วัดจึง
 ควรแตกต่างกันตามระดับที่ศึกษา โดยมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
 ควรประกอบด้วยความรู้พื้นฐานที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีควรมี ส่วนมาตรฐานการรู้สารสนเทศ
 สำหรับปริญญาโทควรมีความลึกซึ้งกว่า

“หมายถึงว่าถ้าเราแบ่งตรีโทเอก ก็คือตรีมาตรฐานก็ต้องต่ำกว่า โท ต่ำกว่า เอก ก็คือชัดเจนว่าถ้าเราเอาปริญญาตรีแล้วเราเอามาตรฐานมาอยู่ในระดับนี้ ถ้าเป็นโท ระดับนี้ ถ้าเป็นระดับเอกมันก็ต้องระดับหนัก” (JRL_TH 9)

“น่าจะต้องแยกกัน เพราะว่า ปริญญาตรีเนี่ยเราก็ทำได้ระดับหนึ่ง แต่จะให้ ลึกซึ้งเหมือนอย่าง ปริญญาโทเนี่ยคงจะไม่ได้ แต่ถ้าเราเอารวมกันไปมันจะได้ไม่เต็มเม็ด เต็มหน่วย เพื่อให้ตรงกับความเป็นที่เค้าจะใช้พื้นที่ความรู้ที่เค้ามี” (JRL_TH 1)

“เด็กปริญญาตรีเรียนมา 4 ปีเค้ามีวิชาพื้นฐานทางด้านนิเทศศาสตร์อยู่แล้ว วารสารศาสตร์เรียน 2 ปีได้ฝึกงานด้วยความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารในเชิงที่เป็นข่าวมาก ถือว่ามากอยู่แล้วเพราะว่ามันใช้ 4 ปีอย่างเข้มข้น ในขณะที่เด็กปริญญาโท ไม่ได้เรียนวิชาพวกนี้ป.โท เค้าเน้นเรื่องทฤษฎี วิจัย การทำความเข้าใจความรู้ขององค์รวม ถามว่าใช้ตัววัดตัวเดียวกันไหม? ไม่น่าใช้ตัววัดตัวเดียวกันเพราะว่ามันถูก *train* มากคนละอย่าง สมมุติเด็กปริญญาตรีจบวิทยาศาสตร์มา ครุศาสตร์ เค้าก็จะรู้เรื่องการสอนมา 4 ปีแล้ว ก็มาเรียนปริญญาโทที่ *narrow* ลงไปทำ *thesis* ในเรื่องที่ตัวเองสนใจ คาดหวังว่าเค้าไปทำ เรื่องละคร หรือวารสารหรือสารสารสนเทศก็ตาม ก็ไม่จำเป็นว่าเค้าจะต้องรู้เท่าเด็กปริญญาตรี หรือบางทีก็ไม่แน่เค้าอาจจะรู้มากกว่าก็ได้ แต่ว่า *training* มากคนละทาง เพราะฉะนั้นมันไม่ *fair* เพราะว่าที่มันไม่เหมือนกัน เพราะพื้นฐานความรู้ต่างกัน” (JRL_TH 3)

“น่าจะแยกระดับกันดีกว่า ความเห็นส่วนตัวคือเด็กระดับปริญญาตรี ปริญญาโทเนี่ยะ ถ้าไม่พูดถึงเรื่องการเรียนพูดถึงประสบการณ์ในชีวิตประจำวันหรือว่าการ เข้าถึงข้อมูลต่างๆ เค้าก็แตกต่างกันอยู่แล้ว ถ้าเป็นระดับปริญญาโทก็น่าจะมีบางข้อที่จะมีความเข้มข้นขึ้น” (JRL_TH 10)

“โดยระดับแล้วมันต้องแบ่งไป เพราะวาระดับปริญญาตรียังไม่ มี ประสบการณ์การทำงาน แต่คนที่เรียนป.โท อาจมีประสบการณ์การทำงานมาแล้วก็ได้ แล้ว คุณก็เลยมาเรียนอีก มาตรฐานควรสูงขึ้นกว่าสำหรับปริญญาตรี” (JRP_TH 8)

“จริง ๆ ด้วยการเรียนก็น่าแยกนะคะ ด้วยการเรียนและระดับความรู้นั้น ต่างกัน ถ้าเรียนปริญญาโทก็ควรมีมาตรฐานที่สูงขึ้น” (JRP_TH 9)

1.2.3 **สาระสำคัญของมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย** ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระสำคัญของ มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ สรุปได้ดังนี้

1) ควรใช้มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและวิชาชีพวารสารศาสตร์ ที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา เป็นแนวทางในการพัฒนา โดยพิจารณาให้เข้ากับบริบทของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ได้แก่ การวางแผน การค้นหา การประเมินความถูกต้องและความยุติธรรม การร่างและการสร้างสารสนเทศ จริยธรรมและกฎหมาย

“ก็นำเอาของอเมริกาเป็นต้นแบบได้แต่ให้เน้นการประเมินสารสนเทศและการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม” (JRL_TH 3)

“มาตรฐานจากทางต่างประเทศ ก็เป็นกฎเกณฑ์ ผมว่าเค้าคงได้ตรงตรงมาระดับหนึ่ง ในช่วงแรกที่เรายังไม่มีการควรรู้ guideline ของเค้าไปก่อน เราต้องเอาร่างหรือเอามาตรฐานเดิมที่มีอยู่มาลองใช้ แล้วค่อยมาหาในจุดที่มันเป็นเรื่องของเรา บางทีของเค้าอาจจะดี 90% เรายังเอาของเค้ามาใช้ 90% มาประยุกต์ ต่อการทำงานในประเทศไทย ถ้าเกิดเราไปยกร่างทำใหม่หมดเลยมันก็ยากอยู่ มันยากมาก” (JRP_TH 4)

“Five standards (of ACRL) are ok (suitable). There are covered in your context (มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยจำนวน 5 มาตรฐานนั้นเหมาะสมครอบคลุมในบริบทที่ต้องการแล้ว)” (ILL_JP 5)

2) การจำแนกมาตรฐานด้านจริยธรรมออกจากกฎหมายเนื่องจากเป็นประเด็นที่สำคัญและมีรายละเอียดมาก

“อยากให้แยกระหว่างกฎหมายกับจริยธรรมออกจากกัน เพราะว่าบางทีตัวของกฎหมาย มันอาจมีมาตราเงื่อนไข อะไรค่อนข้างชัดเจน” (JRP_TH 7)

“มาตรฐานทางกฎหมายควรแยกออกจากจริยธรรมเนื่องจากบางอย่าง เป็นกฎหมาย มันไม่ได้หมายความว่าจริยธรรมและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา Legal standards should be separated out of ethics because something is legal. It is not mean ethical and constantly change” (JRL_AUS 1)

3) การวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศ

“การคัดเลือกประเด็นข่าวที่จะนำเสนอด้วยเหมือนกัน เพราะว่าอย่างล่าสุดที่เราปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เรามีวิชาคัดเลือกประเด็นข่าวขึ้นมาเฉพาะเลย เพราะว่าบางที่เราให้เด็กลงไปทำข่าว เรากำหนดพื้นที่ว่าไปทำข่าวชุมชนนะแถวนี้ แต่ที่นี้มันมีข่าวโน้นข่าวนี้นี้อะไรเยอะมากเลย ก็เลยตัดสินใจว่าควรเสนอข่าวอะไรดี แต่ในรายวิชาคัดเลือกประเด็นนี้ก็ต้องดูกระแส ณ ช่วงนั้นด้วยว่า ช่วงนี้มันมีประเด็นอะไรที่น่าสนใจ แล้วก็ใน

แหล่งชุมชนนั้นน่าจะมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นนี้ใหม่ ก็หยิบเอาขึ้นมาทำข่าวอะไรอย่างนี้”
(JRL_TH 10)

“การกำหนดประเด็น การกำหนดประเด็นที่คุณจะทำต่อมันคืออะไร
อะไรคือประเด็นใหม่ อะไรคือประเด็นเก่า...ต้องรู้จักคิดค้นประเด็นใหม่ ๆ” (JRP_TH 5)

4) การระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ

“การได้มาซึ่งข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่นจะสืบค้นในราชกิจจานุเบกษา
มันต้องไปที่ website ไหน portal ไหน” (JRL_TH 2)

“ทักษะที่เข้าไปถึงแหล่งข่าวต่าง ๆ มันได้ถูกฝึกการหาข้อมูล การที่จะรู้
ว่าหาข้อมูลที่ไหนกับใครอย่างไร” (JRP_TH 9)

“เริ่มที่จะค้นข้อมูลเป็นที่จะตามไปหาว่าเรื่องที่มันปรากฏอยู่ตรงนี้มันต้อง
ไปค้นจากตรงไหนอย่างไร รู้ว่าแหล่งตรงนี้มันต้องไปค้นมาจากไหนก่อน” (JRP_TH 4)

5) การประเมินสารสนเทศ

“ประเมินเลือกเว็บที่น่าเชื่อถือ มีแหล่งที่มาชัดเจน ได้รับการรับรอง
(JRL_TH 9)

“*Editors demand the reporters to get another news sources or confirm news sources, but the news reporters do not have another news source and it's the kind of conflict. So, the most important thing is the finding news story reliable. The finding news story should be 100% reliable.* (บรรณาธิการต้องการให้นักข่าวได้รับแหล่งข่าวใหม่หรือยืนยันแหล่งข่าว แต่ผู้สื่อข่าวไม่มีแหล่งข่าวและเกิดความขัดแย้ง ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการหาแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ การค้นหาแหล่งข่าวควรมีความน่าเชื่อถือร้อยเปอร์เซ็นต์)”
(JRP_JP 2)

“*The credit ability of the information, that's special for journalists. A great deal of journalist in all the parts because they take some things in assumption it's true. It's the great story what to believe you see on Facebook so exactly critical analysis is the most important.* (ความน่าเชื่อถือของข้อมูลเป็นสิ่งพิเศษสำหรับนักข่าว เพราะสันนิษฐานว่าเป็นความจริง นี่เป็นเรื่องราวที่ยิ่งใหญ่ที่คุณเชื่อในสิ่งที่คุณเห็นบนเฟซบุ๊ก การวิเคราะห์เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด) (ILL_AUS 1)

“การตรวจสอบข้อมูลว่าจริงไม่จริงมี *authenticity* หรือเปล่า เป็นต้นฉบับแท้ ๆ หรือว่าเป็นข้อมูลหลอกหลวง” (JRL_TH 5)

“การสืบค้นข้อเท็จจริง แหล่งข่าวเดียวไม่เพียงพอ จำเป็นต้องสืบค้นหลายแหล่งข่าวใหม่ ถ้าตัวเลขต่างกันมีอะไรเป็นเกณฑ์วัดว่ามีมาตรฐานการเขียนอย่างไร ...ความน่าเชื่อถือหรือการประเมินข้อมูลที่ต่างกันในเรื่องเดียวกันประเมินได้อย่างไร” (JRL_TH 4)

“Evaluation the information on the internet is very important and crucial for students. Nowadays, all universities students use the internet every day, but I think that so many students who evaluate information quality. They just accept it what the information said. It's very easy to access. So, if they have more information literacy, they can evaluate or they can distinguish bad information or good information การประเมินสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตสำคัญมากและมากที่สุดสำหรับนักศึกษา นักศึกษาทุกคนใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน แต่พวกเขาเพียงแค่มองรับว่าสารสนเทศกล่าวถึงอะไร มันง่ายต่อการเข้าถึง คงนั้นถ้าพวกเขามีทักษะการรู้สารสนเทศ จะสามารถประเมินหรือจำแนกความแตกต่างระหว่างสารสนเทศที่แย่และสารสนเทศที่ดีได้.” (JRP_JP 1)

“Evaluation of information from the Internet. Students use information from the Internet for easy access. It is not possible to evaluate information from the Internet. If students have information literacy skills, they can evaluate information or distinguish information.” การประเมินสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต นักศึกษามักใช้สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตเพราะเข้าถึงได้ง่าย แต่ไม่สามารถประเมินสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตได้ หากนักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศก็จะสามารถประเมินสารสนเทศได้หรือจำแนกความแตกต่างของสารสนเทศได้ (JRP_JP 2)

“Evaluation and accuracy are important for them, but especially for journalists. (การประเมินและความถูกต้องเป็นประเด็นสำคัญสำหรับนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวารสารศาสตร์)” (ILL_JP 3)

“Evaluation of accuracy is very important for writing academic papers. (การประเมินความถูกต้องมีความสำคัญมากในการเขียนงานทางวิชาการ)” (ILL_JP 4)

“I would emphasize the standard three about how to evaluate accuracy of information all the time. What is the meaning of accuracy in daily politics or daily ongoing economic situation. How we can evaluate accuracy of information? (การประเมินความถูกต้องของสารสนเทศ ความหมายของความถูกต้อง ความหมายของ

ความถูกต้องในบริบททางการเมืองและเศรษฐกิจ วิธีการประเมินความถูกต้องของสารสนเทศ)” (ILL_JP 6)

6) การใช้สารสนเทศในการผลิตและนำเสนอเรื่อง

“ข่าวไม่ลึกไม่สวยเดี๋ยวนี้คนเปลี่ยนช่องแน่ ฉะนั้นเค้าถึงต้องแข่งกราฟิกที่ดี อีโมชันสวยเป็นคอมพิวเตอร์กราฟิก เพราะงั้นคนไม่หยุดดู นอกจากประเด็นข่าวดีแล้วฟรีเซนเตอร์ก็ต้องนำเชื่อถือ” (JRP_TH 8)

“เข้าใจประเด็นเรียบเรียงให้รู้ว่ายังไงให้เวลาเรานำเสนอแล้วนำเสนอใจใช้เครื่องมือที่เรามีของเว็บให้มีประโยชน์” (JRP_TH 4)

7) การใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องตามจริยธรรม

“แสดงความคิดเห็นบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและสารสนเทศที่มีอยู่ ไม่ใช่อารมณ์ความรู้สึก” (JRL_TH 9)

“ความรับผิดชอบต่อสังคม การตระหนักถึงผลกระทบจากการนำเสนอข่าวหรือภาพ” (JRP_TH 3)

“ethical one and legal standard that they need more education about how to confirm the information. They do not know anything about citation and quotation (นักศึกษาต้องได้รับการศึกษามากกว่านี้เกี่ยวกับการยืนยันสารสนเทศ และไม่ทราบวิธีการอ้างอิง)” (ILL_JP 7)

“การตรวจสอบแหล่งอ้างอิงสำคัญ เพราะส่วนใหญ่การอ้างอิงอาจไม่ถูกต้องหรือว่าอ้างอิงผิด ๆ อาจเลือกถูกแต่กลับกลับไปสืบค้นอาจไม่ถูก สมมุติว่าบทเขียนบทความขึ้นหนึ่งอ้างอิงแหล่งข่าวคนหนึ่งซึ่งเป็นการอ้างอิงผิด แต่ว่าคนที่อ่านหนังสือเยอะๆ จะไปโพส ว่าประโยคนี้ Steve Job พูดแต่คนรู้ว่าเป็น Mark Zuckerberg พูด (JRP_TH 6)

8) การใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องกฎหมาย

“You have to be very careful the information on the internet is right or not. So, sometime you find the pictures or movies some on internet. It's maybe creative picture or movies. So, you have to check the picture is true picture or not. So, you have to find the person who took the picture and who up the picture on the internet. You have to contact this person. How do you get this? It's not the illegal. You cannot write the news story based on the internet information. You have to double-check the information. (คุณต้องระมัดระวังสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตว่าถูกต้องหรือไม่ ตรวจสอบว่าเป็นภาพจริงหรือไม่

ถ่ายภาพและผู้อัปโหลดภาพบนอินเทอร์เน็ต ต้องติดต่อบุคคลนี้ ได้สิ่งนี้มาอย่างไร มันไม่ผิดกฎหมาย คุณไม่สามารถเขียนข่าวได้บนพื้นฐานของข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต คุณต้องตรวจสอบสารสนเทศซ้ำ)” (JRP_JP 1)

1.3 ผลการพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่าร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน 13 สมรรถนะหลัก 33 สมรรถนะย่อย ดังนี้

1.3.1 มาตรฐานที่ 1 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ กำหนดความต้องการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้ ประกอบด้วย 2 สมรรถนะหลัก และ 2 สมรรถนะย่อย ดังนี้

1) วิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศได้

(1) กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ครอบคลุมตามความต้องการ เช่น การนำเสนอข่าวเรื่องการระบาดของโรคไข้เลือดออก ขอบเขตที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สาเหตุของการเกิดโรค อาการของผู้ป่วยในระยะต่าง ๆ วิธีการรักษา และวิธีการป้องกันโรค

(2) กำหนดลักษณะของสารสนเทศตามความต้องการ เช่น ข้อเท็จจริง สถิติ ประวัติ บทวิเคราะห์ ความคิดเห็น

2) ระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้

กำหนดแหล่งสารสนเทศที่จะค้นหาแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้ เช่น แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล สถาบัน สื่อมวลชน และอินเทอร์เน็ต

1.3.2 มาตรฐานที่ 2 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ เข้าถึง สืบค้น และจัดระบบสารสนเทศได้ ประกอบด้วย 2 สมรรถนะหลัก 10 สมรรถนะย่อย ดังนี้

1) ค้นหาสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ได้

(1) กำหนดคำค้นที่สอดคล้องกับสารสนเทศที่ต้องการได้

(2) กำหนดคำค้นที่มีความหมายกว้างกว่า แคบกว่า และคำที่เกี่ยวข้อง เช่น อูทกภัย คำที่มีความหมายกว้างกว่าคือ ภัยธรรมชาติ และคำที่มีความหมายแคบกว่าคือ ความเสียหายจากอุทกภัย

(3) กำหนดคำค้นโดยใช้ศัพท์ควบคุม เช่น โทรศัพท์มือถือ ศัพท์ควบคุมคือ โทรศัพท์เคลื่อนที่

(4) กำหนดค่าคั่นโดยใช้ศัพท์เฉพาะสาขาวิชา เช่น อนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็นศัพท์เฉพาะทางด้านกฎหมาย

(5) ใช้เครื่องมือช่วยค้นเพื่อค้นหาสารสนเทศได้

(6) ใช้เทคนิคการสืบค้นขั้นสูงในการสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการได้ เช่น การจำกัดขอบเขตการสืบค้น การระบุปีที่เผยแพร่เอกสาร

(7) ใช้กลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการได้ เช่น การใช้บูลีน การใช้เครื่องหมายอัญประกาศ

(8) ปรับปรุงกลยุทธ์การสืบค้น

2) จัดระบบผลการสืบค้นสารสนเทศได้

(1) จัดการผลการสืบค้นสารสนเทศ เช่น จัดการไฟล์เอกสาร จัดการรายการอ้างอิง จัดการไฟล์เสียงสัมภาษณ์

(2) จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศของตนเอง เพื่อนำมาใช้ในภายหลัง

1.3.3 มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ

ประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย 3 สมรรถนะหลัก 7 สมรรถนะย่อย ดังนี้

1) ประเมินความเกี่ยวข้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้

(1) อ่านจับประเด็น เพื่อพิจารณาความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ

(2) พิจารณาเนื้อหาของแหล่งสารสนเทศ มีความครอบคลุมและความสอดคล้องกับความต้องการ

2) ประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้

(1) ประเมินความเชี่ยวชาญของผู้ผลิต

(2) ประเมินแหล่งอ้างอิงของสารสนเทศ

(3) ประเมินความทันสมัยของสารสนเทศ

3) ประเมินความถูกต้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้

(1) เปรียบเทียบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับจากแหล่งสารสนเทศ

ที่หลากหลาย

(2) แยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น หรือโฆษณาชวนเชื่อ

1.3.4 มาตรฐานที่ 4 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ

ผลิตและนำเสนอเรื่องโดยใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศได้ ประกอบด้วย 3 สมรรถนะหลัก 6 สมรรถนะย่อย ดังนี้

1) สังเคราะห์สารสนเทศ โดยการใช้นวัตกรรมที่มีอยู่เดิมและบูรณาการสารสนเทศที่ได้มาใหม่

(1) อ่านจับใจความและสรุปความสารสนเทศ

(2) สังเคราะห์และนำเสนอสารสนเทศด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

2) ใช้สารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอเรื่องได้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสื่อ

(1) ผลิตและนำเสนอเรื่องในรูปแบบงานเขียนต่างๆ เช่น สารคดี การรายงานข่าวเหตุการณ์ บทวิจารณ์

(2) ผลิตและนำเสนอเรื่องในรูปแบบที่เหมาะสมกับสื่อประเภทต่างๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และเครือข่ายสังคมออนไลน์

3) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อผลิตและนำเสนอเรื่อง

(1) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอสารสนเทศในรูปแบบของอินโฟกราฟิก

(2) ใช้อินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคม เช่น เฟซบุ๊ก อิน스타그램 และ ทวิตเตอร์ เพื่อผลิตและนำเสนอเรื่อง

1.3.5 มาตรฐานที่ 5 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ใช้สารสนเทศเพื่อผลิตงานโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ประกอบด้วย 2 สมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะย่อย ดังนี้

1) ตระหนักและใช้สารสนเทศได้อย่างมีจริยธรรมและสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพ

(1) ใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้อง เทียบตรง ครบถ้วน และมีอิสระ

(2) ใช้สารสนเทศเพื่อส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรมและสร้างสรรค์สังคม

2) อ้างอิงแหล่งที่มาของสารสนเทศที่ใช้

(1) ระบุแหล่งที่มาของสารสนเทศได้ถูกต้อง

(2) อ้างอิงแหล่งที่มาของสารสนเทศตามความเป็นจริง ยกเว้นกรณี
ที่แหล่งข่าวร้องขอให้ปกปิด หรือการอ้างอิงอาจก่อให้เกิดอันตราย

(3) อ้างอิงสื่อออนไลน์ด้วยความระมัดระวัง

1.3.6 มาตรฐานที่ 6 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ใช้สารสนเทศเพื่อผลิตงานได้อย่างถูกกฎหมาย ประกอบด้วย 1 สมรรถนะหลัก 2 สมรรถนะย่อย ดังนี้

1) ตระหนักและใช้สารสนเทศเพื่อผลิตนำเสนอเรื่องได้อย่างถูกกฎหมาย

(1) ตระหนักและใช้สารสนเทศโดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัว สิทธิมนุษยชน และการใช้งานโดยธรรม

(2) ตระหนักและใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและนำเสนอเรื่องโดยคำนึงถึง กฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

2. การตรวจสอบและปรับปรุงร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

การตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยแบบสอบถาม คัดเลือกแบบเจาะจงอาจารย์ นักวิชาการ และนักวิชาชีพในสาขาวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ผู้มีผลงานสอน การวิจัย การเป็นที่ปรึกษาการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อและการรู้สารสนเทศ หรือการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศหรือทางวิชาชีพวารสารศาสตร์ จำนวน 38 คน ผลการตรวจสอบร่างมาตรฐานมีดังนี้

2.1 ผลการตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

2.1.1 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่ามาตรฐานและสมรรถนะทุกข้อมีค่าเกินเกณฑ์ที่กำหนดคือมากกว่า 0.60 มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมาตรฐานที่ 6 การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตงานได้อย่างถูกต้องกฎหมาย (IOC = 0.95) สมรรถนะที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องสูงสุดคือสมรรถนะที่ 2.1 ค้นหาสารสนเทศประเภทต่างๆ ได้ (IOC = 1.00) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 0.60 มี 1 รายการคือสมรรถนะย่อยที่ 5.1.2 ใช้สารสนเทศเพื่อส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมและสร้างสรรค์สังคม (IOC = 0.37) ผู้วิจัยจึงตัดออก ค่าดัชนีความสอดคล้องของมาตรฐาน สมรรถนะหลัก และสมรรถนะรองแสดงได้ดังภาคผนวก ม

2.1.2 ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

1) ด้านภาพรวมของมาตรฐาน

1.1) ควรเปลี่ยนคำว่าตัวอย่างไปใช้คำว่าตัวชี้วัด/สมรรถนะย่อย

1.2) ควรปรับสำนวนภาษาในรายละเอียดของมาตรฐานและสมรรถนะ

ในบางข้อให้เข้าใจง่าย

2) มาตรฐานที่ 2

ปรับคำในคำอธิบายมาตรฐาน ดังนี้

ข้อ 2.1 การค้นหาสารสนเทศประเภทต่างๆ ได้ ควรอธิบายหรือขยายความเพิ่มเติมคำว่าสารสนเทศประเภทต่างๆ

ข้อ 2.2.1 การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อนำมาใช้ภายหลัง ควรขยายความความหมายของคำว่าฐานข้อมูลสารสนเทศของตนเอง

3) มาตรฐานที่ 3

ข้อ 3.1 ปรับสำนวนภาษาและเพิ่มข้อความการคิดวิเคราะห์

4) มาตรฐานที่ 4

ข้อ 4.1 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอสารสนเทศในรูปแบบของอินโฟกราฟิก ปรับสำนวนภาษา

ข้อ 4.2 ใช้อินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคม เช่น เฟซบุ๊ก อิน스타그램 และทวิตเตอร์ เพื่อผลิตและนำเสนอเรื่อง ปรับคำว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นคำว่าสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับตัวอย่าง

5) มาตรฐานที่ 5

ข้อ 5.1 การอ้างอิงได้อย่างถูกต้องตามรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน

2.2 ผลการร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ สรุปดังนี้

2.2.1 มาตรฐานที่ 2

1) ปรับจำนวนสมรรถนะย่อยจาก 10 ข้อ เป็น 8 ข้อ โดยบูรณาการข้อที่ใกล้เคียงกันได้ด้วยกัน

2) นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ผู้รู้สารสนเทศ เข้าถึงสืบค้น และจัดระบบสารสนเทศได้ แก้ไขเป็น นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ผู้รู้สารสนเทศ ค้นหา และจัดระบบสารสนเทศได้

3) สมรรถนะหลัก 2.1 ค้นหาสารสนเทศประเภทต่างๆ ได้ เพิ่มตัวอย่างสารสนเทศประเภทต่างๆ ได้แก่ สื่อตีพิมพ์ สื่อไม่ตีพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อดิจิทัล และสื่อใหม่

4) สมรรถนะย่อย 2.2.2 จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศของตนเองเพื่อนำมาใช้ภายหลัง เพิ่มตัวอย่างฐานข้อมูลสารสนเทศของตนเอง เช่น ฐานข้อมูลแหล่งข่าว ฐานข้อมูลภาพข่าว

2.2.2 มาตรฐานที่ 3

สมรรถนะย่อย 3.1.1 อ่านจับประเด็นเพื่อพิจารณาความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ
เพิ่มข้อความการอ่านจับประเด็นสำคัญหรือแนวคิดหลักและคิดวิเคราะห์

2.2.3 มาตรฐานที่ 4

1) สมรรถนะย่อย 4.3.1 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอ
สารสนเทศในรูปแบบของอินโฟกราฟิก การนำเสนอเรื่องในงานวารสารศาสตร์มีหลายรูปแบบ จึงปรับปรุงเป็น
ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอสารสนเทศในรูปแบบที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย
เช่น อินโฟกราฟิก

2) สมรรถนะย่อย 4.3.2 ใช้อินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคม เช่น เฟซบุ๊ก
อินสตาแกรม และทวิตเตอร์ เพื่อผลิตและนำเสนอเรื่อง ปรับคำว่า “เครือข่ายสังคม” เป็นคำว่า “สื่อสังคม”

2.2.4 มาตรฐานที่ 5

1) สมรรถนะย่อย 5.1.2 ใช้สารสนเทศเพื่อส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมและ
สร้างสรรค์สังคม ตัดออกเนื่องจากมีค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักต่ำกว่า
0.60)IOC = 0.37)

2) สมรรถนะหลัก 5.2 อ้างอิงที่มาของแหล่งสารสนเทศที่ใช้ เพิ่มข้อความ
“ได้อย่างถูกต้องตามรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน”

3. มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์จึง ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน 13 สมรรถนะหลัก 32 สมรรถนะย่อย

3.1 มาตรฐานที่ 1 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศกำหนด
ความต้องการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้

3.1.1 วิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศได้

1) กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ครอบคลุมตามความต้องการ เช่น การ
นำเสนอข่าวเรื่องการระบาดของโรคไข้เลือดออก ขอบเขตที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สาเหตุของการเกิดโรค
อาการของผู้ป่วยในระยะต่างๆ วิธีการรักษา และวิธีการป้องกันโรค

2) กำหนดลักษณะของสารสนเทศตามความต้องการ เช่น ข้อเท็จจริง สถิติ
ประวัติ บทวิเคราะห์ ความคิดเห็น

3.1.2 ระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้

กำหนดแหล่งสารสนเทศที่จะค้นหาแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้ เช่น แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล สถาบัน สื่อมวลชน และอินเทอร์เน็ต

3.2 มาตรฐานที่ 2 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ค้นหาและจัดระบบสารสนเทศได้

3.2.1 ค้นหาสารสนเทศประเภทต่างๆ ได้แก่ สื่อตีพิมพ์ สื่อไม่ตีพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อใหม่ได้

- 1) กำหนดคำค้นที่สอดคล้องกับสารสนเทศที่ต้องการได้
- 2) กำหนดคำค้นที่มีความหมายกว้างกว่า แคบกว่า และคำที่เกี่ยวข้อง เช่น อุทกภัย คำที่มีความหมายกว้างกว่าคือ ภัยธรรมชาติ และคำที่มีความหมายแคบกว่าคือ ความเสียหายจากอุทกภัย
- 3) กำหนดคำค้น โดยใช้ศัพท์ควบคุม เช่น โทรศัพท์มือถือ ศัพท์ควบคุมคือ โทรศัพท์เคลื่อนที่
- 4) กำหนดคำค้น โดยใช้ศัพท์เฉพาะสาขาวิชา เช่น อนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็นศัพท์เฉพาะทางด้านกฎหมาย
- 5) ใช้เครื่องมือช่วยค้นเพื่อค้นหาสารสนเทศได้
- 6) ใช้เทคนิคการสืบค้นขั้นสูงในการสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการได้ เช่น การจำกัดขอบเขตการสืบค้น การระบุปีที่เผยแพร่เอกสาร
- 7) ใช้กลยุทธ์สืบค้นสารสนเทศที่ต้องการได้ เช่น การใช้บูลีน การใช้เครื่องหมายอัญประกาศ
- 8) ปรับปรุงกลยุทธ์การสืบค้น

3.2.2 จัดระบบผลการสืบค้นสารสนเทศได้

- 1) จัดการผลการสืบค้นสารสนเทศ เช่น จัดการไฟล์เอกสาร จัดการรายการอ้างอิง จัดการไฟล์เสียงสัมภาษณ์
- 2) จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศของตนเอง เช่น ฐานข้อมูลแหล่งข่าว ฐานข้อมูลภาพข่าวเพื่อนำมาใช้ในภายหลัง

3.3 มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ

3.3.1 ประเมินความเกี่ยวข้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้

- 1) อ่านจับประเด็นสำคัญหรือประเด็นหลักและคิดวิเคราะห์ เพื่อพิจารณาความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ
- 2) พิจารณาเนื้อหาของแหล่งสารสนเทศ มีความครอบคลุมและความสอดคล้องกับความต้องการ

3.3.2 ประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้

- 1) ประเมินความเชี่ยวชาญของผู้ผลิต
- 2) ประเมินแหล่งอ้างอิงของสารสนเทศ
- 3) ประเมินความทันสมัยของสารสนเทศ

3.3.3 ประเมินความถูกต้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้

- 1) เปรียบเทียบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย
- 2) แยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น หรือโฆษณาชวนเชื่อ

3.4 มาตรฐานที่ 4 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ผลิตและนำเสนอเรื่องโดยใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศได้

3.4.1 สังเคราะห์สารสนเทศ โดยใช้สารสนเทศที่มีอยู่เดิมและบูรณาการสารสนเทศที่ได้มาใหม่

- 1) อ่านจับใจความและสรุปความสารสนเทศ
- 2) สังเคราะห์และนำเสนอสารสนเทศด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

3.4.2 ใช้สารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอเรื่องได้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสื่อ

- 1) ผลิตและนำเสนอเรื่องในรูปแบบงานเขียนต่างๆ เช่น สารคดี การรายงานข่าว เหตุการณ์ บทวิจารณ์
- 2) ผลิตและนำเสนอเรื่องในรูปแบบที่เหมาะสมกับสื่อประเภทต่างๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และเครือข่ายสังคมออนไลน์

3.4.3 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อผลิตและนำเสนอเรื่อง

- 1) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอสารสนเทศในรูปแบบที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย เช่น อินโฟกราฟิก
- 2) ใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคม เช่น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม และทวิตเตอร์ เพื่อผลิตและนำเสนอเรื่อง

3.5 มาตรฐานที่ 5 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ใช้สารสนเทศเพื่อผลิตงานโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

3.5.1 ตระหนักและใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้อง เทียบตรง ครบถ้วน และมีอิสระ

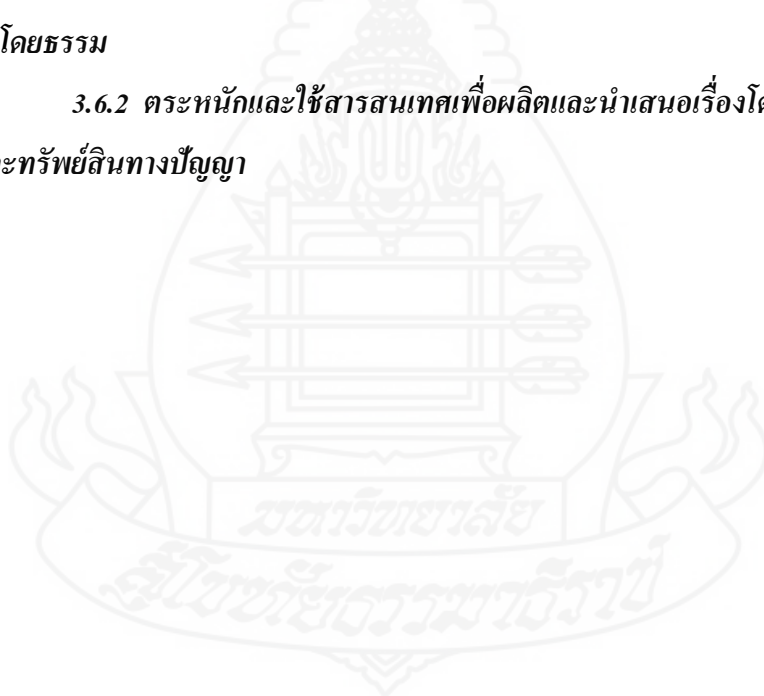
3.5.2 อ้างอิงแหล่งที่มาของสารสนเทศที่ใช้ได้อย่างถูกต้องตามรูปแบบมาตรฐาน

- 1) ระบุแหล่งที่มาของสารสนเทศได้ถูกต้อง
- 2) อ้างอิงแหล่งที่มาของสารสนเทศตามความเป็นจริง ยกเว้นกรณีที่แหล่งข่าวร้องขอให้ปกปิด หรือการอ้างอิงอาจก่อให้เกิดอันตราย
- 3) อ้างอิงสื่อออนไลน์ด้วยความระมัดระวัง

3.6 มาตรฐานที่ 6 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ใช้สารสนเทศเพื่อผลิตงานได้อย่างถูกต้องกฎหมาย

3.6.1 ตระหนักและใช้สารสนเทศโดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัว สิทธิมนุษยชน และการใช้งานโดยธรรม

3.6.2 ตระหนักและใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและนำเสนอเรื่องโดยคำนึงถึงกฎหมาย ลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

บทที่ 5

ผลการศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

การศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ มีขั้นตอนประกอบด้วย การพัฒนาแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และการวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาแบบวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

การพัฒนาแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ มีขั้นตอนการพัฒนาประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบทดสอบ การวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศ และการวัดและประเมินผลทางการศึกษา 2) การพัฒนาผังข้อสอบ (test blueprint) ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย เพื่อกำหนดจำนวนข้อสอบให้สามารถวัดผลได้ครอบคลุมและมีการกระจายจำนวนข้อสอบให้สอดคล้องกับมาตรฐาน 6 ด้าน 13 สมรรถนะหลัก และ 32 สมรรถนะย่อย 3) การร่างข้อสอบ 4) การคัดเลือกข้อสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้วิจัย 5) การตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ การหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก โดยนำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน ได้แก่ นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จำนวน 20 คน นักศึกษาสาขาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จำนวน 20 คน และนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์จำนวน 20 คน และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson)

ผลการพัฒนาแบบวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษามีดังนี้

1.1 แบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

แบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบจำนวน 50 ข้อ จำแนกรายมาตรฐาน รายสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อย

มาตรฐานที่ 1 การกำหนดความต้องการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้
จำนวน 8 ข้อ

มาตรฐานที่ 2 การสืบค้นและการจัดระบบสารสนเทศ จำนวน 10 ข้อ

มาตรฐานที่ 3 การประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ
จำนวน 8 ข้อ

มาตรฐานที่ 4 การใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตและ
นำเสนอเรื่องได้จำนวน 8 ข้อ

มาตรฐานที่ 5 การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและนำเสนอเรื่องโดยยึดหลักจริยธรรม
และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ จำนวน 8 ข้อ

1.2 การตรวจสอบคุณภาพข้อสอบและแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

1.2.1 **ความตรงเชิงเนื้อหา** ข้อสอบในแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ มีความตรงเชิงเนื้อหาโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือค่าดัชนีความสอดคล้องต้องไม่ต่ำกว่า 0.60

1.2.2 **ค่าความยากง่ายของข้อสอบ** ข้อสอบในแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.27 – 0.67 สอดคล้องกับเกณฑ์การเลือกข้อสอบแบบเลือกตอบควรมีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80

1.2.3 **ค่าอำนาจจำแนก** ข้อสอบในแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.21 - 0.89 สอดคล้องกับเกณฑ์กำหนดค่าอำนาจจำแนกที่ดีของข้อสอบควรมีค่าตั้งแต่ 0.20

1.2.4 **ค่าความเชื่อมั่น** แบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศมีค่าความเชื่อมั่น 0.83 ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบควรมีค่าระหว่าง 0.71 – 1.00

ตารางแสดงคุณภาพแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ดังภาคผนวก ข

2. ผลการศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

ผลการศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ใช้แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ที่พัฒนาขึ้นเป็นเครื่องมือในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์/การหนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ ชั้นปีที่ 2 - 4 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 และศึกษาในคณะนิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ของสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 570 คน จาก 9 สถาบัน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi stage sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 474 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบทดสอบที่สมบูรณ์นำมาตรวจให้คะแนนได้จำนวน 409 คน คิดเป็นร้อยละ 86.29

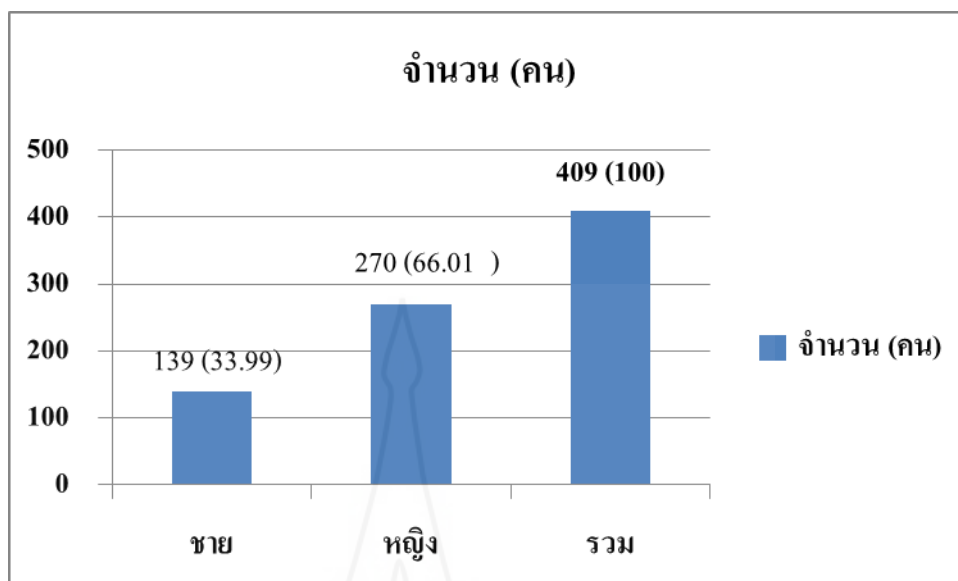
2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามเพศ ชั้นปีที่ศึกษา ระดับผลการเรียน และประสบการณ์ในการเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ปรากฏในตารางที่ 5.1 และภาพที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	139	33.99
หญิง	270	66.01
รวม	409	100.00

จากตารางที่ 5.1 พบว่านักศึกษาผู้ตอบแบบทดสอบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 270 คน (ร้อยละ 66.01) และเพศชายจำนวน 139 คน (ร้อยละ 33.99)

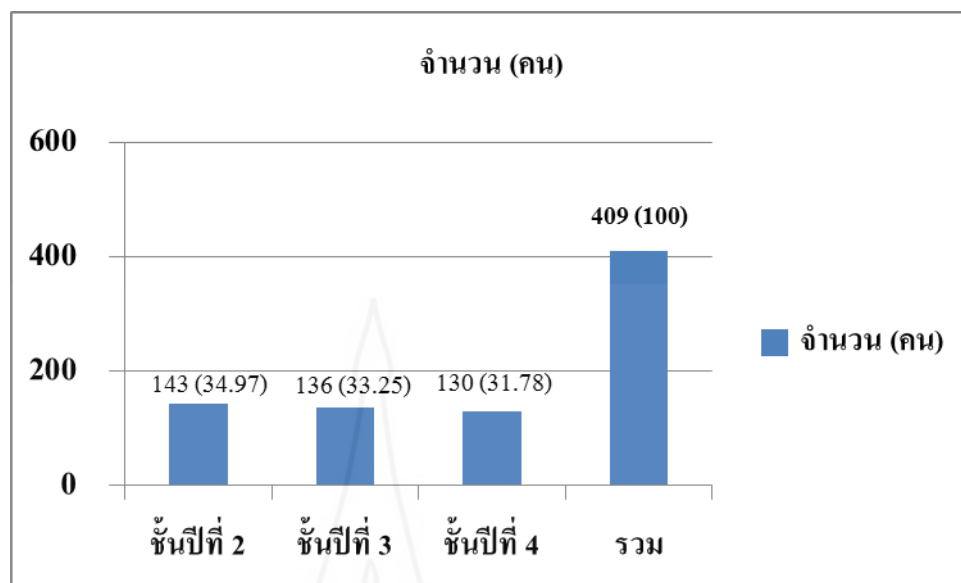

ภาพที่ 5.1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามเพศ

ตารางที่ 5.2 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี

ชั้นปี	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นปีที่ 2	143	34.97
ชั้นปีที่ 3	136	33.25
ชั้นปีที่ 4	130	31.78
รวม	409	100.00

จากตารางที่ 5.2 พบว่านักศึกษาผู้ตอบแบบทดสอบส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 143 คน (ร้อยละ 34.97) รองลงมาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 136 คน (ร้อยละ 33.25) และน้อยที่สุดเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 130 คน (ร้อยละ 31.78)

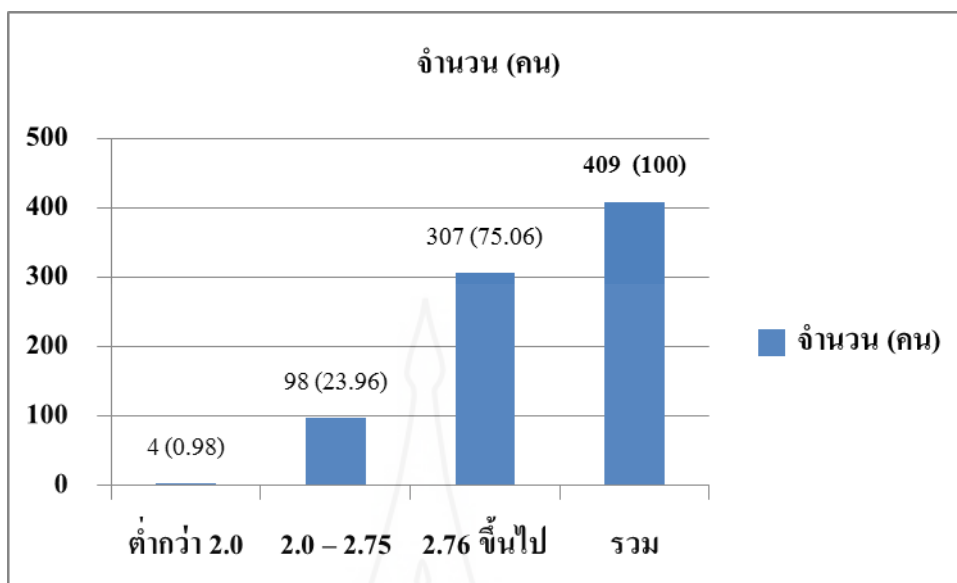

ภาพที่ 5.2 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี

ตารางที่ 5.3 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามผลการเรียน

ผลการเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2.0	4	0.98
2.0 – 2.75	98	23.96
2.76 ขึ้นไป	307	75.06
รวม	409	100.00

จากตารางที่ 5.3 พบว่านักศึกษาผู้ตอบแบบทดสอบส่วนใหญ่มีผลการเรียน 2.76 ขึ้นไป จำนวน 307 คน (ร้อยละ 75.06) รองลงมาเป็นนักศึกษาที่มีผลการเรียน 2.0 – 2.75 จำนวน 98 คน (ร้อยละ 23.96) และน้อยที่สุดเป็นนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำกว่า 2.0 จำนวน 4 คน (ร้อยละ 0.98)

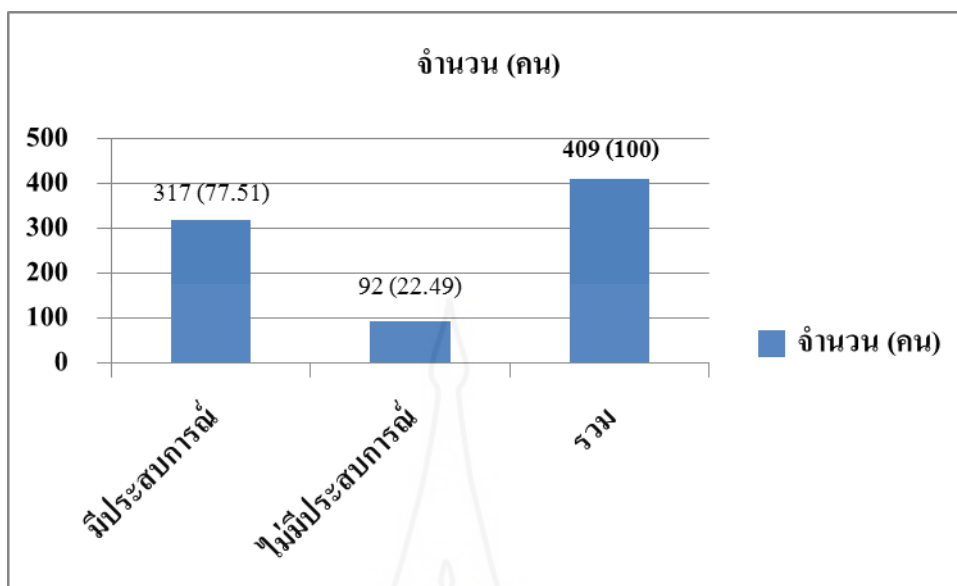

ภาพที่ 5.3 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามผลการเรียน

ตารางที่ 5.4 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ

ประสบการณ์การเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีประสบการณ์	317	77.51
ไม่มีประสบการณ์	92	22.49
รวม	409	100.00

จากตารางที่ 5.4 พบว่านักศึกษาผู้ตอบแบบทดสอบส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศจำนวน 317 คน (ร้อยละ 77.51) ไม่มีประสบการณ์การเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศมีจำนวน 92 คน (ร้อยละ 22.49)

ภาพที่ 5.4 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การเรียนรู้วิชา
ที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ

2.1.1 ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

การวิเคราะห์ระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา นำเสนอผลการ
วิเคราะห์ในภาพรวม ปรากฏในตารางที่ 5.5

ตารางที่ 5.5 ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

มาตรฐานการรู้สารสนเทศ	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ	แปลความ*
1. การกำหนดความต้องการสารสนเทศและ แหล่งสารสนเทศได้ (8 คะแนน)	4.94	1.71	61.75	ปานกลาง
2. การสืบค้นและจัดระบบสารสนเทศได้ (10 คะแนน)	5.36	1.96	53.60	ปานกลาง
3. การประเมินแหล่งสารสนเทศและ สารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ (8 คะแนน)	4.61	1.77	57.63	ปานกลาง

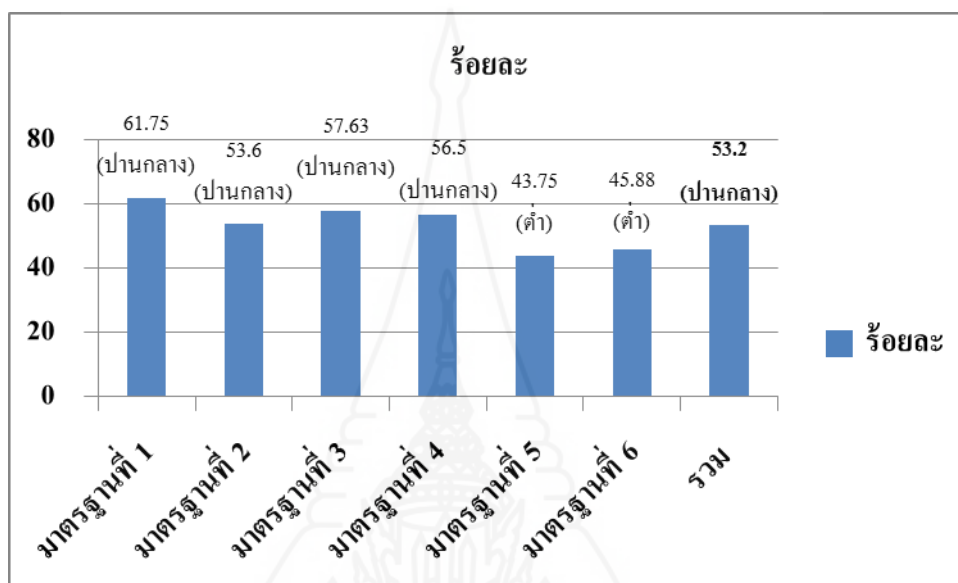
ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

มาตรฐานการรู้สารสนเทศ	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ	แปลความ*
4. การใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอเรื่องได้ (8 คะแนน)	4.52	1.82	56.50	ปานกลาง
5. การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและนำเสนอเรื่องโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ (8 คะแนน)	3.50	1.56	43.75	ต่ำ
6. การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและนำเสนอเรื่องได้อย่างถูกต้องกฎหมาย (8 คะแนน)	3.67	1.88	45.88	ต่ำ
รวม (50 คะแนน)	26.60	7.73	53.20	ปานกลาง
* คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50.00	หมายถึง มีการรู้สารสนเทศในระดับต่ำ			
คะแนนระหว่างร้อยละ 50.01 - 75.00	หมายถึง มีการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง			
คะแนนระหว่างร้อยละ 75.01 - 100.00	หมายถึง มีการรู้สารสนเทศในระดับมาก			

จากตารางที่ 5.5 พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ผู้ตอบแบบทดสอบมีทักษะการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 26.60$) มีคะแนนร้อยละของการรู้สารสนเทศเท่ากับ 53.20 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ผู้ตอบแบบทดสอบมีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับต่ำ 2 ด้าน

ระดับปานกลางได้แก่ มาตรฐานที่ 1 การกำหนดความต้องการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้ ($\bar{X} = 4.94$) มีคะแนนร้อยละของการรู้สารสนเทศเท่ากับ 61.75 มาตรฐานที่ 2 การสืบค้นและจัดระบบสารสนเทศได้ ($\bar{X} = 5.36$) มีคะแนนร้อยละของการรู้สารสนเทศเท่ากับ 53.60 มาตรฐานที่ 3 การประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{X} = 4.61$) มีคะแนนร้อยละของการรู้สารสนเทศเท่ากับ 57.63 และมาตรฐานที่ 4 การใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอเรื่อง ($\bar{X} = 4.52$) มีคะแนนร้อยละของการรู้สารสนเทศเท่ากับ 56.50

ระดับต่ำได้แก่ มาตรฐานที่ 5 การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและนำเสนอเรื่องโดยยึดหลัก จริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.50$) มีคะแนนร้อยละของการรู้สารสนเทศเท่ากับ 43.75 และมาตรฐานที่ 6 การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและนำเสนอเรื่องได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 3.67$) มีคะแนนร้อยละของการรู้สารสนเทศเท่ากับ 45.88

ภาพที่ 5.5 ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

บทที่ 6

ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ จำแนกการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน การพัฒนาร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ การตรวจสอบและการปรับปรุงร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

1. การพัฒนาร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

การพัฒนาร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ โดยพิจารณาจากผลการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย รองคณบดีฝ่ายวิชาการอาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์ ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุด/บรรณารักษ์ ของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรวารสารศาสตร์/การหนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ จำนวน 5 สถาบัน และผู้บริหารสมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์ เลือกแบบเจาะจงรวมจำนวน 20 คน เพื่อนำผลมาพัฒนาร่างแนวทางการพัฒนาพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ พบว่าร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ เรียกว่าพีซีไอโมเดล (Participative management, Collaboration, Integrative information literacy development strategy :PCI model) ประกอบด้วยหน่วยงานและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กระบวนการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 หน่วยงานและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องและบทบาทในการพัฒนาทักษะการรู้ สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

หน่วยงานและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องและบทบาทในการพัฒนาทักษะการรู้
สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ มี 10 กลุ่ม ดังนี้

1.1.1 รัฐบาล

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือผู้บริหาร มีบทบาทด้านการบริหารงานโดยกำหนดนโยบาย
และจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศระดับชาติ

1.1.2 มหาวิทยาลัย

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือผู้บริหาร มีบทบาทด้านการบริหารงานโดยกำหนดนโยบาย
เช่น การส่งเสริมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (active learning) และจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการ
พัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

“มหาวิทยาลัยต้องกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย...แผนงานคณะมัน
ก็ลงมาสู่หลักสูตรมันเป็น step ลงมาเรื่อย ๆ” (JRI 2)

และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

“นโยบายของมหาลัยที่แจก iPad มันช่วยเสริม เด็กมีเครื่องมือในการเข้าถึง
สารสนเทศ สิ่งที่มหาลัยดำเนินเป็นสิ่งดี แต่ก็ต้องพัฒนาที่ยังไงจะให้เด็กใช้สิ่งที่มีอยู่ให้เป็น
ประโยชน์ได้จริง ๆ” (JRI 2)

“Internet ยิ่งไงก็เป็น platform ที่ทำให้สามารถ check ข้อมูลจริงข้อมูลเท็จได้
คือเป็นตลาดของข้อมูลข่าวสารอย่างแท้จริง เป็น source อันหนึ่งเป็นปัจจัยหนึ่ง...เราร่วมมือ
กับคณะอื่นมี software ที่ verify fake news ใช้ machine learning ในการหาข่าว เราก็อยากได้
อะไรที่มัน base on data” (JRI 4)

1.1.3 คณะ

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือผู้บริหารคณะนิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มีบทบาทหน้าที่ด้านการบริหารงานโดยกำหนดนโยบายและจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการรู้
สารสนเทศของนักศึกษาระดับ

1.1.4 ภาควิชา

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือผู้บริหารภาควิชาวารสารศาสตร์ มีบทบาทหน้าที่ด้านการ
บริหารงานโดยกำหนดนโยบายและจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

1.1.5 หลักสูตร

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือคณะกรรมการบริหารและอาจารย์ประจำหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ มีบทบาท ดังนี้

1) ด้านการบริหารงาน โดยกำหนดนโยบายและงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา เช่น การกำหนดให้การเรียนรู้สารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

“เราเขียนหลักสูตรเราต้องการนักสื่อสารมวลชนแบบไหน ซึ่งการเรียนรู้เท่าทันสารสนเทศเนี่ยมันจะต้องเป็นหนึ่งในนั้น *dimension* ของเราต้องสร้างนักสื่อสารมวลชนที่มีความเท่าทันในสารสนเทศ ฉะนั้นพอเราตั้ง *mission* มีเป้าหมายชัดเจนว่าคุณลักษณะบัณฑิตเราควรเป็นแบบนี้ มันก็จะย้อนกลับมาที่นโยบาย” (Assoc.D1)

“ผู้บริหารหรือผู้จัดทำหลักสูตรหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง จะต้องเห็นว่าหน้าที่อยากได้นักศึกษาเราเป็นอย่างไร ตอนจบไปแล้วเป็นยังไงในส่วนของการทำงานและการเรียนรู้สารสนเทศ หลังจากนั้นค่อยมา *backward design* ว่าเราจะมาจัดการเรียนรู้หรือจัดหลักสูตรหรือ *facility* สิ่งแวดล้อมอย่างไร ว่าเราจะมาเอื้อต่อการพัฒนาทักษะเพื่อให้ไปให้ถึงสิ่งที่เราอยากได้” (JR11)

2) ด้านการจัดการการเรียนการสอน โดยการพัฒนาหลักสูตรและสอนเนื้อหาด้านการรู้สารสนเทศ เช่น จัดให้มีการเรียนการสอนรายวิชาการรู้สารสนเทศเป็นวิชาบังคับในหลักสูตร และจัดให้มีรายวิชาด้านกฎหมายและจริยธรรม โดยจำแนกเป็นสองรายวิชาเนื่องจากเนื้อหาด้านกฎหมายมีหลายมาตราและมีรายละเอียดมาก

3) ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน โดยเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และจัดบริการและกิจกรรมกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษา

1.1.6 ห้องสมุด

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือผู้บริหารและบรรณารักษ์ มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1) ด้านการบริหารงาน โดยกำหนดนโยบายและจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษา

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยร่วมมือกับอาจารย์สอนเนื้อหาการรู้สารสนเทศ

3) ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน โดยเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และ

จัดบริการและกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

“system ก็สำคัญ เช่น ห้องสมุดที่ดี online database ที่ดีที่เข้าถึงได้ง่าย...สิ่งทีขาดคือ อาจขาดการประชาสัมพันธ์มากกว่า...เรื่องระบบ database และการเข้าถึง รวมถึงการประชาสัมพันธ์ ประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาได้รู้ว่ามีเป็น database แบบนี้ เฉพาะทางแบบนี้” (JRI 3)

“ห้องสมุดต้องปรับอย่างยิง ไม่ใช่อ่านให้นักศึกษาไปหาให้ผู้อ่านเดินไปหา แต่ต้องไปหาผู้อ่าน...ต้องมี e-book มีระบบการค้นหาข้อมูล search ข้อมูลได้ผ่าน online และสามารถที่จะรู้ว่ามีหนังสืออะไรใหม่ ๆ หัวข้ออะไรใหม่ ๆ เพื่อที่จะให้เข้ามาเยี่ยมชมได้ และควรมี content ที่เป็น online แล้วก็ทำงานในเชิงรุกต้อง promote ต้องโฆษณา เอาหลัก Promotion เข้ามาใช้ในห้องสมุด คือเป็นการทำงานเชิงรุกที่จะ โน้มน้าวใจให้คนอยากเข้าห้องสมุด” (JRI 5)

“การบริการของห้องสมุดต้องเข้าถึงนักศึกษาให้ได้ ให้มากขึ้นหรือว่าจะต้องมีรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้นในการเข้าถึงนักศึกษา หรือมีการประชาสัมพันธ์...ต้องหาวิธีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าถึงนักศึกษา มากขึ้น” (Assoc.D3)

1.1.7 หน่วยงานสนับสนุน

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือนักวิชาการและนักกิจการนักศึกษา มีบทบาท ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนโดยเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และจัดบริการและกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

1.1.8 สมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือคณะกรรมการสมาคมและนักวิชาชีพ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) ด้านการจัดการการเรียนการสอน โดยร่วมมือกับอาจารย์สอนเนื้อหาด้

การรู้สารสนเทศ

“ถ้าอยู่ในหลักสูตรจะดีมาก วิธีการง่าย ๆ ก็คือต้องเพิ่มกิจกรรมนอกเหนือหลักสูตรให้เยอะ โดยอาจจะต้องร่วมกับสมาคมวิชาชีพ เด็กถ้าไม่เจอของจริงการลงมือปฏิบัติกับการรับผิดชอบจะไม่เกิด แต่ถ้าเจอของจริงความรับผิดชอบที่รู้สึกว่ามันเป็นงานที่ตัวเองต้องรับผิดชอบมันคือความถูกต้องมันจะเกิดขึ้น” (Assoc.D4)

- 2) ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน โดยจัดบริการและกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา เช่น การฝึกอบรมการสืบค้นฐานข้อมูล และด้านการพัฒนาวิชาชีพโดยเผยแพร่ความรู้และฝึกงานที่ต้องใช้ทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา

1.1.9 องค์กรสื่อ

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ มีบทบาทดังนี้

- 1) ด้านสนับสนุนการเรียนการสอน โดยการจัดบริการและกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา เช่น จัดฝึกอบรมสัมมนา
- 2) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ โดยเผยแพร่ความรู้และฝึกงานที่ต้องใช้ทักษะการรู้สารสนเทศ

1.1.10 สมาคมวิชาชีพสารสนเทศศาสตร์

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือคณะกรรมการสมาคมและนักวิชาชีพ มีบทบาท ดังนี้

- 1) ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน โดยจัดบริการที่ช่วยพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ เช่น จัดสัมมนาและฝึกอบรมการรู้สารสนเทศ
- 2) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ โดยเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษาร่างหน่วยงานและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์แสดงได้ดังภาพที่ 6.1

ภาพที่ 6.1 ร่างหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

ร่างบทบาทของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ แสดงได้ดังตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 ร่างบทบาทของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

บทบาทและหน้าที่	1. การบริหารงาน		2. การจัดการ การเรียนการสอน		3. การสนับสนุน การเรียนการสอน		4. การพัฒนา วิชาชีพ	
	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง	กำหนด นโยบาย	จัดสรร งบประมาณ	พัฒนา หลักสูตร	สอน	เตรียม สภาพแวดล้อม การเรียนรู้	จัดบริการ และ กิจกรรม	เผยแพร่ ความรู้	ฝึกงาน
รัฐบาล (ผู้บริหาร)	●	●						
มหาวิทยาลัย (ผู้บริหาร)	●	●						
คณะ (ผู้บริหาร)	●	●						
ภาควิชา (หัวหน้าภาควิชา)	●	●						
หลักสูตรวารสารศาสตร์ (คณะกรรมการฯและ อาจารย์)	●	●	●	●	●	●		
ห้องสมุด (ผู้บริหารและ บรรณารักษ์ประสานงาน)	●	●		●	●	●		
หน่วยงานสนับสนุน (นักวิชาการและนักกิจการ นักศึกษา)					●	●		
สมาคมวิชาชีพวารสาร ศาสตร์ (คณะกรรมการฯ และนักวิชาชีพ)						●	●	●
องค์กรสื่อ (นักวิชาชีพ)						●	●	●
สมาคมวิชาชีพ สารสนเทศศาสตร์ (คณะกรรมการฯและนัก วิชาชีพ)						●	●	

หมายเหตุ ● หมายถึง มีบทบาทและหน้าที่

1.2 กระบวนการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา วารสารศาสตร์

กระบวนการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสาร
ศาสตร์ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative management)

ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมมือกัน ดังนี้

1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกกลุ่ม โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งกลุ่มมหาวิทยาลัย คณะนิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ภาควิชาวารสารศาสตร์
หลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา/ห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์/
วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ร่วมมือกันศึกษาสภาพปัจจุบัน ได้แก่ นโยบายและงบประมาณที่
เกี่ยวข้อง ระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ การเรียน
การสอนและกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสาร
ศาสตร์

2) การสร้างความตระหนักรู้ การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศให้กับ
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ เนื่องจากเป็นมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาทักษะการรู้
สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

“อาจารย์หรือคนออกแบบหลักสูตรต้องเข้าใจก่อน จะได้ว่าควรจะมาอยู่
ตรงไหนของหลักสูตร ควรจะเป็นวิชาหรือควรจะเป็น *approach* การสอน หรือต้องมีอุปกรณ์
โครงสร้างพื้นฐานที่รองรับตรงนี้ได้...ผู้สอนและผู้เรียนเข้าใจว่าทุกสิ่งทุกอย่างมันเชื่อมโยง
สัมพันธ์กันแล้ว จะเห็นว่ามันจะนำไปใช้ได้อย่างไร แล้วเครื่องไม้เครื่องมือและวิธีการสอนมัน
จะตามมา” (Assoc.D5)

“อาจารย์เห็นความสำคัญว่านักศึกษาควรมีทักษะด้านนี้ ก็บต้องสามารถที่จะ
รองรับได้หรือช่วยการพัฒนาทักษะให้กับนักศึกษาทุก ๆ คน ต้องมีแรงกับความพร้อม ทั้งคน
ทั้งอุปกรณ์” (LIB4)

“อาจารย์เองก็ต้องพัฒนาตัวเองด้วย เพราะต่อให้หลักสูตรดีแค่ไหนแต่ถ้า
อาจารย์ผู้สอนยังเหมือนเดิมก็คงไม่มีประโยชน์” (JRI3)

3) การกำหนดนโยบาย ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกกลุ่มกำหนดหรือบูรณาการการรู้สารสนเทศกับนโยบายของหน่วยงาน ได้แก่ การกำหนดให้การรู้สารสนเทศเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ หรือการบูรณาการไว้ในมาตรฐานวิชาชีพวารสารศาสตร์

4) การสร้างทีมงาน ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกกลุ่มสร้างทีมงานที่รับผิดชอบการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุด กำหนดให้มีบรรณารักษ์ผู้ประสานงาน (liaison librarian) รับผิดชอบประสานความร่วมมือกับอาจารย์ในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

5) การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และสมรรถนะที่เกี่ยวข้องและสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน การพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มให้มีความรู้และสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

6) การประเมินการดำเนินงาน บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มร่วมมือกันประเมินผลการดำเนินงานการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และหาแนวทางในการปรับปรุงการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

7) การประชาสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทีมงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

1.2.2 ความร่วมมือ (Collaboration)

อาจารย์ นักวิชาชีพวารสารศาสตร์ บรรณารักษ์ นักวิชาการ นักกิจการ นักศึกษา และนักวิชาชีพร่วมมือกัน ดังนี้

1) การพัฒนาหลักสูตร อาจารย์และนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ให้มีความทันสมัย และสามารถผลิตบัณฑิตที่ตรงความต้องการตลาดงาน

2) การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ทรัพยากรเป็นฐาน อาจารย์หลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์และบรรณารักษ์ร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบใช้ทรัพยากรเป็นฐาน โดยอาจารย์มอบหมายงานให้นักศึกษาได้ค้นคว้าและใช้ทรัพยากรสารสนเทศ และมีบรรณารักษ์สนับสนุนเรื่องการสืบค้นและประเมินสารสนเทศ

3) การจัดบริการและกิจกรรมพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มร่วมมือจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา เช่น อาจารย์กับบรรณารักษ์ร่วมมือกันจัดอบรมการสืบค้นฐานข้อมูลเฉพาะสาขา อาจารย์กับนักวิชาชีพอวารสารศาสตร์ร่วมมือกันจัดอบรมทักษะทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ

1.2.3 กลยุทธ์เชิงบูรณาการการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ (*Integrative Information literacy development strategy*)

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมมือกัน ดังนี้

1) การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ร่วมมือกับบรรณารักษ์และนักวิชาชีพอวารสารศาสตร์พัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ โดยกำหนดให้มีการสอนเนื้อหาความรู้สารสนเทศในหลักสูตร

“ก็ไม่ค่อยมีวิชาแบบนี้” ที่มีอาจารย์เข้ามาสอนเรื่องนี้โดยตรง ยังไม่มีการรวบรวมองค์ความรู้ตรงนี้ วิธีการสืบค้นข้อมูล การใช้อินเทอร์เน็ตโดยใช้ *social media*” (JRPD 2)

“เรื่องหลักสูตรมันเคยมีวิชาที่สอน เนื้อหาหลักคือสอนให้นักศึกษารู้ว่าควร จะค้นหาข้อมูลที่ไหนค้นอย่างไร และก็จะใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้นอย่างไร” (JRPD 2)

“อย่างที่อาจารย์บอก วิชาทรัพยากรเนื้อหา ห้องสมุดนะ มันก็รวมด้วย รวมเรื่อง สารสนเทศด้วย อาจารย์ว่าควรเป็นวิชาบังคับไปเลย” (JRI2)

“ต้องเป็นวิชาหาข้อมูลวิชา *verify* ข้อมูล พอเรามาอยู่ตรงนี้แล้ว รู้สึกว่าหลักสูตรจะเปลี่ยนไม่เปลี่ยนไม่เป็นไร ใช้แทรกเข้าไปได้” (JRI4)

“มีมหาวิทยาลัยหลายแห่งที่ไม่รู้จักวิชานี้ ไม่ได้เห็นคุณค่าในการเปิดสอน ควรจะเผยแพร่ให้มันกว้างขวางออกไป เปิดสอนกันให้กว้างกว่านี้และสอนอย่างได้ผล สอน อย่างมีประสิทธิภาพให้เห็นประโยชน์คุณค่า” (JRI5)

2) การสอนแบบบูรณาการ อาจารย์ประจำหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ร่วมมือกับบรรณารักษ์และนักวิชาชีพอวารสารศาสตร์ ใช้วิธีสอนโดยบูรณาการเนื้อหา การรู้สารสนเทศในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตร

“อาจจะไม่ใช่ชื่อวิชาตรง ๆ หรือว่ามันอาจจะสอดแทรกเข้าไปใน *description* ของวิชาบางวิชา ที่เป็นพื้นฐานที่เป็นหลัก” (Assoc.D.3)

“หลักสูตรต้องปรับวิธีการเรียนการสอน ที่สอดแทรกเรื่องของการสืบค้น วิเคราะห์ สังเคราะห์ให้ถูกต้อง...ให้กลายเป็นนิสัย...ไม่ว่าจะทำอะไรในงานวารสารศาสตร์ ก็ให้นักศึกษามีพื้นฐานการคิดอย่างนั้น โดยสอดแทรกในงานวิชาก่อน” (Assoc.D.5)

“ไม่ใช่วิชาใดวิชาหนึ่งที่จะทำให้รู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศได้ แต่มัน เป็นหลายวิชารวมกัน” (JRI4)

“เรื่อง *Ethics* นำที่จะสอดแทรก มีประเด็นที่มีโอกาสให้นักวิชาชีพร่วม วิเคราะห์แสดงความคิดเห็นในรายวิชา...ไม่ได้บอกว่าต้องมีวิชาหนึ่ง แต่ในทุก ๆ เรื่องมีเรื่องของจรรยาบรรณ เช่น การทำเว็บไซต์ก็พูดถึงจริยธรรมได้ เรื่องของการใช้ระบบสารสนเทศ พูดถึงจริยธรรมได้ พูดได้ทั้งนั้น” (JRPD4)

“เนื้อหาหลักคือสอนให้นักเรียนรู้ว่าควรจะไปค้นหาข้อมูลที่ไหนค้นอย่างไร และก็จะใช้ประโยชน์จากข้อมูลอย่างไร...คือถ้าไม่มีตรง ๆ ก็อาจสอดแทรกไว้ตรงไหนให้มัน เป็นเรื่องเป็นราว ก็คงเป็นเรื่องหลัก”

3) การจัดบริการสารสนเทศแบบบูรณาการ ห้องสมุดจัดบริการสารสนเทศแบบบูรณาการ โดยการให้บริการระบบสารสนเทศที่บูรณาการฐานข้อมูลและระบบงานต่าง ๆ ช่วยให้เห็นระบบการสืบค้นแบบ one search เพื่อสืบค้นสารสนเทศทุกรูปแบบได้ในฐานข้อมูลเดียว

4) การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มจัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น จัดให้มีคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าที่คณะนิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนและที่ภาควิชาวารสารศาสตร์

5) การจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพ สมาคมวิชาชีพและองค์กรวิชาชีพวารสารศาสตร์ จัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ เช่น อบรมเรื่องจริยธรรมและกฎหมายสารสนเทศ

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

ประกอบด้วยปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังนี้

1.3.1 ปัจจัยภายใน

1) นโยบายของมหาวิทยาลัย เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายหรือเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาของหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ เช่น การกำหนดให้มีการทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาก่อนสำเร็จการศึกษา

2) ระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ควรพิจารณาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาที่มีในปัจจุบัน ทั้งโดยรวมและรายมาตรฐาน เพื่อเป็นข้อมูลเลือกใช้แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

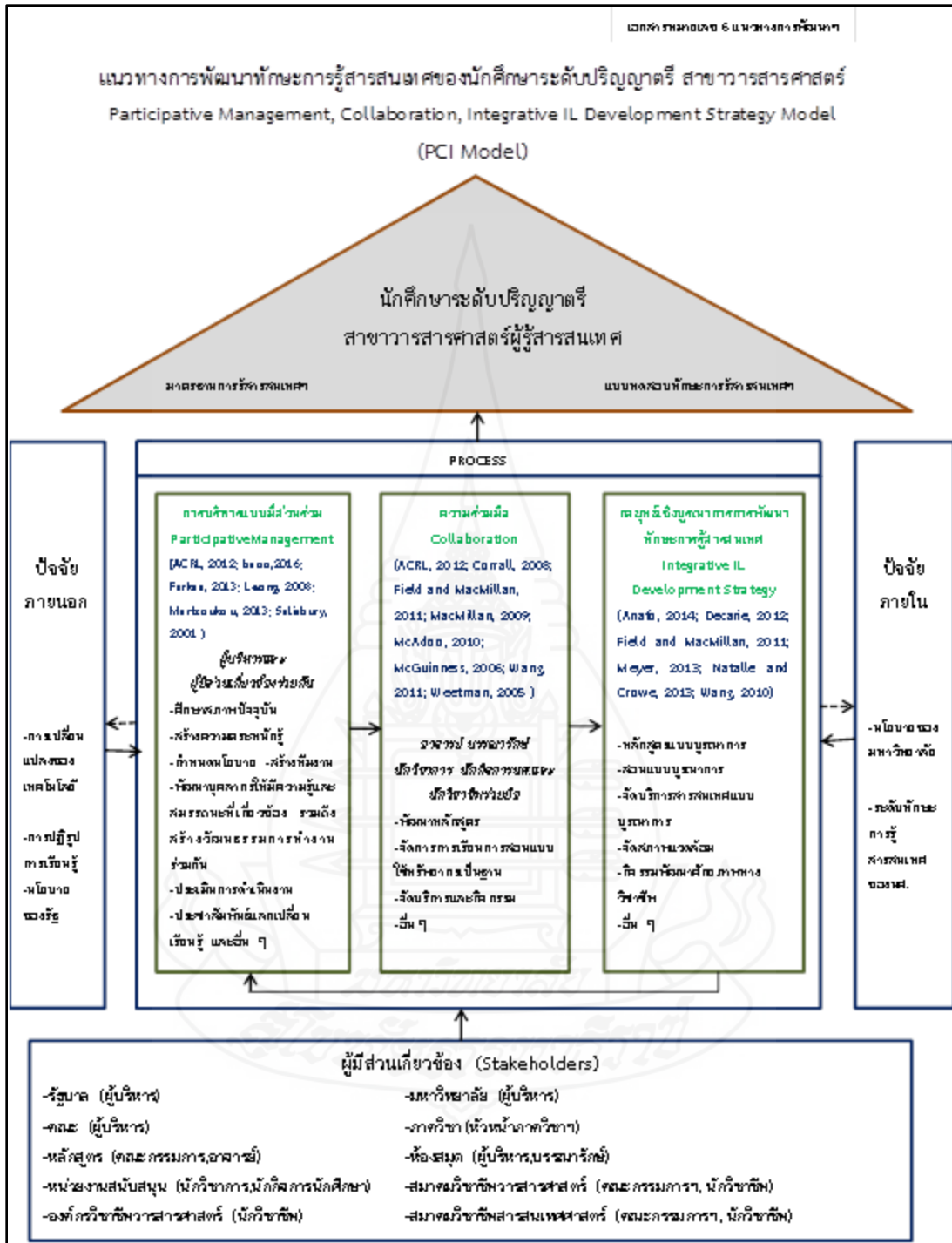
1.3.2 ปัจจัยภายนอก

1) การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการผลิตและนำเสนอเรื่อง การพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีจึงมีความสำคัญ เช่น การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการผลิตและนำเสนอเรื่อง การนำเสนอเรื่องโดยการใช้ภาพโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2) การปฏิรูปการเรียนรู้ อาจารย์ต้องพัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ปัจจุบันนิยมใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์จึงต้องใช้วิธีที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลง

3) นโยบายของรัฐ การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ควรคำนึงถึงนโยบายของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) เพื่อการผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและองค์กรวิชาชีพ

ร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ แสดงดังภาพที่ 6.2

ภาพที่ 6.2 ร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

2. การตรวจสอบและปรับปรุงร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

การตรวจสอบและปรับปรุงร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ตามผลการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกแบบเจาะจงผู้มีผลงาน
สอน งานวิจัย ประสบการณ์ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อและการรู้สารสนเทศของนักศึกษา
หรือการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพวารสารศาสตร์ ใช้แบบบันทึกเป็นเครื่องมือการวิจัย ผลการวิจัยสรุป
ได้ดังนี้

2.1 หน่วยงานและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องและบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ พัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

การจัดกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากเดิม 10 กลุ่ม ออกเป็น 3 กลุ่ม เพิ่มกลุ่มภาคประชาสังคม
และเพิ่มบทบาทของของกลุ่ม สรุปหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมี 4 กลุ่ม โดยมีบทบาท ดังนี้

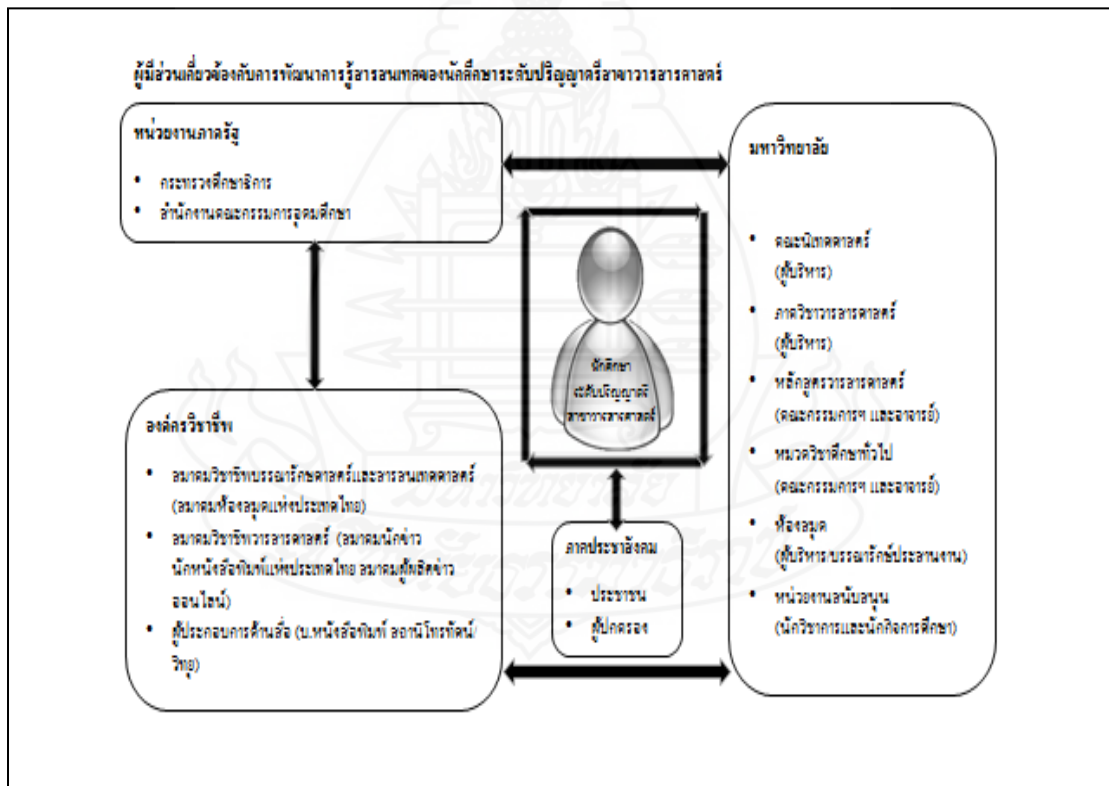
2.1.1 หน่วยงานภาครัฐ ระบุชื่อหน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) มีบทบาทรองรับด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนโดยจัดบริการ
และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา เช่น การจัดสัมมนาหัวข้อ
การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ

2.1.2 มหาวิทยาลัย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วยผู้บริหารคณะนิเทศศาสตร์/วารสาร
ศาสตร์และสื่อสารมวลชน ผู้บริหารภาควิชาวารสารศาสตร์ คณะกรรมการและอาจารย์ประจำหลักสูตร
วารสารศาสตร์ คณะกรรมการและอาจารย์หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ผู้
ประสานงาน และนักวิชาการหรือนักกิจกรรมนักศึกษาในหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอน
เพิ่มบทบาทของผู้บริหารคณะนิเทศศาสตร์และผู้บริหารภาควิชาวารสารศาสตร์ในด้านการ
สนับสนุนการเรียนการสอน โดยการเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และการจัดบริการและกิจกรรมที่
ช่วยพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ส่วนผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ประสานงาน
เพิ่มบทบาทรองรับด้านการจัดการเรียนการสอน โดยร่วมมือกับอาจารย์ในการสอนการรู้สารสนเทศ

2.1.3 องค์กรวิชาชีพ ประกอบด้วยผู้ประกอบการด้านสื่อ สมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ มีบทบาทรองรับด้านการจัดการเรียนการสอนโดยร่วมมือกับอาจารย์ในการพัฒนาหลักสูตรและสอนการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา

2.1.4 ภาคสังคม ได้แก่ ประชาชนและผู้ปกครอง มีบทบาทหลักด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน โดยจัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา และด้านการพัฒนาวิชาชีพโดยสอดคล้องดูแลการทำงานของสื่อและให้คำแนะนำการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ แสดงได้ดังภาพที่ 6.3

ภาพที่ 6.3 หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

บทบาทของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ดังตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2 บทบาทของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	1. การบริหารงาน		2. การจัดการ การเรียนการสอน		3. การสนับสนุน การเรียนการสอน		4. การพัฒนา วิชาชีพ	
	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	กำหนด นโยบาย	จัดสรร งบประมาณ	พัฒนา หลักสูตร	สอน	เตรียม สภาพแวดล้อม การเรียนรู้	จัดบริการ และ กิจกรรม	เผยแพร่ ความรู้	ฝึกงาน
1. รัฐบาล								
1.1 กระทรวงศึกษาธิการ	●	●					○	
1.2 สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา	●	●					○	
2. มหาวิทยาลัย								
2.1 คณะนิเทศศาสตร์ (ผู้บริหาร)	●	●			○	○		
2.2 ภาควิชาวารสารศาสตร์ (ผู้บริหาร)	●	●			○	○		
2.3 หลักสูตรวารสารศาสตร์ (คณะกรรมการฯและ อาจารย์)	●	●	●	●	●	●		
2.4 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป (คณะกรรมการฯ และอาจารย์)	●	●	●	●	●	●		
2.5 ห้องสมุด (ผู้บริหารและ บรรณารักษ์ประสานงาน)	●	●	○	○	●	●	●	
2.6 หน่วยงานสนับสนุน (นักวิชาการและนักกิจการ นักศึกษา)				○	●	●		

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	1. การบริหารงาน		2. การจัดการ การเรียนการสอน		3. การสนับสนุน การเรียนการสอน		4. การพัฒนา วิชาชีพ	
	1.1 กำหนด นโยบาย	1.2 จัดสรร งบประมาณ	2.1 พัฒนา หลักสูตร	2.2 สอน	3.1 เตรียม สภาพแวดล้อม การเรียนรู้	3.2 จัดบริการ และ กิจกรรม	4.1 เผยแพร่ ความรู้	4.2 ฝึกงาน
3. องค์กรวิชาชีพ (ต่อ)								
3.1 สมาคมวิชาชีพ วารสารศาสตร์			○	○		●	●	●
3.2 ผู้ประกอบการด้าน สื่อ (บริษัทหนังสือพิมพ์ สถานีโทรทัศน์/วิทยุ)			○	○		●	●	●
3.3 สมาคมวิชาชีพ บรรณารักษศาสตร์และ สารสนเทศศาสตร์			○	○		●	●	
4. ภาคประชาสังคม								
4.1 ประชาชน					●		●	
4.2 ผู้ปกครอง					●		●	

หมายเหตุ

- หมายถึง มีบทบาทและหน้าที่หลัก
- หมายถึง มีบทบาทและหน้าที่รอง

2.2 กระบวนการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา วารสารศาสตร์

2.2.1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับมหาวิทยาลัยร่วมมือกำหนดให้การรู้สารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การสำเร็จการศึกษา

2.2.2 ความร่วมมือ

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมมือกันพัฒนาหรือกำหนดใช้แบบทดสอบมาตรฐาน เพื่อวัดทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และสร้างวัฒนธรรมสารสนเทศให้กับนักศึกษา โดยการปลูกฝังค่านิยมที่ดีในการใช้และการจัดการสารสนเทศให้กับนักศึกษา

2.2.3 กลยุทธ์เชิงบูรณาการการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ

1) การสอนแบบบูรณาการ อาจารย์และบรรณารักษ์ร่วมมือกันในการสอนการรู้สารสนเทศโดยใช้วิธีสอนแบบกรณีศึกษา การมอบหมายงานให้นักศึกษาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และ การใช้สื่อการสอนแบบออนไลน์

2) การปรับปรุงกิจกรรมพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพ สมาคมและองค์กรวิชาชีพด้านวารสารศาสตร์ ปรับปรุงกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา โดยการจัดกิจกรรมบูรณาการการรู้สารสนเทศ เช่น การฝึกอบรมเรื่องการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีจริยธรรม

3) การฝึกงาน องค์กรวิชาชีพด้านวารสารศาสตร์ ฝึกงานทางวิชาชีพที่ต้องใช้ทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

4) การสร้างเครือข่ายการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ร่วมมือสร้างเครือข่ายอย่างเป็นทางการเพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

2.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ เพิ่มปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังนี้

2.3.1 ปัจจัยภายใน

การพิจารณามาตรฐานการรู้สารสนเทศระดับนานาชาติ ได้แก่ กรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาและวิชาชีพวารสารศาสตร์ ที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในระดับนานาชาติ

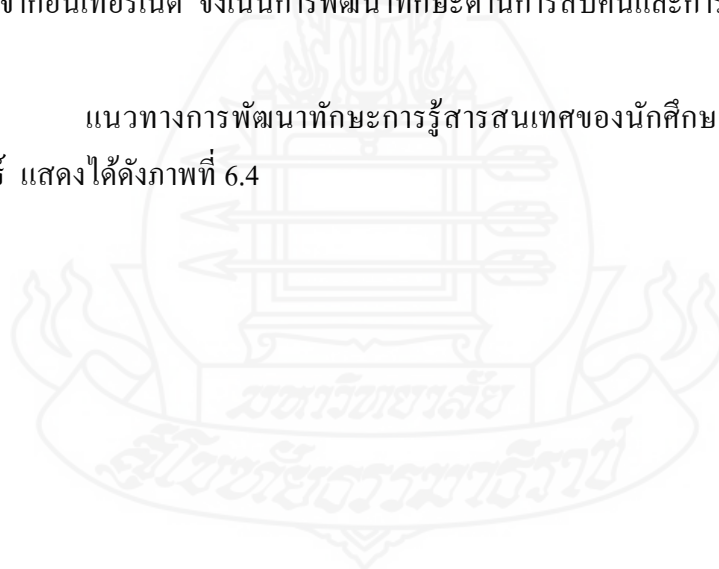
2.3.2 ปัจจัยภายนอก

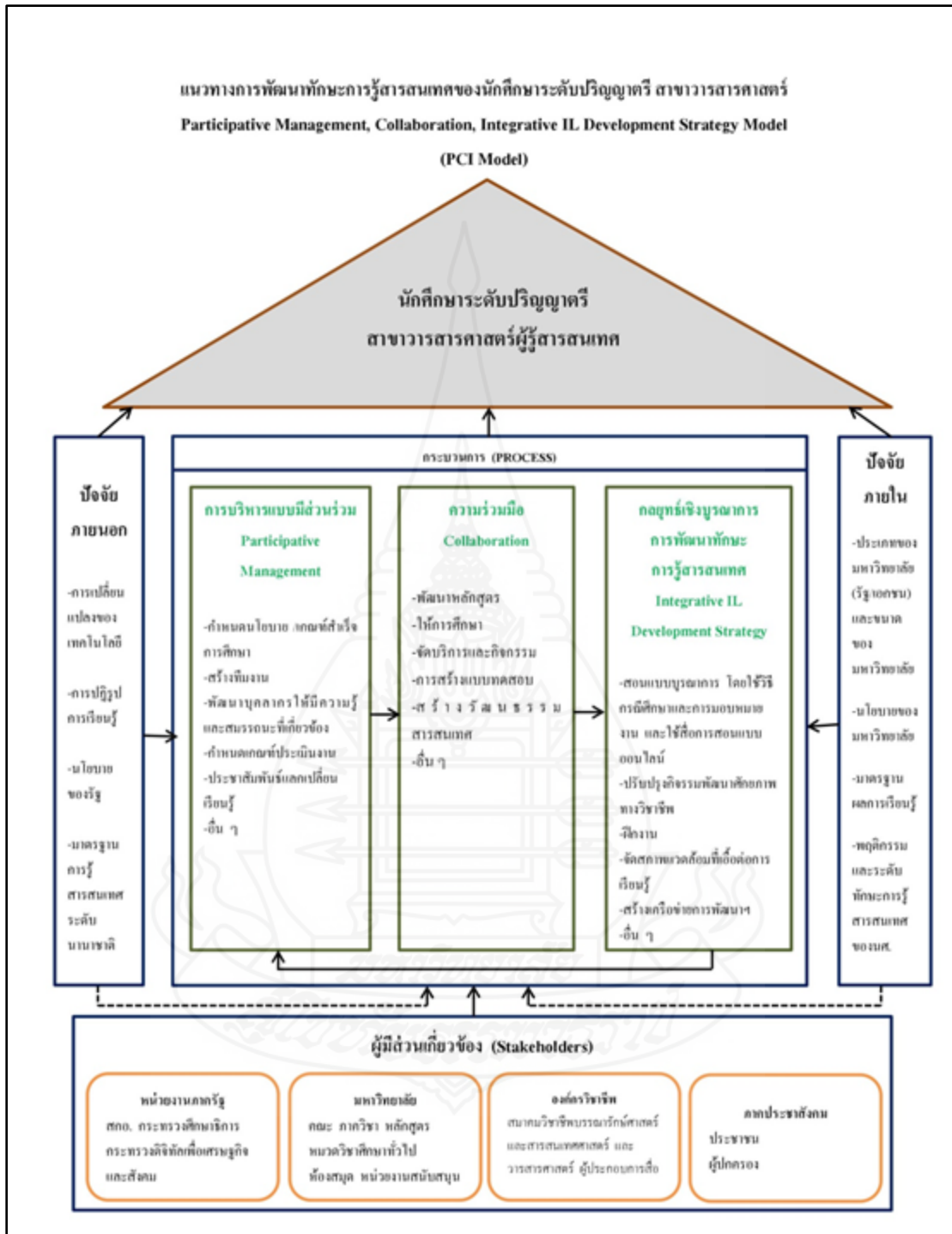
1) ประเภทและขนาดของมหาวิทยาลัย ประเภทของมหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน และขนาดของมหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เกี่ยวข้องการจัดสรรงบประมาณและระบบการบริหารงาน ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศแตกต่างกัน

2) มาตรฐานผลการเรียนรู้อื่น ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา และมาตรฐานการเรียนรู้ระดับหลักสูตรปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ พิจารณาเป็นแนวทางในการพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

3) พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ การคำนึงถึงพฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการรู้สารสนเทศได้สอดคล้องกับพฤติกรรม ได้แก่ ความนิยมใช้สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต จึงเน้นการพัฒนาทักษะด้านการสืบค้นและการประเมินสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ แสดงได้ดังภาพที่ 6.4

ภาพที่ 6.4 แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

3. การทดลองใช้แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

จากการศึกษาเอกสารและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องพบว่า การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ยังขาดการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศตามมาตรฐานที่ 3 การประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ ประกอบกับผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์ หัวหน้า/ผู้อำนวยการห้องสมุด/บรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบงานการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ผู้ดำรงตำแหน่ง/มีประสบการณ์ดำรงตำแหน่งบริหาร/ที่ปรึกษาสมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์ และผลการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่พบว่า การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ควรใช้วิธีการบูรณาการการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และใช้วิธีการสอนโดยการมอบหมายงานให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการศึกษาค้นคว้าและคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงพัฒนาบทเรียนและกิจกรรมเพื่อเสริมทักษะการรู้สารสนเทศด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ เพื่อการทดลองแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ด้วยการบูรณาการเนื้อหาการรู้สารสนเทศในรายวิชาของหลักสูตรวารสารศาสตร์ โดยมีขั้นตอนได้แก่ 1. การจัดทำแผนการสอนและเอกสารประกอบการสอน 2. การดำเนินการสอนตามแผนการสอน 3. การประเมินผลการเรียนรู้ และ 4. สรุปผลการพัฒนาบทเรียนและกิจกรรมเพื่อเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ ด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ เพื่อการทดลองแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ด้วยการบูรณาการเนื้อหาการรู้สารสนเทศในรายวิชาของหลักสูตรวารสารศาสตร์

การทดลองใช้แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ โดยการนำแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศด้านการบูรณาการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในรายวิชาของหลักสูตรวารสารศาสตร์ไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนท์ ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการผลิตสื่อเชิงปฏิบัติการ ประจำภาคปลาย ปีการศึกษา 2559 คณะนิเทศศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ และ

นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการจัดการสารสนเทศในงานนิเทศศาสตร์ ประจำปีภาคต้น ปีการศึกษา 2560 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ผลการทดลองใช้แนวทางพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ด้านการบูรณาการการรู้สารสนเทศในการสอนรายวิชาหลักสูตรวารสารศาสตร์ มีดังนี้

3.1 ผลการประเมินทักษะการรู้สารสนเทศด้านการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา ปราบกฏดังตารางที่ 6.3

ตารางที่ 6.3 ผลการประเมินทักษะการรู้สารสนเทศด้านการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา

ก่อนเรียน		หลังเรียน		ความก้าวหน้า	
\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
5.17	1.09	7.17	0.70	2.00	0.27

จากตารางที่ 6.3 พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความก้าวหน้าในทักษะการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ โดยมีคะแนนความก้าวหน้า 2.00

3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรมการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ ดังตารางที่ 6.4

ตารางที่ 6.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ

รายละเอียด	ความพึงพอใจ		แปลความ
	\bar{X}	S.D.	
ด้านวิทยากร			
1. มีการชี้แจงระยะเวลาสอนแต่ละหัวข้ออย่างเป็นระบบ	4.33	0.48	มาก
2. มีความรู้ในเนื้อหาที่สอน	4.40	0.67	มาก
3. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้ชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.33	0.66	มาก
4. มีความสามารถในการใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลาย	4.33	0.66	มาก
รวม	4.35	0.09	มาก
ด้านสื่อและกิจกรรม			
5. สื่อและเอกสารประกอบการสอนเข้าใจง่าย	4.27	0.58	มาก
6. กิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ	4.37	0.72	มาก
7. แบบทดสอบมีเนื้อหาที่ใช้วัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศด้านการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้	4.23	0.73	มาก
รวม	4.29	0.08	มาก
การนำไปใช้ประโยชน์			
8. หลังเรียนท่านมีความรู้เรื่องการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศมากขึ้น	4.70	0.47	มากที่สุด
9. เนื้อหาที่ได้เรียนรู้สามารถนำไปใช้ในการเลือกแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศเพื่อการผลิตสื่อได้	4.70	0.47	มากที่สุด
10. ท่านมีความพึงพอใจในภาพรวมต่อบทเรียนและกิจกรรม	4.57	0.50	มากที่สุด
รวม	4.66	0.02	มากที่สุด

*หมายเหตุ

4.51 -5.00 หมายถึง มากที่สุด	3.51 -4.50 หมายถึง มาก
2.51 -3.50 หมายถึง ปานกลาง	1.51 -2.50 หมายถึง น้อย
1.0 -1.50 หมายถึง น้อยที่สุด	

จากตารางที่ 6.4 พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์มีความพึงพอใจต่อบทเรียนและกิจกรรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาฯ พึงพอใจด้านการนำไปใช้ประโยชน์มากที่สุด โดยพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมาคือด้านวิทยากร โดยพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) และด้านสื่อและกิจกรรม โดยพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$)

3.3 ผลการประเมินผลงานของนักศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม และมอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าและประเมินสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาผลิตสคริปต์สารคดีขนาดสั้นเรื่อง “การดูแลสุขภาพในชีวิตประจำวัน” หลังจากนั้นให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มประเมินเว็บไซต์ที่เลือกจำนวน 3 – 5 รายการลงในแบบฟอร์มการประเมินสารสนเทศที่ และนักศึกษานำเสนอผลงานกลุ่มหน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยตรวจและประเมินผลงานของนักศึกษารวมถึงให้คะแนนผลงาน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน) ผลการประเมินผลงานของนักศึกษาดังตารางที่ 6.5

ตารางที่ 6.5 ผลการประเมินผลงานของนักศึกษา

มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา วารสารศาสตร์ผู้รู้สารสนเทศประเมินแหล่ง สารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ		คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย ที่ได้	หมายเหตุ
1	นักศึกษาเลือกใช้แหล่งสารสนเทศและ สารสนเทศที่สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับการ ทำงานที่ได้รับมอบหมาย	10	8.80	นักศึกษาเลือกใช้สารสนเทศที่ มีเนื้อหากว้างหรือแคบเกินไป ในบางรายการ
2	นักศึกษาเลือกใช้แหล่งสารสนเทศและ สารสนเทศที่น่าเชื่อถือ	10	9.20	นักศึกษาเลือกใช้สารสนเทศที่ เก่าเกินไปในบางรายการ
3	นักศึกษาเลือกใช้แหล่งสารสนเทศและ สารสนเทศที่มีความถูกต้อง เพื่อการทำงานที่ได้รับ มอบหมาย	10	9.80	นักศึกษาเลือกใช้สารสนเทศ จากเว็บไซต์ที่มีการสะกดคำผิดใน บางรายการ
รวม		30	27.80	มากที่สุด
หมายเหตุ	26 – 30 หมายถึง มากที่สุด 15 – 20 หมายถึง ปานกลาง	21 – 25 หมายถึง มาก ต่ำกว่า 15 หมายถึง น้อย		

จากตารางที่ 6.5 พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์มีคะแนนผลงาน เรื่องการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ โดยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 27.80$) จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อพิจารณารายสมรรถนะหลักพบว่านักศึกษาฯ มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดในการเลือกใช้แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศที่มีความถูกต้องเพื่อการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 9.80$) จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน รองลงมาได้แก่ด้านการเลือกใช้แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 9.20$) และการเลือกใช้แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศที่สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 8.80$) จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน

3.4 ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

- 1) การให้ความสนใจ/ความกระตือรือร้นในการทำงาน นักศึกษามีความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน โดยร่วมกันวิเคราะห์คำสั่งงาน และร่วมมือกันวางโครงเรื่องสคริปต์รายการ
- 2) การแสดงความคิดเห็น นักศึกษาทุกคนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการวิเคราะห์งานที่ได้รับมอบหมายและเลือกแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศเพื่อการทำงานที่ได้รับมอบหมาย
- 3) การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นักศึกษายอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม และหาเหตุผลมาสนับสนุน ในกรณีที่ไม่เห็นด้วยใช้วิธีการชี้แจงให้สมาชิกกลุ่มได้ทราบ และสอบถามความคิดเห็นจากผู้วิจัย/ผู้สอน
- 4) การแบ่งหน้าที่ นักศึกษามีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน ได้แก่ ผู้เขียนสคริปต์ ผู้ประเมินเว็บไซต์ โดยมอบหมายให้สมาชิกกลุ่ม 1 คนประเมินเว็บไซต์ 1 รายการ
- 5) การวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ นักศึกษามีการแบ่งงานกันทำเพื่อให้ทำงานให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
- 6) การมีส่วนร่วมในการทำงาน สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบ ได้แก่ การเขียนสคริปต์ การสืบค้นสารสนเทศ และการประเมินเว็บไซต์ รวมถึงการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
- 7) การใช้ทักษะในการคิดวิเคราะห์ นักศึกษาใช้ทักษะในการคิดวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจงานที่ได้รับมอบหมาย การวางโครงเรื่องสคริปต์รายการ และการประเมินเว็บไซต์โดยใช้หลักเกณฑ์ตามที่ได้รับฟังบรรยาย
- 8) การใช้เวลา นักศึกษาสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้แล้วเสร็จได้ตามเวลาที่กำหนด เนื่องจากมีการแบ่งหน้าที่และมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีวิทยากรคอยแจ้งเตือนเรื่องการจัดการเวลา

บทที่ 7

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย เพื่อศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี สรุปการวิจัยดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 สรุปผลการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน 13 สมรรถนะหลัก 32 สมรรถนะย่อย ซึ่งมีประเด็นเหมือนและต่างกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา และมาตรฐานสาขาวารสารศาสตร์ ดังนี้

1.1.1 มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์
ในประเทศไทยมีประเด็นที่เหมือนกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและวิชาชีพวารสารศาสตร์ที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา ในประเด็นการเริ่มต้นที่กำหนดความต้องการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ การให้ความสำคัญกับการสืบค้น การจัดระบบ การประเมิน การผลิตสารสนเทศให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย และการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพ

ประเด็นที่แตกต่างคือจำนวนสมรรถนะหลักและสมรรถนะรองของมาตรฐานการรู้สารสนเทศทั้ง 2 มาตรฐานแตกต่างกัน มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา มี 5 มาตรฐาน ส่วนมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทยมี 6 มาตรฐาน โดยจำแนกมาตรฐานด้านกฎหมายออกจากด้านจริยธรรม

ด้านการประเมินสารสนเทศ มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ในประเทศไทย ให้ความสำคัญกับการประเมินแหล่งสารสนเทศ แล้วจึงประเมินสารสนเทศ โดยการประเมินต้องเป็นไปอย่างมีวิจรรย์ญาณ และด้านการผลิตสารสนเทศ มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ในประเทศไทย ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อผลิตและนำเสนอเรื่อง

1.1.2 มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย มีประเด็นที่เหมือนกับมาตรฐานการรับรองหลักสูตรวารสารศาสตร์ ประกาศโดยสภาการรับรองการศึกษาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สหรัฐอเมริกา (Association for Education in Journalism and Mass Communication: ACEJMC) กำหนดสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ประกอบด้วย การประเมินสารสนเทศด้วยวิธีการที่เหมาะสมเพื่อการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์ ความเข้าใจในแนวคิดและประยุกต์ทฤษฎีการใช้นำเสนอภาพและสารสนเทศ ประยุกต์เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจเรื่องดิจิทัล เข้าใจและประยุกต์หลักและกฎหมายเสรีภาพในการพูดและการพิมพ์

1.1.3 มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย มีประเด็นที่เหมือนกับข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2559 ได้แก่ การนำเสนอสารสนเทศอย่างถูกต้องโดยการตรวจสอบและไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระหรือสอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว ความเที่ยงตรงและมีอิสระ โดยละเว้นการนำเสนอข่าวด้วยความลำเอียงหรืออคติ ละเว้นอามิสสินจ้างและประโยชน์ทับซ้อน ไม่นำเสนอโฆษณาแอบแฝง การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลโดยไม่เสนอข่าวอย่างเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มาบอกที่มาของข้อความ และการปกปิดแหล่งข่าว โดยปกปิดชื่อและฐานะบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับ เมื่อได้ให้คำมั่นกับแหล่งข่าวนั้นไว้

1.2 ระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

การศึกษาคำเนินการ โดยการพัฒนาแบบทดสอบตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในการวิจัยระยะที่ 1 ได้แบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์แบบเลือกตอบจำนวน 50 ข้อ ครอบคลุม 6 มาตรฐาน 13 สมรรถนะหลัก 32 สมรรถนะย่อย โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.27 – 0.67 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.21 – 0.89 และค่าความเชื่อมั่น 0.83

ผลการศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์มีทักษะการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.20) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 การกำหนดความต้องการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ (ร้อยละ 61.75) มาตรฐานที่ 2 การสืบค้นและจัดระบบสารสนเทศ (ร้อยละ 53.60) มาตรฐานที่ 3 การประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ (ร้อยละ 57.63) และมาตรฐานที่ 4 การใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อผลิตและนำเสนอเรื่อง (ร้อยละ 56.50) และมีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับต่ำ 2 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานที่ 5 การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและนำเสนอเรื่องโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ (ร้อยละ 43.75) และ มาตรฐานที่ 6 การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและนำเสนอเรื่องได้อย่างถูกต้องกฎหมาย (ร้อยละ 45.88)

1.3 แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่าพีซีไอ โมเดล (Participative management, Collaboration, Integrative information literacy development strategy: PCI model) มีองค์ประกอบดังนี้

1.3.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

1) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีบทบาทในการบูรณาการนโยบายและจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

2) มหาวิทยาลัย ประกอบด้วยผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย คณะนิเทศศาสตร์ และภาควิชาวารสารศาสตร์ คณะกรรมการประจำหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์ และคณะกรรมการและอาจารย์หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีบทบาทในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ดังนี้

(1) คณะนิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ภาควิชาวารสารศาสตร์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือผู้บริหาร มีบทบาทในการบูรณาการนโยบายและจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เช่น จัดพื้นที่การเรียนรู้ที่คณะและการจัดบริการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

(2) หลักสูตรวารสารศาสตร์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือคณะกรรมการและอาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีบทบาทในการจัดการการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ โดยอาจเปิดสอนเป็นรายวิชาหรือบูรณาการเนื้อหาการรู้สารสนเทศในรายวิชาหลักสูตรวารสารศาสตร์ และการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

(3) ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารห้องสมุดมีบทบาทในการบูรณาการนโยบายและจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ บรรณารักษ์มีบทบาทในการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และจัดบริการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง บรรณารักษ์ประสานงานมีบทบาทในการร่วมมือกับอาจารย์เพื่อสอนเนื้อหาการรู้สารสนเทศและจัดบริการและกิจกรรมการรู้สารสนเทศสาขาวารสารศาสตร์

(4) หน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ เช่น สำนักบริการคอมพิวเตอร์ สำนักกิจการนักศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือนักวิชาการและนักกิจการนักศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และการจัดบริการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดอบรมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ

(3) องค์กรวิชาชีพ องค์กรวิชาชีพในสาขานิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ผู้ประกอบการด้านสื่อ และนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้และฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ

(4) ภาคประชาสังคม มีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของสื่อที่เป็นไปตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีให้กับนักศึกษา

1.3.2 กระบวนการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหาร อาจารย์ บรรณารักษ์ นักวิชาการ และนักกิจการนักศึกษามีส่วนร่วมในการบูรณาการการรู้สารสนเทศกับนโยบายหรือเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัย การสร้างทีมงานเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้อง การกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานด้านการรู้สารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

2) ความร่วมมือ อาจารย์ บรรณารักษ์ นักวิชาการ นักกิจการนักศึกษา และนักวิชาชีพร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรวารสารศาสตร์และบูรณาการเนื้อหาความรู้สารสนเทศ การจัดการการเรียนการสอน การจัดการบริการและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศ ร่วมสร้างวัฒนธรรมสารสนเทศ และการสร้างเครือข่ายการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

3) กลยุทธ์เชิงบูรณาการการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษา โดยการบูรณาการการเรียนรู้สารสนเทศกับการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

(1) อาจารย์และบรรณารักษ์สอนการเรียนรู้สารสนเทศโดยบูรณาการในรายวิชาของหลักสูตรวารสารศาสตร์ ใช้วิธีสอนแบบกรณีศึกษาและมอบหมายงานให้นักศึกษาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และใช้สื่อการสอนแบบออนไลน์

(2) นักวิชาการและนักกิจการนักศึกษาพัฒนากิจกรรมการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา โดยการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ การฝึกอบรมเรื่องการทำหนังสือและสารสนเทศ การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีจริยธรรม

(3) องค์กรวิชาชีพด้านวารสารศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ พัฒนากิจกรรมการพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

1.4 ผลการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษา ด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ โดยการบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้สารสนเทศในรายวิชาหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์พบว่า นักศึกษามีคะแนนทดสอบการเรียนรู้สารสนเทศหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีคะแนนการประเมินผลงานในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่าแผนการสอนบทเรียน และกิจกรรมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ด้านการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ นำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ได้ โดยมีผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรมในระดับมาก และผลการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาพบว่า การมอบหมายงานให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการเรียนรู้สารสนเทศด้วยตนเอง ช่วยฝึกการวางแผนการทำงานและการทำงานอย่างเป็นระบบ กล่าวคือนักศึกษาได้ร่วมกันวางแผนและแบ่งงานกันทำเพื่อให้งานแล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด

นอกจากนี้ยังช่วยฝึกการทำงานเป็นทีมเนื่องจากนักศึกษาต้องร่วมกันวางโครงเรื่องสคริปต์รายการ สืบค้นสารสนเทศ ประเมินเว็บไซต์ และใช้สารสนเทศในการเขียนสคริปต์รายการ

2. อภิปรายผล

งานวิจัยนี้พัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา วารสารศาสตร์ ศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ อภิปรายผลการวิจัยในประเด็นสำคัญ ดังนี้

2.1 มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

2.1.1 การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา วารสารศาสตร์ในประเทศไทยเป็นไปอย่างมีระบบตามกระบวนการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ สังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาและ มาตรฐานวิชาชีพวารสารศาสตร์ การสัมภาษณ์และการตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิสาขาสารสนเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ และสาขาวารสารศาสตร์ โดยนำความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิไปคำนวณค่า ดัชนีความสอดคล้อง รวมถึงเป็นไปตามกระบวนการพัฒนามาตรฐานของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัย และวิจัย สหรัฐอเมริกา ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของมาตรฐาน การสำรวจ มาตรฐานที่มีปัจจุบัน การตรวจสอบร่างมาตรฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการ ปรับปรุงมาตรฐานตามข้อเสนอแนะ (Association of College & Research Libraries, n.d.)

2.1.2 สาระสำคัญของมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา วารสารศาสตร์ในประเทศไทย สอดคล้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ มาตรฐานสาขาวารสาร ศาสตร์/นิเทศศาสตร์ และมาตรฐานการศึกษา ดังนี้

1) มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาและนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ ที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ได้แก่ การระบุแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ การค้นหาสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ จริยธรรมสารสนเทศ และกฎหมายสารสนเทศ (Associate of College & Research Libraries, 2011) แต่มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน เนื่องจากจำแนกกฎหมายออกจากมาตรฐานจริยธรรม เพราะเป็นประเด็นที่สำคัญและมีรายละเอียดมาก ได้แก่ ความเป็นส่วนตัว สิทธิมนุษยชน กฎหมายลิขสิทธิ์ การใช้งานโดยธรรม และทรัพย์สินทางปัญญา

2) มาตรฐานสาขาวารสารศาสตร์ มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย มาตรฐานที่ 3 การประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ และสมรรถนะที่ 4.2 การใช้สารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอเรื่องได้ สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสื่อ สอดคล้องกับมาตรฐานการรับรองหลักสูตรวารสารศาสตร์ที่กำหนดโดยสภาการรับรองการศึกษาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สหรัฐอเมริกา (Association for Education in Journalism and Mass Communication: ACEJMC) ซึ่งกำหนดไว้ว่าหลักสูตรวารสารศาสตร์ต้องสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการใช้และนำเสนอสารสนเทศ รวมถึงสามารถศึกษาค้นคว้าและประเมินสารสนเทศที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้วยวิธีการที่เหมาะสม (Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communications, 2015)

มาตรฐานที่ 4 การผลิตและนำเสนอเรื่องโดยใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับผลการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลที่พบว่า ความสามารถในการออกแบบและสร้างอินโฟกราฟิกและการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัล (กฤษฎา ทวีศักดิ์ศรี, 2557) และสมรรถนะที่ 4.1 การสังเคราะห์สารสนเทศที่มีอยู่เดิมและบูรณาการสารสนเทศที่ได้มาใหม่ สอดคล้องกับผลการสำรวจของฟินเบิร์กและคลินจ์ (Finberg & Klinge, 2014) ที่พบว่า ความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก การตีความข้อมูลสถิติและกราฟิก การค้นหาข่าว และการตรวจสอบแหล่งข่าวเป็นทักษะที่จำเป็นของนักวารสารศาสตร์

มาตรฐานที่ 5 การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและเผยแพร่เรื่องโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สอดคล้องกับข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2559 ที่กำหนดให้นักวารสารศาสตร์ต้องนำเสนอข่าวอย่างถูกต้องและเป็นจริงโดยตรวจสอบเนื้อหาข่าว ไม่แต่งเติมสาระของข่าว นำเสนอข่าวด้วยความเที่ยงตรง ไม่ลำเอียงหรือมีอคติ การปกปิดแหล่งข่าวโดยปกปิดชื่อหรือฐานะของแหล่งข่าวเมื่อได้ให้คำมั่นไว้กับแหล่งข่าว การแยกแยะข้อเท็จจริงจากความคิดเห็นโดยไม่สอดแทรกข้อคิดเห็นลงในข่าว การงดเว้นการรับอามิสสินจ้างหรือประโยชน์ทับซ้อน การได้มาซึ่งข้อมูลโดยไม่ละเมิดโดยบอกที่มาของข้อมูล (สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, 2559)

3) มาตรฐานการศึกษา มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552 ประกาศโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสามารถประเมินข้อมูล แนวคิด และหลักฐานใหม่ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอ ข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ เลือกใช้รูปแบบในการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกัน ใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและดำเนินงานด้วยตนเอง สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพ และแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมจริยธรรม

2.2 แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพสามารถวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ได้ครอบคลุมมาตรฐานที่กำหนด 6 ด้าน เนื่องจากมีกระบวนการพัฒนาแบบทดสอบอย่างเป็นระบบและมีการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบตามขั้นตอนการพัฒนาแบบทดสอบ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการใช้แบบทดสอบ การจัดทำผังหรือพิมพ์เขียวแบบทดสอบ การจัดทำร่างแบบทดสอบตามผังข้อสอบ และการตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบ สอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาแบบทดสอบอย่างเป็นระบบของ Downing & Haladyna (2006) ประกอบด้วยการวางแผนเพื่อกำหนดรายละเอียดของแบบทดสอบ การกำหนดเนื้อหาแบบทดสอบ การพัฒนาผังข้อสอบ การพัฒนาข้อสอบรายข้อ การคัดเลือกข้อสอบ การจัดพิมพ์ การบริหารข้อสอบตามมาตรฐาน และการตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบ

การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบที่พัฒนาขึ้นดำเนินการโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาการหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ สอดคล้องตามหลักการพัฒนาแบบทดสอบแบบเลือกตอบ (Neely & Ferguson, 2006) และสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบโดยการหาค่าความตรง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Beile, n.d.; Cameron, Wise, & Lottridge, 2007; The Center for Assessment & Research Studies, Madison Assessment, 2014; O'Neil, 2005; Podgornik, Dolničar, Šorgo, & Bartol, 2016; The Project SAILS Information Literacy Assessment, 2017)

2.3 ระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์มีทักษะการรู้สารสนเทศโดยรวมในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีนักศึกษาสาขานิเทศศาสตร์ เทคโนโลยีการสื่อสารมวลชน และวิทยาการสื่อสารมวลชนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศโดยรวมในระดับปานกลาง (จันทร์ฉาย วีระชาติ, 2555; มุจรินทร์ ผลกล้า, 2549; อังคณา แวซอเหาะ และสุธาทิพย์ เกียรติวานิช, 2553) แต่ไม่สอดคล้องกับผลการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์ที่ผ่านการรับรองจากสภาการรับรองการศึกษาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สหรัฐอเมริกาที่พบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นที่เห็นว่านักศึกษาไม่มีทักษะการรู้สารสนเทศที่สอดคล้องตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย (Singh, 2005) ทั้งนี้เนื่องมาจากวิธีการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาแตกต่างกันคือการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในงานวิจัยนี้ใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริง (Oakleaf, 2008) ส่วนงานวิจัยอื่น ๆ ใช้การสอบถามความคิดเห็นจากอาจารย์ผู้สอน การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษาจากแบบบันทึก และการใช้คำถามแบบปลายเปิด ผลการศึกษาจึงอาจขึ้นอยู่กับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างหรือทัศนคติของผู้วิจัย อย่างไรก็ตามมีผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษาวารสารศาสตร์มีทักษะการรู้สารสนเทศที่สูงขึ้นเมื่อศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น หรือเมื่อได้เรียนรายวิชาที่มีการบูรณาการเนื้อหาและกิจกรรมด้านการรู้สารสนเทศ (Brown & Wilson, 2010; MacMillan, 2009; Singh, 2005)

2.4 แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

การรู้สารสนเทศเป็นทักษะที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์ แต่ผลการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์มีทักษะการรู้สารสนเทศโดยรวมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายมาตรฐานพบว่านักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง 3 ด้านและระดับต่ำ 2 ด้าน จึงควรได้รับการพัฒนาให้มีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับที่สูงขึ้นทั้งโดยรวมและรายมาตรฐาน

แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นเป็นไปตามกระบวนการวิจัย อาจารย์ นักวิชาการ นักวิชาชีพวารสารศาสตร์ นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ได้ เนื่องจากได้ผ่านกระบวนการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และการรู้สารสนเทศกับวิชาชีพวารสารศาสตร์ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวารสารศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ และบรรณารักษศาสตร์ การสนทนากลุ่มเพื่อรับรองร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ และการนำแนวทางฯ ไปทดลองใช้ ทั้งนี้การนำแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ไปใช้ต้องคำนึงถึงเงื่อนไขคือผู้นำไปใช้ ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์ อาจารย์หมวดวิชาศึกษาทั่วไป บรรณารักษ์ นักวิชาการ นักกิจกรรมนักศึกษา และนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ ที่จะนำแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ไปใช้ ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ

องค์ประกอบของแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ อภิปรายได้ดังนี้

1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกลุ่มมหาวิทยาลัย ได้แก่ ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย ผู้บริหารระดับคณะนิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์ ผู้บริหารและผู้สอนภาควิชา/หลักสูตรวารสารศาสตร์ ผู้บริหารและบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอนอื่น ๆ ร่วมมือกันบูรณาการการรู้สารสนเทศกับนโยบายหรือแผนงานของหน่วยงาน และบูรณาการการรู้สารสนเทศกับการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ เนื่องจากการรู้สารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งของทักษะทางวิชาการที่ช่วยส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองของนักศึกษา จึงสามารถบูรณาการเข้าด้วยกันได้ เพื่อให้ศึกษามีทักษะแบบองค์รวม (Horton, 2012)

2) ความร่วมมือ อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์ ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา นักวิชาการ นักกิจกรรมนักศึกษา และนักวิชาชีพ ร่วมมือกันจัดบริการและกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ตามความเชี่ยวชาญของแต่ละฝ่าย เช่น อาจารย์มอบหมายงานที่นักศึกษาต้องใช้สารสนเทศ โดยมีบรรณารักษ์สอนเรื่องการสืบค้นและการประเมินสารสนเทศเพื่อการทำงานที่ได้รับมอบหมาย (Saunders, 2011) การทดลองบูรณาการการรู้สารสนเทศในรายวิชาของหลักสูตรวารสารศาสตร์ โดยความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์

พบว่า ช่วยให้นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศที่สูงขึ้น และรู้จักการใช้แหล่งสารสนเทศในสาขาวารสารศาสตร์มากขึ้น (Field and MacMillan, 2011)

3) กลยุทธ์เชิงบูรณาการการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกลุ่มมหาวิทยาลัยควรจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการรู้สารสนเทศในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรวารสารศาสตร์ โดยบรรณารักษ์ นักวิชาการ และนักวิชาชีพ จัดกิจกรรมบูรณาการการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา เช่น ฝึกอบรมการใช้สารสนเทศในการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์ มีผลการวิจัยการบูรณาการการรู้สารสนเทศกับรายวิชาในหลักสูตรวารสารศาสตร์ โดยบรรณารักษ์ร่วมมือกับผู้สอนบูรณาการการรู้สารสนเทศกับการทำโครงการของนักศึกษาพบว่า นักศึกษามีทักษะการรู้สูงขึ้นเมื่อศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น และรู้จักและใช้แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศเฉพาะทางเพื่อการทำโครงการที่ได้รับมอบหมาย (MacMillan, 2014)

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

3.1.1 ด้านมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์
สถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิชาชีพด้านวารสารศาสตร์ นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นกรอบการประเมินและพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาตามสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อย การนำไปใช้อาจนำไปใช้โดยรวมหรือนำไปใช้เป็นรายมาตรฐาน

3.1.2 ด้านระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

1) สถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิชาชีพด้านวารสารศาสตร์ นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ไปใช้ในการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ได้ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยใช้วิธีการคำนวณคะแนนและการแปลความหมายระดับคะแนนเช่นเดียวกับการวิจัยนี้

2) อาจารย์ควรบูรณาการเนื้อหาการรู้สารสนเทศในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรวารสารศาสตร์ เช่น วิชาวิจัย วิชาการเขียนข่าว และมอบหมายงานให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าสารสนเทศด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้านให้สูงขึ้น และควรมีการประเมินทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาด้วย

วิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การประเมินจากผลงานของนักศึกษา การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา และการทดสอบด้วยแบบทดสอบ

3) อาจารย์ควรสอดแทรกเนื้อหาด้านจริยธรรมและกฎหมายสารสนเทศในการเรียนการสอนทุกรายวิชาในหลักสูตร อย่างน้อย 1 บทในทุกรายวิชา และใช้วิธีการสอนแบบกรณีศึกษา เนื่องจากช่วยดึงดูดความสนใจของนักศึกษามากกว่าการเรียนเนื้อหาเกณฑ์จริยธรรมหรือตัวบทกฎหมาย

3.1.3 ด้านแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

1) หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรนำแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ไปใช้ตามบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) กระทรวงศึกษาธิการควรบูรณาการคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ได้แก่ การประเมินสารสนเทศ การใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกฎหมาย เป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

(2) คณะกรรมการหลักสูตรวารสารศาสตร์ควรบูรณาการทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ได้แก่ การประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ การใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศในการผลิตและนำเสนอเรื่อง การผลิตและเผยแพร่เรื่องโดยยึดหลักจริยธรรม กฎหมาย และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ เป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตวารสารศาสตร์

(3) ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จากผลการศึกษาที่พบว่าแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ประกอบด้วยความร่วมมือและกลยุทธ์เชิงการบูรณาการการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรร่วมมือกับอาจารย์ในการบูรณาการรู้สารสนเทศในหลักสูตรวารสารศาสตร์ โดยร่วมมือตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนรู้ การมอบหมายและการออกแบบกิจกรรมการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ และการวัดและประเมินผล ด้านการสอนควรแบ่งงานสอนตามความเชี่ยวชาญ ได้แก่ อาจารย์เน้นเนื้อหาในวิชา บรรณารักษ์แนะนำแหล่งสารสนเทศการสืบค้นสารสนเทศ และการประเมินสารสนเทศ โดยเน้นสารสนเทศเฉพาะสาขา หรือสารสนเทศเพื่อการทำงานที่ได้รับมอบหมาย

4) องค์กรสื่อควรกำหนดให้คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ได้แก่ การประเมินสารสนเทศ การใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกฎหมาย เป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะในวิชาชีพ

2) ควรมีการเผยแพร่ความรู้ด้านการรู้สารสนเทศให้กับอาจารย์สาขาวารสารศาสตร์ โดยการจัดสัมมนาหรือจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้สอนถึงแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ด้านการศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

ควรศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมินจากผลงาน การประเมินจากแบบบันทึกพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา หรือใช้หลายวิธีผสมผสานกัน

3.2.2 ด้านการพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

1) ควรศึกษาและพัฒนาคู่มือและชุดฝึกอบรมการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางและใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

2) ควรมีการศึกษาค้นคว้าความต้องการในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ โดยการสอบถามความคิดเห็นจากนักศึกษา เพื่อให้ทราบความต้องการที่แท้จริง และเพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนการสอน การจัดบริการและกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

บรรณานุกรม

- กชพร ศรีพรรณ. (2554). การพัฒนาแบบทดสอบมาตรฐานวัดทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับ
นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. *วารสารมนุษยศาสตร์สาร*, 12(2), 106 – 112.
- กมลรัตน์ สุขมาก. (2547). การรู้สารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.). ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงาน. สืบค้นจาก
<http://www.moe.go.th/moe/th/office/index.php?SystemModuleKey=office>.
- กฤษฎา ทวีศักดิ์ศรี. (2557). การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานนักสื่อสารมวลชนดิจิทัล
เพื่อส่งเสริมการสอนสาขานิเทศศาสตร์ในมหาวิทยาลัยไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ดุขฎิบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ,
กรุงเทพฯ.
- จันทร์ฉาย วีระชาติ. (2555). ปัจจัยการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- จารุณี สุปิยะเจริญ. (2550). การรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสาร
มนุษยศาสตร์*, 17(1), 41 - 57.
- จิตชญา กรสันเทียะ และกันยรัตน์ เคียวเช่น. (2556). ปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน
การรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
วารสารสารสนเทศศาสตร์, 31(2), 1 - 22.
- ชุติมา สัจจามันท์. (2550). การรู้สารสนเทศ: การสอนและการวิจัย. *วารสารห้องสมุด*, 51(2), 27 – 45.
- _____. (2554). รายงานการวิจัยการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนา
นักเรียนไทยให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2555). รายงานการวิจัยการพัฒนาตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2559). การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล: ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราชกับมหาวิทยาลัยเปิดประเทศญี่ปุ่น. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 33(2), 44 – 58.

- ชูชีพ มามาก. (2553). *การรู้สารสนเทศทางธุรกิจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.*
- ฐิติ คำหอมกุล และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ. (2555). การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษา ในห้องสมุดมหาวิทยาลัย. *วารสารบรรณารักษศาสตร์. 32(1), 29 - 40.*
- ฐิตียา เนตรวงษ์ บรรพต พิจิตรกำเนิด และพิริยะ กิมาลี. (2556). การพัฒนาการรู้สารสนเทศด้วย วิธีการเรียนรู้แบบผสมผสานและใช้แหล่งข้อมูลเป็นหลักในการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. *Proceedings งานประชุมวิชาการนิเทศศาสตร์และ สารสนเทศศาสตร์แห่งชาติ. (หน้า 63 – 82). กรุงเทพฯ.*
- ดวงกมล อุ่ณจิต. (2547). *การประเมินการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ดิชิตชัย เมตตาริกานนท์ และอรุณ บัณฑิตย์. (2554). การรู้สารสนเทศและการบูรณาการสู่การ สอนของอาจารย์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 37(1), 71 - 84.*
- เดชดนัย ชัยอุดม ฤทัยชนนี สิทธิชัย และอิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ. (2556). การแสวงหาสารสนเทศ เพื่อการศึกษาและการรู้สารสนเทศมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศ ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. *วารสาร มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 5(1), 79 - 92.*
- เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง. (2554). *การบูรณาการการรู้สารสนเทศในกระบวนการเรียนการสอน รายวิชาศึกษาทั่วไปหลักสูตรระดับปริญญาตรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.*
- เทียนทิพย์ เดียวกี. (2559). จริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อในการนำเสนอข่าวยุคดิจิทัล. *วารสาร การสื่อสารและการจัดการ นิต้า, 2(2), 125 – 143.*
- ธาม เชื้อสถาปนศิริ. (2559). ภูมิทัศน์สื่อโลกกับวิกฤตการณ์รายงานข่าวในยุคดิจิทัล. ใน สมาคม นักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย. *ชมรมนักข่าวสายเทคโนโลยีสารสนเทศ. หนังสือรายงานประจำปี 2558 – 2559. กรุงเทพฯ: สมาคม.*
- _____. (2559). สื่อมวลชนมืออาชีพในยุคสังคมสารสนเทศดิจิทัล. ใน สภาการหนังสือพิมพ์ แห่งชาติ. *สื่อมืออาชีพในยุคสงครามออนไลน์: 19 ปีสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ. (รายงานประจำปี). กรุงเทพฯ: สภา.*

- นิคม ถนอมเสียง. (2550). *เอกสารประกอบการอบรมเรื่อง การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม*. สืบค้นจาก https://web.kku.ac.th/nikom/item_relia_validity_2007_u1.pdf.
- นุชรินทร์ ศศิพิบูลย์. (2555). *รายงานการวิจัยการปฏิบัติงานและการศึกษาหลักสูตรวารสารศาสตร์ ในอนาคต*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- น้ำลิน เทียมแก้ว และศุจินันท์ กาศสุ. (2552). *การพัฒนารูปแบบการรู้สารสนเทศของผู้ใช้บริการ ในสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุหพันธ์ กุลวิจิตร. (2554). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. *วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 33(2), 229 - 248.
- ปกาดา เขียวก๊ก. (2547). *การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ
- ประภาส พาวินันท์. (2551). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พวา พันธุ์เมฆา. (2554). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสารสนเทศศาสตร์. ใน ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจนันท์ (บรรณาธิการ). ประมวลสารระชูดวิชาการวิจัยและสถิติประยุกต์ทางสารสนเทศศาสตร์. (หน้า 3-1), (หน้า 3-103). นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*.
- พัฒนาพร เทียมเมือง. (2555) *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์.
- ภมร ดรุธ. (2559). *การพัฒนากรอบสมรรถนะการรู้สารสนเทศด้านสุขภาพของนักวิชาการสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในประเทศไทย*. *วารสารควบคุมโรค*, (42)1, 67 – 78.
- ภนิดา แก้วมณี. (2552). *การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- มยุรี ยาวิลาศ. (2553). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพายัพ. (ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- มาลี บุญศิริพันธ์. (2550). *วารสารศาสตร์เบื้องต้น: ปรัชญาและแนวคิด*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มูจลินทร์ ผลกล้า. (2549). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ปัตตานี.
- ยุพาวดี เจริญรัมย์. (2554). *แบบจำลองการพัฒนาการรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- รัตนะ อินจ้อย. (2556). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*. อุดรดิตถ์: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- วนุชชิตา สุภักวินิช. (2547). *การบูรณาการการรู้สารสนเทศในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตกาฬสินธุ์*. (รายงานการศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- แหวดดา เตชาทวิวรรณ. (2551). *การบูรณาการการรู้สารสนเทศในระบบจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.
- ศลิษา เลี่ยมสุวรรณ. (2555). *การเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศและการรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัย : กรณีศึกษานักศึกษา ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ศศิญา วิจิตรจามรี. (2545). *การสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ดา จันทร์ประเสริฐ กุลธิดา ท้วมสุข และ เต๋นพงษ์ สุดภักดี. (2554). *สื่อการสอนรายวิชาต้นแบบระบบ e - learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. *วารสารสารสนเทศศาสตร์*, 29(2), 9 - 27.
- สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ. (2559). *ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2559*. สืบค้นจาก <http://www.presscouncil.or.th>.

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและสภาวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ไทย. (2553). *แนวปฏิบัติเรื่องการ
ใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อสารมวลชน พ.ศ. 2553*. สืบค้นจาก

[http://www.tja.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=2244:-
2553&catid=3:media-law&Itemid=7](http://www.tja.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=2244:-2553&catid=3:media-law&Itemid=7).

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, สมาคมนักข่าว

นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, และสมาคม
ผู้ผลิตข่าวออนไลน์. (2559). *แนวปฏิบัติที่ได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าว
ของสื่อมวลชน โดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกเป็น
ข่าว*. สืบค้นจาก <http://www.tja.or.th>.

สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์. (2559). *กิจกรรม Road Show แนะนำ โครงการอบรมผู้ผลิตข่าวดิจิทัล
รุ่นเยาว์ รุ่นที่ 2*. สืบค้น จาก <http://www.sonp.or.th>.

สังจรรย์ ศิริชัย. (2552). *การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

สายฝน นุชา และคณะ. (2550). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคล. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลพระนคร*.

สาริณี อำนวยวงศ์. (2555). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา*

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

สุดาวดี ศรีสุดดา. (2549). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*

(ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

สุพิศ บายคายลม. (2550). *การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*

วิทยาเขตศรีราชา. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุพิศ ศิริรัตน์. (2554). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสงขลา. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

สิริชัย แสงสุวรรณ. (2559). *พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. (การ
ค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

- _____. (2556). *แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559)*.
กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- _____. (2556). *นักศึกษารวมปีการศึกษา 2556: จำแนกตามสถาบัน/กลุ่มสถาบัน/เพศ/ระดับการศึกษา/คณะ/ชื่อสาขาวิชา/กลุ่มสาขาวิชาของ UNESCO*. สืบค้นจาก
<http://www.info.mua.go.th/information/index.php>.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552*. สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/users/tqfhed/news/FilesNews/FilesNews3/News328072552.pdf>
- _____. (2556). *แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559)*. สืบค้นจาก www.mua.go.th/users/bpp/developplan/download/.../PlanHEdu11_2555-2559.pdf
- _____. (ม.ป.ป.). *พันธกิจ (mission)*. สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/ohec/vision.html>.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2557). *คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์*. สืบค้นจาก
http://www.tja.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=3536:2014-06-17-03-55-24&catid=3:media-law&Itemid=7
- _____. (2558). *บทสรุปผู้บริหาร พฤติกรรมการบริโภคสื่อ (Media Consumption) ของไทย*. สืบค้นจาก <https://broadcast.nbt.go.th/data/academic/file/58100000002.pdf>.
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน (ม.ป.ป.) *มาตรฐาน: ข้อมูลทั่วไป*. สืบค้นจาก <http://app.tisi.go.th/standardization/index.html>
- หนูไกร บุตตะวงษ์. (2549). *มาตรฐาน ตัวบ่งชี้และลักษณะการรู้สารสนเทศ: เทคนิคเคลฟาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อรุณลักษณ์ รัตนพันธุ์. (2555). การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. *วารสารสารสนเทศศาสตร์*. (30), 1, 1 - 18.
- อังคณา แวซอเหาะ และสุชาติพิทย์ เกียรติวานิช. (2553). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. กรุงเทพฯ: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- อารีย์ เพชรหวน. (2553). *ห้องสมุดระดับอุดมศึกษากับการรู้สารสนเทศ*. *วารสารวิชาการวิทยาลัยเซาท์อีสต์บางกอก*. 7(10), 34 - 42.

- เอกพล เขียวถาวร และจิตติชัย อัญญาวัชร. (2557). ภูมิทัศน์สื่อคอนเวอร์เจนซ์. ใน สุภารัตน์ ดิษยวรรณนะ จันทราววัฒนกุล และ จักรกฤษ เพิ่มพูล บรรณาธิการ *หลักและแนวคิดวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์* (หน้า 9 – 14). กรุงเทพฯ: สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย.
- Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communications. (2015). *Journalism and mass communications accreditation*. Retrieved from http://www2.ku.edu/~acejmc/BREAKING/2015_ACEJMC_Publication.pdf.
- Aida, H. (2015, 18 June). Professor of School of Global Studies and Collaboration, Aoyama Gakuin University, Japan [interview].
- Allan, S., ed. (2010). *The Routledge companion to news and journalism*. Abingdon England: Routledge.
- Association of College & Research Libraries. (n.d.). *Chapter 14: Standards, guidelines, and frameworks*. Retrieved from <http://www.ala.org/acrl/resources/policies/chapter14>.
- _____. (2000). *Information literacy competency standards for higher education*. Retrieved from <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency>.
- _____. (2011). *Information literacy competency standards for journalism students and professionals*. Retrieved from http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/standards/il_journalism.pdf.
- _____. (2013). *Introduction to information literacy*. Retrieved from <http://www.ala.org/acrl/issues/infolit/overview/intro>.
- _____. (2016). *Framework for information literacy for higher education*. Retrieved from http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/issues/infolit/Framework_ILHE.p
- Attard, A. (2010). *Student centered learning: An insight into theory and practice*. Bucharest: The European Students' Union.
- Australian and New Zealand Institute for Information Literacy. (2004). *Australian and New Zealand Information Literacy Framework : principles, standards and practice*. 2 nd ed. Adelaide: Australian and New Zealand Institute for Information Literacy.
- Banks, M. (2013). Time for a paradigm shift: The new ACRL information literacy competency standards for higher education *communications in information literacy*. 7(2), 184 - 188.

- Barnas, F., & White, T. (2010). *Broadcast news writing, reporting, and producing*. (5th ed). Focal Press: n.p.
- Barnhurst, K. G. & Nerone, J. (2009). Journalism history. In Wahl-Jorgensen, Karin and Hanitzsch, T., (Eds.) *The Handbook of journalism studies*. (pp. 7 – 28). New York: Routledge.
- Beile, P. (n.d.). *Measuring information literacy skills in education: Development and validation of a standards-based assessment scale*. Saarbrücken: VDM Verlag Dr. Müller.
- Bornstein, J. (2003). *Journalism students and information competencies*. Retrieved from <http://www.questia.com/library/journal/1G1-111848849/journalism-students-and-information-competencies>.
- Bowen, J. (n.d.). *Differences between law and ethics*. Retrieved from <http://principalsguide.org/differences-between-law-and-ethics/>
- Bowman, L. (2016, January 7). Head of Discipline of Journalism, Media & Communication, Creative Industries Faculty, Queensland University of Technology [Interview].
- Brown C. P., & Kingsley-Wilson, B. (2010). Assessing organically: turning an assignment into an assessment. *Reference Services Review*, 38(4), 536-556. Retrieved from <https://doi.org/10.1108/00907321011090719>.
- Burgh, H. de. (2005). *Making journalists : diverse models, global issues*. London : Routledge.
- Burkhardt, G. (2003). *enGauge 21st century skills: literacy in the digital Age*. Retrieved from <http://pict.sdsu.edu/engauge21st.pdf>.
- Burn, L. S. (2013). *Understanding journalism*. 2nd ed. SAGE: Los Angeles
- Cameron, L., Wise, S. L., & Lottridge, S. M. (2007). The development and validation of the information literacy test. *College & Research Libraries*, 68(3), 229 – 236.
- Carbo, T. (2013). Conceptual relationship of information literacy and media literacy: Consideration within the broader media literacy and meta literacy Framework In *Conceptual Relationship of Information Literacy and Media Literacy in Knowledge Societies* (pp. 92 - 101). Paris: UNESCO.
- Center for Assessment & Research Studies, Madison Assessment. (2014). *Information Literacy Test: Test manual*. Retrieved from <https://www.madisonassessment.com/>

- Coleman R. (2009). Agenda setting. In Wahl-Jorgensen, Karin and Hanitzsch, Thomas (Eds.) *The Handbook of Journalism Studies* (pp. 147 – 160). New York: Routledge.
- Corrall, S. (2008). Information literacy strategy development in higher education: An exploratory study. *International Journal of Information Management*. 28, 26–37.
- Courtney, I. (2017). *In an era of fake news, information literacy has a role to play in journalism education in Ireland: An exploratory study of journalism and media faculties and the interactions with their academic libraries*. (Master's thesis). Retrieved from http://esource.dbs.ie/bitstream/handle/10788/3303/msc_courtney_i_2017.pdf?sequence=1
- Curtis, A. (2011). *Journalism/journalism what is it*. Retrieved from <http://www2.uncp.edu/home/acurtis/Courses/ResourcesForCourses/.html>.
- Downing, S.M. & Haladyna, T.M. (2006). *Handbook of test development*. MahWah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates.
- Dubicki, E. (2013). Faculty perceptions of students' information literacy skills competencies. *Journal of Information Literacy*. 7(2), 97-125.
- Educational Testing Service. (2007). *Digital transformation: A Framework for ICT literacy. Canada: Educational Testing Service*. Retrieved from http://www.ets.org/Media/Tests/Information_and_Communication_Technology_Literacy/ictreport.pdf.
- Edwards, V. (2016). *Research skills for Journalists*. London: Routledge.
- Eisenberg, M. & Berkowitz, B. (2000). *Big 6 skills overview*. Retrieved from <http://big6.com/pages/about/big6-skills-overview.php>
- Engelhardt, P.V. (2009). An Introduction to classical test theory as applied to conceptual multiple-choice tests. Retrived November 15, 2017, from <https://www.compadre.org/per/items/detail.cfm?ID=8807>
- European Higher Education Area. (2010). *Student - centred learning*. Retrieved from <http://www.ehea.info/article-details.aspx?ArticleId=147>
- Fain, M. (2011). Assessing information literacy skills development in first year students: A multi-year study. *The Journal of Academic Librarianship*. 37(2), 109–119.

- Field, T. & MacMillan, M. (2011). Toward development of collaborative, comprehensive information literacy and research skills program inside the journalism curriculum. *Journalism & Mass Communication Educator*, 66(2), 176 - 186.
- Finberg, H. and Klinge, L. (2014). Core skills for the future of journalism. Retrieved from www.poynter.org.
- Fleming, C. (2006). *An introduction to journalism*. London: SAGE.
- Foo, S. (2013). Information literacy skills of Humanities, Arts and Social Science tertiary students in Singapore. *Reference & User Services Quarterly*, 53(1), 1 – 14.
- George, C. (2011). Beyond professionalization: A radical broadening of journalism education" *Journalism & Mass Communication Educator*. 66(3), 258 - 267.
- Hallam, G. (2016). *Information and digital literacy: A strategic framework for UQ Library 2016-2020*. Retrieved from https://web.library.uq.edu.au/files/.../UQL_IDL_StatagicFramework.pdf.
- Hashimoto, S. (2015, 21 May). The head of Asahi Journalism School [interview].
- Hervold, K. A. (2010). *Perceptions of partnerships between instructional and librarian faculty to teach undergraduate students*. (Doctoral dissertation). Illinois State University, Illinois.
- Higher College of Technology. The Measurement and Evaluation Center. (n.d.). Test Item Analysis & Decision Making. Retrieved November 15, 2017, from www.hct.ac.ae/content/uploads/MC-item-analysis-handout.pdf.
- Horton, F. W. (2007). *Understanding information literacy: Primer*. Paris: UNESCO.
- _____. (2013). *Overview of information literacy resources worldwide*. Paris: UNESCO.
- Howard, H. (2012). Looking to the future: Developing an academic skills strategy to ensure information literacy thrives in a changing higher education world. *Journal of information literacy*. 6(1), 72-81.
- International Standard Organization. *Standard*. Retrieved from <http://www.iso.org/iso/home/standards.htm>.
- Kaplowitz, J. R. (2014). *Designing information literacy instruction: The teaching tripod approach*. Lanham: Rowman & Littlefield.
- Kershner, J. W. (2009). *The element of news writing*. 2nd. ed. Boston: Pearson.

- Kuban, A. J. & Mulligan, L. M. (2014). Screencats and standards: Connecting an introductory Journalism research courses with information literacy. *Communication Teacher*. 28(3), 188 – 195.
- Lavy, I. & Or-Bach, R. (2011). ICT literacy education — college students' retrospective perceptions. *acm Inroads*. 2(2), 67 - 76.
- Lee, A. Y. L. (2013). Literacy and competencies required to participate in knowledge societies: WSIS+10: Overview and analysis of WSIS action lines C3 access to knowledge and C9 media In *Conceptual relationship of information literacy and media literacy in knowledge societies* (pp. 3 – 75). Paris: UNESCO.
- MacMillan, M. (2009). Watching learning happen: Results of a longitudinal study of Journalism students. *The Journal of Academic Librarianship*. 35(2), 132 - 142.
- _____. (2014). Fostering the integration of information literacy and journalism practice: a long-term study of journalism students. *Journal of Information Literacy*. 8(2), 3-22.
- Manowaluilou, N. (2008). *The importance of undergraduate's computer competency and information literacy skills: marketing faculty's perception perspective in Thailand*. (Doctoral Dissertation). University of Missouri-Columbia, Missouri.
- Martin, J. (2013). Learning from recent British information literacy models. *Communications in Information Literacy*. 7(2), 114 -127.
- McCombs, M. (2005). A Look at agenda-setting: past, present and future. *Journalism Studies*. 6(4), 543 - 557.
- McGuiness, C. (2006). What faculty think-exploring the barriers to information literacy Development in Undergraduate Education. *The Journal of Academic Librarianship*. 32(6), 573 - 582.
- Medina, P. & Shepherd, A. (1996). *Careers in journalism*. (7th ed.) London: Kogan Page.
- Meyer, R. K., et al. (2008). Assessing information literacy instruction in the Basic Communication Course. *Communication Teacher*. 22(1), 22 – 43.
- Miwa, M. (2015, 23 May). The Open University of Japan, Department of Informatics, Graduate School Program of Informatics, Center for Open Distance Education [interview].

- Neely, T. Y. & Ferguson. (2006). Developing information literacy assessment instruments. In *Information literacy assessment: Standard-based tools and assignments*. (pp. 153 – 171). Chicago: American Library Association.
- Oakleaf, M. (2009) The information literacy instruction assessment cycle: A guide for increasing student learning and improving librarian instructional skills. *Journal of Documentation*, 65(4), 539-560.
- Oda, M. & Toshihiko, N. (2013). List of selected information literacy resources available in the Japanese language. In Forest Woody Horton (Ed.). *Overview of information literacy resources worldwide*. (pp.133 - 138). Paris: UNESCO.
- O'Neil, P. B. (2005). *Development and validation of the beile test of information literacy for education (b-tiled)*. (Doctoral dissertation). University of Central Florida, Florida.
- Partnership for 21st Century Skills. (2013). *Framework for 21st century learning*. Retrieved from <http://www.p21.org/overview>.
- Podgornik, B. B., Dolničar, D., Šorgo, A. and Bartol, T. (2016). Development, testing, and validation of an Information Literacy Test (ILT) for higher education. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 67(10), 2420 – 2436.
- Polman, J. (2012). Science journalism: Students learn lifelong science literacy skills by reporting the news. *The Science Teacher*, 44 - 47.
- Project SAILS Information Literacy Assessment. (2017). *About Our Information Literacy Test*. Retrieved from <https://www.projectsails.org/AboutTest>.
- Queensland University of Technology. (2001). *Learning for life information literacy framework & syllabus*. Retrieved from https://eprints.qut.edu.au/714/1/peacock_LLL2002.PDF.
- Rockman, I. F. (2004). *Integrating information literacy into the higher education curriculum*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Rudin, R. & Ibbotson, T. (2002). *An introduction to journalism: Essential techniques and background knowledge*. Oxford: Focal Press.
- Saunders, L. (2007). Regional accreditation organizations' treatment of information literacy: Definitions, collaboration, and assessment. *The Journal of Academic Librarianship*. 33(3), 317 - 326.

- Saunders, L. (2011). *Information literacy as a student outcome: The perspective of institutional accreditation*. Santa Barbara, California: Libraries Unlimited.
- SCONUL. Working Group on Information Literacy. (2011). The SCONUL Seven Pillars of information literacy: Core model for higher education. Retrieved from <http://www.sconul.ac.uk/sites/default/files/documents/coremodel.pdf>.
- Shoemaker, P. J., Vos, Tim P. & Reese, S. D. (2009). Journalists as gatekeepers" In Wahl-Jorgensen, Karin and Hanitzsch, Thomas (Eds.). *The Handbook of Journalism Studies* (pp. 73 – 87). New York: Routledge.
- Singh, A. B. (2005). A report on faculty perceptions of students' information literacy competencies in Journalism and Mass Communication Programs: The ACEJMC survey. *College & Research Libraries*, 294 – 310.
- Sunaga, K. (2016). The survey of the information literacy among students and teachers. *Education Reform Journal*, 1(2), 49-55.
- Swain, M., Sundre, D. L. & Clarke, K. (2014). *The Information Literacy Test (ILT): Test Manual*. Harrisonburge, VA: The Center for Assessment & Research Studies.
- Takenouchi, T. (2004). A Consideration on the concept of information literacy. Is it really “necessary for all”? *International Journal of Information Ethics*, 2(11), 1-6.
- Tomlinson, M., (2014). *Southern Hollywood: Teaching information literacy to future communicators & supporting a growing regional Industry*. Retrieved from <http://digitalcommons.georgiasouthern.edu/gaintlit/2014/2014/26>.
- Tuamsuk, K. (2013). Information literacy instruction in Thai higher education *Social and Behavioral Sciences*, 73, 145 – 150.
- UNESCO. (2011). *Media and information literacy: Curriculum and competency framework*. UNESCO, Paris.
- UNESCO. (2007). *Model curricula for journalism education*. Retrieved from <http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001512/151209E.pdf>.
- University of Southern Queensland. Information Literacy Team. (2015, November) Information Literacy Team. [Interview].
- University of Technology Sydney. (n.d.). *Information literacy framework*. Retrieved from www.lib.uts.edu.au > Learning.

- Virkus, S. (2011). Information literacy as an important competency for the 21st century: Conceptual approaches. *Journal of the Bangladesh Association of Young Researchers*. 1(2), 15 - 29.
- Weetman, J. (2005). Osmosis-does it work for development of information literacy?. *The Journal of Academic Librarianship*. 31(5), 456 - 460.
- Welsh, T. S. & Wright, M. S. (2010). *Information literacy in the digital age: An evidence-based approach*. Oxford: Chandos.

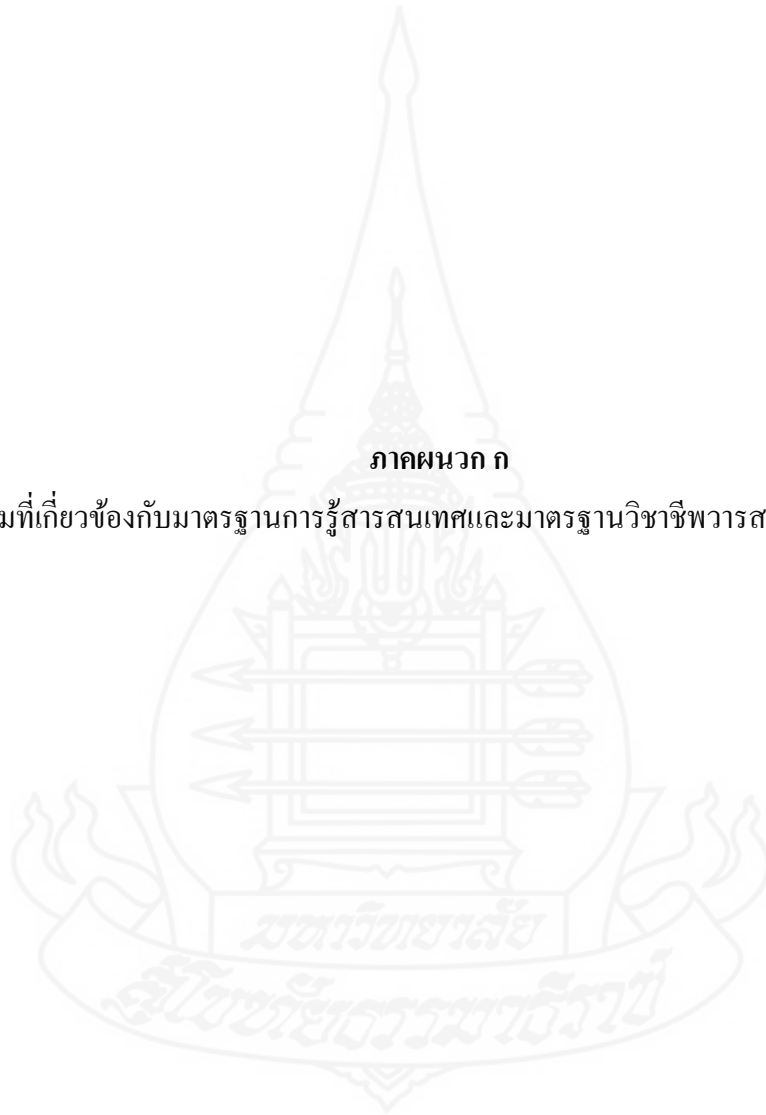

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศและมาตรฐานวิชาชีพวารสารศาสตร์

**วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศและ
มาตรฐานวิชาชีพวารสารศาสตร์**

เอกสารมาตรฐานการรู้สารสนเทศ มาตรฐานการศึกษา และวิชาชีพวารสารศาสตร์

มาตรฐานการรู้สารสนเทศ

1. Information Literacy Competency Standards for Higher Education (Associate of College & Research Libraries, 2000)
2. Information Literacy Competency Standards for Journalism Students and Professionals (Associate of College & Research Libraries, 2011)

มาตรฐานด้านการศึกษา

3. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ ละด้านคุณวุฒิระดับที่ 2 ปริญญาตรี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

มาตรฐานสาขาวารสารศาสตร์

4. Tartu Declaration (Journalism Competencies) (European Journalism Training Association, 2017)
5. จริยธรรม สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (สมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2552)
6. จริยธรรมการรายงานข่าวกีฬา พ.ศ. 2552 (สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, 2552)
7. แนวปฏิบัติเรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อสารมวลชน พ.ศ. 2553 (สภาการ หนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, 2553)
8. จริยธรรมการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2557 (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม, 2557)
9. คู่มือการรายงานข่าว ICT (ชมรมนักข่าวสายเทคโนโลยีสารสนเทศ, สมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2558)
10. ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2559 (สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, 2559)
11. แนวปฏิบัติที่ได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชนโดยไม่ละเมิด สิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกเป็นข่าว (สภาการหนังสือพิมพ์

แห่งชาติ, สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, และสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์, 2559)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ

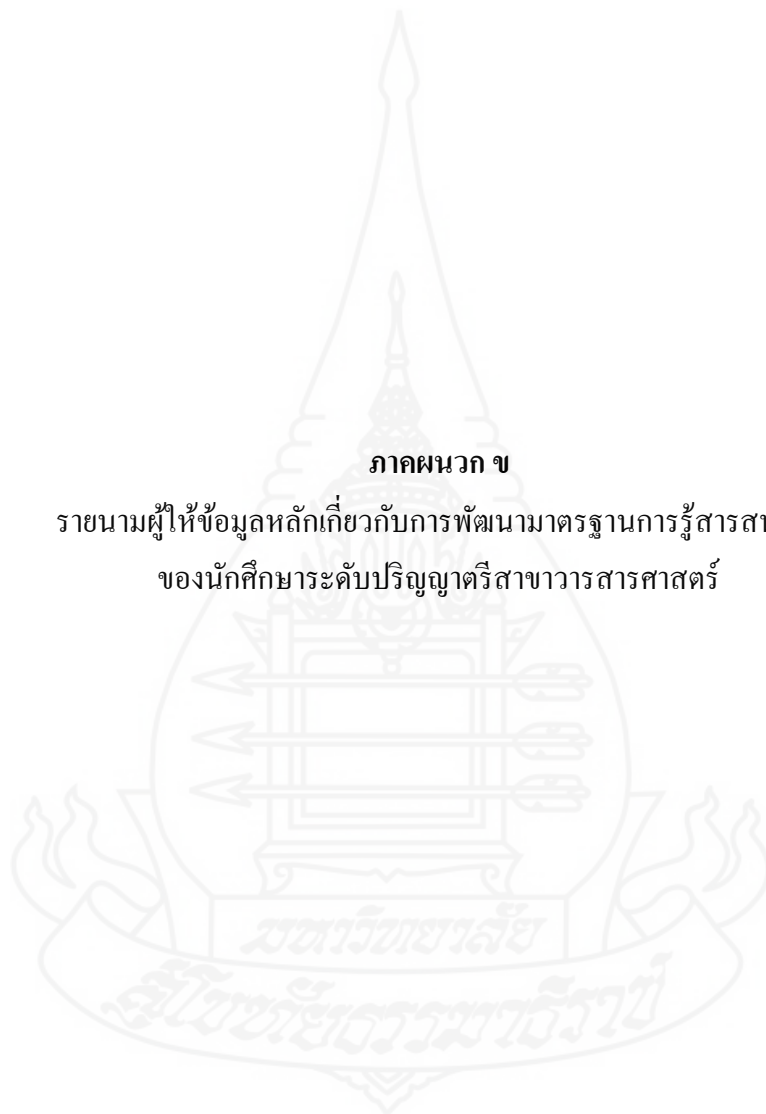
12. Learning from recent British information literacy models (Martin, 2013)
13. การพัฒนารอบสมรรถนะการรู้สารสนเทศด้านสุขภาพของนักวิชาการสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในประเทศไทย (กมล ธรรม, 2559)
14. การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศและยุทธศาสตร์พัฒนานักเรียนไทยให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ (ชุติมา สัจจามันท์, 2554)
15. การพัฒนาตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย (ชุติมา สัจจามันท์, 2554)
16. มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และลักษณะการรู้สารสนเทศ: เทคนิคเคลฟาย (หนูไกร บุตตะวงษ์, 2549)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานวิชาชีพวารสารศาสตร์

17. การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการสอนสาขานิเทศศาสตร์ในมหาวิทยาลัยไทย (กฤษฎา ทวีศักดิ์ศรี, 2557)
18. นักข่าวท้องถิ่นกับมาตรฐานความเป็นวิชาชีพ (ปิยะ วงษ์ไพศาล, 2552)
19. การสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์ (ศศิยา วิจิตรจามรี, 2545)

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

รายนามผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศ

ประเทศไทย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตรระจุกิ
รองศาสตราจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล
รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา
อาจารย์พิเศษภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันยรัตน์ เคียวเช่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาสารสนเทศและการสื่อสาร
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา เวชโอสถศักดิ์ดา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาศิลปศาสตร์ประยุกต์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรนุช เสวตรรัตนเสถียร
หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8. อาจารย์ ดร.มานะ ตีรียากิวัฒน์
คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ประเทศญี่ปุ่น

1. Professor Dr.Makiko MIWA
Center for Open Distance Education, Graduate School Program of Informatics,
The Open University of Japan, Department of Informatics
2. Professor Hirotsugu Aida
School of Global Studies and Collaboration (GSC), Aoyama Gakuin University
3. Associate Professor Dr.Yukiko Sakai
School of Library and Information Science, Keio University
4. Associate Professor Dr.Yukiko Watanabe
The Department of Library Science, Graduate School of Integrated Frontier Sciences
Kyushu University
5. Associate Professor NOZUE Toshihiko
Department of Education, College of Education, Psychology and Human Studies
Aoyama Gakuin University
6. Assistant Professor Matsubayashi Mamiko
Faculty of Library, Information and Media Science, University of Tsukuba
7. Makiko Ueoka
Lecturer, Center for Teaching and Learning, Teikyo University
8. Emiritus Professor Shunsaku Tamura
Emiritus Professor of Keio University

ประเทศออสเตรเลีย

1. Adjunct Professor Dr.Gillian Hallam
Adjunct Professor Doctor, Information Systems, Information Ecology,
Science and Engineering Faculty
2. Ellen Thompson
Creative Industries Librarian, Queensland University of Technology

อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์

ประเทศไทย

1. รองศาสตราจารย์กมล ฉายาวัดนะ
รองศาสตราจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุปผา บุญสมสุข
หัวหน้าสาขาวิชาวารสารศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจนา ฐูปแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำกลุ่มวิชาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรงรอง รามสูต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. อาจารย์ ดร.กันยิกา ชอวี
อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ คณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
6. อาจารย์ ดร.รจนา พึ่งสุข
อาจารย์ประจำภาควิชาวารสารศาสตร์และสื่อใหม่ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
7. อาจารย์ ดร.สุภารัตน์ ดิษยวรรณนะ จันทราวัดนากุล
คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
8. อาจารย์ขจรจิต บุนนาค
หัวหน้าภาควิชาวารสารศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ
9. อาจารย์ชาติณรงค์ วิสุตกุล
อาจารย์ประจำภาควิชาวารสารศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
10. อาจารย์ทิพย์อนงค์ จินตวิจิตร
อาจารย์ประจำสาขาวิชาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ มหาวิทยาลัยสยาม

ประเทศญี่ปุ่น

1. Professor Kyoko Takahashi
School of Political Science and Economics, Waseda University

ประเทศออสเตรเลีย

1. Associate Professor Leo Bowman
Head of Discipline of Creative Industries Faculty, School of Media, Entertainment and Creative Arts, Journalism QUT

บรรณาธิการ

ประเทศไทย

1. ดร.เลอภพ โสรัตน์
บรรณาธิการข่าวกีฬา หนังสือพิมพ์เดลินิวส์
2. นางสาวจตุวดี จิตประพันธ์
บรรณาธิการ รายการประเด็นเด็ดเจ็ดสี
3. นายจักรกฤษ เพิ่มพูล
บรรณาธิการที่ปรึกษาเครือเนชั่น และประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
4. นางสาวบุญลาภ ภูสุวรรณ
บรรณาธิการบริหาร สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิก้า ThaiPublica.org
5. นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์
บรรณาธิการบริหาร สำนักข่าวอิศรา

ผู้สื่อข่าว

6. ดร.ณัฐฐา โคมลวาทีน
ผู้สื่อข่าวและผู้ประกาศข่าว องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย
7. ดร.วิเชียร ก่อกิจกุล
ผู้สื่อข่าวและผู้ประกาศข่าวศูนย์ข่าว 7 สี จังหวัดนครราชสีมา
8. นายณัฐพงษ์ มุฮัมหมัด
ผู้สื่อข่าวและผู้ประกาศข่าวศูนย์ข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7
9. นางสาวธัญญารัตน์ ถาม้อย
ผู้สื่อข่าวรายการเช้านี้ที่หอมชืดประเด็นเด็ด 7 สีบริษัทมีเดียสตูดิโอ จำกัด
สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง

10. นางสาวเยพา ดาวเรือง

ผู้สื่อข่าวกีฬา หนังสือพิมพ์เดลินิวส์

11. นายสุวัจชัย ถีสุจริตกุล

ผู้สื่อข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศ นิตยสารวินโดวส์ไอทีโปร (Windows ITPro)

ประเทศญี่ปุ่น

บรรณาธิการ

1. Mr.Satoshi Hashimoto

The head of Asahi Journalism School, Asahi Journalism School

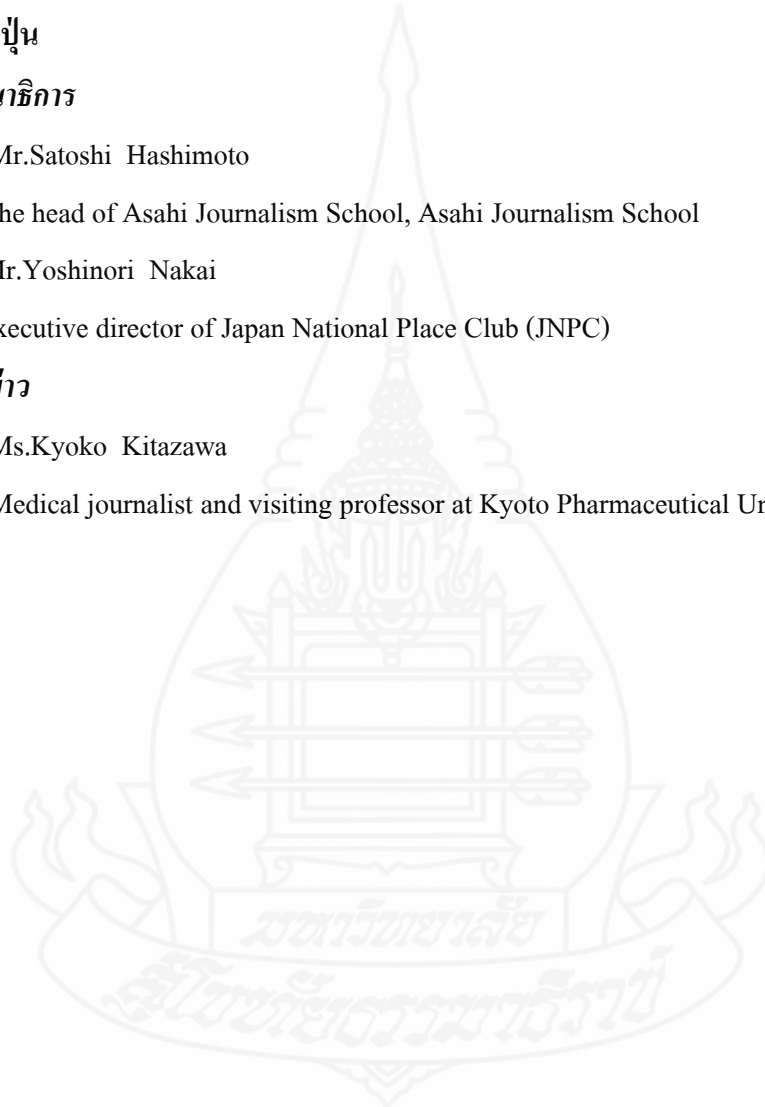
2. Mr.Yoshinori Nakai

executive director of Japan National Place Club (JNPC)

ผู้สื่อข่าว

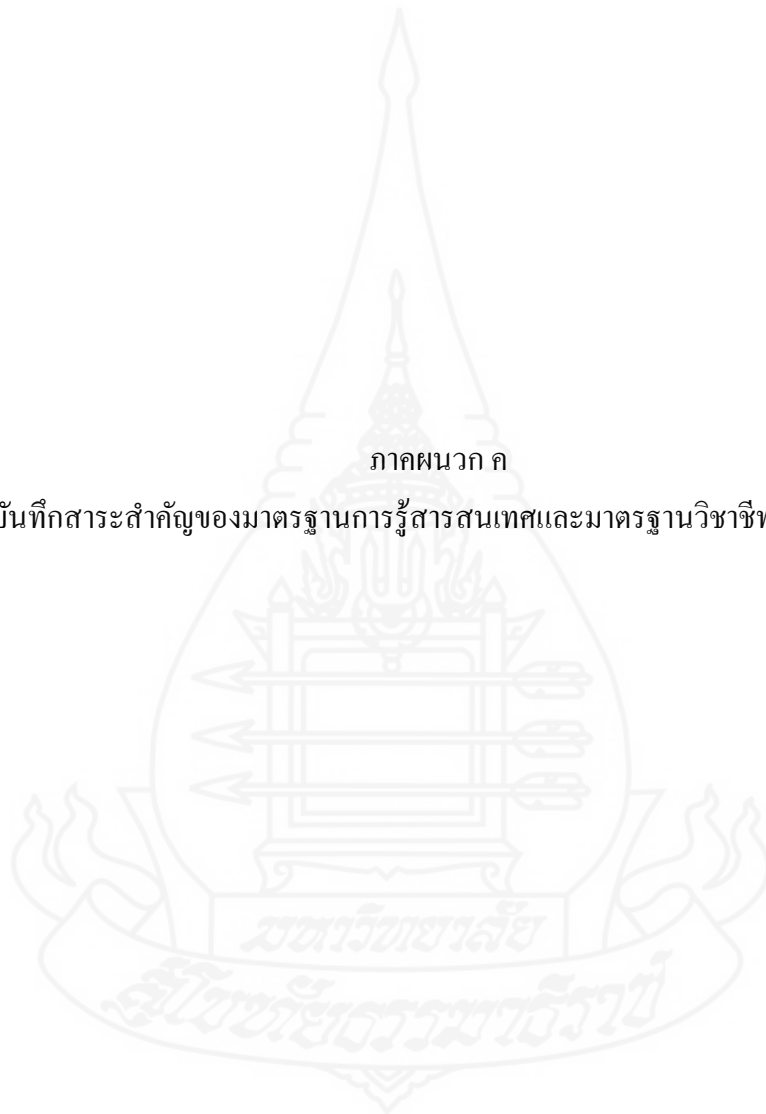
3. Ms.Kyoko Kitazawa

Medical journalist and visiting professor at Kyoto Pharmaceutical University

ภาคผนวก ค

แบบบันทึกสาระสำคัญของมาตรฐานการรู้สารสนเทศและมาตรฐานวิชาชีพวารสารศาสตร์

แบบบันทึกสาระสำคัญของมาตรฐานการรู้สารสนเทศและมาตรฐานวิชาชีพวารสารศาสตร์

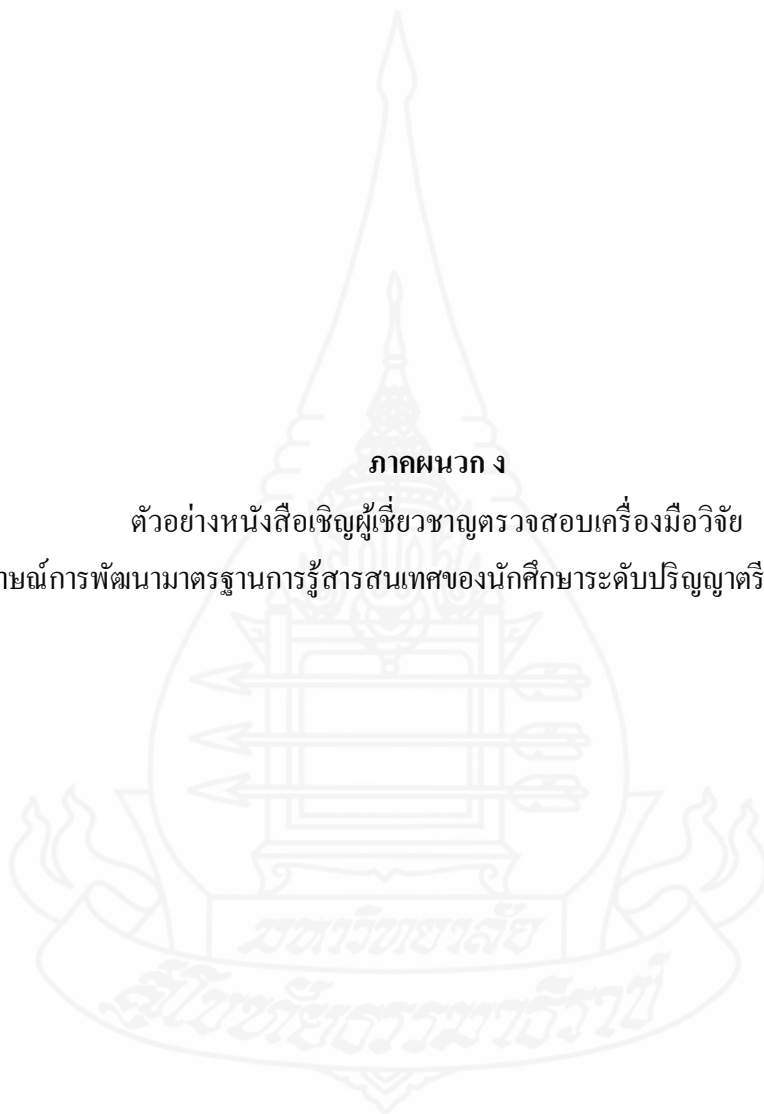
ลำดับ ที่	ประเด็น	การ วางแผน	การ ค้นหา	การประเมินความ ถูกต้องและ ความเที่ยงตรง	การสร้าง สารสนเทศ	จริยธรรมและ กฎหมาย
	ชื่อเอกสารและ งานวิจัย					

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

(แบบสัมมนาพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)

ที่ ศษ 0522.15(1)/๑2๖7

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

24 พฤศจิกายน 2557

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ เอ็นจะบก

สิ่งที่ส่งมาด้วย - โครงการคุณวุฒิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

- แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (สาขาสันเทศศาสตร์) สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์" โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.สุติมา สัจจามันท์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต (สาขาสันเทศศาสตร์) สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์วิภา ไพ ปรวมสมิทธิ์ อาจารย์ประจำคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคณวุฒิพนธ์ร่วม

การจัดทำคุณวุฒิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาคณวุฒิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชาแนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านวารสารศาสตร์และการรู้สารสนเทศ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศิลปศาสตร์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อติศา วณิชติ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์

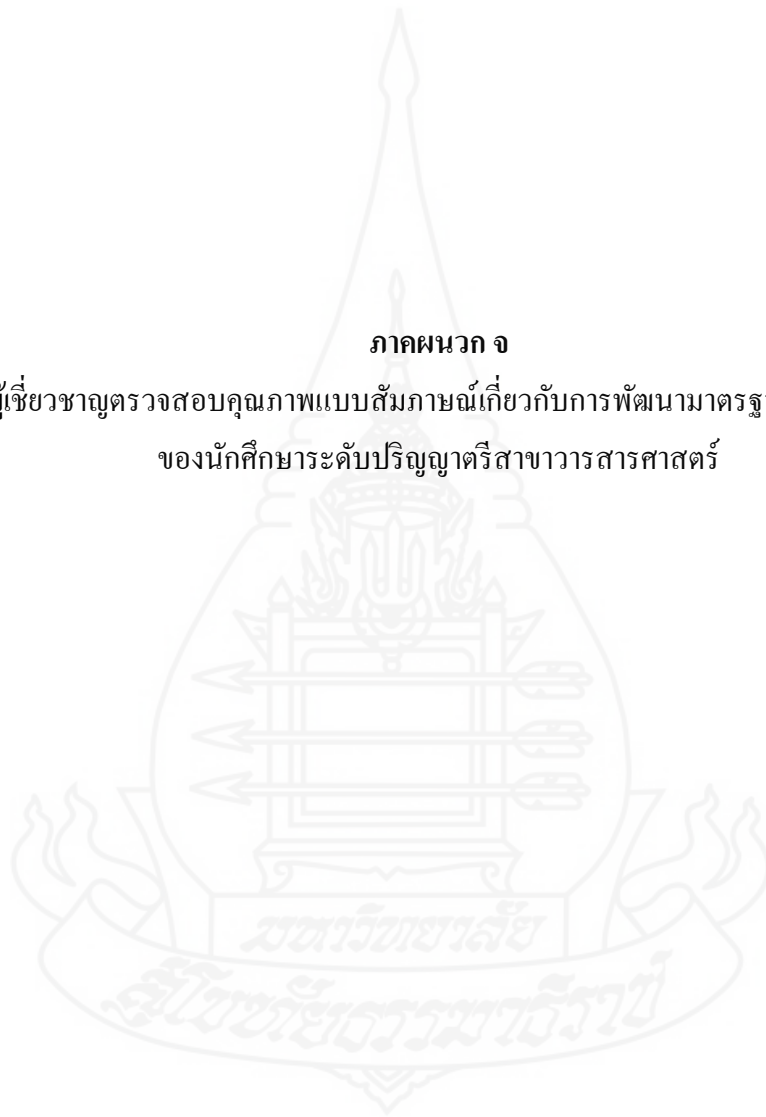
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์

โทร. 02-5048515-7

โทรสาร. 02-5033564

ภาคผนวก จ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพแบบสัมพัทธ์เกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพแบบสัมพัทธ์เกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ เย็นจะบก
รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้เชี่ยวชาญด้านวารสารศาสตร์

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ จงวิไลเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศ

3. อาจารย์ ดร.ปัญญา จันทโคต
อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก จ

แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการรู้สารสนเทศ

เรื่อง

มาตรฐานการรู้สารสนเทศและแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

คำชี้แจง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย
2. ศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย
3. ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

โดยขณะนี้อยู่ในขั้นตอนสอบถามความคิดเห็นของท่าน ต่อมาตรฐานการรู้สารสนเทศ และแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

แนวคิดเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ

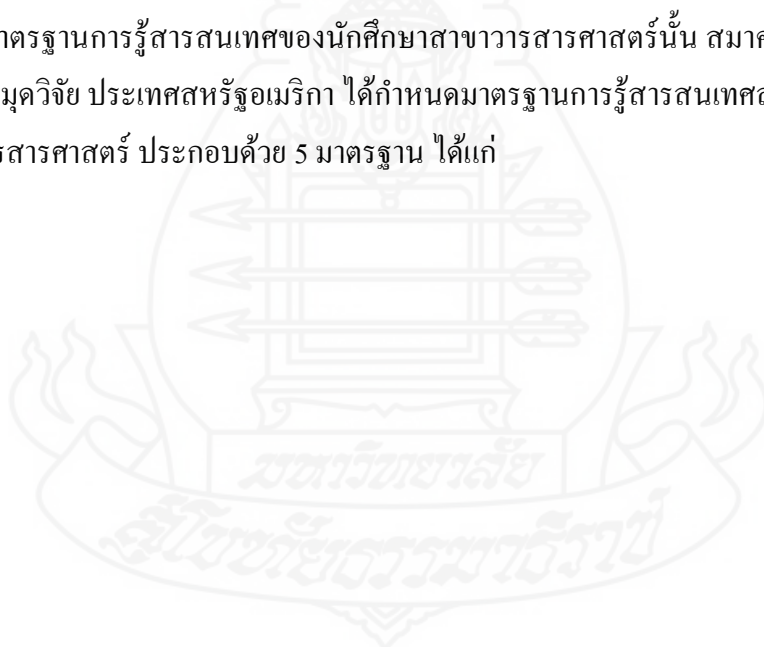
การรู้สารสนเทศ (Information literacy) หมายถึง ทักษะที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการรู้ถึงความต้องการสารสนเทศ การระบุแหล่ง การสืบค้น การประเมิน การวิเคราะห์สังเคราะห์ และ การใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามจริยธรรมและถูกกฎหมาย

การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ หมายถึง การกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำในความรู้หรือสมรรถนะการรู้สารสนเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ โดยได้รับความเห็นชอบและเป็นที่ยอมรับ นำไปใช้เป็นหลักเกณฑ์การปฏิบัติกันโดยทั่วไป

องค์กรทางวิชาชีพในต่างประเทศหลายองค์กร มีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศ เพื่อใช้เป็นข้อกำหนดหรือระบุลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ โดยมีทั้งการกำหนดเป็น

มาตรฐานโดยตรงหรือการกำหนดเป็นโมเดลและแนวปฏิบัติ (guideline) เช่น สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย (Association of College and Research Libraries - ACRL) สังกัดสมาคมห้องสมุดอเมริกัน กำหนดมาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับอุดมศึกษา (Information Literacy Competency Standards for Higher Education) และมาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับวิชาชีพต่างๆ ได้แก่ พยาบาลศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศึกษาศาสตร์ และวารสารศาสตร์ สถาบันการรู้สารสนเทศ ประเทศออสเตรเลีย (Australian and New Zealand Institute for Information Literacy - ANZIIL) กำหนดกรอบการรู้สารสนเทศของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (Australian and New Zealand Information Literacy Framework) ขึ้นใช้สำหรับบุคคลทั่วไป สมาคมห้องสมุดวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัย (Society of College, National and University Libraries - SCOUNUL) กำหนดตัวแบบเสาหลัก 7 ประการสำหรับการรู้สารสนเทศ (Seven Pillars Model for Information Literacy) ไอเซ็นเบิร์กและเบอร์โควิทซ์ (Eisenberg & Berkowitz) กำหนดตัวแบบการแก้ปัญหาสารสนเทศ 6 ประการ (Big - Six Information Problem Solving) เป็นต้น

มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์นั้น สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัย ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและวิชาชีพวารสารศาสตร์ ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 - การวางแผน

การระบุทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่งสารสนเทศ และประมาณการเวลาและค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงสารสนเทศ

- 1) ระบุแนวคิดหรือหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศหรือคำถามการวิจัยที่ต้องการได้
- 2) ระบุแหล่งสารสนเทศได้ตรงกับสารสนเทศที่ต้องการ
- 3) คำนึงถึงค่าใช้จ่ายและเวลาที่ต้องใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ

มาตรฐานที่ 2 - การค้นหา

เริ่มต้นค้นหาโดยใช้กลยุทธ์ในการค้นหา

- 1) สร้างและดำเนินการวิจัย/การศึกษาค้นคว้าตามที่ได้ออกแบบไว้
- 2) ค้นคืนสารสนเทศออนไลน์หรือสารสนเทศประเภทบุคคลโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย
- 3) ระบุวิธีการและกลยุทธ์ในการสืบค้น
- 4) มีทักษะในการจัดการระเบียบ (records management) และการอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศ

มาตรฐานที่ 3 - การประเมินอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

การประเมินสารสนเทศที่รวบรวมได้อย่างถูกต้อง

- 1) สรุปและสังเคราะห์ประเด็นสารสนเทศที่ได้รวบรวมไว้
- 2) ประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศที่ได้รวบรวมไว้
- 3) สังเคราะห์สารสนเทศเพื่อสร้างแนวคิดหรือความรู้ใหม่
- 4) เปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่มีอยู่ก่อนเพื่อเพิ่มคุณค่า ข้อเปรียบเทียบ หรือคุณลักษณะอื่นๆของสารสนเทศ
- 5) ตรวจสอบและตีความสารสนเทศผ่านการสนทนากับบุคคลอื่น
- 6) ประเมินคำถามหรือแนวคิดเพื่อใช้ในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

มาตรฐานที่ 4 - การร่างและการสร้าง

สร้างสารสนเทศใหม่โดยการบูรณาการสารสนเทศที่มีอยู่

- 1) ใช้สารสนเทศที่รวบรวมไว้ใน การวางแผนและการสร้างสารสนเทศใหม่ หรือสร้างงานค้นคว้าวิจัย
- 2) พัฒนากระบวนการในการปรับปรุงเรื่องหรืองานศึกษาค้นคว้า
- 3) นำเสนอเรื่องหรือการศึกษาค้นคว้าแก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 5 - มาตรฐานทางจริยธรรมและกฎหมาย

ประยุกต์ใช้มาตรฐานทางวิชาชีพเข้ากับกระบวนการศึกษาค้นคว้า

- 1) ตระหนักถึงประเด็นทางจริยธรรม กฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศและเทคโนโลยี
- 2) ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ นโยบายของสถาบัน และมารยาทในการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามจริยธรรม
- 3) อ้างถึงงานของผู้อื่นและขออนุญาตหากจำเป็น

สำหรับประเทศไทยยังไม่มีข้อกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศขั้นใช้โดยองค์กรวิชาชีพ
ทั้งมาตรฐานสำหรับนักเรียน นักศึกษา และนักวิชาชีพ

การพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ หมายถึง การจัดทำยุทธศาสตร์
แผนงาน และโครงการในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา
วารสารศาสตร์ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำไปประยุกต์กับการปฏิบัติงานวิชาชีพวารสารศาสตร์ได้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1.2 ตำแหน่ง

1.3 วัน เวลา และสถานที่ให้สัมภาษณ์

1.4 ท่านมีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
หรือไม่?อย่างไร?.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.5 ท่านคิดว่างานวารสารศาสตร์เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศหรือไม่? อย่างไร?

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

2.1 ท่านคิดว่า ควรมีการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศขึ้นใช้เฉพาะสำหรับ นักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย หรือไม่? เพราะเหตุใด?

2.2 ท่านคิดว่า การกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย ควรมีการจำแนกระหว่างมาตรฐานสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษาหรือไม่? เพราะเหตุใด?

2.3 ท่านคิดว่า มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ควรมีสาระอย่างไร?

2.4 ท่านคิดว่า องค์กรใดควรมีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย?

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

3.1 ท่านคิดว่า จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องมีการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย? เพราะเหตุใด?

3.2 ท่านคิดว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ควรเป็นอย่างไร?

3.3 ท่านคิดว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ควรเป็นอย่างไร?

3.4 ท่านคิดว่า องค์กรใดบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย? และเกี่ยวข้องอย่างไร?

3.5 ท่านคิดว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อไปนี้ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย หรือไม่? อย่างไร?

1) การบริหารงานของมหาวิทยาลัย/คณะ (นโยบาย วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการ)

2) โครงสร้างพื้นฐาน (งบประมาณ เทคโนโลยี สถานที่ เครื่องมือ และวัสดุ
อุปกรณ์)

3) ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา/ห้องสมุดคณะ

4) หลักสูตรและการเรียนการสอน

5) ความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับบรรณารักษ์

6) การประกันคุณภาพการศึกษา

แบบสัมภาษณ์ผู้สอนหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์
เรื่อง
มาตรฐานการรู้สารสนเทศและแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

คำชี้แจง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย
2. ศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย
3. ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

โดยขณะนี้อยู่ในขั้นตอนสอบถามความคิดเห็นของท่าน ต่อมาตรฐานการรู้สารสนเทศ และแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

แนวคิดเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศ (Information literacy) หมายถึง ทักษะที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการรู้ถึงความต้องการสารสนเทศ การระบุแหล่ง การสืบค้น การประเมิน การวิเคราะห์สังเคราะห์ และการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามจริยธรรมและถูกกฎหมาย

การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ หมายถึง การกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำในความรู้หรือสมรรถนะการรู้สารสนเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ โดยได้รับความเห็นชอบและเป็นที่ยอมรับ นำไปใช้เป็นหลักเกณฑ์การปฏิบัติกันโดยทั่วไป

องค์กรทางวิชาชีพในต่างประเทศหลายองค์กร มีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศ เพื่อใช้เป็นข้อกำหนดหรือระบุลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ โดยมีทั้งการกำหนดเป็นมาตรฐานโดยตรงหรือการกำหนดเป็นโมเดลและแนวปฏิบัติ (guideline) เช่น สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย (Association of College and Research Libraries - ACRL) สังกัดสมาคมห้องสมุดอเมริกัน กำหนดมาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับอุดมศึกษา (Information Literacy Competency Standards for Higher Education) และมาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับวิชาชีพต่างๆ ได้แก่ พยาบาลศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศึกษาศาสตร์ และวารสารศาสตร์ สถาบันการรู้สารสนเทศ ประเทศออสเตรเลีย (Australian and New Zealand Institute for Information Literacy - ANZIIL) กำหนดกรอบการรู้สารสนเทศของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (Australian and New Zealand Information Literacy Framework) ขึ้นใช้สำหรับบุคคลทั่วไป สมาคมห้องสมุดวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัย (Society of College, National and University Libraries - SCOUNUL) กำหนดตัวแบบเสาหลัก 7 ประการสำหรับการรู้สารสนเทศ (Seven Pillars Model for Information Literacy) ไอเซ็นเบิร์กและเบอร์โควิทซ์ (Eisenberg & Berkowitz) กำหนดตัวแบบการแก้ปัญหาสารสนเทศ 6 ประการ (Big - Six Information Problem Solving) เป็นต้น

มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาวารสารศาสตร์นั้น สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัย ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและวิชาชีพวารสารศาสตร์ ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 - การวางแผน

การระบุทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่งสารสนเทศ และประมาณการเวลาและค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงสารสนเทศ

- 1) ระบุแนวคิดหรือหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศหรือคำถามการวิจัยที่ต้องการ ได้
- 2) ระบุแหล่งสารสนเทศได้ตรงกับสารสนเทศที่ต้องการ
- 3) คำนึงถึงค่าใช้จ่ายและเวลาที่ต้องใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ

มาตรฐานที่ 2 - การค้นหา

เริ่มต้นค้นหาโดยการใส่กลยุทธ์ในการค้นหา

- 1) สร้างและดำเนินการวิจัย/การศึกษาค้นคว้าตามที่ได้ออกแบบไว้
- 2) ค้นคืนสารสนเทศออนไลน์หรือสารสนเทศประเภทบุคคลโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย
- 3) ระบุวิธีการและกลยุทธ์ในการสืบค้น
- 4) มีทักษะในการจัดการระเบียบ (records management) และการอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศ

มาตรฐานที่ 3 - การประเมินอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

การประเมินสารสนเทศที่รวบรวมได้อย่างถูกต้อง

- 1) สรุปและสังเคราะห์ประเด็นสารสนเทศที่ได้รวบรวมไว้
- 2) ประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศที่ได้รวบรวมไว้
- 3) สังเคราะห์สารสนเทศเพื่อสร้างแนวคิดหรือความรู้ใหม่
- 4) เปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่มีอยู่ก่อนเพื่อเพิ่มคุณค่า ข้อเปรียบเทียบ หรือคุณลักษณะอื่นๆ ของสารสนเทศ
- 5) ตรวจสอบและตีความสารสนเทศผ่านการสนทนากับบุคคลอื่น
- 6) ประเมินคำถามหรือแนวคิดเพื่อใช้ในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

มาตรฐานที่ 4 - การร่างและการสร้าง

สร้างสารสนเทศใหม่โดยการบูรณาการสารสนเทศที่มีอยู่

- 1) ใช้สารสนเทศที่รวบรวมไว้ใน การวางแผนและการสร้างสารสนเทศใหม่ หรือสร้างงานค้นคว้าวิจัย
- 2) พัฒนาระบบการในการปรับปรุงเรื่องหรืองานศึกษาค้นคว้า
- 3) นำเสนอเรื่องหรือการศึกษาค้นคว้าแก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 5 - มาตรฐานทางจริยธรรมและกฎหมาย

ประยุกต์ใช้มาตรฐานทางวิชาชีพเข้ากับกระบวนการศึกษาค้นคว้า

- 1) ตระหนักถึงประเด็นทางจริยธรรม กฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศและเทคโนโลยี
- 2) ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ นโยบายของสถาบัน และมารยาทในการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามจริยธรรม
- 3) อ้างถึงงานของผู้อื่นและขออนุญาตหากจำเป็น

สำหรับประเทศไทยยังไม่มีข้อกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศขั้นใช้โดยองค์กรวิชาชีพ ทั้งมาตรฐานสำหรับนักเรียน นักศึกษา และนักวิชาชีพ

การพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ หมายถึง การจัดทำยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำไปประยุกต์กับการปฏิบัติงานวิชาชีพวารสารศาสตร์ได้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

1.2 ตำแหน่ง.....

1.3 ประสบการณ์การสอนในหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ (ปี).....

1.4 รายวิชาที่สอน (หลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์).....

1.5 วัน เวลา และสถานที่ที่ให้สัมภาษณ์.....

1.6 ท่านมีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์อย่างไรบ้าง

1.7 ท่านคิดว่างานวารสารศาสตร์เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศอย่างไรบ้าง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

2.1 ท่านทราบหรือไม่ว่า? ในต่างประเทศมีการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศขั้นใช้กับบุคคลกลุ่มต่างๆ เช่น นักเรียน นักศึกษา นักวิชาชีพ

2.2 ท่านคิดว่า ควรมีการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศขั้นใช้เฉพาะสำหรับ นักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย หรือไม่? เพราะเหตุใด?

2.3 ท่านคิดว่า การกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย ควรมีการจำแนกระหว่างมาตรฐานสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษาหรือไม่? เพราะเหตุใด?

2.4 ท่านคิดว่า มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ควรมีสาระอย่างไร?

2.5 ท่านคิดว่า องค์กรใดควรมีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย?

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

3.1 ท่านคิดว่า จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องมีการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย? เพราะเหตุใด?

3.2 ท่านคิดว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ควรเป็นอย่างไร?

3.3 ท่านคิดว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ควรเป็นอย่างไร?

3.4 ท่านคิดว่า องค์กรใดบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย? และเกี่ยวข้องอย่างไร?

3.5 ท่านคิดว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อไปนี้ เกี่ยวข้องการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทยหรือไม่? อย่างไร?

1) การบริหารงานของมหาวิทยาลัย/คณะ (นโยบาย วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการ)

2) โครงสร้างพื้นฐาน (งบประมาณ เทคโนโลยี สถานที่ เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์)

3) ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา/ห้องสมุดคณะ

4) หลักสูตรและการเรียนการสอน

5) ความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับบรรณารักษ์

6) การประกันคุณภาพการศึกษา

แบบสัมภาษณ์นักวิชาชีพและนายจ้าง

เรื่อง

มาตรฐานการรู้สารสนเทศและการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

คำชี้แจง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย
2. ศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย
3. ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

โดยขณะนี้อยู่ในขั้นตอนสอบถามความคิดเห็นของท่าน ต่อมาตรฐานการรู้สารสนเทศและแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

แนวคิดเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศ (Information literacy) หมายถึง ทักษะที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการรู้ถึงความต้องการสารสนเทศ การระบุแหล่ง การสืบค้น การประเมิน การวิเคราะห์สังเคราะห์ และ การใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามจริยธรรมและถูกกฎหมาย

การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศ หมายถึง การกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำในความรู้หรือสมรรถนะการรู้สารสนเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ โดยได้รับความเห็นชอบและเป็นที่ยอมรับ นำไปใช้เป็นหลักเกณฑ์การปฏิบัติกันโดยทั่วไป

องค์กรทางวิชาชีพในต่างประเทศหลายองค์กร มีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศ เพื่อใช้เป็นข้อกำหนดหรือระบุลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ โดยมีทั้งการกำหนดเป็นมาตรฐานโดยตรงหรือการกำหนดเป็นโมเดลและแนวปฏิบัติ (guideline) เช่น สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย (Association of College and Research Libraries - ACRL) สังกัดสมาคมห้องสมุดอเมริกัน กำหนดมาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับอุดมศึกษา (Information Literacy Competency Standards for Higher Education) และมาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับวิชาชีพต่างๆ ได้แก่ พยาบาลศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และวารสารศาสตร์ สถาบันการรู้สารสนเทศ ประเทศออสเตรเลีย (Australian and New Zealand Institute for Information Literacy - ANZIIL) กำหนดกรอบการรู้สารสนเทศของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (Australian and New Zealand Information Literacy Framework) ขึ้นใช้สำหรับบุคคลทั่วไป สมาคมห้องสมุดวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัย (Society of College, National and University Libraries - SCOUNUL) กำหนดตัวแบบเสาหลัก 7 ประการสำหรับการรู้สารสนเทศ (Seven Pillars Model for Information Literacy) ไอเซ็นเบิร์กและเบอร์โควิทซ์ (Eisenberg & Berkowitz) กำหนดตัวแบบการแก้ปัญหาสารสนเทศ 6 ประการ (Big - Six Information Problem Solving) เป็นต้น

มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาวารสารศาสตร์นั้น สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัย ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและวิชาชีพวารสารศาสตร์ ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 - การวางแผน

การระบุทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่งสารสนเทศ และประมาณการเวลาและค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงสารสนเทศ

- 1) ระบุแนวคิดหรือหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศหรือคำถามการวิจัยที่ต้องการได้
- 2) ระบุแหล่งสารสนเทศได้ตรงกับสารสนเทศที่ต้องการ
- 3) คำนึงถึงค่าใช้จ่ายและเวลาที่ต้องใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ

มาตรฐานที่ 2 - การค้นหา

เริ่มต้นค้นหาโดยใช้กลยุทธ์ในการค้นหา

- 1) สร้างและดำเนินการวิจัย/การศึกษาค้นคว้าตามที่ได้ออกแบบไว้
- 2) ค้นคืนสารสนเทศออนไลน์หรือสารสนเทศประเภทบุคคลโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย
- 3) ระบุวิธีการและกลยุทธ์ในการสืบค้น
- 4) มีทักษะในการจัดการระเบียบ (records management) และการอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศ

มาตรฐานที่ 3 - การประเมินอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

การประเมินสารสนเทศที่รวบรวมได้อย่างถูกต้อง

- 1) สรุปและสังเคราะห์ประเด็นสารสนเทศที่ได้รวบรวมไว้
- 2) ประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศที่ได้รวบรวมไว้
- 3) สังเคราะห์สารสนเทศเพื่อสร้างแนวคิดหรือความรู้ใหม่
- 4) เปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่มีอยู่ก่อนเพื่อเพิ่มคุณค่า ข้อเปรียบเทียบ หรือคุณลักษณะอื่นๆของสารสนเทศ
- 5) ตรวจสอบและตีความสารสนเทศผ่านการสนทนากับบุคคลอื่น
- 6) ประเมินคำถามหรือแนวคิดเพื่อใช้ในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

มาตรฐานที่ 4 - การร่างและการสร้าง

สร้างสารสนเทศใหม่โดยการบูรณาการสารสนเทศที่มีอยู่

- 1) ใช้สารสนเทศที่รวบรวมไว้ใน การวางแผนและการสร้างสารสนเทศใหม่ หรือสร้างงานค้นคว้าวิจัย
- 2) พัฒนาระบวนการในการปรับปรุงเรื่องหรืองานศึกษาค้นคว้า
- 3) นำเสนอเรื่องหรือการศึกษาค้นคว้าแก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 5 - มาตรฐานทางจริยธรรมและกฎหมาย

ประยุกต์ใช้มาตรฐานทางวิชาชีพเข้ากับกระบวนการศึกษาค้นคว้า

- 1) ตระหนักถึงประเด็นทางจริยธรรม กฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศและเทคโนโลยี
- 2) ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ นโยบายของสถาบัน และมารยาทในการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามจริยธรรม 3) อ้างถึงงานของผู้อื่นและขออนุญาตหากจำเป็น

สำหรับประเทศไทยยังไม่มีข้อกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศขั้นใช้โดยองค์กรวิชาชีพ ทั้งมาตรฐานสำหรับนักเรียน นักศึกษา และนักวิชาชีพ

การพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ หมายถึง การจัดทำยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำไปประยุกต์กับการปฏิบัติงานวิชาชีพวารสารศาสตร์ได้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์
- 1.3 ตำแหน่ง
- 1.4 ประสบการณ์ปฏิบัติงานวารสารศาสตร์
- 1.5 งานที่ท่านปฏิบัติเกี่ยวข้องกับทักษะการรู้สารสนเทศอย่างไรบ้าง?

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

- 2.1 ท่านทราบหรือไม่ว่า ในต่างประเทศมีการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศขั้นใช้กับบุคคลกลุ่มต่างๆ เช่น นักเรียน นักศึกษา นักวิชาชีพ
- 2.2 ท่านคิดว่า ควรมีการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศขั้นใช้เฉพาะสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย หรือไม่? เพราะเหตุใด?
- 2.3 ท่านคิดว่า การกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย ควรมีการจำแนกระหว่างมาตรฐานสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษาหรือไม่? เพราะเหตุใด?
- 2.4 ท่านคิดว่า มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ควรมีสาระอย่างไร?
- 2.5 ท่านคิดว่า องค์กรใดควรมีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย?

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

3.1 ท่านคิดว่า จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องมีการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย? เพราะเหตุใด?

3.2 ท่านคิดว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ควรเป็นอย่างไร?

3.3 ท่านคิดว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ควรเป็นอย่างไร?

3.4 ท่านคิดว่า องค์กรใดบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย? และเกี่ยวข้องอย่างไร?

3.5 ท่านคิดว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อไปนี้ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทยหรือไม่? อย่างไร?

1) การบริหารงานของมหาวิทยาลัย/คณะ (นโยบาย วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการ)

2) โครงสร้างพื้นฐาน (งบประมาณ เทคโนโลยี สถานที่ เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์)

3) ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา/ห้องสมุดคณะ

4) หลักสูตรและการเรียนการสอน

5) ความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับบรรณารักษ์

6) การประกันคุณภาพการศึกษา

Interview Questions

Information literacy standards and guidelines for information literacy development of undergraduate students in Journalism

My name is Duangkaew Ngernpoolsap. I am a Ph.D.candidate at Ph.D. Program in Information Science, School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand and the research fellow under the Royal Golden Jubilee Ph.D. Grant. I am doing research about the development of information literacy skills for undergraduate students in Journalism. Please see the attached document for more information.

Objectives of the interview

To ask your opinion about information literacy standards and guidelines for information literacy development of undergraduate students in Journalism. I would like to compare these opinion between Thai and Japan academics.

Interviewing questions

Part 1: General information

- 1.1 Interviewee Name
- 1.2 Position
- 1.3 Date/ Time and Place
- 1.4 Interviewee roles and activities related to information literacy

Part 2 Opinion about information literacy standards for undergraduate students in Journalism

2.1 What is your idea about the concept of information literacy in terms of meaning, scope and importance to students in journalism?

2.2 In United States, Associate of College & Research Libraries (ACRL), the American Library Association (ALA) issued Information Literacy Competency Standards for Higher Education as well as in some specific areas, e.g. Science and Technology, Anthropology and Sociology students, Nursing and Journalism students and professionals . Do you think that it is necessary to have information literacy standards for undergraduate students in Journalism? Why or why not?

2.3 What should be included in the information literacy standards or guidelines for undergraduate students in Journalism?

2.4 Which organizations should play the roles in setting information literacy standards for undergraduate students in Journalism?

2.5 Do we need to separate information literacy standards between undergraduate and graduate students? Why?

Part 3: Opinion about the development of information literacy skills for undergraduate students in Journalism

3.1 Is it necessary to develop information literacy skills for undergraduate students in Journalism? Why? How?

3.2 Who should play the important roles in the development of information literacy skills for undergraduate students?

3.3 Do you think that these following factors affect to the development of information literacy skills for undergraduate students in Journalism?

3.3.1 Government policies

3.3.2 University policies

3.3.3 ICT Infrastructure

3.3.4 Curriculum

3.3.5 Teaching and Learning

3.3.6 Faculty

3.3.7 Libraries

3.3.8 Professional associations

3.4 Additional comments (Please kindly specify)

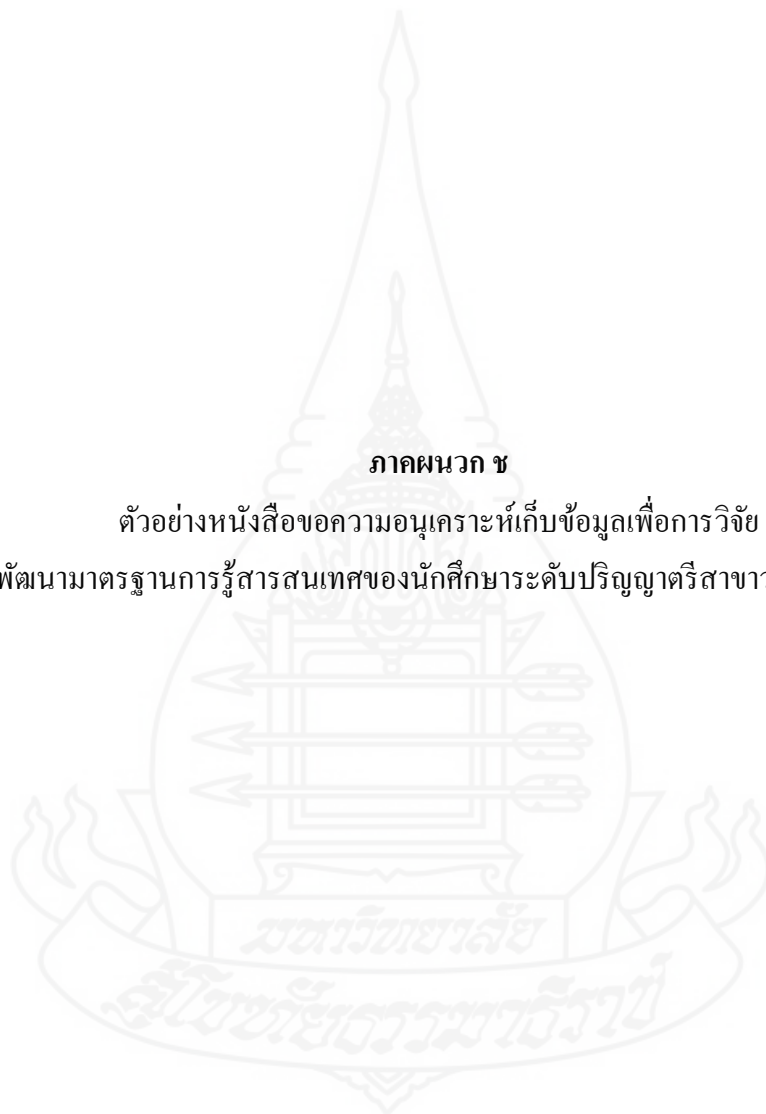
Thank you for your cooperation

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

(การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)

ที่ ศธ 0522.15/ว 4

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

26 มกราคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการวิจัย
2. แนวคำถามในการสัมภาษณ์

ด้วยนางดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต แผนกวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์” โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สังจានันท์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต แผนกวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ประจำคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ร่วม

ในกรณีนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการดำเนินงานวิจัยผ่านทางการสัมภาษณ์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับ มาตรฐานการรู้สารสนเทศและแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ โดยคำตอบของท่านที่ปรากฏในการสัมภาษณ์จะถูกนำไปใช้เพื่อการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้เท่านั้น และจะไม่เกิดผลกระทบต่อท่านผู้ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ทั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาจะแจ้งให้ท่านทราบด้วยตนเองต่อไป หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

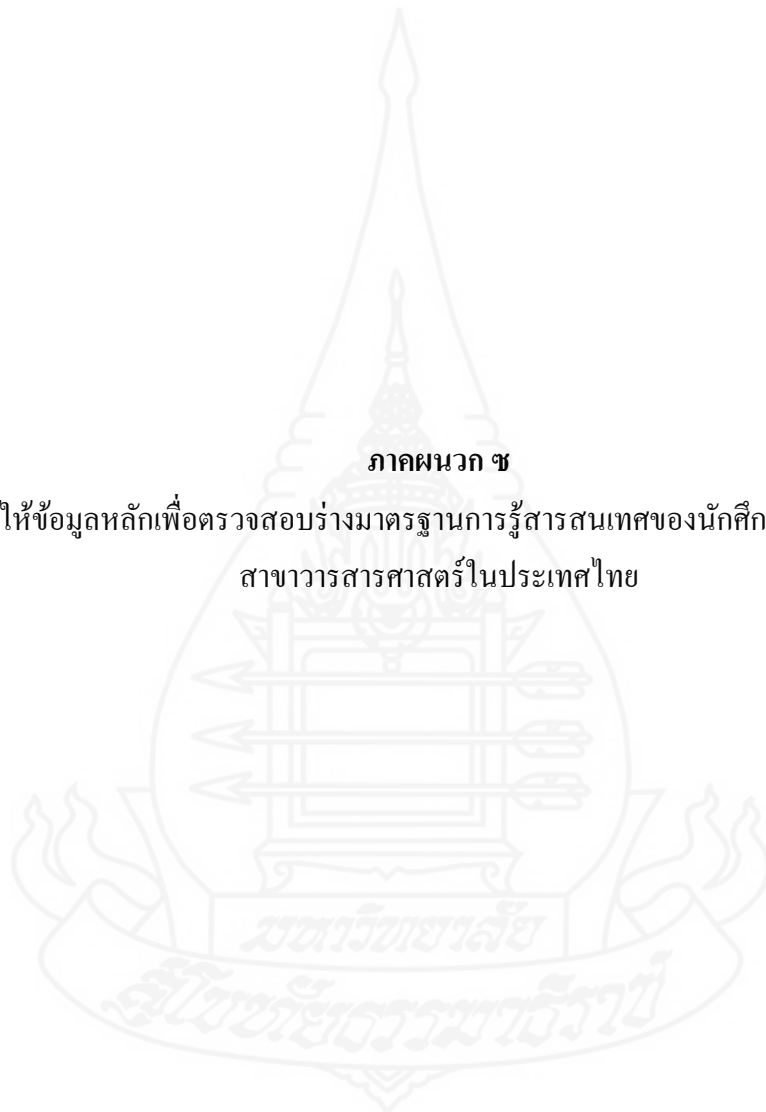
ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อลิสสา วานิชติ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์

สาขาวิชาศิลปศาสตร์
โทรศัพท์ 0 2504 8515-7
โทรสาร 0 2503 3564

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

รายนามผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

อาจารย์/นักวิชาการสาขาวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์

1. รองศาสตราจารย์อุบลวรรณ เปรมศรีรัตน์
รองศาสตราจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิท รพีพิศาล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ
คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิดา แสงสิงแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุปผา บุญสมสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวารสารศาสตร์ดิจิทัล วิทยาลัยนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยรังสิต
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ จงวิไลเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษราพร ทองพุ่มพุกษา
อาจารย์ประจำคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
7. อาจารย์ ดร.กฤษฎา ทวีศักดิ์ศรี
รองหัวหน้าภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
8. อาจารย์ ดร.ขจร ฝ้ายเทศ
อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
9. อาจารย์ ดร.วิโรจน์ สุทธิสีมา
อาจารย์ประจำคณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
10. อาจารย์ขจรจิต บุนนาค
หัวหน้าภาควิชาวารสารศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

11. ดร.ชมกฤษ สุนทรนนท์
นักวิชาการอิสระ

อาจารย์/นักวิชาการสาขาบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์

12. รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ ศรีวณะวงศ์
รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
13. รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพจน์ วนิชกุล
อาจารย์พิเศษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
14. รองศาสตราจารย์ภาวิณี แสนชนม์
รองศาสตราจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรนุช เฉวตรัตน์เสถียร
หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรพจน์ วีรพลิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อูรรัตน์ วงศ์ศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
18. อาจารย์ ดร.ภาธร นิลอาธิ
อาจารย์ประจำคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
19. อาจารย์ ดร.ลักษณา ลูคัส
อาจารย์ประจำคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
20. อาจารย์นัสดาวดี นุ่มนาค
อาจารย์ประจำภาควิชาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
21. อาจารย์ภคพร อำนวยมณี ชุ่มอินทรจักร์
อาจารย์ประจำหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
22. อาจารย์สุชาดา เชิดชูธรรม
อาจารย์ประจำหมวดวิชาศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

นักวิชาชีพวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์ (กรรมการสมาคมวิชาชีพฯ บรรณาธิการ ผู้สื่อข่าว)

23. ดร.วิเชียร ก่อกิจกุล
ผู้สื่อข่าวศูนย์ข่าว 7 สี จังหวัดนครราชสีมา
24. อาจารย์กฤติกา นพรัตน์
ผู้สื่อข่าวไอคลิกนิวส์ (www.iclicknews.com)
25. นายกิตติศักดิ์ ภัทร์สวรินทร์
ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส
26. นายกัญจน์ ศิริวุฒิ
ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
27. นายจักรกฤษ เพิ่มพูล
บรรณาธิการที่ปรึกษาเครือเนชั่นและประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
28. นางสาวจตุวดี จิตประพันธ์
บริษัท มีเดีย สตูดิโอ จำกัด
29. นางสาวนิศารัตน์ ประกาศสอน
ผู้สื่อข่าวไทยรัฐ ออนไลน์
30. นายบรรยงค์ สุวรรณผ่อง
สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

นักวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์(ผู้อำนวยการห้องสมุด/บรรณารักษ์)

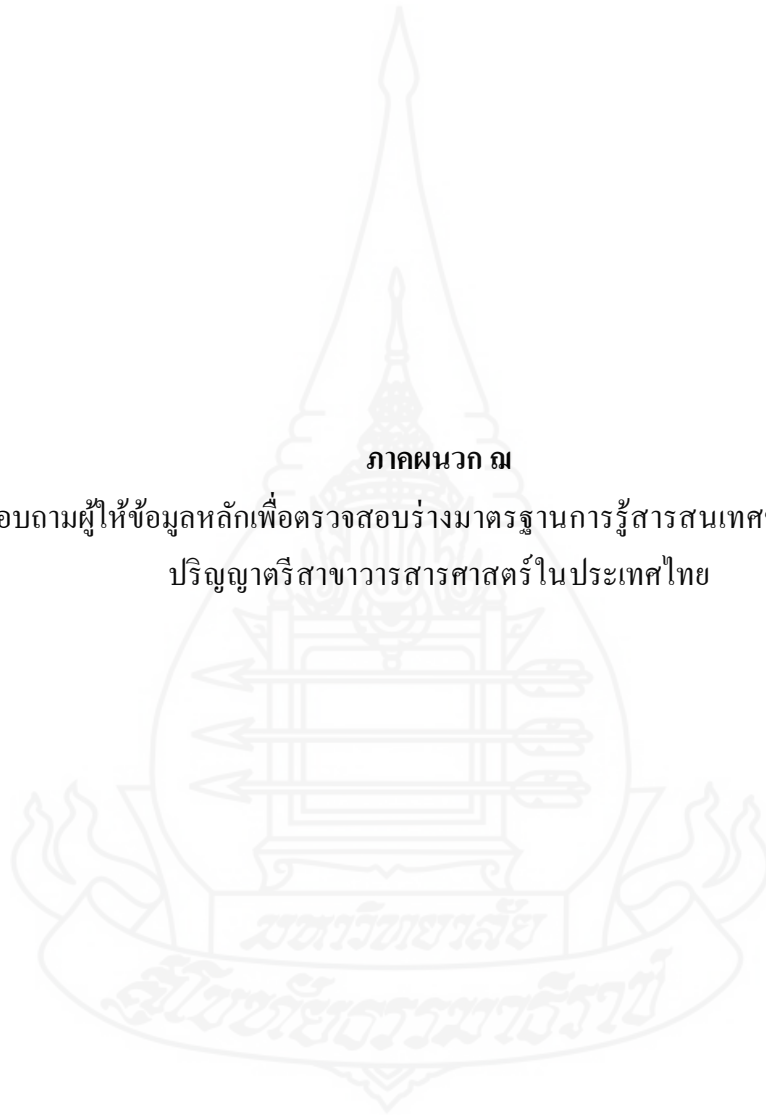
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ ชื่นวัฒนา
ผู้อำนวยการศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
32. ดร.มลิวัดย์ ประดิษฐ์ธีระ
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต
33. ดร.ศุภกฤษ เมธี โภคพงษ์
ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
34. ดร.อารีย์ ธีญกิจจานุกิจ
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
35. อาจารย์คมเดช บุญประเสริฐ
ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยสยาม

36. นางประภาพร พิมพ์ฟ้าศรีภิรมย์
ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
37. อาจารย์พิสุทธิ ศรีจันทร์
ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
38. นางศรีจันทร์ จันทร์ชีวะ
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาคผนวก ฅ

แบบสอบถามผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ให้ข้อมูลหลักต่อร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

ร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

บทนำ

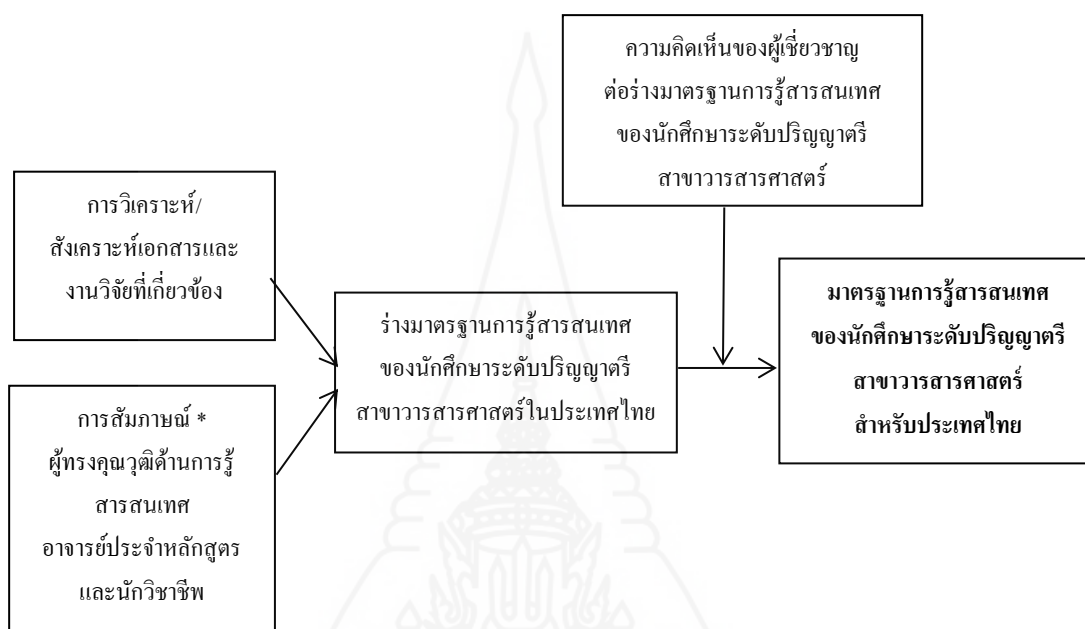
ร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของคดียุติพันธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต แขนงวิชา สารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนามาตรฐานฯ เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนด้านวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์ อาจารย์ผู้สอนด้านบรรณารักษศาสตร์/ สารสนเทศศาสตร์ บรรณารักษ์ และผู้เกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นแนวทางในการประเมินทักษะการรู้ของ นักศึกษา และพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์ ในประเทศไทย

การรู้สารสนเทศ ในมาตรฐานฯ นี้หมายถึงความสามารถในการรู้ถึงความต้องการสารสนเทศ ทั้งสารสนเทศในรูปแบบสิ่งพิมพ์และดิจิทัล การระบุแหล่ง การสืบค้น การประเมิน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เลือกใช้และการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและถูกกฎหมาย

การพัฒนามาตรฐานใช้วิธีการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศและวารสาร ศาสตร์ ร่วมกับการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศ อาจารย์ประจำ หลักสูตรวารสารศาสตร์ และนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ ของประเทศไทย ญี่ปุ่นและออสเตรเลีย เกี่ยวกับมาตรฐานและแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ และใช้มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและวิชาชีพวารสารศาสตร์ ที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย (Associate of College & Research Libraries - ACRL) มาตรฐานสมรรถนะทางวิชาชีพวารสารศาสตร์ที่กำหนดโดยองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ-ยูเนสโก (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization= UNESCO) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 จริยธรรมการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2557 แนวปฏิบัติ

เรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อสารมวลชน พ.ศ. 2553 และจริยธรรมการรายงานข่าวกีฬา พ.ศ. 2552 เป็นแนวทางในการพัฒนา

กระบวนการได้มาซึ่งมาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ อธิบายตามแผนภูมิ ดัง

การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในประเทศไทย ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศ อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์ นักวิชาชีพวารสารศาสตร์ทั้งระดับบรรณาธิการ ผู้บริหาร และผู้สื่อข่าว

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

คำแนะนำในการตอบ

- โปรดศึกษาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย
- โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ โดยกาเครื่องหมาย/ในช่องที่กำหนดซึ่งตรงกับความเห็นของท่าน
- โปรดแสดงความคิดเห็นของท่าน โดยเฉพาะในกรณีที่ท่านตอบว่า **ไม่แน่ใจ** หรือไม่เห็นด้วย ในช่องสุดท้าย หรือช่องว่างที่เว้นไว้ข้างท้าย

มาตรฐาน	สมรรถนะ	ตัวอย่าง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ความเห็น
มาตรฐานที่ 1 นักศึกษาระดับ ปริญญาตรี สาขา วารสารศาสตร์ ผู้รู้ สารสนเทศ กำหนด ความต้องการ สารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ ได้	1.1 วิเคราะห์ ความ ต้องการ สารสนเทศได้	1.1.1 กำหนดขอบเขต ของสารสนเทศที่ ครอบคลุม เช่น การ นำเสนอข่าวเรื่องการ ระบาดของโรค ไข้เลือดออก ขอบเขตที่ เกี่ยวข้อง ได้แก่ สาเหตุ ของการเกิดโรค อาการ ของผู้ป่วยในระยะต่าง ๆ วิธีการรักษา และ วิธีการป้องกันโรค 1.1.2 กำหนดลักษณะ ของสารสนเทศ เช่น ข้อเท็จจริง สถิติ ประวัติ บทวิเคราะห์ ความคิดเห็น				
	1.2 ระบุแหล่ง สารสนเทศที่ ต้องการได้	กำหนดแหล่งที่มาของ สารสนเทศ เช่น แหล่ง สารสนเทศประเภท บุคคล สถาบัน สื่อมวลชน และ อินเทอร์เน็ต				

มาตรฐาน	สมรรถนะ	ตัวอย่าง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ความเห็น
มาตรฐานที่ 2 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ เข้าถึงสืบค้น และจัดระบบสารสนเทศได้	2.1 เข้าถึงสารสนเทศประเภทต่างๆ ได้	2.1.1 เข้าถึงเครื่องมือช่วยค้นประเภทต่างๆ เช่น ฐานข้อมูลออนไลน์ กูเกิล สกอร์ลา 2.1.2 เข้าถึงเอกสารฉบับเต็ม ได้แก่ การดาวน์โหลด การสั่งซื้อ และการใช้บริการห้องสมุด				1
	2.2 ใช้เครื่องมือช่วยสืบค้นค้นสารสนเทศประเภทต่างๆ ได้	2.2.1 ใช้เครื่องมือช่วยค้นประเภทต่าง ๆ เพื่อสืบค้นสารสนเทศได้ 2.2.2 ใช้เทคนิคการสืบค้นขั้นสูงในการสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการได้				
	2.3 กำหนดคำค้นที่สอดคล้องกับสารสนเทศที่ต้องการได้	2.3.1 กำหนดคำค้นที่มีความหมายกว้างกว่า แอบกว่า และคำที่เกี่ยวข้อง เช่น อุทกภัย คำที่มีความหมายกว้างกว่าคือภัยธรรมชาติ และคำที่มีความหมายแคบกว่าคือความเสียหายจากอุทกภัย 2.3.2 กำหนดคำค้นโดยใช้ศัพท์ควบคุม เช่น โทรศัพท์มือถือ ศัพท์ควบคุมคือโทรศัพท์เคลื่อนที่				

มาตรฐาน	สมรรถนะ	ตัวอย่าง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ความเห็น
มาตรฐานที่ 2 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ เข้าถึงสืบค้น และจัดระบบสารสนเทศได้ (ต่อ)	2.3 กำหนดคำค้นที่สอดคล้องกับสารสนเทศที่ต้องการได้ (ต่อ)	2.3.3 กำหนดคำค้นโดยใช้ศัพท์เฉพาะสาขาวิชา เช่น อนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็นศัพท์เฉพาะทางด้านกฎหมาย				
มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ	3.1 ประเมินความเกี่ยวข้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้	3.1.1 อ่านจับประเด็นเพื่อพิจารณาความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ 3.1.2 พิจารณาเนื้อหาของสารสนเทศ มีความครอบคลุมและความสอดคล้องกับความต้องการ				
	3.2 ประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้	3.2.1 ประเมินความเชี่ยวชาญของผู้ผลิต 3.2.2 ประเมินแหล่งอ้างอิงของสารสนเทศ 3.2.3 ประเมินความทันสมัยของสารสนเทศ				
	ประเมิน 3.3 ความถูกต้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้	3.3.1 เปรียบเทียบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย 3.3.2 แยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น หรือโฆษณาชวนเชื่อ				

มาตรฐาน	สมรรถนะ	ตัวอย่าง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ความเห็น
มาตรฐานที่ 4 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอเรื่องได้	4.1 สังเคราะห์สารสนเทศโดยการใช้สารสนเทศที่มีอยู่เดิมและบูรณาการสารสนเทศที่ได้มาใหม่	4.1.1 อ่านจับใจความและสรุปความสารสนเทศ 4.1.2 สังเคราะห์และนำเสนอสารสนเทศด้วยสำนวนภาษาของตนเอง				
	4.2 ใช้สารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอเรื่องได้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสื่อ	4.2.1 นำเสนอสารสนเทศในรูปแบบงานเขียนต่าง ๆ เช่น สารคดี การรายงานข่าว เหตุการณ์ บทความ 4.2.2 นำเสนอสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสมกับสื่อประเภทต่าง ๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และเครือข่ายสังคมออนไลน์				
	4.3 ประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการใช้สารสนเทศได้	4.3.1 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างอินโฟกราฟิก 4.3.2 ใช้อินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม และทวิตเตอร์ เพื่อผลิตและนำเสนอสารสนเทศ				

มาตรฐาน	สมรรถนะ	ตัวอย่าง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ความเห็น
มาตรฐานที่ 5 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศใช้สารสนเทศเพื่อผลิตงานโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ	5.1 ตระหนักและใช้สารสนเทศได้อย่างมีจริยธรรมและสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพ 5.2 อ่างอิงแหล่งที่มาของสารสนเทศที่ใช้	5.1.1 ใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องเที่ยงตรงครบถ้วน และมีอิสระ 5.1.2 ใช้สารสนเทศเพื่อส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรม และสร้างสรรค์สังคม ระบุแหล่งที่มาของสารสนเทศได้ถูกต้อง				
มาตรฐานที่ 6 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศใช้สารสนเทศเพื่อผลิตงานได้อย่างถูกกฎหมาย	ตระหนักและใช้สารสนเทศเพื่อผลิตงานได้อย่างถูกกฎหมาย	6.1.1 ใช้สารสนเทศโดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัว สิทธิมนุษยชน และการใช้งานโดยธรรม 6.1.2 ใช้สารสนเทศโดยคำนึงถึงกฎหมาย ลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา				

ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เช่น จำนวนของมาตรฐาน

.....

.....

.....

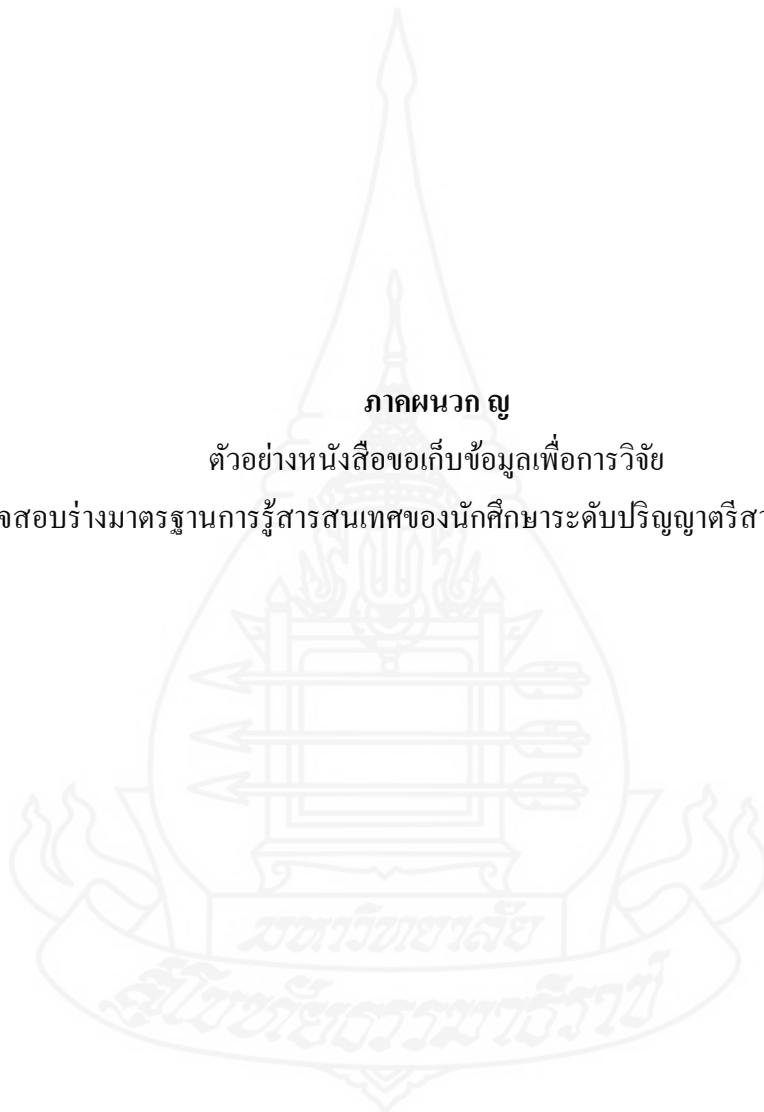
.....

.....

ภาคผนวก ๓

ตัวอย่างหนังสือขอเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

(การตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)

ที่ ศธ 0522.15(1)/ว 39

สาขาวิชาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

14 มกราคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ

เรียน คุณจักรกฤษ เพิ่มพูล

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการคุษฎีนิพนธ์ฉบับย่อ
2. ร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ

ด้วยนางดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำคุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์" โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจานันท์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์วิภา เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ประจำคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์ร่วม

ในกรณีนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย โดยความคิดเห็นของท่านจะถูกนำไปใช้เพื่อการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้เท่านั้น และจะไม่เกิดผลกระทบต่อเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ ดังกล่าว สำหรับรายละเอียดเพิ่มเติมนักศึกษาจะแจ้งให้ท่านทราบด้วยตนเองต่อไป หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์

บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์

โทร. 02-5048515-7

โทรสาร. 02-5033564

ภาคผนวก ก

การให้รหัสแทนผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

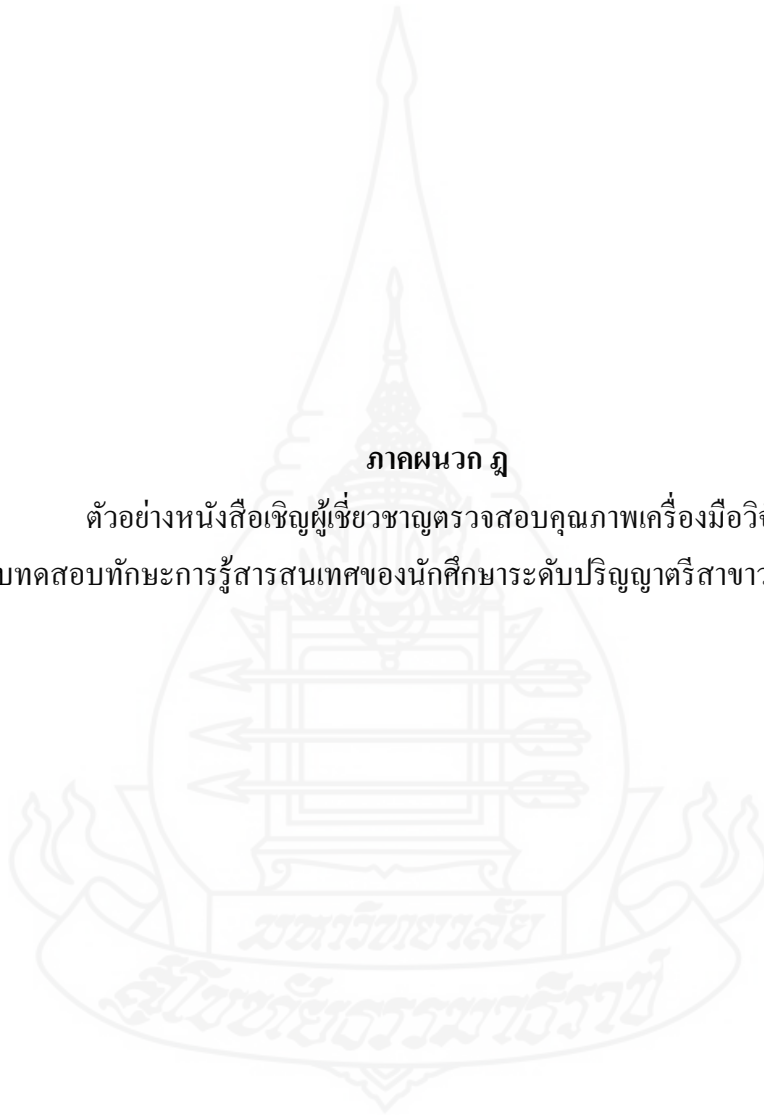

ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

ผู้ให้ข้อมูลหลัก	รหัส
ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศ	ILP
ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศจากประเทศไทย	ILP_TH
ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศจากประเทศญี่ปุ่น	ILP_JP
ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศจากประเทศออสเตรเลีย	ILP_AUS
อาจารย์ประจำหลักสูตรระดับปริญญาตรี	
สาขาวารสารศาสตร์	JRL
ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศจากประเทศไทย	JRL_TH
ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศจากประเทศญี่ปุ่น	JRL_JP
ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศจากประเทศออสเตรเลีย	JRL_AUS
นักวิชาชีพวารสารศาสตร์	JRP
ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศจากประเทศไทย	JRP_TH
ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศจากประเทศญี่ปุ่น	JRP_JP
ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศจากประเทศออสเตรเลีย	JRP_AUS

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
(แบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)

ที่ศธ 0522.15(1)/ว 13

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

17 มีนาคม 2559

เรื่อง ขออนุญาตให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหาแบบทดสอบ

เรียน คณะคณาจารย์อุตสาหกรรม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 1 ชุด
2. ภาพประกอบข้อสอบ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางดวงแก้ว เงินพลทรัพย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์) สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำคุณูปการ เรื่อง "การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์" โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สังขานันท์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุณูปการหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ประจำคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุณูปการร่วม

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องออกแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์จึงเรียนขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาศิลปศาสตร์ ประยุกต์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเที่ยงเนื้อหาของแบบทดสอบ ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาต และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วัฒนาพงษ์กุล)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์

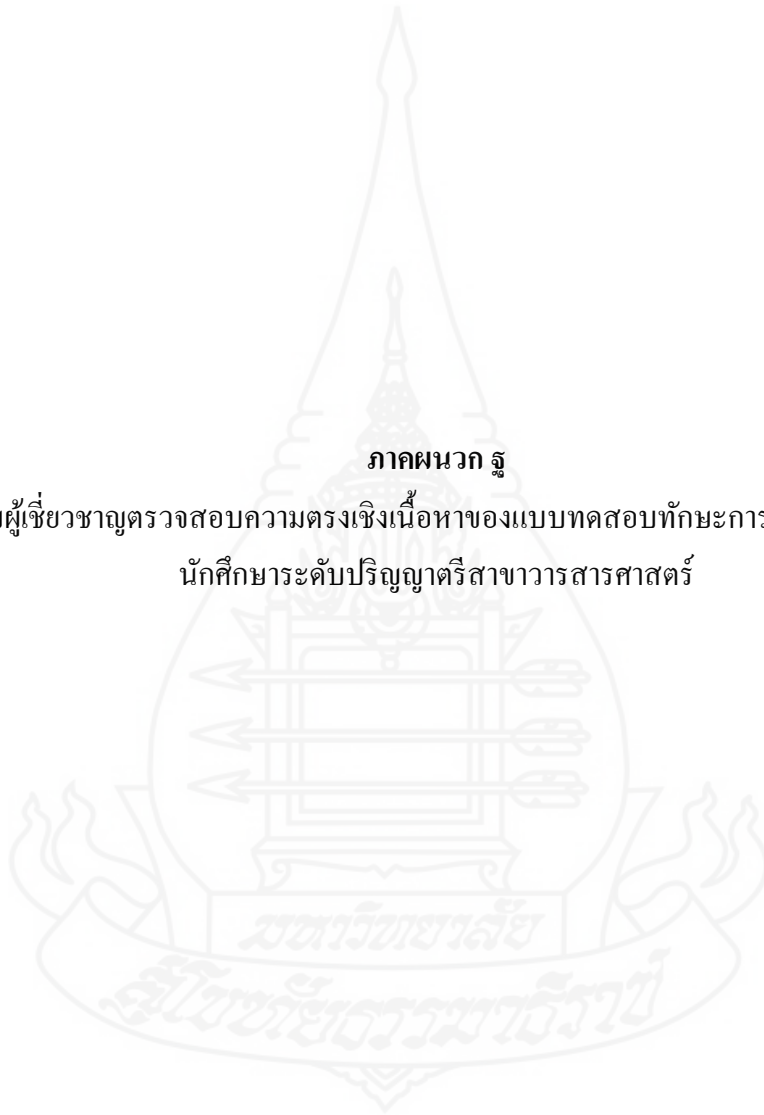
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์

โทร. 02-5048515-7

โทรสาร. 02-503356

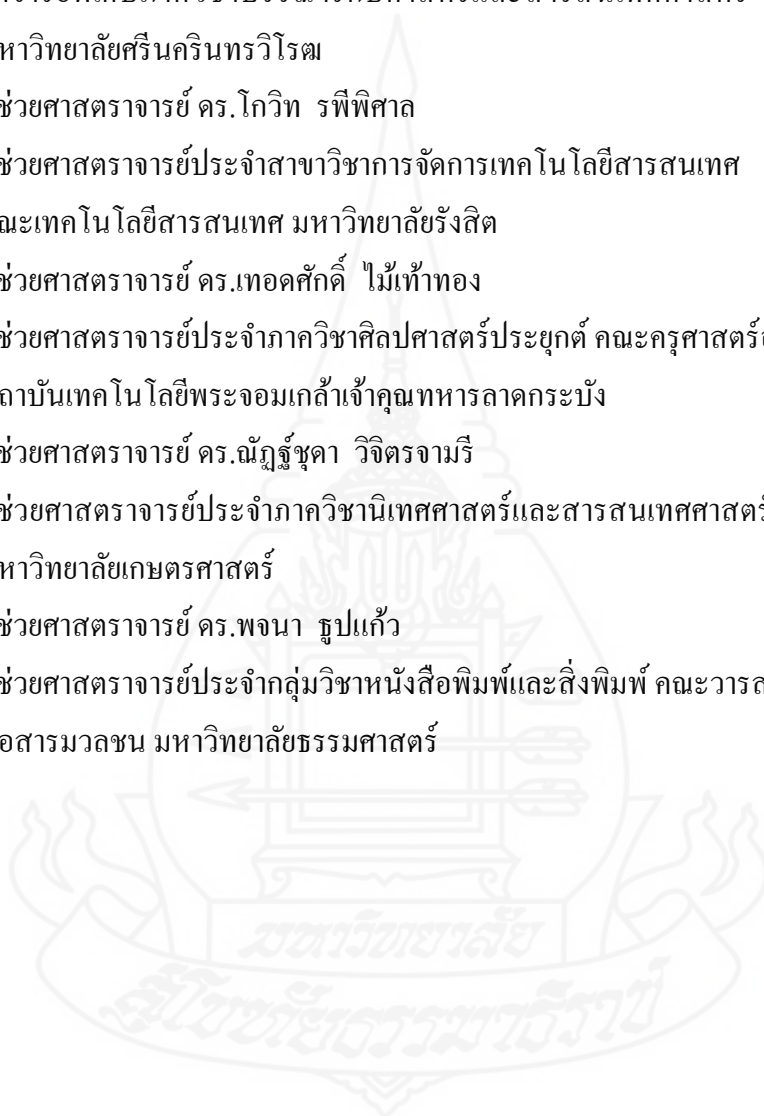
ภาคผนวก ฐ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

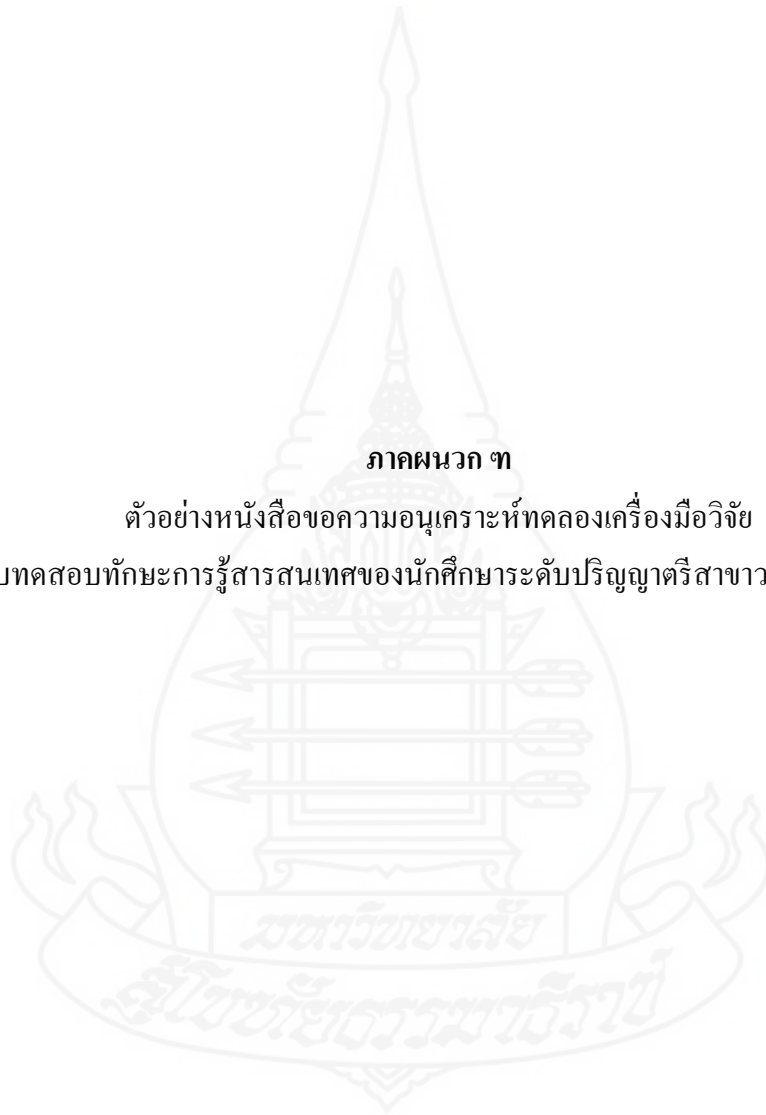
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

1. รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆมา
อาจารย์พิเศษภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิท รพีพิศาล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ
คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาศิลปศาสตร์ประยุกต์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐชуда วิจิตรจามรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาניתเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจนา ฐูปแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำกลุ่มวิชาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาคผนวก ๓

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย
(แบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)

ที่ ศธ 0522.15(1)/ว ๑๕

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นันธิการ์ จิตเรียงาม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศ

ด้วยนางดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาเอก แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์" โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.จตุติมา สัจจามันท์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิตแขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จันตติมา เขียวแก้ว อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์รพี โพธิ์เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการวิจัยนี้ นักศึกษาจะเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในกรณีนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือโดยการให้นักศึกษาคณะ/สาขานิเทศศาสตร์ทำแบบทดสอบการรู้สารสนเทศ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลองเครื่องมือ ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

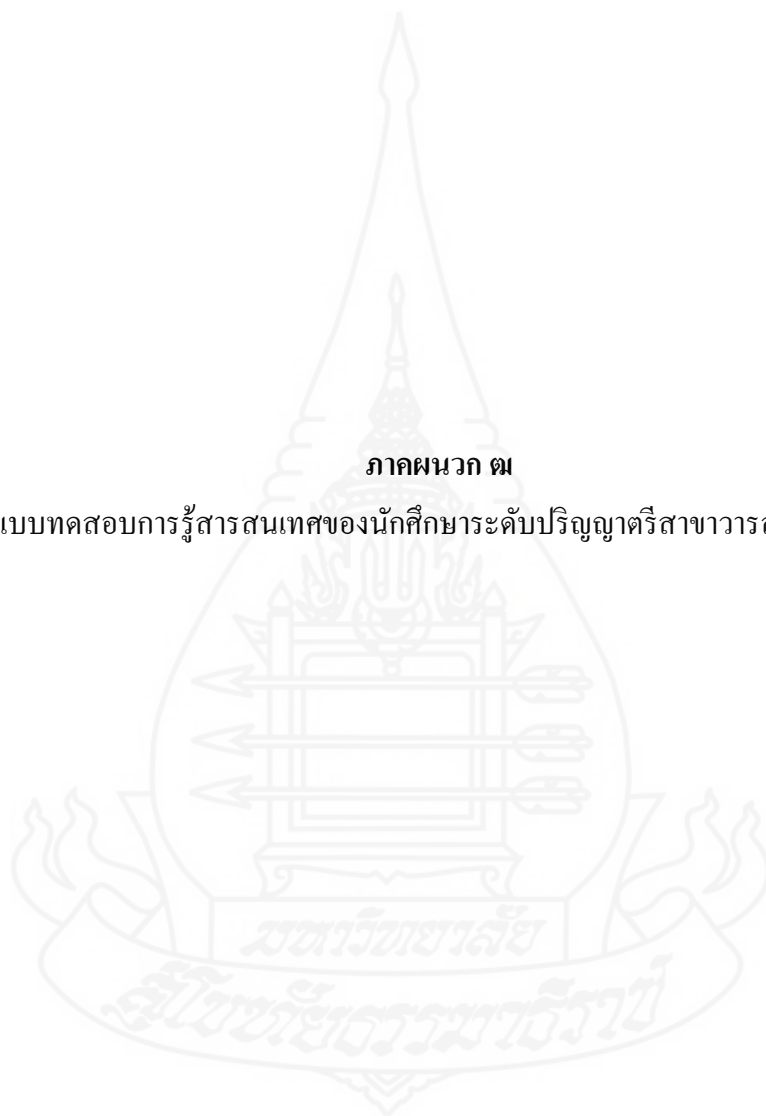

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์

โทร. 02-5048515-7

โทรสาร. 02-5033564

ภาคผนวก ๓
แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

เลขที่แบบทดสอบ

--	--	--

แบบทดสอบเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์

คำชี้แจงในการตอบแบบทดสอบ

1. แบบทดสอบนี้จัดทำขึ้นเพื่อวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบทดสอบ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

2. แบบทดสอบนี้มีจำนวน 50 ข้อ 50 คะแนน ใช้เวลาทำแบบทดสอบ 60 นาที

3. ขอความร่วมมือนักศึกษาตอบแบบทดสอบให้ครบทุกข้อ

คำนิยาม

การรู้สารสนเทศ (Information literacy) หมายถึง ความสามารถในการรู้ถึงความต้องการสารสนเทศทั้งสารสนเทศในรูปแบบสิ่งพิมพ์และดิจิทัล การระบุแหล่ง การสืบค้น การประเมิน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เลือกรับใช้และการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและถูกต้องเหมาะสม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบทดสอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ 1.1 ชาย 1.2 หญิง

2. ท่านกำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาชื่อ

2.1 ☐ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2.2 ☐ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
2.3 ☐ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	2.4 ☐ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2.5 ☐ มหาวิทยาลัยรังสิต	2.6 ☐ มหาวิทยาลัยสยาม
2.7 ☐ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	

3. ท่านกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่

3.1 ☐ ชั้นปีที่ 1	3.2 ☐ ชั้นปีที่ 2
3.3 ☐ ชั้นปีที่ 3	3.4 ☐ ชั้นปีที่ 4

4. ท่านมีผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย G.P.A.) ในภาคเรียนที่ผ่านมาเท่าใด

4.1 ☐ ต่ำกว่า 2.00	4.2 ☐ 2.00 – 2.75	4.3 ☐ 2.76 ขึ้นไป
---	--	--

5. ท่านมีประสบการณ์ในการเรียนวิชาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศหรือไม่
(วิชาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ ได้แก่ วิชาที่มีเนื้อหาเรื่อง การใช้ห้องสมุด การรู้สารสนเทศ การค้นคว้าและการเขียนรายงาน เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง)

5.1 ☐ มีประสบการณ์ โปรดระบุชื่อวิชา.....
5.1.1 ☐ ศึกษาระดับมัธยมศึกษา
5.1.2 ☐ ศึกษาระดับมหาวิทยาลัย
5.2 ☐ ไม่มี

**ตอนที่ 2 แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย**

คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียง 1 คำตอบ และระบายลงใน • ที่ต้องการใน
กระดาษคำตอบคอมพิวเตอร์ ด้วยดินสอ 2B

1. นักศึกษาได้รับข่าวสารดังนี้

ไฟไหม้ทุ่งหญ้าบริเวณตรงข้ามประปาเมืองบุรี เจ้าหน้าที่กำลังดำเนินการ (จส.100, 2559)

จากข้อความข้างต้น หากต้องการนำเสนอเรื่องให้มีความครอบคลุม ควรเพิ่มเติมในข้อใด

- ก. ผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตในที่เกิดเหตุ
 - ข. สาเหตุการเกิดเพลิงไหม้
 - ค. ผู้เป็นต้นเหตุการเกิดเพลิงไหม้
 - ง. การหลีกเลี่ยงการสัญจรบริเวณพื้นที่ที่เกิดเหตุเพลิงไหม้
2. ข้อใดควรเป็นหัวข้อในโครงเรื่องของงานเขียนเรื่อง “ราคาน้ำมันที่เป็นธรรม”
- ก. บริษัทน้ำมัน
 - ข. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดราคาน้ำมัน
 - ค. การสำรวจหาแหล่งน้ำมัน
 - ง. ผลกระทบของน้ำมันต่อเศรษฐกิจไทย
3. หากต้องการทราบแนวโน้มของธุรกิจสื่อใหม่ ควรศึกษาจากสารสนเทศลักษณะใด
- ก. ประวัติ
 - ข. ข้อเสนอแนะ
 - ค. ความคิดเห็น
 - ง. สถิติ
4. จากพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ “เครือข่ายศิลปินเสนอ 3 แนวทางปฏิรูปเพื่อความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรม” สารสนเทศลักษณะใดที่ท่านได้รับ
- ก. สถิติ
 - ข. ประวัติ
 - ค. ความคิดเห็น
 - ง. บทวิเคราะห์
5. หากต้องการอ่านบทความที่นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยใหม่ๆ ควรเลือกใช้แหล่งสารสนเทศใด
- ก. หนังสือ
 - ข. ตำรา
 - ค. นิตยสาร
 - ง. วารสารวิชาการ
6. ข้อใดเป็นแหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์
- ก. นายแพทย์อุทัย รัตน์
 - ข. นายแพทย์กฤษดา ศิรามพุช

- ค. นายสัตวแพทย์ปานเทพ รัตนากร
 ง. แพทย์หญิง คุณหญิง พรทิพย์ โรจนสุนันท์
7. ควรค้นข้อมูลเกี่ยวกับข้อบังคับจริยธรรมหนังสือพิมพ์ จากแหล่งสารสนเทศในข้อใด
 ก. สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส
 ข. สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
 ค. สำนักงาน กสทช.
 ง. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
8. หากต้องการข้อมูลโทรศัพท์รุ่นล่าสุดของบริษัทซัมซุง ท่านจะเลือกใช้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศในข้อใด
 ก. เว็บไซต์ทีวีโทรทัศน์
 ข. พนักงานบริษัทซัมซุง
 ค. หนังสือในห้องสมุด
 ง. องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
9. ข้อใดไม่ใช่คำค้นวิทยานิพนธ์ชื่อ “มุมมองของนักวิชาการด้านวารสารศาสตร์ต่อการนำเสนอภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนนิยม”
 ก. วารสารศาสตร์
 ข. หนังสือพิมพ์
 ค. ผู้สื่อข่าว
 ง. ภาพข่าว
10. คำค้นในข้อใดที่มีความหมายกว้างกว่าคำว่า “ชิง”
 ก. สมุนไพร
 ข. ัญชีพืช
 ค. ไมยรันต้น
 ง. พืชใกล้สูญพันธุ์
11. หากต้องการค้นหาเรื่อง “เด็กปัญญาอ่อน” จะค้นได้จากหัวเรื่อง

เด็กปัญญาอ่อน คู่มือ เด็กเรียนช้า
 เด็กผิดปกติ
 กก เด็กผิดปกติทางอารมณ์ / เด็กปัญญาเลิศ / เด็กพิการ / เด็กพิการทางสมอง เด็กเรียนช้า

- ก. เด็กปัญญาอ่อน
 ข. เด็กเรียนช้า
 ค. เด็กผิดปกติ
 ง. เด็กผิดปกติทางอารมณ์
12. ต้องการค้นสารสนเทศที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ “การกระทำความคิดซึ่งแทบจะไม่มีควมสงสัยเลยว่าได้กระทำความคิดมาแล้ว” ควรใช้ศัพท์เฉพาะในข้อใดเป็นคำสืบค้น
 ก. คดีแพ่ง
 ข. คำร้องทุกข์
 ค. คำกล่าวโทษ
 ง. ความผิดซึ่งหน้า

13. จากข้อมูลต่อไปนี้ หากจะหาหนังสือควรใช้ข้อมูลในข้อใด

Language:	Thai	
Authors:	สุทธิ ชัดติยะ, 2499-	
Publication Information:	กรุงเทพฯ : สถาบันวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา กรมประชาสัมพันธ์, 2552.	
Edition:	พิมพ์ครั้งที่ 2, ฉบับปรับปรุงแก้ไข.	
Publication Date:	2009	
Physical Description:	226 หน้า : ภาพประกอบ.	
Publication Type:	Book	
Document Type:	Bibliographies; Non-fiction	
Subject Terms:	การเขียนทางวิชาการ วารสารศาสตร์ -- การเขียน	
Notes:	มีบรรณานุกรม.	
ISBN:	9789742355364	
Online Access:	Online Access	
Accession Number:	utcc.224920	
Database:	UTCC Library Catalog	
Location	Call No.	Status
หนังสือไทย Book-Thai (BLDG 6 FL 3)	808.066 ส745ค 2552	On shelve

จากภาพ หากต้องการทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาเดียวกันนี้เพิ่มเติม ควรปฏิบัติตามข้อใด

ก. คลิกที่ สุทธิ ชัดติยะ

ข. คลิกที่ การเขียนงานทางวิชาการ

ค. คลิกที่ Online Access

ง. คลิกที่ UTCC Library Catalog

14. จากภาพหากต้องการจำกัดผลการสืบค้นบทความที่เขียนและตีพิมพ์ไม่เกิน 1 ปี ควรเลือกเมนูในข้อใด

แล้วจำกัดผลลัพธ์ของคุณโดย...		
ภาษา:	ภาษาไทยได้	หาหน้าเว็บในภาษาที่คุณเลือก
ภูมิภาค:	ภูมิภาคใดก็ได้	หาหน้าเว็บที่เผยแพร่ในภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่ง
อัปเดตล่าสุด:	ทุกเวลา	หาหน้าเว็บที่มีการอัปเดตภายในเวลาที่ระบุ
ไซต์หรือโดเมน:		ค้นหาไซต์หนึ่ง (เช่น wikipedia.org) หรือจำกัดผลการค้นหาของคุณเป็นโดเมน เช่น .edu, .org หรือ .gov
คำที่ปรากฏ:	ทุกที่ในหน้าเว็บ	ค้นหาในหน้าเว็บใดหน้า ซึ่งหน้าเว็บ หรือที่อยู่เว็บ หรือลิงก์ไปยังหน้าเว็บที่คุณต้องการ
ค้นหาตลอดด้วย:	แสดงผลการค้นหาที่เกี่ยวข้องมากที่สุด	บอก ค้นหาตลอดด้วย ว่าต้องการจะเห็นหาพบแต่ไม่แจ้งหรือไม่
ประเภทไฟล์:	รูปแบบใดก็ได้	หาหน้าเว็บในรูปแบบที่คุณต้องการ
สิทธิ์ในการใช้งาน:	ไม่ถูกกรองตามสัญญาณภูมิภาค	หาหน้าเว็บที่ถูกลimitการใช้งานด้วยตัวเอง

ก. อัปเดตล่าสุด

ข. ไซต์หรือโดเมน

ค. ค้นหาตลอดด้วย

ง. สิทธิ์ในการใช้งาน

15. หากต้องการสืบค้นสารสนเทศที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ “การรักษาโรคมะเร็งด้วยเคมีบำบัด” ควรใช้กลยุทธ์การสืบค้นในข้อใด

- ก. มะเร็ง OR การรักษา
- ข. มะเร็ง AND เคมีบำบัด
- ค. มะเร็ง NOT การรักษาด้วยยา
- ง. มะเร็ง OR เคมีบำบัด NOT สมุนไพร

16. นักศึกษาสืบค้นสารสนเทศเกี่ยวกับ “ยาเสพติดในสังคมวัยรุ่น” จากกูเกิล โดยพิมพ์คำค้นคือ “ยาเสพติด” พบผลสืบค้นจำนวน 747,000 รายการ เพื่อให้ได้ผลการสืบค้นน้อยลงและตรงกับความต้องการ นักศึกษาจะปรับปรุงกลยุทธ์การสืบค้นตามข้อใด

- ก. เพิ่มคำสืบค้น “วัยรุ่น”
- ข. เปลี่ยนไปสืบค้นเรื่องยาเสพติดในไทย
- ค. เปลี่ยนไปสืบค้นจาก www.yahooo.com
- ง. อ่านผลการสืบค้นเฉพาะหน้าแรกและเลือกรายการที่ตรงกับความต้องการ

17. จากภาพด้านล่าง หากต้องการบันทึกผลการสืบค้นเพื่อส่งผลการสืบค้นทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ควรเลือกคำสั่งในข้อใด

The screenshot shows a search results page with the following details:

- Search filters: 4 records, 150 items, System Sorted, Limit search to available items.
- Record: Previous, Next
- Metadata for the selected record:
 - ผู้แต่ง: บุญจวบ เลิศไพฑูริย์
 - ชื่อเรื่อง: การทำข่าวข้ามสื่อ: กรณีศึกษาการทำข่าวให้กับสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย โดยหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ / บุญจวบ เลิศไพฑูริย์
 - ข้อมูลเกี่ยวกับการสืบค้น: 2556
 - Rating: ★★★★★
- Table of results:

สถานที่	เลขหมู่	สถานภาพ
ชั้น 2, วารสาร	ARTICLE	คู่มือวารสาร
- Details for the selected article:
 - ชื่อวารสาร: วารสารวิชาการศรีปทุม อนุมัติ 9, 3 (ม.ค.-มี.ค. 2556) 87-95 ภาพประกอบ
 - หมายเหตุ: บทความคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - หัวเรื่อง: สื่อมวลชน, ข่าวโทรทัศน์, นักหนังสือพิมพ์
 - ชื่อเรื่องเพิ่มเติม: Cross-media journalism: a case study of news making for national broadcasting services of Thailand by post today newspaper
 - เลขมาตรฐาน: 1686-5715

- ก. Start Over
- ข. Request
- ค. Save to My Lists
- ง. Save Records

18. การจัดระบบผลการสืบค้นสารสนเทศในข้อใด ช่วยให้ได้สารสนเทศที่นำมาใช้ภายหลังได้สะดวกและรวดเร็ว

- ก. บันทึกผลการสืบค้นทั้งหมดรวมกันลงในฮาร์ดดิสก์
- ข. บันทึกผลการสืบค้นลงในอุปกรณ์บันทึก โดยจำแนกตามไฟล์เตอร์ตามหัวข้อ

- ค. ส่งผลการสืบค้นให้ตนเองทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ครึ่งละหัวข้อ
ง. พิมพ์ผลการสืบค้นออกทางเครื่องพิมพ์และจัดเก็บเข้าแฟ้ม

จงอ่านจับประเด็นข้อความต่อไปนี้

ที่คาดฟ้าบ้านฉัน สาธุประดิษฐ์ กรุงเทพฯ ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ผักสวนครัว สมุนไพร
อะไรที่ได้กินและได้ใช้เราจะนำมาปลูก เพราะมีพื้นที่น้อย จึงต้องปลูกผักให้หลากหลาย
แต่ปริมาณไม่มาก สร้างความยั่งยืนทางอาหารให้ครอบครัวเล็กๆ ของเราเอง ทำให้เรา
พึ่งตนเองได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง แม้ไม่ใช่ปุ๋ยเคมี มาใส่พืชผัก ทำปุ๋ยหมักจากเศษ
อาหาร และเศษใบไม้ ปล่อยให้เป็นไปตามวิถีของมัน ...(มนัสชนก แดงนิเวศน์, 2559)

19. จากเนื้อหาข้างต้น ข้อใดคือประเด็นสำคัญของเรื่อง
- ก. เศรษฐกิจพอเพียง
ข. ผักสวนครัว
ค. ไม้ดอก ไม้ประดับ
ง. สมุนไพร
20. หนังสือในข้อใดสอดคล้องกับการทำสภูป่าว่าเรื่อง “แผ่นดินไหว ภัยที่ไทยยังไม่พร้อม”
- ก. 9 ริกเตอร์ หวังสมุทรสันไหว อาทิตย์อุทัยสะท้อน/บันทึกคนไทยในญี่ปุ่น/โลกกลม
ข. 12 รอยเลื่อนอันตรายกับมหันตภัยแผ่นดินไหวทั่วโลก/การจัดการภัยพิบัติ/รวมแรงใจ
ให้เธอเนปาล
ค. มหันตภัยทลายโลก/บันทึกบางม่วง กลุ่มอาสาสมัครช่วยเหลือผู้ประสบภัยจาก
เหตุการณ์สึนามิ/ทฤษฎี เปลือกโลกมรณะ
ง. รอยเลื่อนมีพลังในไทย/สึนามิในประเทศไทย/ธรณีพิบัติภัยที่คนไทยต้องพร้อมรับมือ
21. นักศึกษาควไรใช้ข้อมูล “ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน” จากเว็บไซต์ในข้อใด
- ก. news.kapook.com
ข. www.thaigov.go.th
ค. www.postoday.com
ง. http://th.wikipedia.org
22. จากข่าวเหตุระเบิดภายในอาคารเอสซีบีปาร์ค การอ้างอิงแหล่งข่าวตามข้อใดมีความน่าเชื่อถือ
มากที่สุด
- ก. สถาปนิกซีกรีเอสซีบี เครื่องดับเพลิงทำงานเมื่อมีประกายไฟ
ข. ผู้บริหารธนาคารไทยพาณิชย์ระบบดับเพลิงอัตโนมัติ

- ค. พ.ต.อ.เทวานุวัฒน์ อนิรุทธเทวา กล่าวว่า ณ จุดเกิดเหตุไม่พบร่องรอยการเผาไหม้
ง. ไทยพาณิชย์ยืนยันไม่ใช่ระเบิด ไฟไหม้จุดเกิดเหตุเป็นห้องเอกสาร

23. จากภาพ ข้อมูลของหนังสือในข้อใดแสดงความทันสมัยของข้อมูล

รู้ไว้ ก่อนใช้ชีวิตที่ญี่ปุ่น

มีอิโตะ ภาพ
ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ แปล

พิมพ์ครั้งที่ 2 พฤษภาคม 2553
พิมพ์ครั้งที่ 3 พฤษภาคม 2554
พิมพ์ครั้งที่ 4 พฤษภาคม 2557

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537

- ก. พิมพ์ครั้งที่ 2 พฤษภาคม 2553
ข. พิมพ์ครั้งที่ 3 พฤษภาคม 2554
ค. พิมพ์ครั้งที่ 4 พฤษภาคม 2557
ง. สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

จงพิจารณาความถูกต้องของสารสนเทศจากแหล่งข่าว ดังนี้

แหล่งที่ 1: 10.00 น. ยังควบคุมเพลิงห้างลิมาร์ ตรัง ผู้ช่วย ผบ.ตร.ตรวจสอบเหตุระเบิดตลาดเซ็นเตอร์พอยท์ด้วย

แหล่งที่ 2: เหตุระเบิดตลาดเซ็นเตอร์พอยท์ กรุงเทพมหานคร มีผู้เสียชีวิต 1 คน บาดเจ็บ 6 คน

แหล่งที่ 3: ผู้ว่าจังหวัดตรังเผย เหตุระเบิดตลาดเซ็นเตอร์พอยท์เป็นระเบิดที่บรรจุอยู่ในกระเป๋า

แหล่งที่ 4: ชุดดับเพลิง ปภ.เทศบาลนครตรัง ยังคงดับไฟที่ลิคใหม่ภายใน แม้ภายนอกจะควบคุมได้แล้ว แต่ต้องเฝ้าระวังทั้งคืน

24. ข้อมูลจากแหล่งข่าวในข้อใดมีความถูกต้องเชื่อถือได้น้อยที่สุด

- ก. แหล่งที่ 1
ข. แหล่งที่ 2
ค. แหล่งที่ 3
ง. แหล่งที่ 4

25. สารสนเทศในข้อใดเป็นข้อเท็จจริง

- ก. ราคารับซื้อทองคำแท่งประจำวันที่ 5 ก.ย. 59 อยู่ที่ราคา 21,650.00 บาท
 ข. หลักสูตรปริญญาโท “เรียนครบ จบแน่” สนใจติดต่อภายในวันที่ 30 ก.ย. 59
 ค. แนวโน้มเศรษฐกิจไทยปี 2559 น่าจะมีทิศทางที่ดีขึ้นเล็กน้อย
 ง. อัจฉริยะเด็กไทย สรรสร้างศิลปหัตถกรรมนำสมัย ก้าวไกลสู่สากล

จงอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 26

“ซัมซุง กาแล็คซี่ เอโพร 9” มีการปรับปรุง ค ก ข ง
 จาก 4,5 มิลลิแอมป์ เป็น 000, มิลลิแอมป์ 000เรียกได้ว่า พก “เอโพร 9” ค
ข ง ค ข ง
 ไม่จำเป็นต้องพก “พาวเวอร์แบงก์” หน้าจอของ “เอโพร 9” มีขนาดใหญ่ถึง นิ้ว 6
 1080พี ความละเอียดแบบฟูลเอชดีคมชัดให้สีสันที่สดใสน่าประทับใจ ข ค ง

26. ข้อข้างต้น ข้อความในใดเป็นข้อเท็จจริง

- ก. ส่วน ก และ ง
 ข. ส่วน ข และ ค
 ค. ส่วน ก และ ค
 ง. ส่วน ข และ ง

จงอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 27

ปัจจุบัน คนหนุ่มสาวญี่ปุ่นยังคงเลือกย้ายเข้าสู่เมืองใหญ่เพื่อหาโอกาสทางหน้าที่การงาน
 คนชราในชนบททยอยจากไปตามอายุขัย ผลคือเกิดเมืองร้างหลายแห่งในชนบท ขณะนี้ทุก
 เจ็ดเมืองในญี่ปุ่นจะมีอย่างน้อยหนึ่งเมืองที่กลายเป็นเมืองร้างอย่าง สมบูรณ์เพราะไม่มีผู้คน
 อาศัยอยู่อีกต่อไป(สารคดี) , 2559)

27. ท่านจะสรุปใจความข้อความข้างต้นอย่างไร

- ก. วัยรุ่นในญี่ปุ่น
 ข. เมืองร้างในญี่ปุ่น
 ค. การหางานทำในญี่ปุ่น
 ง. การย้ายถิ่นของคนญี่ปุ่น

28. จากภาพข้างต้น การเขียนเชิงสังเคราะห์ตามข้อใดมีความเหมาะสม
- วิชาแกนเป็นแนวคิดที่สำคัญในศตวรรษที่ 21
 - ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้ความสำคัญกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม
 - ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี
 - ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้น ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และวิชาแกน
29. งานวิจัย 3 เรื่อง สรุปประเด็นสังเคราะห์เกี่ยวกับผลการศึกษา ดังนี้
- งานวิจัยเรื่องที่ 1 นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศจากเครือข่ายสังคมออนไลน์
- งานวิจัยเรื่องที่ 2 นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อตรวจสอบประเด็นเรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจในสังคม
- งานวิจัยเรื่องที่ 3 เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้คือเฟซบุ๊ก
- ข้อใดคือการเขียนเชิงสังเคราะห์ที่มีความครอบคลุม
- นักศึกษากลุ่มใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
 - นักศึกษากลุ่มใหญ่ใช้เฟซบุ๊ก
 - นักศึกษากลุ่มใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อตรวจสอบประเด็นเรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจในสังคม โดยใช้เฟซบุ๊กมากที่สุด
 - นักศึกษากลุ่มใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อตรวจสอบประเด็นเรื่อง
30. ควรนำเสนอเรื่อง “สถานการณ์ฉุกเฉินพายุไซโคลนในประเทศฟิลิปปินส์” ให้ประชาชนได้ทราบอย่างทันทั่วถึง ในรูปงานเขียนชนิดใด
- สารคดี
 - บทวิเคราะห์/วิจารณ์
 - วาไรตี้
 - การรายงานข่าวเหตุการณ์

31. ชาว “ชาวบ้านแห่ต้อนน้ำในบ่อโบราณ เหตุเชื่อศักดิ์สิทธิ์” ควรนำเสนอให้ประชาชนได้ทราบในรูปแบบเขียนชนิดใด

ก. ข่าวเจาะประเด็น	ข. ข่าวสาระเบา
ค. ข่าวเชิงลึก	ง. ข่าวสืบสวน

32. หากต้องการนำเสนอสารคดีเรื่อง “เทคโนโลยีชาวบ้านเพื่อการเกษตร” โดยมีเป้าหมายให้เกษตรกรสามารถรับข้อมูลได้ขณะทำงานในพื้นที่การเกษตรของตน ควรนำเสนอผ่านสื่อในข้อใด

ก. วิทยุ	ข. โทรทัศน์
ค. หนังสือพิมพ์	ง. ทวิตเตอร์

33. หากต้องนำเสนอข้อมูลสถิติที่สลับซับซ้อนเป็นภาพที่เข้าใจได้ง่าย ควรเลือกใช้เทคโนโลยีในข้อใด

ก. วิดีทัศน์	ข. อินโฟกราฟิก
ค. เฟสบุ๊ก ไลฟ์	ง. เว็บไซต์

34. หากท่านไปพบเหตุการณ์สำคัญ และต้องการเผยแพร่ข่าวและภาพเคลื่อนไหวเหตุการณ์นั้นให้สังคมได้รับทราบโดยเร็ว ควรจะเลือกใช้สื่อในข้อใด

ก. เฟสบุ๊ก ไลฟ์	ข. ไลน์กรุปของรายการข่าว
ค. ทวิตเตอร์	ง. อินสตราแกรม

35. สารสนเทศตามข้อใดมีความครบถ้วนมากที่สุด

ก. กรมทรัพยากรธรณีแถลง แผ่นดินไหวที่พม่าขนาด 6.8 ริกเตอร์ เกิดจากรอยเลื่อนอรากัน
ข. เจ้าหน้าที่และพนักงานโรงแรมเซาท์เทิร์น ปัตตานี เริ่มเข้าพื้นที่แล้ว
ค. รือทีมเศรษฐกิจหลังผ่านพ้นการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ
ง. หนุ่มชาวจีนจมน้ำหน้าโรงแรมอาการโคม่า เจ้าหน้าที่กำลังช่วยชีวิต

36. นักวารสารศาสตร์ไม่เซ็นเซอร์สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม แต่อาจกระทบต่อผู้มีอำนาจแสดงถึงการใช้อารมณ์อย่างมีจริยธรรมตามข้อใด

ก. ความถูกต้อง	ข. ความเที่ยงตรง
ค. ความมีอิสระ	ง. ความครบถ้วน

จงอ่านข้อความต่อไปนี้ และตอบคำถามข้อ 37

นพ.(คร) อำนวย กาจิณะ อธิบดีกรมควบคุมโรค. กล่าวว่า ช่วงนี้ยุ่งลายมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากช่วงนี้เป็นช่วงหน้าฝนของปี ซึ่งก็เป็นช่วงที่พบผู้ป่วยสูงสุดของโรคติดเชื้อไวรัสซิกา ผู้ป่วยโรคนี้ส่วนใหญ่อาการของโรคไม่รุนแรง และส่วนใหญ่ป่วยแล้วหายได้เอง อาการที่พบบ่อย ได้แก่ มีไข้ ออกผื่น ตาแดง ปวดข้อ ซึ่งจะมีปัญหาเฉพาะกับหญิงตั้งครรภ์ ซึ่งมีหลักฐานทางระบาดวิทยาที่บ่งชี้ว่าอาจสัมพันธ์กับอาการศีรษะเล็กในทารกแรกเกิด อาการเหล่านี้ทุเลาลงได้เองภายในเวลา วัน หากอาการไม่ดีขึ้นขอให้ไปพบ 7-2 แพทย์

37. จากข้อความข้างต้น สารสนเทศในข้อใดไม่ถูกต้อง

- ก. พบผู้ป่วยเป็นโรคไวรัสซิกามากที่สุดในฤดูฝน
- ข. หากมีอาการออกผื่น ตาแดง และปวดข้อ ให้สันนิษฐานว่าเป็นไวรัสซิกาและรีบไปพบแพทย์ทันที
- ค. หญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยเป็นไวรัสซิกาอาจส่งผลกระทบต่ออาการศีรษะเล็กของทารก
- ง. ยุงลายเป็นพาหะในการนำเชื้อโรคไวรัสซิกา

38. พฤติกรรมในข้อใดแสดงถึงการใช้สารสนเทศในการผลิตข่าวได้อย่างเที่ยงตรง

- ก. การเสนอข่าวสินค้าเฉพาะด้านที่ดีเพื่อป้องกันความขัดแย้งกับผู้ประกอบการ
- ข. การศึกษาข้อเท็จจริงจากผู้ถูกกล่าวหา เมื่อข่าวที่นำเสนอมีการพาดพิงอันอาจก่อให้เกิดความเสียหาย
- ค. การเลือกแหล่งข่าวที่ใกล้ชิดกับผู้สื่อข่าว เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก
- ง. การผลิตและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับความขัดแย้ง โดย เชิญฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาให้ข้อมูล เพื่อหลีกเลี่ยงการทะเลาะวิวาท

จงอ่านข้อความต่อไปนี้และตอบคำถาม ข้อ 39

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญ ¹ นำโดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กำหนดแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ² พ.2559 (ตุลาคม 2558 – กันยายน ³ 2559) ผลการสำรวจพบว่า ประชาชนร้อยละ ชุมชน/ระบุว่ามียาเสพติดในหมู่บ้าน 60.8 รัฐบาลจึงควรหาแนวทางป้องกันและปราบปรามอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ⁴ ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปรับปรุงวันที่ 31 มิย..59 สืบค้นวันที่ 13 ส.ค.59 จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/servopin/files/drugSum59.pdf>

39. ข้อความใดควรมีแหล่งอ้างอิง

ก. ข้อความ 1

ข. ข้อความ 2

ค. ข้อความ 3

ง. ข้อความ 4

บทความเรื่อง “เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล”
จากเว็บไซต์ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
(<http://www.mict.go.th/view/1/Digital%20Economy>)
ปรับปรุงข้อมูลล่าสุดในปี 2559 สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2559

40. จากข้อมูลข้างต้น หากต้องการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา ควรใช้ข้อมูลในข้อใด

ก. เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล และ <http://www.mict.go.th/view/1/Digital%20Economy>ข. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2559 และ <http://www.mict.go.th/view/1/Digital%20Economy>

ค. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และปรับปรุงข้อมูลล่าสุดในปี 2559

ง. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสืบค้นเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2559

41. ข้อใดแสดงว่าผู้สื่อข่าวรายงานข่าวโดยใช้วิธีการปกป้องแหล่งข่าว

ก. ใช้คำอ้างอิง “แหล่งข่าวกล่าวว่า”

ข. ใช้นามสมมุติในการระบุถึง

แหล่งข่าว

ค. ระบุเฉพาะคุณลักษณะของแหล่งข่าว

ง. อ้างอิงแหล่งข่าวโดยใช้อักษรย่อ

42. การปฏิบัติตามข้อใดต่อไปนี้เป็นข้อไม่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

ก. การเขียนข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์

ข. การคัดลอกข้อมูลจากเอกสารต้นฉบับจำนวน 3 บรรทัด

ค. การยกตัวอย่างคำพูดของบุคคลสำคัญ

ง. การเขียนข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการลงพื้นที่จริงด้วยตนเอง

43. พฤติกรรมตามข้อใดแสดงถึงการใช้สารสนเทศที่สอดคล้องกับการใช้งานโดยธรรม

ก. การถ่ายสำเนาบทความวารสารจำนวน 1 บทความเพื่อใช้ประกอบการเรียนวิชาการเขียนข่าว

ข. การซื้อสำเนาหนังสือจากร้านถ่ายเอกสารที่ได้จัดเตรียมไว้ให้บริการแล้ว

ค. การส่งซื้อหนังสือจากสำนักพิมพ์และทำสำเนาเพิ่มเติมเพื่อแจกเพื่อนในชั้นเรียน

ง. การยืมหนังสือจากห้องสมุดและส่งทำสำเนาจากร้านถ่ายเอกสารเพื่อนำไว้ใช้เอง

44. สารสนเทศในข้อใดแสดงถึงการคำนึงถึงความเป็นส่วนตัว
- ก. พ่อค้าย่านประตูน้ำรู้สึกไม่พอใจกับการห้ามขายของบริเวณทางเท้า”
 - ข. แดงไทย ภักธรมน ออกหักจึงกินยาเกินขนาดขณะนี้รักษาตัวอยู่ที่ โรงพยาบาลเกษมจิต
 - ค. พฤษ ศวงสุกร์ นักกีฬาฟุตบอลทีมชาติถูกกล่าวหาว่าพรากผู้เยาว์
 - ง. นายสมชัย สภาพรรค ผู้ต้องหาคดีข่มขืนรอรับทราบข้อกล่าวหา
45. ข้อใดเป็นการนำเสนอสารสนเทศโดยการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน
- ก. การนำเสนอข่าวคนพิการ โดยการใช้ข้อความที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ
 - ข. การนำเสนอภาพและชื่อสกุลของเหยื่อมาตกรรมที่เกาะเต่า
 - ค. การถ่ายทอดสดการจับกุมผู้ต้องหาคดีมาตกรรมขณะพยายามฆ่าตัวตาย
 - ง. การเสนอภาพมุมสูงเพื่อให้เห็นบรรยากาศโดยรวมของการเคลื่อนย้ายศพดาราดัง
46. ข้อใดเป็นการนำเสนอสารสนเทศโดยคำนึงถึงสิทธิเด็ก
- ก. คลิปกิจกรรมที่แสดงถึงความผูกพันระหว่างเด็กกับบิดาผู้ที่เพิ่งเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ
 - ข. ข่าว “ค.ญ. น้ำ (นามสมมุติ) นักเรียนชั้นป. 6 ถูกครูทำโทษให้กราบของขอมหาหน้าเสาธง
 - ค. ภาพและเสียงเด็กแกล้งข่าวโดยให้เด็กสวมหมวกโม่เพื่อปิดบังใบหน้า
 - ง. ภาพสภาพร่างกายช่วงบนของเด็กหญิง เพื่อแสดงให้เห็นถึงบาดแผลที่ถูกทารุณกรรม
47. สัญญลักษณ์ © หมายถึงข้อใด
- ก. ไม่สงวนลิขสิทธิ์
 - ข. สงวนสิทธิ์และมอบสิทธิ์บางประการ
 - ค. ไม่สงวนลิขสิทธิ์ แต่ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า และห้ามดัดแปลง
 - ง. สงวนสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ห้ามทำซ้ำ เผยแพร่ จัดแสดง หรือดัดแปลงโดยไม่ได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการ
48. ข้อใดแสดงถึงการใช้สารสนเทศโดยคำนึงถึงกฎหมายลิขสิทธิ์
- ก. การนำข้อมูลจากเว็บไซต์สำนักงานสถิติแห่งชาติมาประกอบการรายงานข่าวโดยระบุแหล่งที่มา
 - ข. การนำบทวิเคราะห์ของนักวิชาการที่มีชื่อเสียงจำนวน 1 บทความ เผยแพร่ในเว็บไซต์ข่าวที่ตนสังกัด
 - ค. การสร้างการเชื่อมโยง (link) รายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ย้อนหลังบนเว็บไซต์ส่วนตัว
 - ง. การเก็บบันทึกการเชื่อมโยง (link) หรือไฟล์วิดีโอจากเว็บไซต์ลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ของหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อ เก็บไว้ใช้ภายหลัง

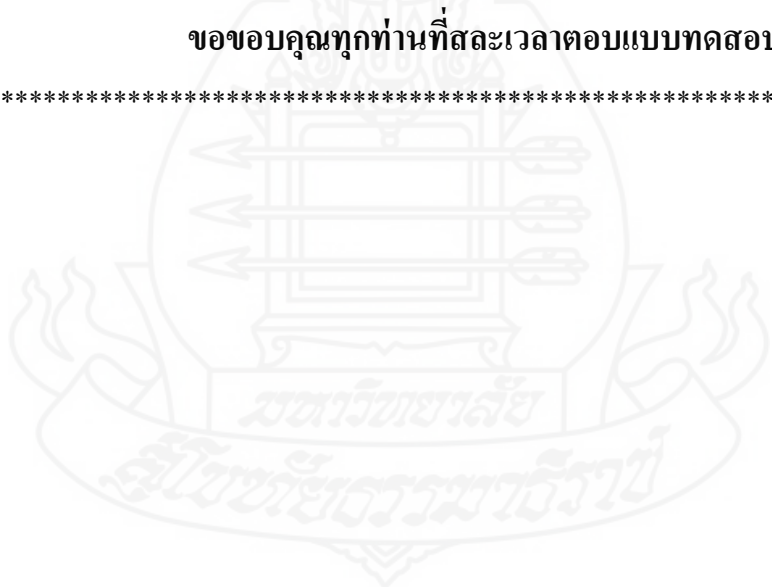
49. ข้อใดแสดงถึงการใช้สารสนเทศโดยคำนึงถึงความลับทางการค้า

- ก. การแชร์สูตรน้ำจิ้มสุกี้ของภัตตาคารชื่อดัง ผ่านทางกรู๊ปไลน์เพียงกลุ่มเดียว
- ข. การคัดลอกสูตรน้ำจิ้มสุกี้ของภัตตาคารชื่อดัง เพื่อเก็บไว้ใช้ในภายหลัง
- ค. การถ่ายทอดสดการปรุงน้ำจิ้มสุกี้โดยเจ้าของภัตตาคารชื่อดัง ผ่านทางรายการโทรทัศน์
- ง. การติดต่อขอซื้อสูตรน้ำจิ้มสุกี้ของภัตตาคารชื่อดัง และนำเผยแพร่บนเว็บไซต์ส่วนตัว

50. การตีพิมพ์ภาพตราสินค้าของบริษัทลงบนหนังสือพิมพ์ เพื่อประกอบการนำเสนอข่าวเรื่อง
วิวัฒนาการของตราสินค้าของบริษัทนั้น เป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาหรือไม่

- ก. ไม่ละเมิด เนื่องจากการให้ข้อมูลและไม่ก่อให้เกิดการเข้าใจผิดในการเลือกซื้อสินค้า
ของบริษัท
- ข. ไม่ละเมิด เนื่องจากนำไปเผยแพร่เฉพาะหนังสือพิมพ์เพียงชื่อเดียว
- ค. ละเมิด เนื่องจากนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว
- ง. ละเมิด เนื่องจากอาจส่งผลให้ผู้อื่นนำภาพตราสินค้านี้ไปลอกเลียนแบบ

ขอขอบคุณทุกท่านที่สละเวลาตอบแบบทดสอบ

เฉลยแบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสาร
ศาสตร์

ข้อสอบ	เฉลย	ข้อสอบ	เฉลย
ข้อ 1	ง	ข้อ 26	ค
ข้อ 2	ข	ข้อ 27	ข
ข้อ 3	ง	ข้อ 28	ค
ข้อ 4	ค	ข้อ 29	ค
ข้อ 5	ง	ข้อ 30	ง
ข้อ 6	ง	ข้อ 31	ข
ข้อ 7	ข	ข้อ 32	ก
ข้อ 8	ก	ข้อ 33	ข
ข้อ 9	ค	ข้อ 34	ก
ข้อ 10	ก	ข้อ 35	ก
ข้อ 11	ข	ข้อ 36	ค
ข้อ 12	ง	ข้อ 37	ข
ข้อ 13	ข	ข้อ 38	ข
ข้อ 14	ก	ข้อ 39	ค
ข้อ 15	ข	ข้อ 40	ค
ข้อ 16	ก	ข้อ 41	ก
ข้อ 17	ง	ข้อ 42	ง
ข้อ 18	ข	ข้อ 43	ก
ข้อ 19	ก	ข้อ 44	ก
ข้อ 20	ง	ข้อ 45	ง
ข้อ 21	ข	ข้อ 46	ข
ข้อ 22	ค	ข้อ 47	ง
ข้อ 23	ค	ข้อ 48	ก
ข้อ 24	ข	ข้อ 49	ค
ข้อ 25	ก	ข้อ 50	ก

ภาคผนวก ฅ
ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย
(การศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์)

ที่ศธ 0522.15(1)/ว 48

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

6 ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการทำคชฎีนิพนธ์
เรียน คณบดีวิทยาลัยนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบทดสอบการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

ด้วยนางดวงแก้ว เงินพุทธทรัพย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์) สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้ได้รับทุนโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) ได้รับอนุมัติให้ทำคชฎีนิพนธ์เรื่อง "การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์" โดยมีศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจานันท์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์) สาขาวิชาศิลปศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา คชฎีนิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว อาจารย์ประจำสาขาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์วิภา เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคชฎีนิพนธ์ร่วม

ในการนี้ นักศึกษาจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบที่พัฒนาขึ้น เพื่อวัดระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยผลการวิจัยนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะของนักศึกษาให้สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในสถาบันการศึกษาของท่านด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วิวัฒนาพงษ์กุล)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์

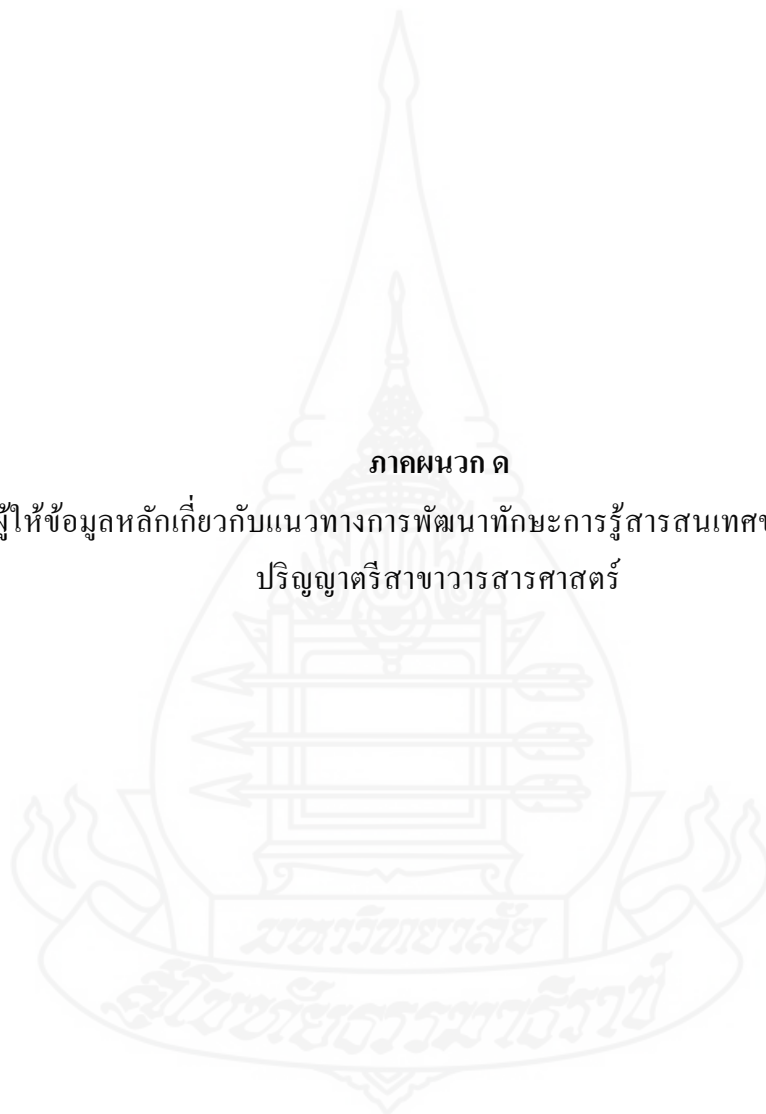
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์

โทร. 02-5048515-7

โทรสาร. 02-5033564

ภาคผนวก ด

รายนามผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

รายนามผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

1. รองศาสตราจารย์กัลยกร วรกุลตั้งภูวนีย์
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริชัย อรรถอุดม
รองคณบดีด้านวิชาการและวิจัย คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรภรณ์ กลิ่นสุคนธ์
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา เมฆนันทไพศิฐ
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
5. อาจารย์ ดร.พรรยาสิริ กุหลาบ
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิดา แสงสิงแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการหนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นฤมล วงศ์หาญ
หัวหน้าหลักสูตรนวัตกรรมสื่อสารมวลชน วิชาเอกวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันท์วิทย์ เหล่าวิทยา
หัวหน้าภาควิชาวารสารศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิจิตรา สีคาโมโต
หัวหน้าภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. อาจารย์ปฎิพันธ์ สันติเมทนีดล
อาจารย์ประจำภาควิชาวารสารศาสตร์ดิจิทัล วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุด

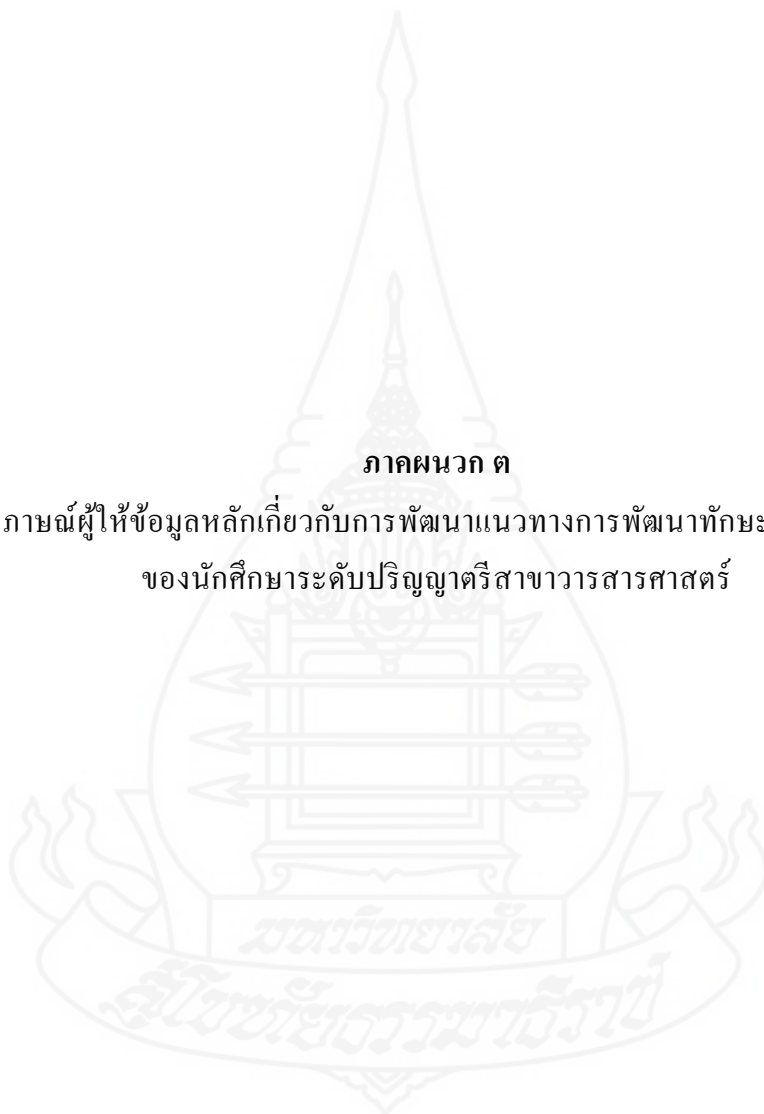
1. ดร.มลิวัดย์ ประดิษฐ์ธีระ
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต
2. อาจารย์อัญญา จุลพิสิฐ
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดและศูนย์การเรียนรู้ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
3. นางนิภา โสธนนท์
หัวหน้าห้องสมุด คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. นางปทุมทิพย์ ลีมพงสานุรักษ์
บรรณารักษ์ ห้องสมุดป่วย อิงภากร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
5. นางสาวนิตา ว่องไวยุทธ์
หัวหน้าแผนกเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

นักวิชาชีพวารสารศาสตร์

1. นางสาวกนกพร ประสิทธิ์ผล
นายกสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์
2. นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี
ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
3. นายภัทร คำพิทักษ์
ที่ปรึกษาสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
4. นายบรรยงค์ สุวรรณผ่อง
ประธานกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ สมาคมนักข่าววิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย
5. นายปรามศ เหล็กเพชร
นายกสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

ภาคผนวก ต

แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
เรื่อง การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์

คำชี้แจง

แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของคู่มือพิมพ์เรื่อง “การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ โดยมิให้ผู้ให้สัมภาษณ์คือรองคณบดีฝ่ายวิชาการหรือผู้ได้รับมอบหมาย ของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรวารสารศาสตร์หรือหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง

แนวคำถาม

1. การรู้สารสนเทศ (Information literacy) เป็นคำที่อาจมีผู้เข้าใจในความหมายที่หลากหลาย ในทัศนะของท่านการรู้สารสนเทศหมายถึงอะไร?
2. จากความหมายของการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา (The Association of College & Research Libraries: ACRL) (ผู้วิจัยอธิบายความหมายของการรู้สารสนเทศ) ท่านเห็นว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ควรมีทักษะการรู้สารสนเทศในเรื่องใดบ้าง? และควรเน้นด้านใด?
3. คณะและมหาวิทยาลัยของท่านมีการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์บ้างหรือไม่ อย่างไร?
4. มีหน่วยงานใดทั้งภายในและภายนอกร่วมมือกับคณะของท่าน ในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์?
5. ท่านเห็นว่าปัจจัยใดที่ช่วยส่งเสริมและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์?
6. แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในมุมมองของท่านควรเป็นอย่างไร?
7. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์อาจารย์
เรื่อง การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์

คำชี้แจง

แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของคู่มือวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์คือ อาจารย์ผู้สอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ในหลักสูตรวารสารศาสตร์หรือหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง เช่น วิชาการจัดการวารสารสนเทศ วิชาการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ วิชากฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน หรือผู้ได้รับมอบหมาย

แนวคำถาม

1. การรู้สารสนเทศ (Information literacy) เป็นคำที่อาจมีผู้เข้าใจในความหมายที่หลากหลาย ในทัศนะของท่านการรู้สารสนเทศหมายถึงอะไร?
2. จากความหมายของการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา (The Association of College & Research Libraries: ACRL) (ผู้วิจัยขออธิบายความหมายของการรู้สารสนเทศ) ท่านเห็นว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ควรมีทักษะการรู้สารสนเทศในเรื่องใดบ้าง? และควรเน้นด้านใด?
3. ภาควิชา หลักสูตร และอาจารย์มีบทบาทในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์อย่างไรบ้าง?
4. มีหน่วยงานใดทั้งภายในและภายนอกร่วมมือกับภาควิชาและหลักสูตรของท่าน ในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์?
5. ท่านเห็นว่าปัจจัยใดที่ช่วยส่งเสริมและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์?
6. แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในมุมมองของท่านควรเป็นอย่างไร?
7. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

**แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุด
เรื่อง การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์**

คำชี้แจง

แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของคู่มือวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์คือผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง/หัวหน้าห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนหรือผู้ได้รับมอบหมาย ของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรวารสารศาสตร์หรือหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง

แนวคำถาม

1. การรู้สารสนเทศ (Information literacy) เป็นคำที่อาจมีผู้เข้าใจในความหมายที่หลากหลาย ในทัศนะของท่านการรู้สารสนเทศหมายถึงอะไร?
2. จากความหมายของการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา (The Association of College & Research Libraries: ACRL) (ผู้วิจัยอธิบายความหมายของการรู้สารสนเทศ) ท่านเห็นว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ควรมีทักษะการรู้สารสนเทศในเรื่องใดบ้าง? และควรเน้นด้านใด?
3. ห้องสมุดของท่านมีบทบาทในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์อย่างไรบ้าง?
4. ห้องสมุดของท่านมีความร่วมมือกับคณะหรือมหาวิทยาลัยในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์บ้างหรือไม่ ลักษณะใด และอย่างไร?
5. ท่านเห็นว่าปัจจัยใดที่ช่วยส่งเสริมและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์?
6. แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในมุมมองของท่านควรเป็นอย่างไร?
7. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์คณะกรรมการสมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์
เรื่อง การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์

คำชี้แจง

แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของคู่มือวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์คือที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการสมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์หรือสมาคมที่เกี่ยวข้อง

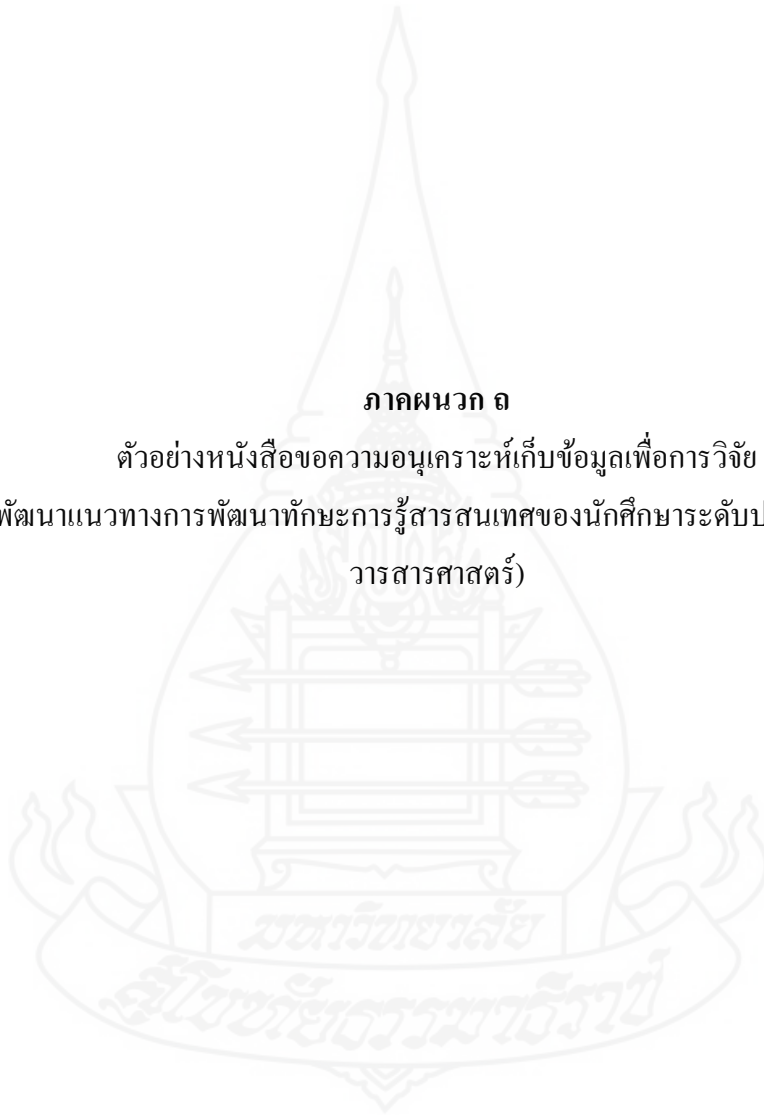
แนวคำถาม

1. การรู้สารสนเทศ (Information literacy) เป็นคำที่อาจมีผู้เข้าใจในความหมายที่หลากหลาย ในทัศนะของท่านการรู้สารสนเทศหมายถึงอะไร?
2. จากความหมายของการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา (The Association of College & Research Libraries: ACRL) (ผู้วิจัยอธิบายความหมายของการรู้สารสนเทศ) ท่านเห็นว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ควรมีทักษะการรู้สารสนเทศในเรื่องใดบ้าง? และควรเน้นด้านใด?
3. สมาคมของท่านมีบทบาทในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างไรบ้าง?
4. สมาคมของท่านมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์บ้างหรือไม่ ลักษณะใด และอย่างไร?
5. ท่านเห็นว่าปัจจัยใดที่ช่วยส่งเสริมและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์?
6. แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ในมุมมองของท่านควรเป็นอย่างไร?
7. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ภาคผนวก ถ

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

(การพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา
วารสารศาสตร์)

ที่ ศธ 0522.15(1)/ว 14

สาขาวิชาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

9๑ มีนาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายสมภาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สรุปย่อโครงการคุษฎีนิพนธ์
2. แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์

ด้วยนางดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาเอก แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำคุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์" โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจานันท์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาคุษฎีนิพนธ์ แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์วิภา ไพ เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์ร่วม

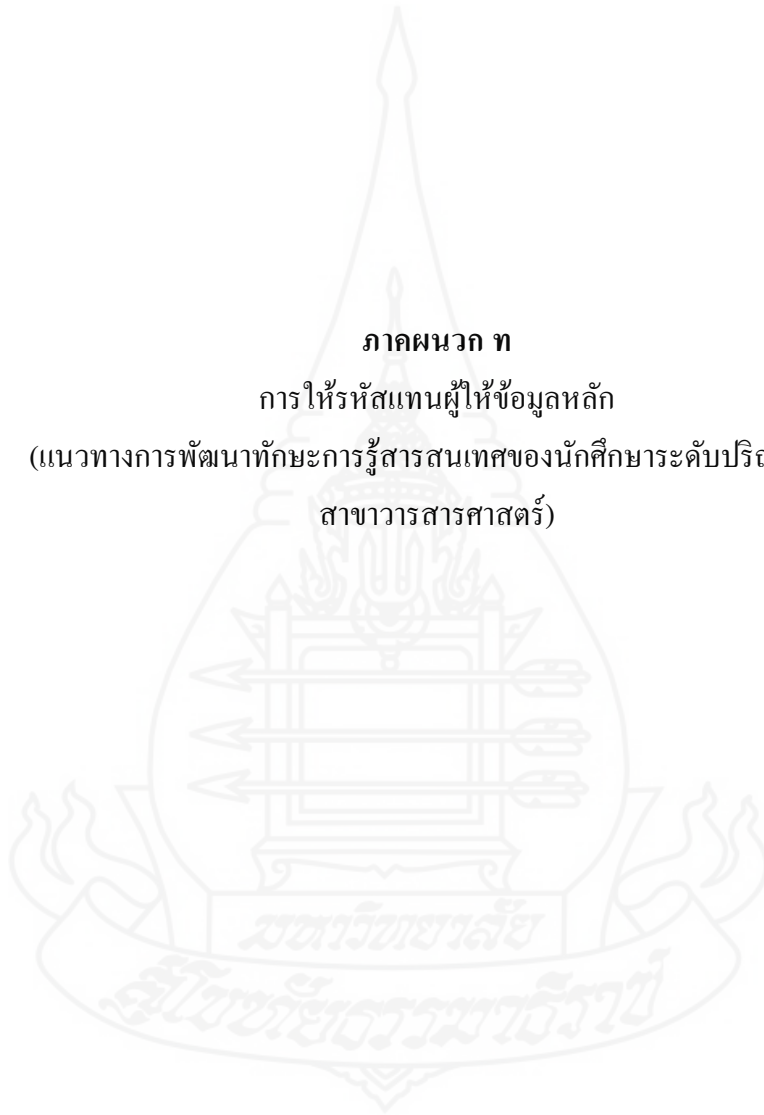
กระบวนการวิจัยนี้ นักศึกษาจะเก็บข้อมูลโดยการสอบถามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย และด้วยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์สูงในเรื่องที่เกี่ยวข้อง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ สำหรับรายละเอียดเพิ่มเติมนักศึกษาระดับปริญญาเอกจะแจ้งให้ท่านทราบด้วยตนเองต่อไป หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมาก ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วิวัฒนาพงษากุล)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์
โทร. 02-5048515-7
โทรสาร. 02-5033564

ภาคผนวก ท
การให้รหัสแทนผู้ให้ข้อมูลหลัก
(แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์)

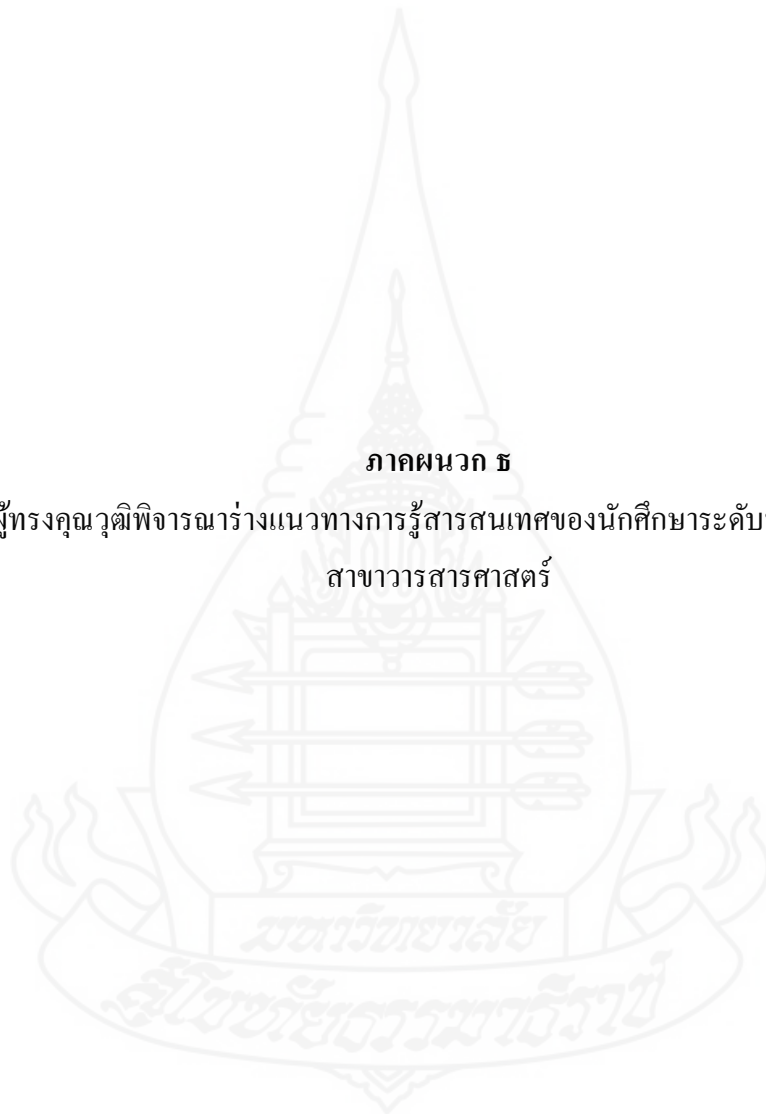
ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้
สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

ผู้ให้ข้อมูลหลัก	รหัส
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ	Assoc.D
อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์	JRI
ผู้อำนวยการ/หัวหน้า/ผู้แทนห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	LIB
ผู้บริหารสมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์	JRPD

ภาคผนวก ๕

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาร่างแนวทางการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาร่างแนวทางการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ ศรีวณะวงศ์
รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิท ระพีพิศาล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
มหาวิทยาลัยรังสิต
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญชฎิล พิศาลพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรัชญ์ กระจูจิต
ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายสื่อสารองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
5. ดร.มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต
6. นายบรรยงค์ สุวรรณผ่อง
ประธานกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ สมาคมนักข่าววิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย
7. นายสุเมธ สมคะเน
ประธานสหภาพแรงงานสื่อมวลชนไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)
 เพื่อยืนยันแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
 สาขาวารสารศาสตร์
 วันอังคารที่ 30 พฤษภาคม 2560 เวลา 09.00 – 12.00 น.
 ณ ห้องประชุม 1608 อาคารบริหาร ชั้น 6 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	สถาบัน	ลายมือชื่อ
1.	รศ.ดร.จตุรรัตน์ คราวณะวงศ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	
2.	ผศ.ดร.พรทิพย์ เบ็นจะบก	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	
3.	ผศ.ดร.ขวัญชฎิล ทิศาสพงษ์	มหาวิทยาลัยบูรพา	
4.	ผศ.ดร.โกวิท รพีพิศาม	มหาวิทยาลัยรังสิต	
5.	ดร.มลิวลัย ประดิษฐ์ธีระ	มหาวิทยาลัยรังสิต	
6.	ผศ.ดร.วรัญญู คุรุจิต	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	
7.	คุณบรรยงก์ สุวรรณห้อง	อีคอนนิวส์	
8.	คุณสุนทร สมตะเน	สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย	

นักศึกษา

นางดวงแก้ว เงินทองทรัพย์

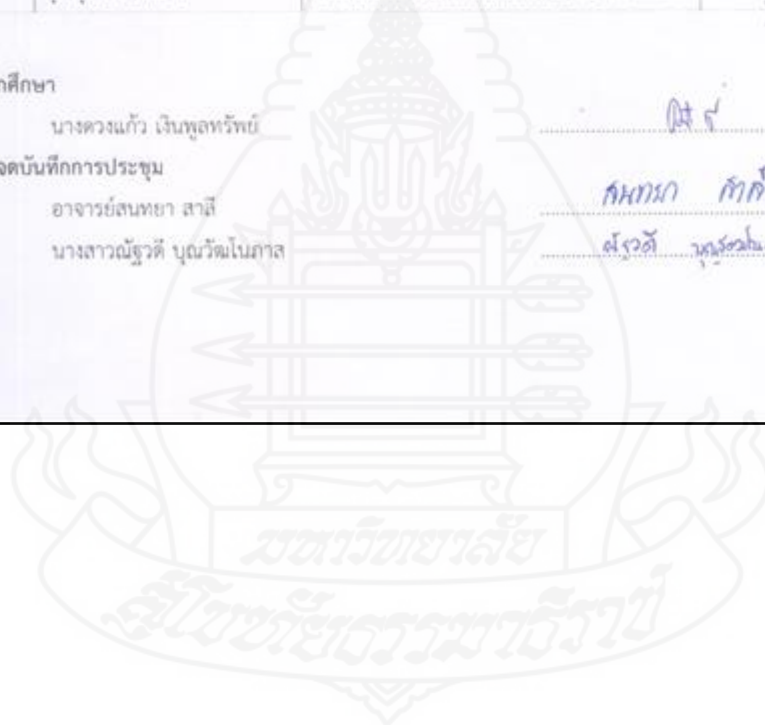
ผู้จัดบันทึกการประชุม

อาจารย์สนทยา สาลี

นางสาวณัฐวดี บุณวัฒน์ไณกาล

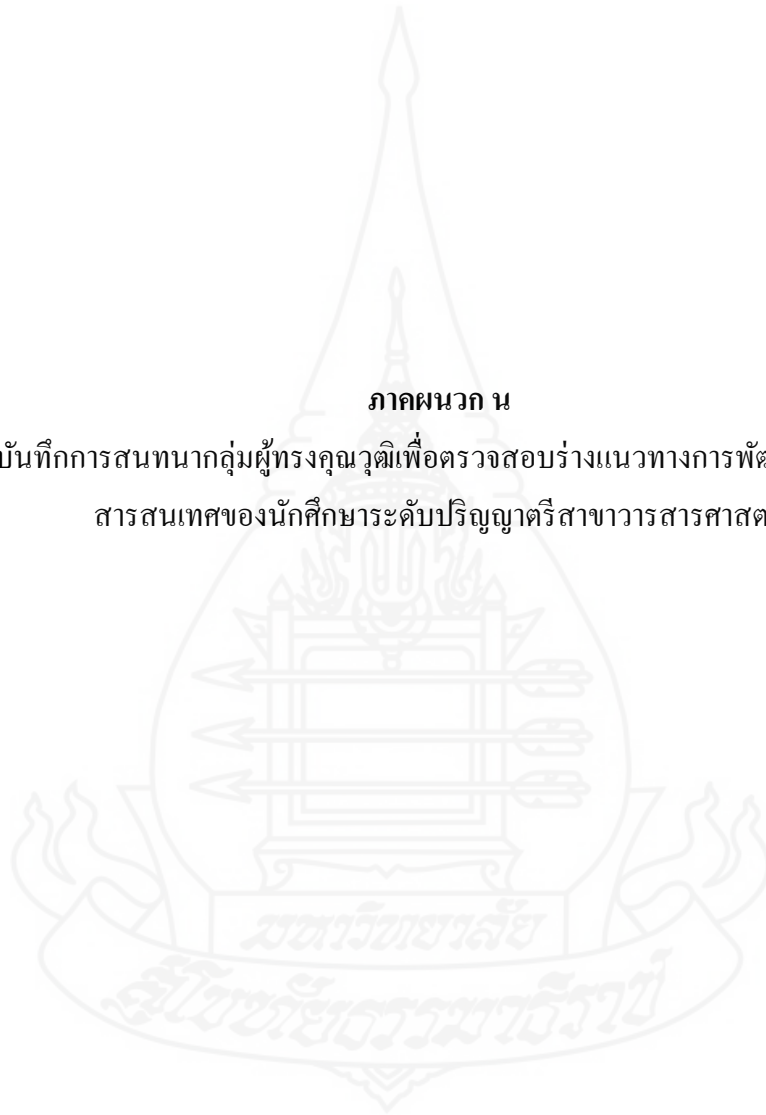
กนกพร กิติ์

ณัฐวดี บุณวัฒน์ไณกาล

ภาคผนวก น

แบบบันทึกการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้
สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

2 กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์มี
อะไรบ้าง (เอกสารหมายเลข 6)

2.1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management)

.....
.....
.....

2.2 ความร่วมมือ (Collaboration)

.....
.....
.....

2.3 กลยุทธ์เชิงบูรณาการการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ (Integrative IL Development Strategy)

.....
.....
.....

2.4 อื่นๆ

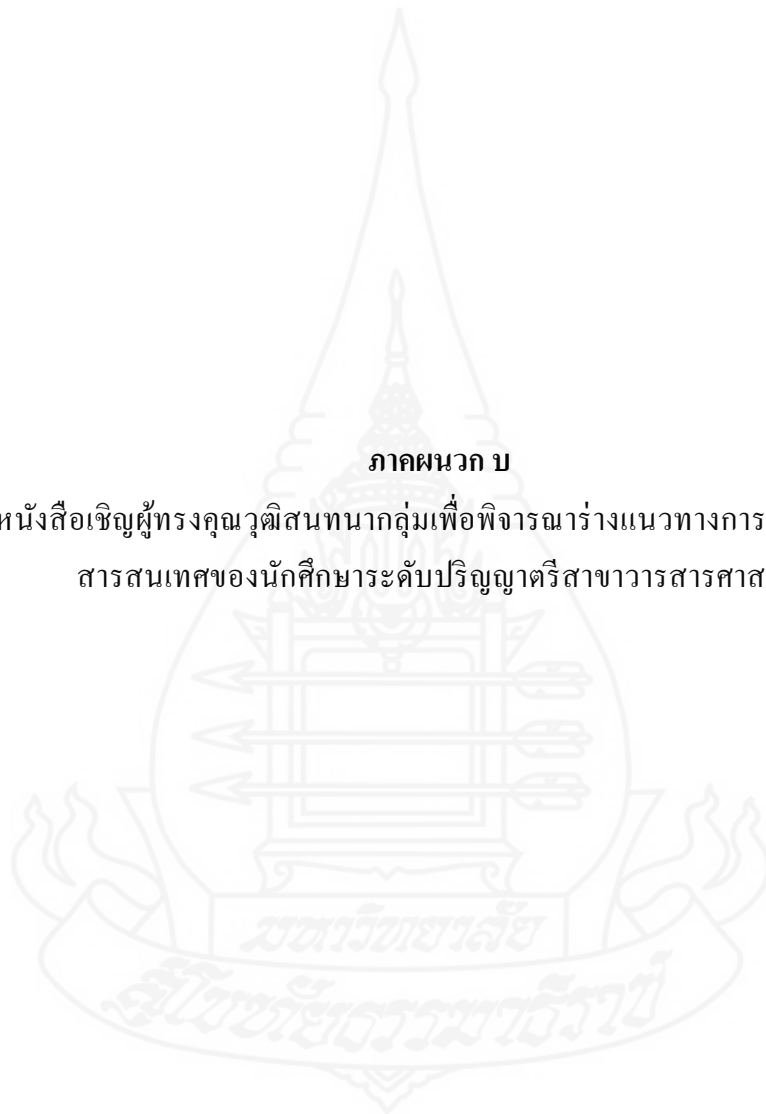
.....
.....
.....

3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์
มีอะไรบ้าง (เอกสารหมายเลข 6)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก บ

ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณาร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้
สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

ที่ ศธ 0522.15(1)/ว๒๒

สาขาวิชาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๑๔ เมษายน 2560

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ ศรราวณวงค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สรุปย่อโครงการคชชฎินิพนธ์

2. บทความเรื่องแนวทางการพัฒนามาตรฐานและสัมรรถนะการรัฐสารสนเทศฯ

ด้วยนางดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาเอก แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำคชชฎินิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาทักษะการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์” โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคชชฎินิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคชชฎินิพนธ์ร่วม

กระบวนการวิจัยนี้ นักศึกษาจะเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับร่างแนวทางการพัฒนาทักษะการรัฐสารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย และด้วยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์สูงในเรื่องที่เกี่ยวข้อง จึงขอเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (focus group) ในวันอังคารที่ 30 พฤษภาคม 2560 เวลา 09:00-12:00 น. ห้องประชุม 1608 ชั้น 6 อาคารบริหาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สำหรับรายละเอียดเพิ่มเติมนักศึกษางจะแจ้งให้ท่านทราบด้วยตนเองต่อไป หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วัฒนางษกุล)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์

โทร. 02-5048515-7

โทรสาร. 02-5033564

ภาคผนวก ป

แผนการสอน บทเรียน และกิจกรรมที่ใช้ในการทดลองแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

แผนการการสอน

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

วิชาการผลิตสื่อเชิงปฏิบัติการ ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

จำนวน 3 ชั่วโมง (วันพฤหัสบดีที่ 20 กรกฎาคม 2560 เวลา 14.00 – 17.00 น.)

นักศึกษาวิชาเอกวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนท์ ชั้นปีที่ 3

คณะนิเทศศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 50 คน

การประเมินสารสนเทศ

สาระสำคัญ

มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย
มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ผู้รู้สารสนเทศสามารถประเมิน
แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ

การประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ ทั้งรูปแบบสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และสื่อ
สังคมออนไลน์ เพื่อใช้ในการผลิตและเผยแพร่สื่อได้ ดังนี้

- 1) การประเมินความเกี่ยวข้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ
 - (1) การพิจารณาความเกี่ยวข้องของแหล่งสารสนเทศ
 - (2) การอ่านจับประเด็นเพื่อพิจารณาความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ
 - (3) การพิจารณาเนื้อหาของสารสนเทศที่มีความครบถ้วนและสอดคล้องกับความต้องการ
- 2) การประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ
 - (1) การประเมินความเชี่ยวชาญของผู้ผลิต
 - (2) การประเมินแหล่งที่มาของสารสนเทศ
 - (3) การประเมินความทันสมัยของสารสนเทศ
- 3) การประเมินความถูกต้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ
 - (1) การเปรียบเทียบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย
 - (2) การแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น หรือ โฆษณาชวนเชื่อ

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักศึกษาสามารถ

- 1) ประเมินความเกี่ยวข้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้
- 2) ประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้
- 3) ประเมินความถูกต้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้

สาระการเรียนรู้

- 1) การประเมินความเกี่ยวข้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้
- 2) การประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้
- 3) การประเมินความถูกต้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1 ปฐมนิเทศการเรียนการสอน

- 1) อธิบายที่มาของการจัดกิจกรรมและแผนการเรียนรู้ (10 นาที)
- 2) ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียน (10 นาที)
- 3) บรรยายเนื้อหาและกรณีศึกษาการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศเพื่อใช้ในการผลิตสื่อ (30 นาที)
- 4) ตอบข้อซักถาม (10 นาที)

ชั่วโมงที่ 2 กิจกรรมกลุ่ม

- 1) แบ่งนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีจำนวนสมาชิก 10 คน และมอบหมายงานให้นักศึกษาทำกิจกรรมกลุ่ม โดยการผลิตสื่อ 1 ชิ้น เช่น สคริปต์รายการสารคดีขนาดสั้น เนื้อหาเรื่องใดก็ได้ตามความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม และเลือกใช้สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตในการผลิตสื่อชิ้นนั้น (15 นาที)

- 2) นักศึกษาทำกิจกรรมกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมาย (45 นาที)

ชั่วโมงที่ 3 การรายงานผลกิจกรรมกลุ่มและการประเมินผลการเรียนรู้

- 1) ผู้แทนกลุ่มนักศึกษานำเสนอผลงานที่ได้รับมอบหมาย (30 นาที)

นักศึกษานำเสนอผลงานกลุ่ม โดยเน้นอธิบายการเลือกแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศที่ใช้ในการผลิตสื่อ (เวลาในการนำเสนอกลุ่มละ 5 นาที)

- 2) อาจารย์ประจำวิชาและผู้วิจัยสรุปผลการเรียนรู้ (10 นาที)
- 3) นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียน (10 นาที)
- 4) นักศึกษาทำแบบสำรวจความพึงพอใจในบทเรียนและกิจกรรมฯ (10 นาที)

สื่อและแหล่งเรียนรู้

พาวเวอร์พอยท์ เอกสารประกอบการสอน ใบงาน สื่อวิดีโอ และอินเทอร์เน็ต

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

- 1) การสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยผู้วิจัยและอาจารย์ประจำวิชาบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม
- 2) การประเมินผลจากการนำเสนอผลงานกิจกรรมกลุ่ม โดยผลงานต้องแสดงให้เห็นถึงการเลือกใช้แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยและอาจารย์ประจำวิชาประเมินผลงานโดยบันทึกข้อมูลลงในแบบประเมิน
- 3) การเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนและหลังการทำกิจกรรม โดยให้นักศึกษาทำแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ด้านการประเมินแหล่งสารสนเทศแลสารสนเทศ
- 4) การสำรวจโดยให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความพึงพอใจบทเรียนและกิจกรรม

.....

บทเรียนเรื่องการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ

เพื่อการบูรณาการเนื้อหาด้านการรู้สารสนเทศในการเรียนการสอนวิชาการผลิตสื่อเชิงปฏิบัติการ
วันพฤหัสบดีที่ 20 กรกฎาคม 2560 ณ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

บทเรียนเรื่องการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ มีเนื้อหาครอบคลุมตาม
มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ มาตรฐานที่ 3
นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ผู้รู้สารสนเทศ ประเมินแหล่งสารสนเทศและ
สารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย การประเมินความเกี่ยวข้อง ความน่าเชื่อถือ และ
ความถูกต้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ รายละเอียดมีดังนี้

1. การประเมินความเกี่ยวข้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ

มีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

1.1 ความเกี่ยวข้องของแหล่งสารสนเทศ

การพิจารณาเลือกแหล่งสารสนเทศที่ให้สารสนเทศสอดคล้องกับความต้องการ
เช่น ต้องการข้อมูลสถิติ เลือกใช้สารสนเทศของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เป็นต้น

1.2 ความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ

การอ่านจับประเด็นเพื่อหาแนวคิดหลักของสารสนเทศ และพิจารณาว่ามีความ
เกี่ยวข้องกับความต้องการหรือไม่ โดยการอ่านชื่อเรื่อง หน้าสารบัญ คำสำคัญ บทคัดย่อ บทนำ
บทสรุป เป็นต้น

1.3 ความครบถ้วนของสารสนเทศ

การพิจารณาประเด็นเนื้อหาสารสนเทศ ทั้งประเด็นใหญ่และประเด็นย่อย
ของสารสนเทศ ว่ามีความครบถ้วนและสอดคล้องกับความต้องการหรือไม่

2. การประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ

มีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

2.1 ความเชี่ยวชาญของผู้ผลิต

พิจารณาได้หลายส่วน ได้แก่ ชื่อผู้เขียน หน่วยงานที่รับผิดชอบ และสำนักพิมพ์ ดังนี้

2.1.1 ชื่อผู้เขียน

1) พิจารณาจากชื่อผู้เขียน คุณวุฒิ อาชีพ และประสบการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง
โดยเลือกใช้สารสนเทศที่แต่งโดยผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรง รวมถึงควรระบุ
วิธีการติดต่อกับผู้เขียน เช่น อีเมล ที่อยู่ ในกรณีที่ผู้อ่านมีข้อซักถามหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม

2) ควรเลือกใช้สารสนเทศที่ปรากฏชื่อ –สกุลจริงของผู้แต่ง หลีกเลียงสารสนเทศที่แต่งโดยผู้แต่งที่ใช้นามแฝง (ใช้ได้ในกรณีต้องการสารสนเทศเพื่อชีวิตประจำวัน)

ตัวอย่างสารสนเทศที่แต่งโดยบุคคลทั่วไป เหมาะสำหรับใช้เพื่อชีวิตประจำวัน

sanook! ☰ เมนู ผู้หญิง วิธีลดต้นขา แต่งหน้า ทรงผมสั้น ดูทีวีออนไลน์ ฟังเพลงออนไลน์ ตรวจสลากก...

หน้าแรกผู้หญิง > บล็อกเกอร์ > วิธีปฏิบัติในชีวิตประจำวันเพื่อการมีสุขภาพที่ดี

วิธีปฏิบัติในชีวิตประจำวันเพื่อการมีสุขภาพที่ดี

🕒 8 ธ.ค. 56 (18:46 น.) 📄 เปิดอ่าน 3,392 💬 ความคิดเห็น 0 🖨 ⏏ ⏮ ⏭

108health.com 🌸 • คลิปวิดีโอ • ฟังวิทยุ • ไปรษณีย์ • Blog

🏠 หน้าแรก บ้านสุขภาพ ทีโอบคอสวลา 108 ความสวย สูตรอาหาร 108 108 พาเที่ยว
ความงาม...แพ็บ เพื่อสุขภาพ พัพพอนหยอล

📍 หน้าแรก > สุขภาพ การดูแลสุขภาพ > บทความสุขภาพ > กรู๊ปเลือกกับการใช้ชีวิตประจำวัน

บทความสุขภาพ
 กรู๊ปเลือกกับการใช้ชีวิตประจำวัน
 โดย : Jina

+ Share | f t + e

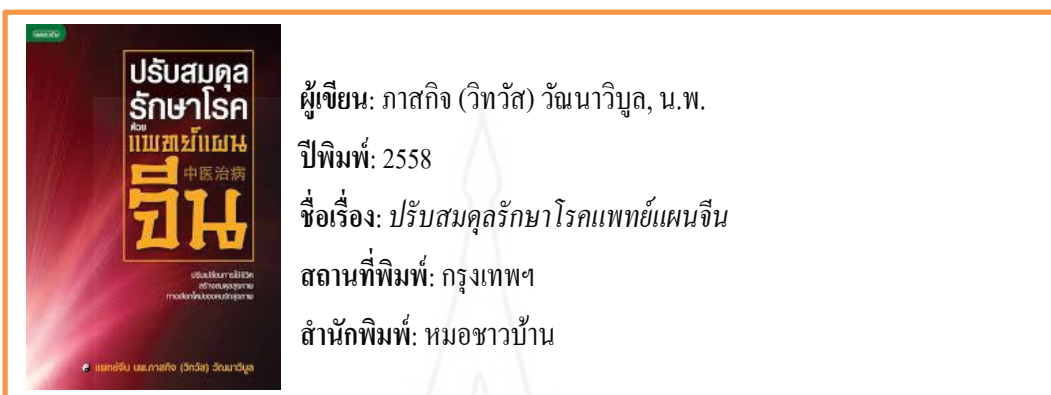
[SR] รีวิว วาริบำบัด สุขภาพดี หุ่นสวย ด้วย น้ำ เป็นใจมาตุกันจ้าาาา!!!!!!

สุขภาพกาย โรคผิวหนัง โรคกระเพาะ ไพบร็ด ลดความอ้วน

สวัสดีคะ เพื่อนๆชาวพันทิปที่น่ารักทุกคน วันนี้เราจะขอมา รีวิว การดูแลสุขภาพแนวใหม่ โดยใช้...น้ำ....ในการสร้างภูมิต้านทานและรูปร่างได้อีกด้วย.....เป็นยังไงมาทำความรู้จักกันคะ!!!!

ขอเกริ่นก่อนว่า ที่ไปรู้จัก วาริบำบัด เพราะ ได้มีโอกาสไปพูดคุยกับคุณแม่ของเพื่อน ซึ่งเราก็รู้จักท่านมานานแล้ว

ตัวอย่างสื่อสารสนเทศที่แต่งโดยผู้มีความรู้และประสบการณ์ตรง เหมาะสำหรับการผลิตงาน
วิชาการ/สารคดี

ผู้เขียน: ภาสกิจ (วิทวิท) วันนาวิบูล, น.พ.

ปีพิมพ์: 2558

ชื่อเรื่อง: ปรับสมดุลรักษาโรคแพทย์แผนจีน

สถานที่พิมพ์: กรุงเทพฯ

สำนักพิมพ์: หมอชาวบ้าน

2.1.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หากสารสนเทศนั้นผลิตโดยหน่วยงาน พิจารณาขอบเขตหน้าที่ของหน่วยงาน ผู้ผลิตว่ามีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับโดยตรงเนื้อหาที่ผลิตหรือไม่ เช่น การป้องกันโรคไข้เลือดออก ผลิตโดยกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข นอกจากนี้ควรพิจารณาวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน เจ้าของผลงาน โดยเลือกใช้สารสนเทศที่ผลิตโดยหน่วยงานที่ไม่แสวงหากำไร แต่มุ่งเผยแพร่ สารสนเทศเพื่อความรู้ความเข้าใจ เช่น สถาบันการศึกษา สมาคมวิชาชีพ เป็นต้น

หากเป็นเว็บไซต์พิจารณาได้จากโดเมนเนมของเว็บไซต์ ซึ่งบ่งบอกถึง ประเภทของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ได้แก่

.ac หรือ .edu	สถาบันการศึกษา
.go.th หรือ .gov	หน่วยงานของรัฐ
.or	องค์กรไม่แสวงหากำไร
.co.th หรือ .com	หน่วยงานทางการค้า

2.1.3 สำนักพิมพ์

หากเป็นสื่อสิ่งพิมพ์พิจารณาความน่าเชื่อถือและการได้รับการยอมรับของ สำนักพิมพ์ เช่น สำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัย

ตัวอย่างสารสนเทศที่ผลิตโดยหน่วยงานของรัฐ มุ่งเผยแพร่ความรู้

2.2 แหล่งที่มาของสารสนเทศ

เลือกใช้สารสนเทศทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ที่มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล เพื่อให้สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ภายหลัง และพิจารณาแหล่งอ้างอิงว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

ตัวอย่างสารสนเทศที่มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

ระบบทุนนิยม แต่มันใจได้ว่าจะขาดทุนและต้องปิดตัวลง เพราะเกือบทุกคนในประเทศอยู่ในระบบประกันสังคม แม้ว่าผู้มีประกันคนยอมมีเสรีภาพในการเลือกไปใช้บริการที่ได้ก็ได้ แต่เมื่อต้องจ่ายเงินเอง ก็ยอมส่งผลให้ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่มีใครเลือกไปใช้บริการในที่ที่ต้องเสียเงินอีก ในที่สุดโรงพยาบาลเอกชนแบบหวังผลกำไรก็ทยอยปิดตัวลง ระบบการแพทย์ในเบลเยียมทั้งหมดนั้นแทบจะเรียกได้ว่า เป็นระบบเอกชนที่มีจุดมุ่งหมายสาธารณะ (private system for public purpose) ด้วยระบบประกันสังคมตั้งกติกากำหนดในการบริหารเงินประกันสังคมที่มาจากผู้ประกันตน นายจ้าง และภาษีประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการกระจายตัวรักษาแทนผู้ประกันตนให้กับโรงพยาบาลที่ไม่แสวงหากำไรและในระดับคลินิกเอกชน กลไกการกำกับดูแลมาตรการทางการเงินนั้น เป็นกลไกหลักกลไกเดียวที่มีประสิทธิภาพการจัดการสูงสุดในประเทศทุนนิยม โดยแนวคิดเรื่องสุขภาพ และการศึกษานั้นเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคนที่สามารถเข้าถึงได้โดยไม่ต้องไม่มีอุปสรรคโดยเฉพาะด้านการเงิน โดยเท่าเทียมกัน นี่คือการดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และความเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญ

.....

เอกสารอ้างอิง

สุรเดช ประดิษฐ์บาทูภา. (2554). รายงานการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม “ สิทธิด้านการรักษาพยาบาลของประชาชนและทางเลือกทางการเงินของรัฐบาลเพื่อสังคมไทย ” เนื่องในโอกาสวันสถาปนามหาวิทยาลัยสุโขทัยครบรอบ 33 ปี รายงานการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม 2554

กระทรวงสาธารณสุข. (สิงหาคม 2554). ร่างการบริหารหลักประกันสุขภาพระดับเขต “ กรอบแนวทางการบริหารจัดการงบประมาณหลักประกันสุขภาพ โดยเครือข่ายบริการสุขภาพระดับเขตของกระทรวงสาธารณสุข ”

สุภัทธร อาสุวรรณกิจ. “ บทเรียนจากเบลเยียม ยุติการทำการค้าโรงพยาบาลเอกชนบนความเจ็บป่วยของประชาชน ” ชมรมแพทย์แผนไทย จำกัด

ค้นคืนจาก <http://thai public .org /2012 /01 /health - care-lessons from-belgium>

2.3 ความทันสมัยของสารสนเทศ

พิจารณาความทันสมัยของเนื้อหา หากเป็นสื่อสิ่งพิมพ์พิจารณาจากปีที่พิมพ์ ส่วนเว็บไซต์พิจารณาจากวันที่ที่เผยแพร่ข้อมูล

ตัวอย่างสื่อสารสนเทศที่ไม่ทันสมัย

ผู้เขียน: ล่วมยา
ปีพิมพ์: 2553
ชื่อเรื่อง: ยาสามัญประจำบ้านชุดยาเด็ก
สถานที่พิมพ์: กรุงเทพฯ
สำนักพิมพ์: ภูมิปัญญา

ตัวอย่างเว็บไซต์ที่ระบุวันที่ที่เผยแพร่ข้อมูล

หน้าแรก | แนะนำ สวทช. | กองทุนพัฒนาฯ และ ท | งานเพื่ออุตสาหกรรม | งานเพื่อสังคม | บริการจากสวทช. | ติดต่อ

R&D สูงสังคม

หน้าแรก
งานวิจัย/พัฒนา สวทช.
ทุนวิจัย

ก้าวต่อไปของรัฐบาลดิจิทัลประเทศไทย โดย ดร.ศักดิ์ เสกขุนทด

📅 09 March 2017 📄 Hits: 75

ก้าวต่อไปของรัฐบาลดิจิทัลประเทศไทย โดย ดร.ศักดิ์ เสกขุนทด ผู้อำนวยการสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) Sak Segkhoonthod เอกสารประกอบการบรรยายในงาน "วิสัยทัศน์รัฐบาลดิจิทัลประเทศไทย: Thailand Digital

3. การประเมินความถูกต้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ

3.1 เปรียบเทียบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลายอ่านและพิจารณาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศหลายๆ แหล่ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศ โดยเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างของข้อเท็จจริงในประเด็นเดียวกันจากแหล่งสารสนเทศหลายๆ แหล่ง นอกจากนี้ควรพิจารณาความถูกต้องของการพิมพ์และการสะกดคำที่ถูกต้องด้วย

3.2 แยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นหรือโฆษณาชวนเชื่อเลือกใช้สารสนเทศที่มีเนื้อหาตรงตามความเป็นจริง ปราศจากอคติหรือโฆษณาชวนเชื่อ

ตัวอย่างสารสนเทศที่แฝงโฆษณาชวนเชื่อ

การประเมิน

พิจารณาแหล่งข่าว)Consider the source)
พิจารณาเว็บไซต์แหล่งข่าว
ดูวัตถุประสงค์ของเว็บไซต์และข้อมูลการติดต่อ

อ่านเนื้อหาฉบับเต็มของข่าว)Read beyond)
ไม่ควรอ่านและพิจารณาเพียงหัวข้อข่าว
ควรคลิกอ่านเนื้อหาข่าวฉบับเต็มอย่างละเอียด

ตรวจสอบชื่อผู้เขียน)Check the author)
ตรวจสอบชื่อผู้เขียนโดยการสืบค้นว่ามีตัวตน
จริงหรือไม่
หากมีจริงให้พิจารณาความน่าเชื่อถือของ
ผู้เขียน

**พิจารณาแหล่งที่มาของข้อมูล
(Supporting sources)**
คลิกลิงค์และตรวจสอบว่าข้อมูลแหล่งข่าวที่ใช้
สามารถสนับสนุนเรื่องได้อย่างถูกต้องหรือไม่

ตรวจสอบวันที่ของข่าว)Check the date)
พิจารณาว่าข่าวนั้นเป็นข่าวเก่าหรือไม่ โดย
ตรวจสอบวันที่ของข่าวที่ได้รับการโพสต์ครั้ง
แรกหรือวันที่ที่เกิดเหตุการณ์

**พิจารณาความเป็นไปได้ของเนื้อหาข่าว
)Is it a joke)**
พิจารณาเนื้อหาข่าวว่าเป็นข้อเท็จจริงหรือมี
ความเป็นไปได้หรือไม่ ดูความน่าเชื่อถือของ
แหล่งข่าวและชื่อผู้เขียน

พิจารณาความอคติ)Check your biases)
พิจารณาเนื้อหาข่าวด้วยความปราศจากอคติ

ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ)Ask the experts)
หากไม่แน่ใจให้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เช่น
บรรณารักษ์ หรือใช้เว็บไซต์โปรแกรมตรวจจับ/
(ภาษาอังกฤษ) ข่าวลือ

บรรณานุกรม

- จุฑารัตน์ สราวณะวงศ์. (2560). เกณฑ์การประเมินและเลือกสื่อสารสนเทศ ใน *สื่อสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้*. หน้า 78. กรุงเทพฯ: คอม่า ดีไซน์แอนด์พริ้นท์.
- เอกภาพ อินทรภู. (ม.ป.ป.). หน่วยที่ 5 การประเมินสารสนเทศ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2560 จาก www.teacher.ssru.ac.th/aeckaphob_in/file.php/1/PDF_Unit5.pdf.
- Burkhardt, J. M., MacDonald, M. C., Rathemacher, A. J. (2003). *Teaching information literacy: Practical standards-based exercises for college students*. Chicago: American Library Association.
- Feeney, M. (2017). *News Literacy: Resources for evaluating news sources*. [Online]. Retrieved 9 July 2017 From <http://libguides.library.arizona.edu/newsliteracy>.

กิจกรรมเรื่อง “การประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศเพื่อการผลิตสื่อ”

คำชี้แจง

1. ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม ใน 1 กลุ่มมีสมาชิกไม่เกิน 10 คน
2. ระดมความคิดเห็นเพื่อวางแผนผลิตสคริปต์รายการสารคดีขนาดสั้นเรื่อง “การดูแลสุขภาพในชีวิตประจำวัน” โดยเลือกใช้สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต และดำเนินการดังนี้
 - 2.1 วางโครงเรื่องสคริปต์รายการสารคดีขนาดสั้นที่ต้องการ
 - 2.2 สืบค้นสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต
 - 2.3 คัดเลือกสารสนเทศที่ต้องการจำนวน 5 รายการ
 - 2.4 ประเมินสารสนเทศทั้ง 5 รายการ โดยกรอกข้อมูลในแบบประเมินสารสนเทศที่เตรียมไว้ให้
 - 2.5 ใช้สารสนเทศในข้อ 2.3 มาเรียบเรียงเป็นสคริปต์รายการสารคดีเรื่อง “การดูแลสุขภาพในชีวิตประจำวัน” ความยาว 1 หน้า
3. ผู้แทนกลุ่มนำเสนอผลงานที่ผลิต โดยเน้นอธิบายการเลือกใช้แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ พร้อมส่งเอกสารจำนวน 2 รายการ ได้แก่ 1) แบบประเมินสารสนเทศจำนวน 5 รายการ และ 2) สคริปต์รายการสารคดีเรื่อง “การดูแลสุขภาพในชีวิตประจำวัน” ความยาว 1 หน้า

ชื่อกลุ่ม.....

ชื่อสมาชิกกลุ่ม

1. รหัสนักศึกษา.....ชื่อ – สกุล.....
2. รหัสนักศึกษา.....ชื่อ – สกุล.....
3. รหัสนักศึกษา.....ชื่อ – สกุล.....
4. รหัสนักศึกษา.....ชื่อ – สกุล.....
5. รหัสนักศึกษา.....ชื่อ – สกุล.....
6. รหัสนักศึกษา.....ชื่อ – สกุล.....
7. รหัสนักศึกษา.....ชื่อ – สกุล.....
8. รหัสนักศึกษา.....ชื่อ – สกุล.....
9. รหัสนักศึกษา.....ชื่อ – สกุล.....
10. รหัสนักศึกษา.....ชื่อ – สกุล.....

แบบประเมินสารสนเทศ

ชื่อเอกสารรายการที่1.....

ที่อยู่เว็บไซต์ (URL).....

การประเมิน	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1. ความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ			
1.1 มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการ		
1.2 มีเนื้อหาที่ครอบคลุมกับประเด็นที่ต้องการ ทั้งประเด็นใหญ่และประเด็นย่อย			() ครอบคลุมประเด็นใหญ่ เรื่อง..... () ครอบคลุมประเด็นย่อย เรื่อง.....

การประเมิน	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
2. ความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ			
2.1 มีข้อความแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญของผู้ผลิต/ผู้เขียน/สำนักพิมพ์			ผู้ผลิต/ผู้เขียนมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เกี่ยวข้อง () มี () ไม่มี พิจารณาจากข้อมูลของผู้ผลิต/ผู้เขียน/สำนักพิมพ์ คือ
2.2 เอกสารมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล/มีรายการบรรณานุกรม			การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล/รายการบรรณานุกรม ไม่ () น่าเชื่อถือ () น่าเชื่อถือ อ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลรายการบรรณานุกรม/ () มีความทันสมัย ไม่ () ทันสมัย
2.3 มีข้อมูลที่บอกถึงความทันสมัยของสารสนเทศ			วัน/เดือน/ปีที่ปรับปรุงข้อมูล.....
3. ความถูกต้องของสารสนเทศ			
3.1 สารสนเทศมีความถูกต้องตรงตามความเป็นจริง		

การประเมิน	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
3.2 มีข้อเท็จจริงที่ปราศจากความคิดเห็นหรือโฆษณาชวนเชื่อ		

สรุปรายการสารคดีเรื่อง “การดูแลสุขภาพในชีวิตประจำวัน”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

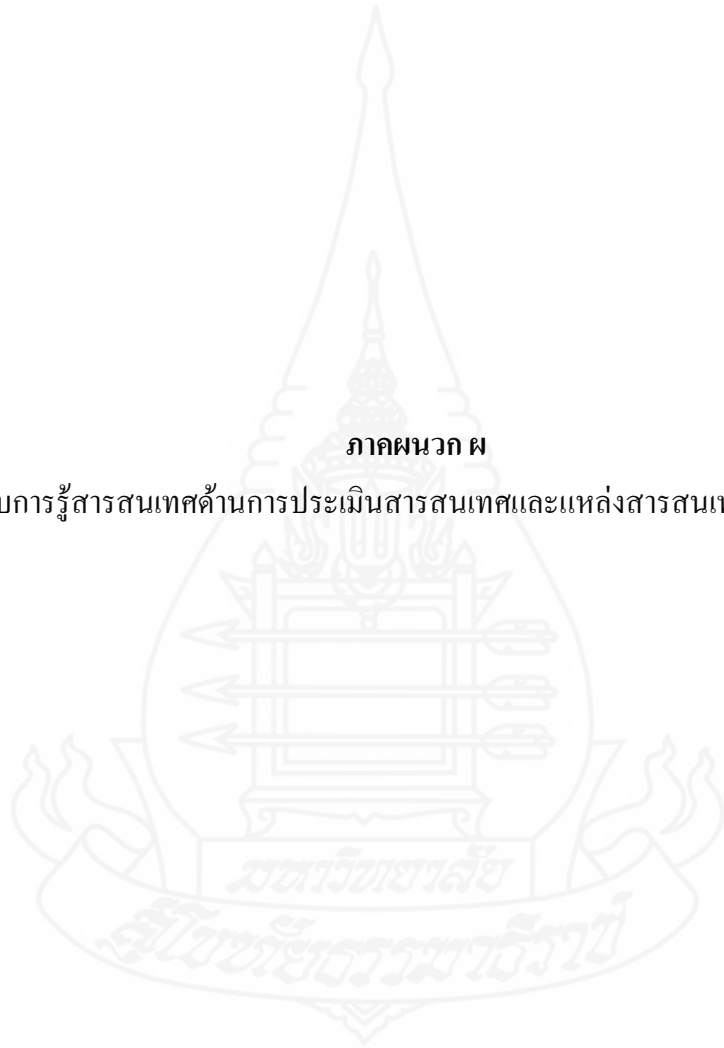
.....

.....

.....

ภาคผนวก ผ

แบบทดสอบการรู้สารสนเทศด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ

แบบทดสอบก่อนเรียนเรื่อง

การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ด้านการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ผู้รู้สารสนเทศสามารถ
ประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบมี 3 หน้า 8 ข้อ คะแนนเต็ม 8 คะแนน โปรดทำแบบทดสอบทุกข้อ
2. โปรดเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียง 1 คำตอบ และทำเครื่องหมาย X ลงบน
ตัวเลือกที่ต้องการ

จงอ่านจับประเด็นข้อความต่อไปนี้

ที่ตลาดฟ้าบ้านฉันทน์ สาธุประดิษฐ์ กรุงเทพฯ ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ผักสวนครัว สมุนไพร
อะไรที่ได้กินและได้ใช้เราจะนำมาปลูก เพราะมีพื้นที่น้อย จึงต้องปลูกผักให้หลากหลาย
แต่ปริมาณไม่มาก สร้างความยั่งยืนทางอาหารให้ครอบครัวเล็กๆ ของเราเอง ทำให้เรา
พึ่งตนเองได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง แม้ไม่ใช่ปุ๋ยเคมี มาใส่พืชผัก ทำปุ๋ยหมักจากเศษ
อาหาร และเศษใบไม้ ปล่อยให้เป็นไปตามวิถีของมัน ... (มนัสชนก แดงนิเวศน์, 2559)

1. จากเนื้อหาข้างต้น ข้อใดคือประเด็นสำคัญของเรื่อง

ก. เศรษฐกิจพอเพียง	ข. ผักสวนครัว
ค. ไม้ดอกไม้ประดับ	ง. สมุนไพร

2. หนังสือในข้อใดสอดคล้องกับการทำสตู๊ปข้าวเรื่อง “แผ่นดินไหว ภัยที่ไทยยังไม่พร้อม”

- ก. 9 ริกเตอร์ หวังสมุทรสันไหว อาทิตย์อุทัยสะเทือน/บันทึกคนไทยในญี่ปุ่น/โลกกลม
- ข. 12 รอยเลื่อนอันตรายกับมหันตภัยแผ่นดินไหวทั่วโลก/การจัดการภัยพิบัติ/รวมแรงใจ
ให้เธอ เนปาล

ค. มหันตภัยทลายโลก/บันทึกบางม่วง กลุ่มอาสาสมัครช่วยเหลือผู้ประสบภัยจาก
เหตุการณ์สึนามิ / ทฤษฎี เปลือกโลกมรณะ

ง. รอยเดือนมีพลังในไทย / สึนามิในประเทศไทย / ธรณีพิบัติภัยที่คนไทยต้องพร้อมรับมือ

3. นักศึกษาควรรู้ข้อมูล “ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน” จากเว็บไซต์ในข้อใด

ก. news.kapook.com

ข. www.thaigov.go.th

ค. www.postoday.com

ง. http://th.wikipedia.org

4. จากข่าวเหตุระเบิดภายในอาคารเอสซีบีปาร์ค การอ้างอิงแหล่งข่าวตามข้อใดมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด

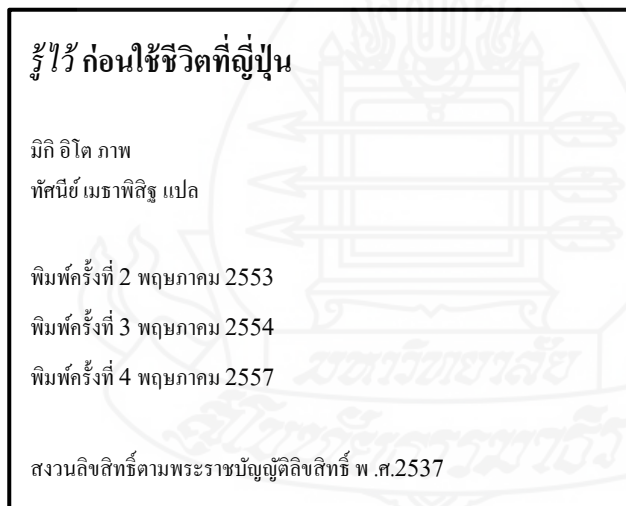
ก. สถานีกรณีสซีบี เครื่องดับเพลิงทำงานเมื่อมีประกายไฟ

ข. ผู้บริหารธนาคารไทยพาณิชย์ระบุระบบดับเพลิงขัดข้อง

ค. พ.ต.อ.เทวานุวัฒน์ อนิรุทธเทวา กล่าวว่า ณ จุดเกิดเหตุไม่พบร่องรอยการเผาไหม้

ง. ไทยพาณิชย์ยืนยันไม่ใช่ระเบิด ไฟไหม้จุดเกิดเหตุเป็นห้องเอกสาร

5. จากภาพ ข้อมูลของหนังสือในข้อใดแสดงความทันสมัยของข้อมูล

ก. พิมพ์ครั้งที่ 2 พฤษภาคม 2553

ข. พิมพ์ครั้งที่ 3 พฤษภาคม 2554

ค. พิมพ์ครั้งที่ 4 พฤษภาคม 2557

ง. สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

จงพิจารณาความถูกต้องของสารสนเทศจากแหล่งข่าว ดังนี้

แหล่งที่ 1: 10.00 น. ยังควบคุมเพลิงห้างลิมาร์ ตรัง ผู้ช่วย ผบ.ตร.ตรวจสอบเหตุระเบิดตลาด เซ็นต์เตอร์พอยท์ ด้วย

แหล่งที่ 2: เหตุระเบิดตลาดเซ็นเตอร์พอยท์ กรุงเทพมหานคร มีผู้เสียชีวิต 1 คน บาดเจ็บ 6 คน

แหล่งที่ 3: ผู้ว่าจังหวัดตรังเผย เหตุระเบิดตลาดเซ็นเตอร์พอยท์เป็นระเบิดที่บรรจุอยู่ในกระเป๋า

แหล่งที่ 4: ชุดดับเพลิง ปก.เทศบาลนครตรัง ยังคงดับไฟที่ลึกไหม้ภายใน แม้ภายนอกจะควบคุมได้แล้ว แต่ ต้องเฝ้าระวังทั้งคืน

6. ข้อมูลจากแหล่งข่าวในข้อใดมีความถูกต้องเชื่อถือได้น้อยที่สุด

ก. แหล่งที่ 1

ข. แหล่งที่ 2

ค. แหล่งที่ 3

ง. แหล่งที่ 4

7. สารสนเทศในข้อใดเป็นข้อเท็จจริง

ก. ราคารับซื้อทองคำแท่งประจำวัน 5 ก.ย. 59 อยู่ที่ราคา 21,650.00 บาท

ข. หลักสูตรปริญญาโท “เรียนครบ จบแน่” สนใจติดต่อภายในวันที่ 30 ก.ย. 59

ค. แนวโน้มเศรษฐกิจไทยปี 2559 น่าจะมีทิศทางที่ดีขึ้นเล็กน้อย

ง. อัจฉริยะเด็กไทย สรรสร้างศิลปหัตถกรรมนำสมัย ก้าวไกลสู่สากล

จงอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 8

ก

“ซัมซุง กาแล็กซี่ เอ โปร 9” มีการปรับปรุง สเปกขึ้นมาหลายอย่างคือแบตเตอรี่จาก

ข 4.5 มิลลิแอมป์ เป็น 000, มิลลิแอมป์ 000เรียกว่า พก “เอ โปร 9” ไปไหนก็ไม่ ค

จำเป็นต้องพก “พาวเวอร์แบงก์” หน้าจอของ “เอ โปร 9” มีขนาดใหญ่ถึง นิ้ว ความ 6

1080พี ละเอียดแบบฟูลเอชดีคมชัดให้สีสันที่สดใสน่าประทับใจ ง

8. ข่าวข้างต้น ข้อความในใดเป็นข้อเท็จจริง

ก. ส่วน ก และ ง

ข. ส่วน ข และ ค

ค. ส่วน ก และ ค

ง. ส่วน ข และ ง

แบบทดสอบหลังเรียนเรื่อง

การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ด้านการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ผู้รู้สารสนเทศสามารถ
ประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบมี 3 หน้า 8 ข้อ คะแนนเต็ม 8 คะแนน โปรดทำแบบทดสอบทุกข้อ
2. โปรดเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียง 1 คำตอบ และทำเครื่องหมาย X ลงบน
ตัวเลือกที่ต้องการ

จงอ่านจับประเด็นข้อความต่อไปนี้

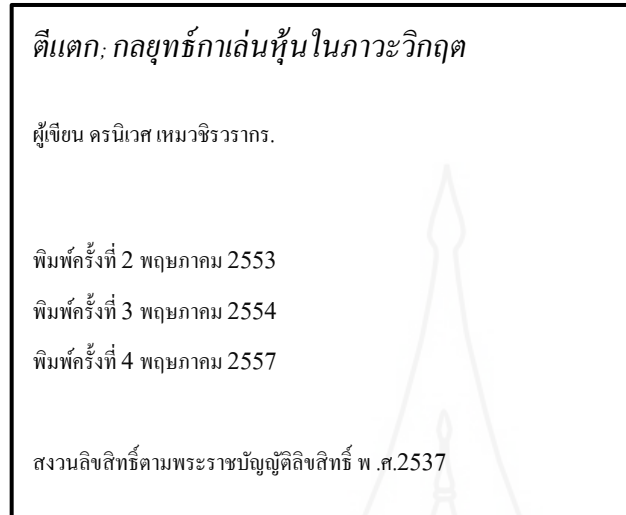
ปัญหาสารเคมีปนเปื้อนในน้ำและดิน เป็นปัญหาใหญ่ เรื้อรัง และยาวนานมากสำหรับประเทศไทย ไม่ได้เกิดขึ้นและเป็นปัญหาเฉพาะในพื้นที่จังหวัดน่าน แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้น “ทุกย่อมหญ้า” ของประเทศ จน ศจ. ประเวศ. นพ. วะสี เคยกล่าวไว้ว่าขณะนี้คนไทยอาศัยอยู่บนแผ่นดิน “อาบยาพิษ” หลังจากรายการพลิกปมข่าว ไทยพีบีเอส นำเสนอข่าวเรื่องสารเคมีตกค้างในแหล่งน้ำจังหวัดน่าน เมื่อต้นเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมา ก็เกิดความตื่นตัวในระดับจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดน่านได้จัดการประชุมหารือแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งมีคำถามตามมามากมายว่า คณะทำงานระดับจังหวัดจะจัดการกับปัญหาดังกล่าวอย่างไร...
(วิระวัฒน์ พันธุ์ครุฑ, 2559)

1. จากเนื้อหาข้างต้น ข้อใดคือประเด็นสำคัญของเรื่อง

ก. ปัญหาสารพิษในประเทศไทย	ข. ปัญหาสารพิษตกค้างในจังหวัดน่าน
ค. ปัญหาสารพิษในน้ำ	ง. การแก้ปัญหามลพิษตกค้าง

2. หนังสือในข้อใดสอดคล้องกับการทำสารคดีข่าวเรื่อง “การดูแลสุขภาพในชีวิตประจำวัน”
- โรคผิวหนังในสมัยพุทธกาล/ประสิทธิภาพและการใช้ยา Nootropics/แนวทางในการดูแลรักษาผู้ป่วยที่ถูกรังแก
 - การแก้ปัญหาภาวะการขาดสารไอโอดีนของไทย/สายตาสั้นกับการทำเลสิก/เสียงดังในโรงพยาบาล
 - 100 ปีการสาธารณสุขไทย/ปัญหาสุขภาพผู้ต้องขัง/มติที่ 5 ของงานบริการสาธารณสุข
 - ยาสามัญประจำบ้าน/กรู๊ปเลือดกับการใช้ชีวิต/เครื่องดื่มทำให้อ้วนได้จริงหรือไม่
3. นักศึกษาควรใช้ข้อมูล “สถิติผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์” จากเว็บไซต์ในข้อใด
- news.kapook.com
 - www.nso.go.th
 - www.postoday.com
 - http://th.wikipedia.org
4. การอ้างอิงแหล่งข่าวตามข้อใดมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด
- บ็อกป็อก ขอมรับ หน่วยงานรัฐ คิดหนี้ค่าน้ำค่าไฟเป็น 10 ปี 6,000 ล้าน อ้างงบไม่พอ
 - ปลัดกระทรวงมหาดไทยชี้แจงกรณีที่มีข่าวกระทรวงมหาดไทยคิดหนี้ค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปาว่า 1.3 พันล้านบาท ทั้งที่งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีก่อนข้างสูงว่า เป็นหนี้สินค้างชำระตั้งแต่ปีที่แล้ว
 - นายวีระพล จิระประดิษฐกุล โฆษกคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) เปิดเผยว่าที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้ปรับค่าเอฟทีงวดเดือนกันยายน-ธันวาคมนี้ อีก 8.87 สตางค์ต่อหน่วย
 - การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เปิดเผยเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2560 ว่า เตรียมเรียกเก็บเงินจากผู้ผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคา

4. จากภาพ ข้อมูลของหนังสือในข้อใดแสดงความทันสมัยของข้อมูล

ก. พิมพ์ครั้งที่ 2 พฤษภาคม 2553

ข. พิมพ์ครั้งที่ 3 พฤษภาคม 2554

ค. พิมพ์ครั้งที่ 4 พฤษภาคม 2557

ง. สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

6. ข้อมูลจากแหล่งข่าวในข้อใดมีความถูกต้องเชื่อถือได้น้อยที่สุด

ก. 10.00 น. ยังควบคุมเพลิงห้างลิมาร์ ตรัง ผู้ช่วย ผบ.ตร.ตรวจสอบเหตุระเบิดตลาดเซ็นต์เตอร์พอยท์

ข. เหตุระเบิดตลาดเซ็นเตอร์พอยท์ กรุงเทพมหานคร มีผู้เสียชีวิต 1 คน บาดเจ็บ 6 คน

ค. ผู้ว่าจังหวัดตรังเผย เหตุระเบิดตลาดเซ็นเตอร์พอยท์เป็นระเบิดที่บรรจุอยู่ในกระเป๋า

ง. ชุดดับเพลิง ปภ.เทศบาลนครตรัง ยังคงดับไฟที่ลิคใหม่ภายใน แม้ภายนอกจะควบคุมได้แล้ว แต่ต้องเฝ้าระวังทั้งคืน

7. สารสนเทศในข้อใดเป็นข้อเท็จจริง

ก. ราคาข้าวเอลพีจีประจำวัน 5 ก.ค. 60 อยู่ที่ราคา 15 บาท ต่อลิตร

ข. เวณคิวแคปซูล สมุนไพรจีนรักษาโรคหอบหืด ภูมิแพ้ บำรุงสุขภาพดี

ค. แนวโน้มเศรษฐกิจไทยปี 2560 น่าจะมีทิศทางที่ดีขึ้นเล็กน้อย

ง. น้ำประปามีค่ากว่าที่คิด ประหยัดน้ำวันละนิด ช่วยชีวิตผู้อื่นได้

จงอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 8

ดีไซน์ภายนอกของ Suzuki Ciaz RS ถือเป็นรถที่ออกแบบได้อย่างลงตัวมากรุ่นหนึ่ง
 เลยทีเดียว ทั้งสัดส่วนฝากระโปรงหน้า ฝากระโปรงท้าย และความยาวฐานล้อระดับเดียวกับ
 B-Segment เครื่องยนต์ 1,500 ซีซี ข
 ด้านหน้าเพิ่มความหรูหราด้วยไฟหน้าแบบโปรเจกเตอร์ฮาโลเจน ออกแบบร่วมกับ
 กระจังหน้าโครเมียม ติดตั้งไฟตัดหมอกคู่หน้าบริเวณกันชน เสริมความหล่อด้วยสเกิร์ตรอบ
 คัน พร้อมสปอยเลอร์บนฝากระโปรงหลัง ติดตั้งกระจกมองข้างปรับพับด้วยไฟฟ้าพร้อมไฟ/
 เลี้ยวตกแต่งด้วยโครเมียมบริเวณขอบหน้าต่างและที่เปิดประตู ตัวถังวางอยู่บนล้ออัลลอยขนาด
 16 นิ้ว พร้อมยางขนาด 195/55 R16 ง

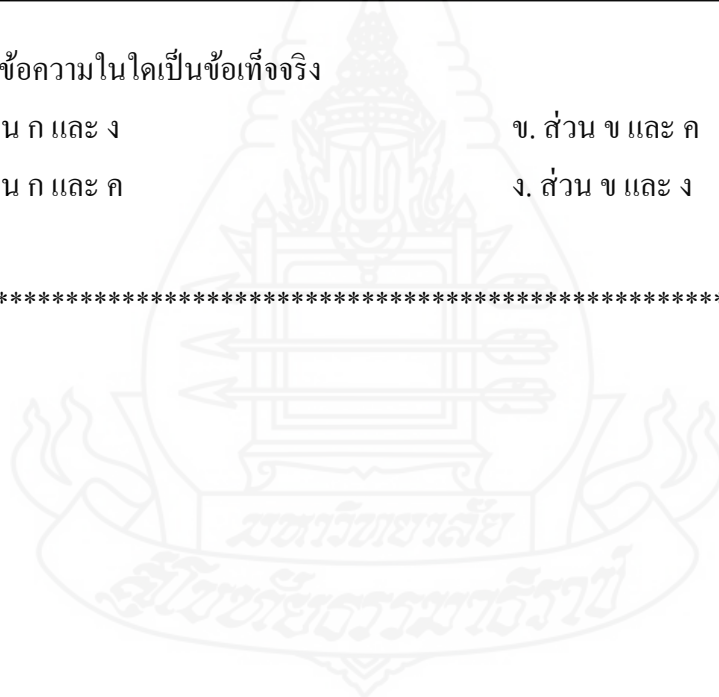
8. ข่าวกข้างต้น ข้อความในใดเป็นข้อเท็จจริง

ก. ส่วน ก และ ง

ข. ส่วน ข และ ค

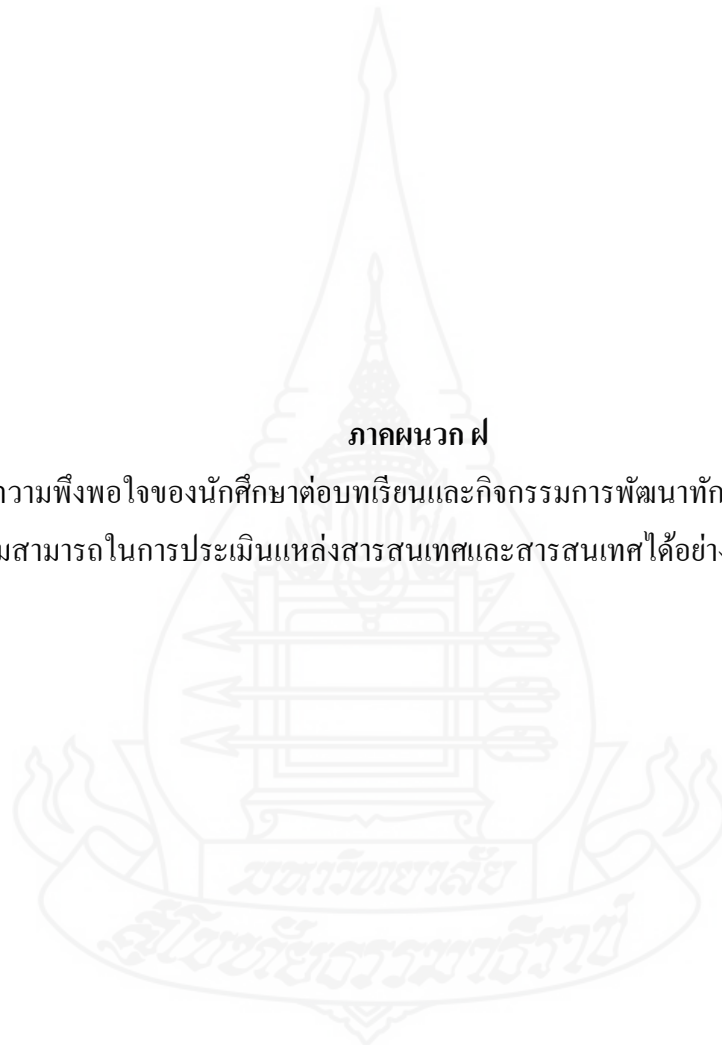
ค. ส่วน ก และ ค

ง. ส่วน ข และ ง

ภาคผนวก ฝ

แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรมการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศด้าน
ความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ

**แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการบูรณาการ
การประเมินแหล่งสารสนเทศและสนเทศในรายวิชาการผลิตสื่อเชิงปฏิบัติการ**

วันพฤหัสบดีที่ 20 กรกฎาคม 2560 ณ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการใช้งานได้ของบทเรียนและกิจกรรมเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ ด้านความสามารถในการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ โดยการสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม

ตอนที่ 1 สถานภาพของนักศึกษา

1. เพศ

1.1 ชาย

1.2 หญิง

2. ท่านมีผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย G.P.A.) ในภาคเรียนที่ผ่านมาเท่าใด

2.1 ต่ำกว่า 2.00 2.2 2.00 – 2.75 2.3 2.76 ขึ้นไป

3. ท่านมีประสบการณ์ในการเรียนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศหรือไม่

3.1 มีประสบการณ์ โปรดระบุชื่อวิชา.....

3.1.1 วิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 3.1.2 วิชาเอกบังคับ

3.1.3 วิชาเอกเลือก 3.1.4 วิชาเลือกเสรี

3.2 ไม่มี

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อบทเรียนและจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศด้านการประเมิน
แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศในการเรียนการสอน

รายละเอียด	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านวิทยากร					
1. มีการชี้แจงระยะเวลาสอนแต่ละหัวข้ออย่างเป็นระบบ					
2. มีความรู้ในเนื้อหาที่สอน					
3. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้ชัดเจนและเข้าใจง่าย					
4. มีความสามารถในการใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลาย					
ด้านสื่อและกิจกรรม					
5. สื่อและเอกสารประกอบการสอนเข้าใจง่าย					
6. กิจกรรมการเรียนรู้น่าสนใจ					
7. แบบทดสอบมีเนื้อหาที่ใช้วัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศด้านการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้					
การนำไปใช้ประโยชน์					
8. หลังเรียนท่านมีความรู้เรื่องการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศมากขึ้น					
9. เนื้อหาที่ได้เรียนรู้สามารถนำไปใช้ในการเลือกแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศเพื่อการผลิตสื่อได้					
10. ท่านมีความพึงพอใจในภาพรวมต่อบทเรียนและกิจกรรม					
11. อื่นๆ โปรดระบุ.....					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

ภาคผนวก พ
แบบประเมินผลงานของนักศึกษา

แบบประเมินการใช้แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศเพื่อการทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน
รายวิชาการผลิตสื่อเชิงปฏิบัติการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจ้นท์
ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

ชื่อกลุ่ม.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจ้นท์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการผลิตสื่อเชิงปฏิบัติการ ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศเพื่อการทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน ดังนี้

มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ผู้รู้สารสนเทศ ประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ ได้อย่างมีวิจารณญาณ	คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้	หมายเหตุ
1 นักศึกษาเลือกใช้แหล่งสารสนเทศและ สารสนเทศที่สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับ การทำงานที่ได้รับมอบหมาย	10		
2 นักศึกษาเลือกใช้แหล่งสารสนเทศและ สารสนเทศที่น่าเชื่อถือ	10		
3 นักศึกษาเลือกใช้แหล่งสารสนเทศและ สารสนเทศที่มีความถูกต้อง เพื่อการ การทำงานที่ได้รับมอบหมาย	10		
รวม	30		

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (หากมี).....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน (อาจารย์ประจำวิชา/ผู้วิจัย) วันที่ประเมิน.....

ภาคผนวก ฟ

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

รายวิชา การผลิตสื่อเชิงปฏิบัติการ

เรื่อง การประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ

ชื่อผู้สอน อาจารย์ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ (ผู้วิจัย)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สกฤตศรี ศรีสารคาม (อาจารย์ประจำวิชา)

วันพฤหัสบดีที่ 20 กรกฎาคม 2560

เวลา 14.00 – 17.00 น.

การให้ความสนใจ/ความกระตือรือร้นในการทำงาน

.....

.....

.....

การแสดงความคิดเห็น

.....

.....

.....

การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

.....

.....

.....

การแบ่งหน้าที่

.....

.....

.....

การวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ

.....
.....
.....

การมีส่วนร่วมในการทำงาน

.....
.....
.....

การใช้ทักษะในการคิดวิเคราะห์

.....
.....
.....

การใช้เวลา

.....
.....
.....

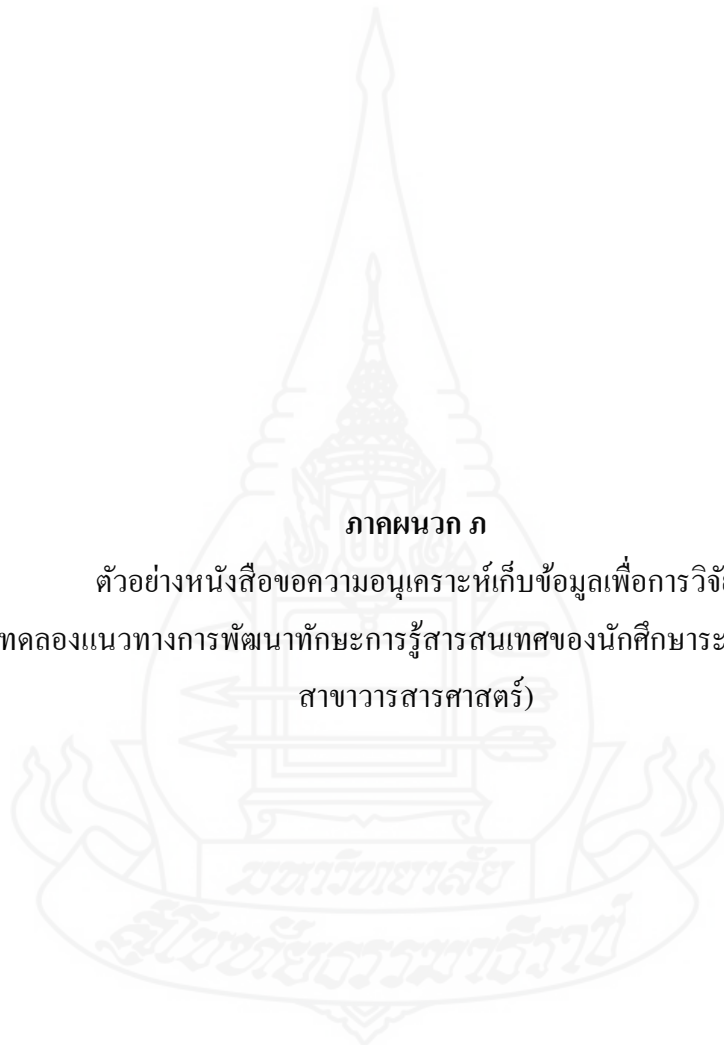
ลงชื่อ

(.....)

ผู้บันทึก

ภาคผนวก ก
ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
(การทดลองแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์)

ที่ ศธ 0522.15(1)/ว บ1

สาขาวิชาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

กรกฎาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน หัวหน้าสาขาวิชาวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารบทเรียนและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

ด้วยนางดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาเอก แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์" โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจานันท์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์วิภา เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

กระบวนการวิจัยนี้ นักศึกษาจะเก็บข้อมูลโดยการทดลองใช้บทเรียนและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้สารสนเทศด้านการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้นักศึกษาทดลองใช้บทเรียนและกิจกรรมดังกล่าว ในชั่วโมงเรียนวิชาการผลิตสื่อเชิงปฏิบัติการ ในวันพฤหัสบดีที่ 20 กรกฎาคม 2560 เวลา 14.00 - 17.00 ณ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์
โทร. 02-5048515-7
โทรสาร. 02-5033564

ภาคผนวก ม

ค่าดัชนีความสอดคล้องของมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์

ค่าดัชนีความสอดคล้องของมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา
วารสารศาสตร์

มาตรฐาน (6)	สมรรถนะหลัก (13)	สมรรถนะย่อย (33)
มาตรฐานที่ 1 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศกำหนดความต้องการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้ (IOC = 092)	1.1 วิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศได้ (IOC = 0.89)	1.1.1 กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ครอบคลุมตามความต้องการ เช่น การนำเสนอข่าว เรื่องการระบาดของโรค ไข้เลือดออก ขอบเขตที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สาเหตุของการเกิดโรค อาการของผู้ป่วยในระยะต่างๆ วิธีการรักษา และวิธีการป้องกันโรค (IOC = 0.89)
		1.1.2 กำหนดลักษณะของสารสนเทศตามความต้องการ เช่น ข้อเท็จจริง สถิติ ประวัติ บทวิเคราะห์ ความคิดเห็น (IOC = 0.84)
	1.2 ระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้ (IOC = 0.97)	กำหนดแหล่งสารสนเทศที่จะค้นหา แหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้ เช่น แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล สถาบัน สื่อมวลชน และอินเทอร์เน็ต (IOC = 0.97)

มาตรฐาน (6)	สมรรถนะหลัก (13)	สมรรถนะย่อย (33)
มาตรฐานที่ 2 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ค้นหา และจัดระบบสารสนเทศได้ (IOC = 0.84) (ต่อ)	2.1 ค้นหาสารสนเทศประเภทต่างๆ ได้ (IOC = 1.00) (ต่อ)	2.1.6 ใช้เทคนิคการสืบค้นขั้นสูงในการสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการได้ เช่น การจำกัดขอบเขตการสืบค้น การระบุปีที่เผยแพร่เอกสาร (IOC = 0.68)
		2.1.7 ใช้กลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการได้ เช่น การใช้บูลีน การใช้เครื่องหมายอัญประกาศ (IOC = 0.66)
		2.1.8 ปรับปรุงกลยุทธ์การสืบค้น (IOC = 0.66)
	2.2 จัดระบบผลการสืบค้นสารสนเทศได้ (IOC = 0.87)	2.2.1 จัดการผลการสืบค้นสารสนเทศ เช่น จัดการไฟล์เอกสาร จัดการรายการอ้างอิง จัดการไฟล์เสียงสัมภาษณ์ (IOC = 0.89)
		2.2.2 จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศของตนเอง เพื่อนำมาใช้ในภายหลัง (IOC = 0.74)

มาตรฐาน (6)	สมรรถนะหลัก (13)	สมรรถนะย่อย (33)
มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้ สารสนเทศ ประเมินแหล่ง สารสนเทศและสารสนเทศได้ อย่างมีวิจารณญาณ (IOC = 0.87)	3.1 ประเมินความเกี่ยวข้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้ (IOC = 0.89)	3.1.1 อ่านจับประเด็น เพื่อพิจารณาความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ (IOC = 0.84)
		3.1.2 พิจารณาเนื้อหาของแหล่งสารสนเทศ มีความครอบคลุมและความสอดคล้อง กับความต้องการ (IOC = 0.87)
	3.2 ประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้ (IOC =)	3.2.1 ประเมินความเชี่ยวชาญของผู้ผลิต (IOC = 0.68)
		3.2.2 ประเมินแหล่งอ้างอิงของสารสนเทศ (IOC = 0.89)
		3.2.3 ประเมินความทันสมัยของสารสนเทศ (IOC = 0.95)
	3.3 ประเมินความถูกต้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้ (IOC = 0.82)	3.3.1 เปรียบเทียบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย (IOC = 0.82)
		3.3.2 แยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น หรือ โฆษณาชวนเชื่อ (IOC = 0.82)

มาตรฐาน (6)	สมรรถนะหลัก (13)	สมรรถนะย่อย (33)
มาตรฐานที่ 4 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้ สารสนเทศ ผลิตและนำเสนอ เรื่องโดยใช้สารสนเทศและ เทคโนโลยีสารสนเทศได้ (IOC = 0.89)	4.1 สังเคราะห์สารสนเทศ โดย การใช้สารสนเทศที่มีอยู่เดิมและ บูรณาการสารสนเทศที่ได้มา ใหม่ (IOC = 0.89)	4.1.1 อ่านจับใจความและสรุป ความสารสนเทศ (IOC = 0.97)
		4.1.2 สังเคราะห์และนำเสนอ สารสนเทศด้วยสำนวนภาษา ของตนเอง (IOC = 0.92)
	4.2 ใช้สารสนเทศเพื่อการผลิต และนำเสนอเรื่อง ได้สอดคล้อง กับกลุ่มเป้าหมายและสื่อ (IOC = 0.87)	4.2.1 ผลิตและนำเสนอเรื่องใน รูปแบบงานเขียนต่างๆ เช่น สาร คติ การรายงานข่าวเหตุการณ์ บทความวิจารณ์ (IOC = 0.84)
		4.2.2 ผลิตและนำเสนอเรื่องใน รูปแบบที่เหมาะสมกับสื่อ ประเภทต่างๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และเครือข่ายสังคม ออนไลน์ (IOC = 0.92)
	4.3 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อ ผลิตและนำเสนอเรื่อง (IOC = 0.76)	4.3.1 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการผลิตและนำเสนอ สารสนเทศในรูปแบบของ อินโฟกราฟิก (IOC = 0.68)
		4.3.2 ใช้อินเทอร์เน็ตและ เครือข่ายสังคม เช่น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม และทวิตเตอร์ เพื่อผลิตและนำเสนอเรื่อง (IOC = 0.84)

มาตรฐาน (6)	สมรรถนะหลัก (13)	สมรรถนะย่อย (33)
<p>มาตรฐานที่ 5 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ใช้สารสนเทศเพื่อผลิตงานโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ (IOC = 0.89)</p>	<p>5.1 ตระหนักและใช้สารสนเทศได้อย่างมีจริยธรรมและสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพ (IOC = 0.87)</p>	<p>5.1.1 ใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้อง เทียบตรง ครบถ้วน และมีอิสระ (IOC = 0.89)</p>
		<p>5.1.2 ใช้สารสนเทศเพื่อส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมและสร้างสรรค์สังคม (IOC = 0.37)</p>
	<p>5.2 อ้างอิงแหล่งที่มาของสารสนเทศที่ใช้ (IOC = 0.89)</p>	<p>5.2.1 ระบุแหล่งที่มาของสารสนเทศได้ถูกต้อง (IOC = 0.87)</p>
		<p>5.2.2 อ้างอิงแหล่งที่มาของสารสนเทศตามความเป็นจริง ยกเว้นกรณีแหล่งข่าวร้องขอให้ปกปิด หรือการอ้างอิงอาจก่อให้เกิดอันตราย (IOC = 0.97)</p>
<p>มาตรฐานที่ 6 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ใช้สารสนเทศเพื่อผลิตงานได้อย่างถูกกฎหมาย (IOC = 0.95)</p>	<p>ตระหนักและใช้สารสนเทศเพื่อผลิตนำเสนอเรื่องได้อย่างถูกกฎหมาย (IOC = 0.95)</p>	<p>6.1.1 ตระหนักและใช้สารสนเทศโดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัว สิทธิมนุษยชน และการใช้งานโดยธรรม (IOC = 0/92)</p>
		<p>6.1.2 ตระหนักและใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและนำเสนอเรื่องโดยคำนึงถึงกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา (IOC = 0.95)</p>

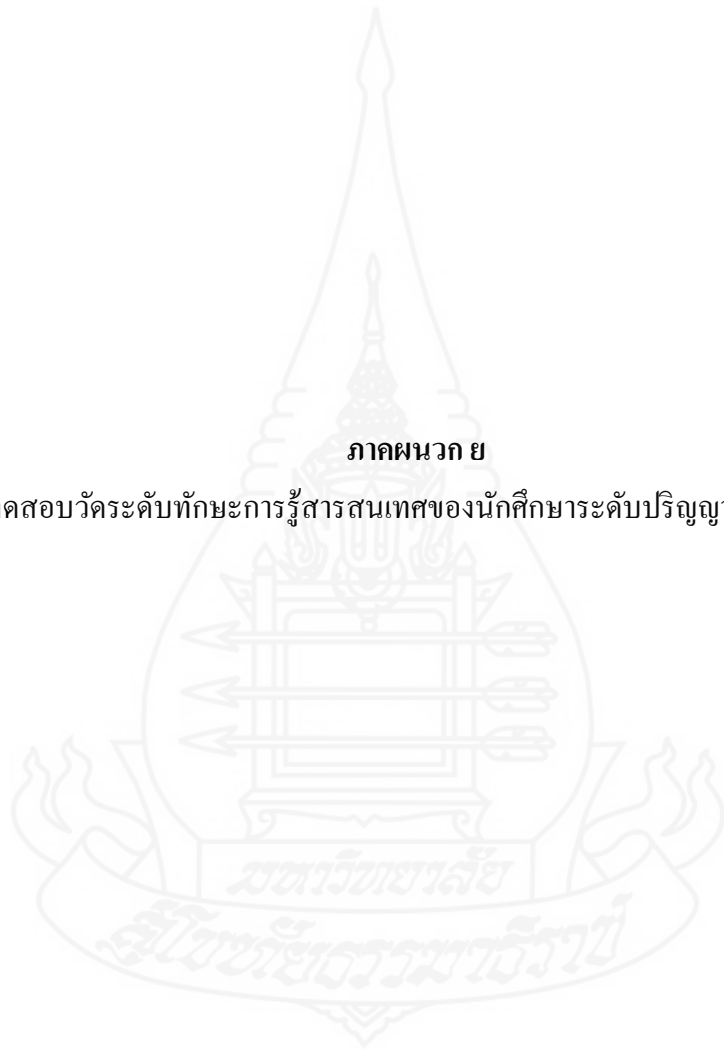
ตารางวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
จำนวนของมาตรฐาน (6 มาตรฐาน)	0.89
การจำแนกมาตรฐานด้านกฎหมายออกจากด้านจริยธรรม	0.63
การใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม	0.89

ภาคผนวก ย

คุณภาพแบบทดสอบวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

**ตารางวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์**

ข้อสอบ	IOC	ผลการพิจารณา	ข้อสอบ	IOC	ผลการพิจารณา	ข้อสอบ	IOC	ผลการพิจารณา
ข้อ 1	0.17	คัดออก	ข้อ 21	0.83	คัดเลือกไว้	ข้อ 41	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 2	0.67	คัดเลือกไว้	ข้อ 22	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 42	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 3	0.67	คัดเลือกไว้	ข้อ 23	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 43	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 4	0.67	คัดเลือกไว้	ข้อ 24	0.33	คัดออก	ข้อ 44	0.33	คัดออก
ข้อ 5	0.67	คัดเลือกไว้	ข้อ 25	0.83	คัดเลือกไว้	ข้อ 45	0.67	คัดเลือกไว้
ข้อ 6	0.67	คัดเลือกไว้	ข้อ 26	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 46	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 7	0.67	คัดเลือกไว้	ข้อ 27	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 47	0.83	คัดเลือกไว้
ข้อ 8	0.67	คัดเลือกไว้	ข้อ 28	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 48	0.83	คัดเลือกไว้
ข้อ 9	0.67	คัดเลือกไว้	ข้อ 29	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 49	0.67	คัดเลือกไว้
ข้อ 10	0.33	คัดออก	ข้อ 30	0.83	คัดเลือกไว้	ข้อ 50	0.17	คัดออก
ข้อ 11	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 31	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 51	0.67	คัดเลือกไว้
ข้อ 12	0.67	คัดเลือกไว้	ข้อ 32	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 52	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 13	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 33	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 53	0.83	คัดเลือกไว้
ข้อ 14	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 34	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 54	0.33	คัดออก
ข้อ 15	0.83	คัดเลือกไว้	ข้อ 35	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 55	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 16	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 36	0.33	คัดออก	ข้อ 56	0.67	คัดเลือกไว้
ข้อ 17	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 37	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 57	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 18	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 38	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 58	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 19	0.67	คัดเลือกไว้	ข้อ 39	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 59	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 20	0.33	คัดออก	ข้อ 40	1.0	คัดเลือกไว้	ข้อ 60	0.67	คัดเลือกไว้

ตารางวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ (ต่อ)

ข้อสอบ	IOC	ผลการ พิจารณา
ข้อ 61	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 62	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 63	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 64	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 65	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 66	0.83	คัดเลือกไว้
ข้อ 67	0.83	คัดเลือกไว้
ข้อ 68	0.83	คัดเลือกไว้
ข้อ 69	0.67	คัดเลือกไว้
ข้อ 70	0.83	คัดเลือกไว้
ข้อ 71	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 72	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 73	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 74	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 75	0.67	คัดเลือกไว้
ข้อ 76	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 77	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 78	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 79	0.83	คัดเลือกไว้
ข้อ 80	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 81	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 82	1.0	คัดเลือกไว้
ข้อ 83	1.0	คัดเลือกไว้

ตารางคุณภาพแบบทดสอบวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์

ข้อสอบ	IOC	ความ ยากง่าย	อำนาจจำแนก	ข้อสอบ	IOC	ความ ยากง่าย	อำนาจ จำแนก
ข้อ 1	0.67	0.4	0.26	ข้อ 26	0.67	0.5	0.37
ข้อ 2	0.67	0.50	0.53	ข้อ 27	0.67	0.47	0.58
ข้อ 3	0.67	0.38	0.58	ข้อ 28	1.0	0.52	0.53
ข้อ 4	0.67	0.43	0.53	ข้อ 29	1.0	0.45	0.42
ข้อ 5	0.67	0.42	0.58	ข้อ 30	0.67	0.5	0.47
ข้อ 6	0.67	0.65	0.32	ข้อ 31	1.0	0.4	0.32
ข้อ 7	0.67	0.53	0.53	ข้อ 32	1.0	0.42	0.37
ข้อ 8	0.67	0.63	0.42	ข้อ 33	1.0	0.45	0.63
ข้อ 9	1.0	0.67	0.74	ข้อ 34	0.83	0.47	0.89
ข้อ 10	1.0	0.37	0.37	ข้อ 35	0.83	0.30	0.37
ข้อ 11	0.67	0.30	0.21	ข้อ 36	0.67	0.43	0.42
ข้อ 12	0.83	0.35	0.26	ข้อ 37	0.83	0.28	0.21
ข้อ 13	1.0	0.30	0.32	ข้อ 38	1.0	0.35	0.32
ข้อ 14	1.0	0.48	0.58	ข้อ 39	1.0	0.35	0.32
ข้อ 15	1.0	0.42	0.47	ข้อ 40	1.0	0.30	0.37
ข้อ 16	1.0	0.35	0.47	ข้อ 41	1.0	0.30	0.21
ข้อ 17	1.0	0.46	0.68	ข้อ 42	0.67	0.30	0.32
ข้อ 18	1.0	0.45	0.26	ข้อ 43	1.0	0.42	0.58
ข้อ 19	1.0	0.32	0.47	ข้อ 44	1.0	0.43	0.74
ข้อ 20	1.0	0.53	0.63	ข้อ 45	1.0	0.30	0.32
ข้อ 21	1.0	0.43	0.63	ข้อ 46	0.83	0.52	0.32
ข้อ 22	1.0	0.35	0.42	ข้อ 47	1.0	0.42	0.63
ข้อ 23	0.67	0.35	0.26	ข้อ 48	1.0	0.27	0.32
ข้อ 24	1.0	0.30	0.37	ข้อ 49	1.0	0.52	0.32
ข้อ 25	0.83	0.32	0.79	ข้อ 50	1.0	0.35	0.42

ภาคผนวก ร
ตัวอย่างบทสัมภาษณ์

ผู้วิจัย: การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามจะมี 3 ตอนนะคะอาจารย์ ตอนที่ 1 จะเป็นข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 กับ 3 จะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยคะ ตอนที่ 2 จะถามความคิดเห็นอาจารย์เกี่ยวกับการสร้างมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ส่วนตอนที่ 3 ขออนุญาตถามแนวทางเบื้องต้นในการพัฒนา คะ เริ่มข้อมูลทั่วไปเลยนะคะ ข้อมูลเบื้องต้นก็ศึกษามาแล้วก็รู้จักอาจารย์มาพอสมควรแล้ว เดี่ยวขอเพิ่มข้อ 4 นิดนึงคะ ตอนนี อาจารย์มีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศเยอะมาก นะคะที่ทราบ ก็คืออาจารย์สอนการรู้สารสนเทศ มีประสบการณ์ในการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ เป็นผู้ควบคุมที่วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ หลายเรื่อง อาจารย์เขียนตำราที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศหลายเรื่อง อาจารย์มีอีกบทบาทหนึ่งคือเป็นนักเขียน

ผู้ให้สัมภาษณ์: ใช่ ๆ

ผู้วิจัย: อันนี้ก็คืออาจารย์มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศหลายด้าน อาจารย์มีเพิ่มเติมไหมคะประเด็นนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์: อาจารย์สอนการรู้สารสนเทศมัน ไม่มีหลักสูตรเฉพาะ แต่ถ้าเป็นการสอนการใช้ห้องสมุดเฉพาะ มันก็เป็นพื้นฐานการรู้สารสนเทศเป็นส่วนหนึ่ง เพราะว่าสอนมานานแล้ว ทีนี้ทางมหาวิทยาลัยเปลี่ยนเป็นทักษะการรู้สารสนเทศเนี่ย จริง ๆ แล้วผมว่าไอ้คำชื้อวิชานี้มันไม่ได้สอนโดยตรงหรอก มันต้องสอดแทรกอยู่ใน อย่างการใช้ห้องสมุดเนี่ย มันก็เป็นการสอนการรู้สารสนเทศคงไม่ได้สอนกันตรง ๆ ไม่ได้สอนอันอื่นอย่างสอนวิจัยเนี่ยผมก็ต้องใช้ทักษะการรู้สารสนเทศป้อนให้นักศึกษาให้รู้จักค้น รู้จักแหล่งอะไรพวกเนี่ย คือมันสอดแทรกไป

ผู้วิจัย: คะ ก็ขออนุญาต 1.5 นะคะ อาจารย์คิดว่าจะงานวารสารศาสตร์ อาจารย์เป็นนักวารสารศาสตร์ด้วยนะคะเป็นพาร์ทไทม์ คะเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศไหมคะ อย่างเช่นอาจารย์ยกตัวอย่างเมื่อสักครู่นี้ อาจารย์ใช้การรู้สารสนเทศในการผลิตงาน เกี่ยวไหมคะ ยังไงบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์: เกี่ยวมากเลย เพราะวารสารศาสตร์ก็คือการเขียนข้อมูลความรู้เผยแพร่สู่ประชาชน ซึ่งข้อมูลความรู้สารสนเทศต่าง ๆ ที่คุณทำขึ้นมาจะต้องมีความถูกต้อง ต้องเป็นจริง แล้วยกอันหนึ่งก็ต้องเหมาะสมกับผู้ฟัง เช่น หนึ่งถ้าคุณเขียนเกี่ยวกับเรื่องของเด็กมันก็ต้องให้มันเหมาะกับเด็ก

ผู้วิจัย: อะอันนี้ก็เบื้องต้น ต่อ ไปตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ ก็งานวิจัยชิ้นนี้วัตถุประสงค์ข้อแรกต้องการสร้างมาตรฐานการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษากลุ่มนี้นะคะ อาจารย์คิดว่าจำเป็นไหมคะ มันควรมีไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์: สำหรับวารสารศาสตร์ในประเทศไทยเนี่ย จริง ๆ ควรจะต้องมีอะนะ แล้วให้เข้ากับบริบทของสังคมไทย คือฝรั่งเค้าทำไว้แล้ว เค้าระดมความคิดเห็น เค้าก็อาจจะป็นมุมมองในสังคมตะวันตก ซึ่งเค้าระดมคนไว้เยอะแยะเลยนะ ส่วนใหญ่จะเป็นอเมริกาเป็นหลัก

ผู้วิจัย: อะ ของเค้าจะมาจากสมาคมวิชาชีพเป็นหลักด้วยอะ สมาคมวิชาชีพมาขอตัวกลางของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยไปปรับอะ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ของเรายังไม่มี ที่นี้เราจะยึดของฝรั่งเค้าเป็นแนวเอามาปรับอันนั้นอะ มาให้เข้ากับบริบทของสังคมไทย แล้วอีกเหตุหนึ่งก็คือว่า เเท่าที่ดูการผลิตสื่อในเมืองไทยเราเนี่ย มันยังขาดความรับผิดชอบ เพราะว่ามันอาจจะขาดจรรยาบรรณ สถานที่ห้ามหรือไม่ มันก็อาจจะพูดกันไม่มาก

ผู้วิจัย: เหมือนเรานั้นบริบทจริงของเรา

ผู้ให้สัมภาษณ์: ควรจะปลูกฝังกันตั้งแต่ ปริญญาตรีที่เรียน

ผู้วิจัย: คือตามวัตถุประสงค์ ก็จะสร้างบริบทของนักศึกษาปริญญาตรีอะ แต่อาจารย์คิดว่าถ้ามีการสร้างมาตรฐานขึ้นมาเนี่ย ควรจะแยกกระหว่างปริญญาตรีกับบัณฑิตศึกษาไหมคะ สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ผมก็บ่มองว่า คือในนี้เค้าจะพูดถึงปริญญาตรีแล้วก็วิชาชีพใหม่ ผมก็บ่มองปริญญาตรีบัณฑิตศึกษามันน่าจะโอเคอันเดียวกัน แต่นักวิชาชีพนี้น่าจะแยก เพราะว่าพวกนั้นคือลงมือปฏิบัติงานแล้วไง แต่ตอนนี้คุณเป็นนิสิตว่าในฐานะ นักศึกษาเนี่ยมันก็อีกมุมมองนึงนะ ในฐานะผู้เรียน มันก็จะเป็นอย่างอื่นอีกมุมมองนึง แต่ถ้าเค้าปฏิบัติตอนเป็นนิสิตนักศึกษาได้ก็เชื่อว่าออกไปเนี่ยเค้าก็จะ เป็นนักวิชาชีพทางวารสารศาสตร์ที่ดีได้

ผู้วิจัย: ก็จะสร้างมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี วารสารศาสตร์ในไทยค่ะอาจารย์ อาจารย์คิดว่า การสร้างมาตรฐานครั้งนี้เนี่ย สำคัญที่ควรเน้นในบริบทของไทย ควรจะมีด้านใดบ้าง เช่น ของต่างประเทศเค้ามี 5 ด้าน ของไทยควรจะมีอะไรบ้าง จะเพิ่มเติมอะไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์: เท่าที่ดูมาตรฐานจริงของฝรั่งเศส ควรจะเพิ่มด้าน 5 แล้วก็ด้าน 3 ก็สำคัญ การตรวจสอบข้อมูลและความถูกต้อง อยากให้เน้นสิ่งที่ถูกต้องกับจริยธรรม

ผู้วิจัย: คือเป็นไปตามของเค้า 5 ด้าน แต่เน้นสิ่งที่ขาดไม่ได้

ผู้ให้สัมภาษณ์: อยากให้เน้นความถูกต้องกับจริยธรรม คือถ้าคุณเสนอของที่ถูกต้องแล้วเนี่ยใครก็ทำอะไรคุณไม่ได้ แต่ถ้าคุณเสนอไม่ถูกต้องมันบิดพลิ้วเนี่ย มันก็เกิดปัญหา

ผู้วิจัย: ค่ะ ก็อย่างที่ อาจารย์ทราบขั้นตอนว่า เดี่ยวจะมีการพิจารณาร่าง โฟกัสรู้ไปอีกทีนึง อาจารย์คิดว่าบุคคลหรือหน่วยงานใด น่าจะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ก็แน่นอนครับผมว่า จะเป็นนายกสมาคมหนังสือพิมพ์ บรรณาธิการข่าว หนังสือพิมพ์

ผู้วิจัย: ก็คือ เป็นนายกสมาคมทางด้านวิชาชีพ นากยกสมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบรรณาธิการ ที่ได้รับการยอมรับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: อ่า บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ฉบับที่มีการยอมรับ อาจารย์ผู้สอนวารสารศาสตร์ในสถาบัน

ผู้วิจัย: ทางด้านเรา ทางด้านสารสนเทศ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ทางด้านสารสนเทศก็น่าจะมีด้วย เพราะคนทางวารสารศาสตร์ นายกสมาคม อาจจะไม่รู้ทางด้านสารสนเทศหรอก เราจะไปได้ไปช่วยให้แนวคิด ในเรื่องการรู้สารสนเทศแก่เค้า

ผู้วิจัย: ก็จบตอนที่ 2 ความเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานของอนุญาตตามความคิดเห็นเบื้องต้นนิดนึงนะ ค่ะแล้วเดี๋ยวโฟกัสอีกทีนึง เอ่อ อาจารย์คิดว่าจำเป็นต้องมีการพัฒนาการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา สาขาวารสารศาสตร์ไหมคะ เพราะว่าเค้าก็เรียนกระบวนการเขียนข่าวมาตั้ง 4 ปีแล้ว จำเป็นต้องพัฒนา นักศึกษากลุ่มนี้ไหม

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือถ้าดู คือสภาพนักศึกษาในตอนนี้เค้าอาจจะไม่รู้เรื่องของการรู้สารสนเทศอ่า นะทางด้านภาษา แต่เค้าอาจจะมีพฤติกรรมในรู้สารสนเทศบางมาตรฐานที่ดีแล้วก็ได้ คือการเรียนการสอนในทางวารสารอาจจะมีเรื่องการเขียนข่าว วิธีการเขียน การตรวจสอบแหล่งข้อมูลอะไร เค้าอาจจะมี อยู่แล้วบ้างแต่ว่ามันอาจจะยังไม่เข้มข้นหรืออะไร และมาตรฐานที่ 5 จริยธรรมความตระหนักในการ นำเสนอตรงเนี่ย

ดูภาพรวมมันก็ควรจะมีการพัฒนาสารสนเทศ คือพัฒนาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะ เกี่ยวกับสารสนเทศ ทางด้านวารสารศาสตร์ ให้เค้าเข้าใจคือทุกอาชีพถ้ามีความเข้าใจนะอันนี้ส่วนหนึ่ง แล้วก็การพัฒนาความรู้สารสนเทศเฉพาะวารสาร เฉพาะด้านไง ก็โอเค

ผู้วิจัย: ก็สุดท้ายเลยนะคะ อาจารย์คิดว่าปัจจัยไหนบ้างที่เกี่ยวข้องการพัฒนาทักษะทางด้าน สารสนเทศกับนักศึกษากลุ่มนี้อ่าคะ วารสารศาสตร์แล้วก็เกี่ยวข้องอย่างไร อาจจะเป็นปัจจัยที่ นอกเหนือจากที่ลิสมาก็ได้นะคะ อาจจะเป็นระดับรัฐบาล ระดับมหาวิทยาลัย ปัจจัยอะไรน่าจะมี ส่วน เกี่ยวข้องในการพัฒนา แล้วก็เกี่ยวข้องอย่างไร เพราะว่าจะได้ไปทำเป็นแนวทางในการพัฒนา

ผู้ให้สัมภาษณ์: ผมว่าก็คือสถาบันที่ผลิตบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครับ เพราะแนวโน้มต่อไป สมัยก่อนเราเอาใครก็ได้ที่สนใจมาเป็นนักข่าวพื้นฐาน แต่แนวโน้มต่อไปก็ต้องดูจบปริญญาไหม มันก็จะขึ้นอยู่กับคณะวิชาที่เปิดสอนทางวารสารศาสตร์เนี่ยก็ต้องรับนโยบายการรู้สารสนเทศ มาเป็นแนวทาง แล้วอาจจะสอดแทรกเข้าไปในการสอนรายวิชาต่าง ๆ

ผู้วิจัย: อะ ก็เป็นเริ่มจากสถาบันที่สอนทางด้านวารสารศาสตร์ต้องให้ความสำคัญกับการรู้สารสนเทศ เอาไปบูรณาการ เอาไปเป็นนโยบาย

ผู้ให้สัมภาษณ์: ครับ คือมีสอนในบางวิชามันอาจจะไม่ค่อยอั้นนั้น แต่ถ้าไปดูในรายวิชาต่าง ๆ เนี่ย ถ้างั้นอาจารย์ผู้สอนเองก็ต้องมีความเข้าใจ การรู้สารสนเทศ

ผู้วิจัย: หน่วยงานไหนหรือปัจจัยไหน น่าจะไปช่วยได้บ้าง ห้องสมุด จะช่วยนักศึกษากลุ่มนี้ได้บ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์: หอกลางเองผมว่ามันก็ทั่ว ๆ ไปอ่านนะ แต่ถ้าคณะใดเค้ามีคณะวารสารศาสตร์ เนี่ยนะ มีห้องสมุดคณะ บรรณารักษ์ ห้องสมุดคณะนี้ก็ต้องตระหนัก คือต้องมีความเข้าใจในการรู้ด้า สารสนเทศ มาตรฐานสำหรับวารสารศาสตร์แล้วก็หาทางกิจกรรมของห้องสมุดที่จะเสริมให้ นักศึกษาก็ได้

ผู้วิจัย: พวกโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต

ผู้ให้สัมภาษณ์: อันนี้มันน่าจะมีอยู่ในคณะนะ เพราะด้านวารสารศาสตร์ก็คือเรื่องการสืบค้น มันน่าจะเป็นทักษะพื้นฐานซึ่ง เราก็สอนอยู่แล้วนะ เรื่องงบประมาณถ้าจะมีก็จะเชิญวิทยากรที่เป็น นักหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียงไปบรรยายสัมผัสของจริง ก็ได้ฝึกงานในสภาพจริง สัมภาษณ์จริง อันนี้ สำคัญ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางดวงแก้ว เงินพลทรัพย์
วัน เดือน ปีเกิด	2 กุมภาพันธ์ 2522
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ.(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2543 อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2550
สถานที่ทำงาน	ภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ
ตำแหน่ง	อาจารย์
ที่อยู่	22/123 หมู่ 9 ต.บางตลาด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120 อีเมล notekuhum@gmail.com
ทุนการศึกษาวิจัย	ทุนโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) รุ่นที่ 16 ระหว่าง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

